

AJPPA

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

AJPPA

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2567 Vol. 6 No. 1 January - April 2024

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วารสารวิชาการ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ACADEMIC JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2567 Vol. 6 No. 1 January - April 2024

ISSN Print: 2822-065X, ISSN Online: 2822-0676

Vol. 6
No. 1 January - April 2024

AJPPA

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานวารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร. 093-6359515

Office:
The Office Academic Journal of Political Science
And Public Administration
79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi, Ayutthaya 13170

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

Academic Journal of Political Science and Public Administration

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2567

จำนวนพิมพ์ : 10 เล่ม

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม

วัตถุประสงค์

วารสารฯ มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความคุณภาพสูงในด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือคณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และนักวิจัยทั้งในและนอกสถาบัน

ที่ปรึกษาวารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเทพพรหมธี, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเทพเวที, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระราชวัชรสารบัณฑิต, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาสุรศักดิ์ ปจจนตเสโน, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาชำนาญ มหาชาโน, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระอุดมสิทธิธนายก, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการอำนวยการ:

รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการ:

รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ:

พระครูสุธีภิตติบัณฑิต, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หัวหน้ากองบรรณาธิการ:

อาจารย์ ดร. สุภัทรชัย สีสะใบ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ทีมบรรณาธิการ:

พระเมธาวิเชียร, รศ.ดร.

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไทรง

ศ.ดร.จำนง อติวัฒนสิทธิ์

รศ.ดร.สุรพล สุธะพรหม

รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์

ผศ.ดร.พงษ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์

ผศ.ดร.อภิญา ฉัตรช่อฟ้า

รศ.ดร.ภูมิ มูลศิลป์

รศ.ดร.ว่าที่ พ.ต.สวัสดิ์ จิรภูมิติกาล

รศ.ดร.วันทนา เนาวรัตน์

ผศ.ดร.ตระกูล จิตวัฒนาก

ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร

ผศ.ดร.ทวนธง ครุฑจั่น

ผศ.ดร.ธเนศพล อินทร์จันทร์

ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวา

ผศ.ดร.วิภาณี เผือกบัวขาว

ผศ.ดร.สมคิด ดวงจักร

ผศ.ดร.มยุรี รัตนเสริมพงศ์

ผศ.ดร.กมลวรรณ วรรณธำ

ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี

ดร.ณัฐนันท์ จิรภินมิตร

ดร.ชฎิล โรจนานนท์

ดร.สิริพัฒน์ ลาภจิตร

ดร.พัชรัตน์ ตลาดทรัพย์

อ.พินันท์ ลาตบัวขาว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กระทรวงยุติธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยทักษิณ

มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต

กองจัดการ:

พระมหาสมชาย ขนติสรโน

พระมหาสมค์กร อติภทโท

ผศ.ดร.นิกร ศรีราช

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศิลปิน:

พระพลวัฒน์ สพล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การเงิน:

นางสาวกชพรรณ บุญเทียน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

นางสาววรรณณี สุวรรณจิรไพศาล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พิสูจน์อักษร:

นายนเรศ ฤทธิเดช

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ฝ่ายกฎหมาย:

รศ.ดร. ธัชชนันท์ อิศรเดช

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงาน:

สำนักงานสมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี) ชั้น 4 เลขที่ 79 หมู่ที่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำปลายมาศ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร. 0919691539

จัดพิมพ์โดย:

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทร. 035-248-000 ต่อ 8555, 8556, 5541. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

Academic Journal of Political Science and Public Administration

Vol.6 No. 1 January – April 2024

Number of prints: 10 copies

Release Date Is 3 Copies Per Year.

Issue 1 January – April.

Issue 2 May – August.

Issue 3 September – December.

Objective:

The journal has a policy to publish high-quality articles in political science and public administration. The target groups are faculty members, students, and researchers both inside and outside the institution.

Advisory Board of Journal

Prof. Dr. Phra Thepwatcharabundit
Assoc. Prof. Dr. Phra Theppawaramethi
Asst. Prof. Phra Suwanmethaphorn
Assoc. Prof. Dr. Phra Medhidhammajan
Assoc. Prof. Dr. Phra Thepwethi
Phra Sophonvachiraphorn
Assoc. Prof. Dr. Phra Udomsiththinayok
Assoc. Prof. Dr. SuraponSuyaporm

Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Editor:

Assoc. Prof. Dr. Kiattisak Suklueang

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Assistant Editor:

Assoc. Prof. Dr. Phrakhru Suthikittibundit

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Editor in Chief:

Dr. Suphattharachai Sisabai

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Editorial Team:

Assoc. Prof. Dr. Phramedhavinaiyaros

Mahamakut Buddhist University

Prof. Dr. Boonton Dockthaisong

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Prof. Dr. Chamnong Adivadhanasit

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Asst. Prof. Dr. Suriya Raksamueng

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Assoc. Prof. Dr. Toemsak Thongin

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Asst. Prof. Dr. Phongphat Chittanurak

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Asst. Prof. Dr. Apinyar Chatchorfa

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Assoc. Prof. Dr. Sawat Chirattitikan

Ministry of Justice

Assoc. Prof. Dr. Wanthana Naowan

Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Trakool Jitwattanakorn

North Bangkok University

Asst. Prof. Dr. Busakorn Watthanabut

North Bangkok University

Asst. Prof. Dr. Thuanthong Krutchon

Thaksin University

Asst. Prof. Dr. Tanesphol Injun

Phitsanulok University

Asst. Prof. Dr. Seksan Sonwa

Roi Et Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Wipavane Phueakbuakhao

Phetchaburi Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Somkhit Duangchak

Chom Bueng Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Mayuree Rattanasermphong

Thepsatri Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Kamonwan Wanthanang

Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

Dr. Chatnarongsuk Suthamdee

Chaiyaphum Rajabhat University

Dr. Nadthanan Chirakitnimit

Chiang Mai University

Dr. Chadin Rochananonda

Chulalongkorn University

Dr. Siriphat Lapchit

Surindra Rajabhat University

Dr. Phatthanan Taladsub

Khon Kaen University

Pinan Ladbuakhao

Pitchayabundit College

Management Division:

Phramaha Somchai Khantisarano

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Phramaha Samak Atibhaddho

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Asst. Prof. Dr. Nigorn Srirat

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Fine arts:

Phraphonwat Saphlo

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Finance Subdivision:

Miss Kotchapan Bunthian

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Miss Wanthanee Suwanjirapaisan

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

proofreading department:

Mr. Naret Ridthidet

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Legal Subdivision:

Assoc. Prof. Dr. Tatchanan Isaradej

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Office:

The Office JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION

Political Science and Public Administration

79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi, Ayutthaya 13170

Published by:

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Printing House

79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi, Ayutthaya. 13170.

Call. 035-248 - 000, ext. 8555,8556,5541 Fax. 035-248-000. ext. 8545.

**คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ :
วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์**

ARTICLE REVIEW BOARD:

ACADEMIC JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION

1. พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร.
Prof. Dr. Phra Brahmaphundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
2. พระธรรมรัตนารณ, ดร.
Dr. Phra Thammaratanaporn	วัดเขียนเขต จังหวัดปทุมธานี
Wat Khian Khet, Pathum Thani Province
3. พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.
Prof. Dr. Phra Thepvatjarabundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
4. พระเทพปริยัติเมธี, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phratheppariyattimethi	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
5. พระราชวัลลาจารย์, ดร.
Dr. Phra Rajwallapajan	วัดหนองหอย จังหวัดราชบุรี
Wat Nong Hoi, Ratchaburi Province
6. พระเมธาวิเชียร, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phramedhavinaiyaros	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
7. พระสมุทรโฆษโกศล, ดร.
Dr. Phra Samut Wachirasopon	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
8. พระพิพิธพัชรโดม
Phra Phiphatphatcharodom	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
9. พระวชิรจิตต์บัณฑิต, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phra Vajirakittibundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
10. พระอุดมสิทธินายก, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phra Udomsittinayok	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
11. พระเมธีวรารณ
Phra Metheewaraporn	วัดพนัญเชิงวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Wat Phananchong Worawihan, Ayutthaya
12. พระครูโอสถสมณทกิตต์, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phrakhru Opasnonthakit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
13. พระครูนันทกิจโกศล, ดร.
Dr. Phrakru Nonthakitkosol	วัดอ่วมองประชาชนภูมิ จังหวัดนนทบุรี
Wat Uam Ong Prachanarimit, Nonthaburi
14. พระครูโกศลธรรมานุสิฐ, ดร.
Dr. Phrakhru Kosol Thammanusit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
15. พระเมธีวัชรประชาธร, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phra Methiwatcharaprachathorn	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

16. พระครูวิสุทธิศีลาภีวัฒน์, ดร.
Dr. Phrakhru Wisutsilapiwat	วัดไผ่ล้อม จังหวัดสระบุรี
Wat Phai Lom, Saraburi Province
17. พระเมธีวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.
Prof. Dr. Phra Methee Watcharabandit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
18. พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phramaha Somboon Uddhikaro	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
19. พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริปัญโญ, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phrakhru Sangkharakchakrit Phuripanyo	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
20. พระคมสัน จิตเมธโส, ผศ.
Asst. Prof. Phra Khomsan Titamataso	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
21. พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phrakhru Suthikittibundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
22. พระครูชินวีรบัณฑิต, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phrakru Chinnavirapandit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
23. ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง
Prof. Dr. Boonton Dockthaisong	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
24. ศาสตราจารย์ ดร. จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์
Prof. Dr. Chamnong Adivadhanasit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
25. ศาสตราจารย์ ดร. ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
Prof. Dr. Thirapat Serirangsan	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
Sukhothai Thammathirat Open University
26. รองศาสตราจารย์ อนุภูมิ ไชวงษม
Assoc. Prof. Anuphum Sowkasem	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
27. รองศาสตราจารย์ ดร. โกนิฐ์ ศรีทอง
Assoc. Prof. Dr. Konit Sithong	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
28. รองศาสตราจารย์ ดร. อภินันท์ จันตะนี
Assoc. Prof. Dr. Aphinant Chantanee	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
29. รองศาสตราจารย์ ดร. วิวัฒน์ หามนตรี
Assoc. Prof. Dr. Wiwat Harmontree	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
30. รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ บุญปู
Assoc. Prof. Dr. Somsak Bunpu	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
31. รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก
Assoc. Prof. Dr. Somchai Sino	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
32. รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย
Assoc. Prof. Dr. SutthiPhong Siwichai	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
33. รองศาสตราจารย์ ดร. สมาน นามสนิท
Assoc. Prof. Dr. Saman Ngamsanit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

34. รองศาสตราจารย์ ดร. ทัชชนันท์ อิศรเดช
Assoc. Prof. Dr. Tatchanan Isaradej
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
35. รองศาสตราจารย์ ดร. พิเชฐ หังโต
Assoc. Prof. Dr. Phichet Thangto
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
36. รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทรพล ไชเย็น
Assoc. Prof. Dr. Pattarapol Chaiyen
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
37. รองศาสตราจารย์ ดร. เต็มศักดิ์ ทองอินทร์
Assoc. Prof. Dr. Toemsak Thongin
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
38. รองศาสตราจารย์ วราคม ที่สุกะ
Assoc. Prof. Warakhom Thisuka
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
39. รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยยุทธ ชีโนกุล
Assoc. Prof. Dr. Chaiyuth Chinokul
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
National Institute of Development Administration
40. รองศาสตราจารย์ ดร. โยธิน แสงดี
Assoc. Prof. Dr. Yothin Sawaengdee
มหาวิทยาลัยมหิดล
Mahidol University
41. รองศาสตราจารย์ ดร. ธีรโชติ เกิดแก้ว
Asst. Prof. Dr. Teerachoot Kerdkaew
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
Hua Chiew Chalermprakiet University
42. รองศาสตราจารย์ พัฒนะ เรือนใจดี
Assoc. Prof. Phatthana Rueanchaidee
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University
43. รองศาสตราจารย์ ดร. วาสนา แก้วหล้า
Assoc. Prof. Dr. Wasana Kaewla
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Surin Rajabhat University
44. รองศาสตราจารย์ ดร. สุวิน รักษ์ดี
Assoc. Prof. Dr. Suwin Raksat
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
45. รองศาสตราจารย์ ดร. ธีระพงษ์ แก่นอินทร์
Assoc. Prof. Dr. Thiraphong Kaenin
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Prince of Songkla University
46. รองศาสตราจารย์ ดร. สรรเสริญ อินทรรัตน์
Assoc. Prof. Dr. Sansoen Intarat
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Suan Dusit University
47. รองศาสตราจารย์ ดร. จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ
Assoc. Prof. Dr. Chamroen Chuchuaisuwan
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
Rajamangala University of Technology Srivijaya
48. รองศาสตราจารย์ ดร. ภักดี โพธิ์สิงห์
Assoc. Prof. Dr. Phakdi Phosing
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Mahasarakham Rajabhat University
49. รองศาสตราจารย์ ดร. สันญา เคนาภูมิ
Assoc. Prof. Dr. Sanya Khenaphum
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Mahasarakham Rajabhat University
50. รองศาสตราจารย์ ดร. ชลวิทย์ เจียรจิตต์
Assoc. Prof. Dr. Chonwit Chianchit
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Srinakharinwirot University
51. รองศาสตราจารย์ ดร. ไพศาล สรรสวัสดิ์
Assoc. Prof. Dr. Phaisan Sansonwisut
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University

52. รองศาสตราจารย์ ดร. กาสัก เต๊ะขันหมาก
Assoc. Prof. Dr. Kasak Tekhanmak
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Thepsatri Rajabhat University
53. รองศาสตราจารย์ ดร. ชวลิต สวัสดิ์ผล
Assoc. Prof. Dr. Chawalit Sawatphon
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
Suan Dusit Rajabhat University
54. รองศาสตราจารย์พิเศษ ว่าที่ พ.ต. ดร. สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล
Assoc. Prof. Dr. Sawat Chirattthitikan
กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม
Department of Corrections, Ministry of Justice
55. รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา หล่อตระกูล
Assoc. Prof. Dr. Atchara Lotrakun
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
56. รองศาสตราจารย์ ดร. สำเนียง เลื่อมใส
Assoc. Prof. Dr. Samniang Leurmsai
มหาวิทยาลัยศิลปากร
Silpakorn University
57. รองศาสตราจารย์ ดร. วันทนา เนาว์วัน
Assoc. Prof. Dr. Wanthana Naowan
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
58. รองศาสตราจารย์ ดร. ศรชัย ท้าวมิตร
Assoc. Prof. Dr. Sornchai Taomitr
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
59. รองศาสตราจารย์ ดร. สุกิจ ชัยมุสิก
Assoc. Prof. Dr. Sukit Chaimusik
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
60. รองศาสตราจารย์ ดร. จิรายุ ทรัพย์สิน
Assoc. Prof. Dr. Chirayu Sapsin
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Surindra Rajabhat University
61. รองศาสตราจารย์พิเศษ วิชัย ธรรมชอบ
Assoc. Prof. Wichai Thamchop
นักวิชาการอิสระ
Independent Scholar
62. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พลัปปหลึง คงชนะ
Asst. Prof. Dr. Phlapplueng Khongchana
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Srinakharinwirot University
63. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนต์รี เพชรนาจกร
Asst. Prof. Dr. Montri Phetnachak
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Prince of Songkla University
64. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วุฒินันท์ กันทะเดียน
Asst. Prof. Dr. Wutthinan Kanthatian
มหาวิทยาลัยมหิดล
Mahidol University
65. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วสิน ปัญญาวุฒตระกูล
Asst. Prof. Dr. Wasin Panyawutatrakun
มหาวิทยาลัยนเรศวร
Naresuan University
66. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศนีย์ เจนวิถีสุข
Asst. Prof. Dr. Thatsani Chenwithisuk
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
Chandrakasem Rajabhat University
67. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนสิทธิ์ ลิทธิ์สูงเนิน
Asst. Prof. Dr. Chonsit Sitisungnoen
มหาวิทยาลัยศิลปากร
Silpakorn University
68. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สอาด บรรเจิดฤทธิ์
Asst. Prof. Dr. Sa-At Banchoetrit
มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด
Stanford University
69. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร. อนันท์ ใจสมุทร
Asst. Prof. Lt. Jg. Dr. Anan Chaisamut
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Surat Thani Rajabhat University

70. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชยสร สมบุญมาก
Asst. Prof. Dr. Chayason Sombunmak
มหาวิทยาลัยนครพนม
Nakhon Phanom University
71. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร วัฒนบุตร
Asst. Prof. Dr. Busakorn Watthanabut
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
North Bangkok University
72. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมคิด ดวงจักร
Asst. Prof. Dr. Somkhith Duangchak
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Chom Bueng Rajabhat University
73. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญชู ภูศรี
Asst. Prof. Dr. Boonchoo Poosri
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
Ubon Ratchathani University
74. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชชุกร นาถน
Asst. Prof. Dr. Witchukon Nakathon
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
75. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัชวาล แอร่มหล้า
Asst. Prof. Dr. Chatchawan Araemla
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Chom Bueng Rajabhat University
76. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จตุภูมิ เขตจัตุรัส
Asst. Prof. Dr. Chatuphum Khetchatturat
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Khonkaen University
77. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุทัย สติมัน
Asst. Prof. Dr. Uthai Satiman
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Suan Dusit University
78. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พานสุวรรณ
Asst. Prof. Dr. Apichat Pansuwan
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
79. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนัสสวาส กุลวงศ์
Asst. Prof. Dr. Manassawas Kullawong
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ศรีวิชัย
Rajamangala University of Technology Srivijaya
80. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิภาณี เผือกบัวขาว
Asst. Prof. Dr. Wipavane Phueakbuakhao
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
Phetchaburi Rajabhat University
81. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสกสรรค์ สนวา
Asst. Prof. Dr. Seksan Sonwa
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Roi Et Rajabhat University
82. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผดุง วรรณทอง
Asst. Prof. Dr. Phadung Wanthong
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
83. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัฐพล เย็นใจมา
Asst. Prof. Dr. Rattapol Yenjaima
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
84. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิติวดี หมั่นมี
Asst. Prof. Dr. Thitiwut Manmee
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
85. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ รักขันโท
Asst. Prof. Dr. Suwatsan Ragkhanto
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
86. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธนา ปรานีต
Asst. Prof. Dr. Yuttana Praneet
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
87. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรทิพย์ วรรณวิโรจน์
Asst. Prof. Dr. Phonthip Wannawiroj
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

88. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ธิลา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Asst. Prof. Dr. Prasert Thilao	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
89. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุริยา รักษาเมือง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Asst. Prof. Dr. Suriya Raksamueng	Mahachulalongkornrajavidyalaya University
90. อาจารย์ ดร. อนงค์วิญา สาริบุตร	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Dr. Anongwitya Saribut	Ramkhamhaeng University
91. อาจารย์ ดร. วียดา วรานนท์วนิช	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
Dr. Wiyada Waranonwanit	North Bangkok University
92. อาจารย์ ดร. กฤษณะ ทองแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Dr. Kitsana Thongkaeo	Suratthani Rajabhat University
93. อาจารย์ ดร. จิตต์วิมล คล้ายสุบรรณ	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Dr. Chitwimon Khlaisuban	Suan Dusit University

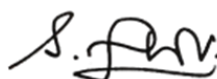
บทบรรณาธิการ

๐๐—————๐๐

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์นี้เป็นปีที่ 6 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - เมษายน พ.ศ. 2567 คณะกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์โดยคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด ควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ อีกทั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

กองบรรณาธิการขอขอบคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ได้ใช้ความเพียรพยายามชี้แนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขงานของแต่ละท่านให้ออกมาได้อย่างถูกต้องน่าอ่านเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้มีวารสารฉบับนี้มีคุณค่าทางวิชาการที่นำไปสู่การปฏิบัติและเผยแพร่ในวงกว้างและโปรดติดตามฉบับต่อไป

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

(รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ)

บรรณาธิการวารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	(7)
บทบรรณาธิการ	(13)
สารบัญ	(14)

บทความวิจัย :

องค์ประกอบในการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล ของผู้ปกครองท้องที่ จังหวัดสมุทรสงคราม	1
---	---

พระเมธีวัชรประชากร (ประยูร นนทิโย), สุรพล สุยะพรหม,
จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์

รูปแบบการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบ ประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี	17
---	----

กำพล ศรีโท, วัชรินทร์ ชาญศิลป์, สุรพล สุยะพรหม

การวิจัยปฏิบัติการเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม ของนักเรียนห้องเรียนพิเศษชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมัธยม มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	33
---	----

พัชรารณณ์ ไวยเดช, สุริรัตน์ อาริรักษ์สกุลก้องโลก, วินิจ เทือกทอง

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองในจังหวัดชลบุรี โดยประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม	49
--	----

ประสาน เจริญศรี, ธัชชนันท์ อิศรเดช, อภิญา ฉัตรช่อฟ้า

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อสร้างความนิยมทางการเมือง ของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร	49
--	----

อภิรดี โกเฮง

ประสิทธิผลการให้บริการผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหาร ส่วนตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	79
พระนิเวศน์ วิสุทฺโธ (สาธุ), รัฐพล เย็นใจมา, ธวัชชัย สมอเนื่อ	
การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร	95
พระชาวมงคล โชติธมฺโม (ประเสริฐศรี), สุมาลี บุญเรือง, สุรพล สุธะพรหม	
พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม	110
พระมหานิรุต ญาณวฑฺฒโธ	
ประสิทธิผลการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหาร ส่วนตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์	123
พระมหาวิทยา อธิปญฺโญ (แพงศรี), พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์, ประสิทธิ์ พุทธศาสน์ศรัทธา, พระมหาสุพัฒน์ นนทปญฺโญ	
การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี	138
พระครูเกษมวัชรดิตถ์ (เกษม จิตติสมฺปนฺโน), วัชรินทร์ ชาญศิลป์, สุมาลี บุญเรือง	
บทความวิชาการ : กลยุทธ์สร้างพลังกาย พลังใจ ป้องกันภาวะหมดไฟในการทำงาน	154
จุไรภรณ์ วิจักขณวงศ์	
นวัตกรรมการเมืองยุคใหม่ของประเทศไทย ศึกษาวิเคราะห์จาก ผลการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2566	168
ธนภฤต โพธิ์เงิน	
สมรรถนะดิจิทัล : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐในศตวรรษที่ 21	185
เยาวภา รุ่งเรือง, วิสุทธินันท์ นิลพัฒน์, ฌัฏฐกฤต ชัยอริยมณี	

ทฤษฎีสัญญาประชาคมกับอำนาจอธิปไตยของประชาชนไทย	202
อภिरดี โกเฮง, ขวัญชนก สายชมภู	
การสร้างสติเพื่อรักษาความสัมพันธ์ของบุคลากรภายในองค์กร	211
พระครูสุทธีรญาณ (ภักดี เขมธโร), พระมหาวิเศษ กนฺตธมฺโม, นรา บรรลิตกุล	
ภาคผนวก	224
คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง	225

องค์ประกอบในการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล
ของผู้ปกครองท้องที่ จังหวัดสมุทรสงคราม*

ELEMENTS OF PROMOTING CIVILIZED AGRICULTURE ACCORDING TO
KHOK NONG NA, MODEL OF LOCAL RULERS
SAMUT SONGKHRAM PROVINCE

พระเมธีวัชรประชาทร (ประยูร นนทิโย), สุรพล สุษะพรหม, จ्ञำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ

Phra Methiwatcharaprachathorn (Prayoon Nandiyo), Surapon Suyaprom,

Chamnong Adivadhanasit

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: phramethiwatcharaprachathorn@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล ของผู้ปกครองท้องที่จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ปกครองท้องที่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน และกลุ่มผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 25 รูปหรือคน ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ที่มีค่าดัชนีวัดความเที่ยงตรง เท่ากับ 1.00 เป็นเครื่องมือ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท และการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูปหรือคน โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบในการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล ของผู้ปกครองท้องที่จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 4 องค์ประกอบคือ 1. การเพิ่ม ความสมบูรณ์ของดิน การจัดการน้ำในนา การจัดการโรคและแมลง การใช้เทคโนโลยีทางการเกษตร 2. การส่งเสริมบทบาทของเกษตรกรและชาวบ้านในการทำโครงการโคก

* Received August 18, 2023; Revised September 9, 2023; Accepted September 11, 2023

หนอง นา พัฒนาดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยเน้นเกษตรอินทรีย์ พัฒนาน้ำให้สะอาด สามารถนำไปใช้งานได้ทั้งภาคครัวเรือนและภาคการเกษตร จังหวัดสมุทรสงครามมีการรักษาและพัฒนาป่าเป็นส่วนสำคัญเพื่อรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อมและความสมดุลของนิเวศในพื้นที่ 3. การจัดสัมมนาและการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล ร่วมกับหน่วยงานราชการ การจัดประชุมกลุ่มสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง การสร้างชุมชนการเรียนรู้ชุมชน การใช้เทคโนโลยีสื่อสารเพื่อการเรียนรู้เรื่องโคกหนองนา การให้การดูแลและคำปรึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล ร่วมกับหน่วยงานราชการ 4. การสนับสนุนในการวางแผนและการจัดการ การสนับสนุนในการจัดตั้งและการบริหารจัดการองค์กรที่ การสนับสนุนในการพัฒนาพื้นที่และสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนในการสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรตามโคกหนองนา การสนับสนุนในการเข้าถึงทรัพยากรการเงินสำหรับเกษตรกรและชาวบ้านในการเกษตรตามโคกหนองนา

คำสำคัญ: การส่งเสริมอารยเกษตร; โคก หนอง นา โมเดล; ผู้ปกครองท้องถิ่น

Abstract

Research article aimed to study the elements in promoting civilized agricultural according to the Khok Nong Na model (high land, pond, farm) of local rulers in Samut Songkhram Province, conducted by the qualitative research. Field data were collected from five groups of key informants: local parents; Group of relevant official's community leader group, group of local wisdom or folk philosophers and groups of local government organization administrators, purposefully selected from 25 key informants with a semi-structured in-depth-interview script with a precision index value of 1.00 as a tool The data were analyzed using content and context descriptive interpretation Data were also collected from 10 participants in focus group discussion who were experts with data analysis using content and context descriptive interpretation.

The research results were found that components for promoting civilized agriculture according to the Khok Nong Na model of local rulers in Samut Songkhram Province were of 4 elements: 1. increasing soil fertility, field water management, disease and insect management, use of agricultural

technology 2. Promoting the role of farmers and villagers in the Khok Nong Na project to develop the soil to be fertile. with emphasis on organic agriculture, developing clean water that can be used in both the household and agricultural sectors. Samut Songkhram Province maintained and developed forests as an important part to preserve the environment and ecological balance in the area. 3. Organizing seminars and training on promoting civilized agricultural according to the Khok Nong Na Model in collaboration with government agencies. continuing support group meetings creating a learning community, using communication technology for learning about Khok Nong Na, providing care and advice on promoting civilized agricultural according to the Khok Nong Na model in collaboration with government agencies. 4. Support in planning and management. Support in the establishment and management of organizations that support for area and environmental development. Support in creating and developing technology related to agriculture along Khok Nong Na. Support in accessing financial resources for farmers and villagers in agriculture along Khok Nong Na. **Keywords:** Civilized Agriculture Promotion; Khok Nong Na Model; Local Rulers

บทนำ

จากปัญหาหลักของเกษตรกรในอดีตจนถึงปัจจุบันที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การขาดแคลนน้ำเพื่อเกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่อาศัยน้ำฝนซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศที่อยู่ในเขตที่มีฝนค่อนข้างน้อย และส่วนมากเป็นนาข้าวและพืชไร่ เกษตรกรยังคงทำการเพาะปลูกได้ปีละครั้ง ในช่วงฤดูฝนเท่านั้น และมีความเสี่ยงกับความเสียหายอันเนื่องมาจากความแปรปรวนของดิน ฟ้า อากาศ และฝนทิ้งช่วง แม้ว่าจะมีการขุดบ่อหรือสระเก็บน้ำไว้ใช้บ้างแต่ก็มีขนาดไม่แน่นอน หรือมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นปัญหาทำให้น้ำใช้ไม่เพียงพอรวมทั้งระบบการเพาะปลูกพืชไม่มีหลักเกณฑ์ใด ๆ และส่วนใหญ่ปลูกพืชชนิดเดียวด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จึงได้พระราชทานพระราชดำริเพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบความยากลำบากดังกล่าวให้สามารถผ่านพ้นช่วงเวลาวิกฤต โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำได้ โดยไม่เดือดร้อนและยากลำบากนัก พระราชดำรินี้ ทรงเรียกว่า “ทฤษฎีใหม่” อันเป็นแนวทาง

หรือหลักการในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด

นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ปกครองท้องที่ ในจังหวัดสมุทรสงคราม ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ โคก หนอง นา โมเดล ทำให้การสื่อสารกับประชาชนเกิดความคลาดเคลื่อน ประกอบกับภูมิศาสตร์ของจังหวัดสมุทรสงครามมีลักษณะเฉพาะ ส่งผลให้การพัฒนาพื้นที่ไม่เป็นไปตามที่หน่วยงานราชการกำหนด ดังเช่นงานวิจัยของสำราญ ผลดี และคณะ (2564) วิจัยเรื่อง “การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลท้องถิ่นเรื่อง “สมุทรสงครามเมือง 3 น้ำ” เพื่อจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม” พบว่า จังหวัดสมุทรสงครามตั้งอยู่ในพื้นที่ปลายน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ เกิดเป็นลักษณะเฉพาะของพื้นที่ที่เรียกกันว่าเป็น “เมือง 3 น้ำ” คือ น้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม และงานวิจัยของธนวรรณ มงคลหนู และผอฝผา ชูดีดำรง (2559) วิจัยเรื่อง “ทางเลือกในการแก้ไขความขัดแย้งของการใช้น้ำ: กรณีศึกษา ชุมชนแพรกหนามแดง จังหวัดสมุทรสงคราม” พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลัก ได้แก่ เกษตรกร เจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่จากกรมชลประทาน ปัญหาหลักที่ได้รับความสนใจ 3 อันดับแรก ได้แก่ ขยะและวัชพืชในคูคลอง การปนเปื้อนของสารพิษทางการเกษตร และการควบคุมประตุน้ำที่ไม่เหมาะสม ทางเลือกที่นำเสนอเกี่ยวข้องกับ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ประตุน้ำ และการควบคุมประตุน้ำ ของเสียและตะกอน และความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับประตุน้ำ โดยกลุ่มชาวนา ชาวสวน และฟาร์มกุ้งต้องการให้เปลี่ยนประตุน้ำเป็นรูปแบบที่ออกแบบโดยชาวบ้านทั้งหมด ในขณะที่กลุ่มผู้เลี้ยงปลาสด และเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องการรักษาประตุน้ำในรูปแบบเดิมแต่ปรับปรุงรูปแบบการระบายน้ำ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องส่วนใหญ่เสนอให้มีการส่งเสริมการใช้สารสกัดจากธรรมชาติในการเกษตรเพื่อแก้ไขปัญหการปนเปื้อนของสารพิษทางการเกษตร เข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการของเสียจากภาคอุตสาหกรรม กระตุ้นจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการของเสียในชุมชน รวมทั้งให้มีการกำจัดตะกอนจากคูคลองอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้มีความร่วมมือระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องและชุมชนเพื่อการจัดการน้ำอย่างยั่งยืนในพื้นที่ต่อไป

ปัญหาอุปสรรคสำคัญที่ของการดำเนินการในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม คือไม่สามารถนำแบบแปลนมาตรฐานมาปรับประยุกต์ตามสภาพพื้นที่หน้างาน ด้วยพื้นที่เดิมเป็นร่องสวนและมีความสมบูรณ์ในตัวอยู่แล้ว โดยในการบรรเทาปัญหาเหล่านี้ทีมงาน จึงนำหลักคิดการพัฒนาบนหลักของภูมิสังคม (การพัฒนาด้านกายภาพ) มาสู่การออกแบบพื้นที่

ใหม่ โดยคำนึงถึงการไม่ไปแปรเปลี่ยนสภาพของพื้นที่ตรงนั้นให้เสียไปจากสภาพเดิม และคำนึงถึงความต้องการใช้สอยของเจ้าของพื้นที่เป็นสำคัญ แต่ยังคงไว้ซึ่งมาตรฐานทางวิศวกรรม และกลไกกรรมธรรมชาติ ที่มีจุดหมายปลายทางในการปัญหาเรื่องน้ำ ปัญหการเพาะปลูก และช่วยให้บริหารจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อกำจัดข้อกังวลกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการตลอดจนเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ฉะนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นจึงไม่เรียกว่าเป็นอุปสรรค แต่คือโอกาสในการพัฒนาต่อยอดสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นได้กับทุกกลุ่มเป้าหมาย (มติชนออนไลน์, 2565)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น หากได้รับการแก้ไขที่ถูกต้องและเหมาะสมจะทำให้ปัญหาดังกล่าวหมดไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทของผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล จังหวัดสมุทรสงคราม โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม ว่า สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคในการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล ของผู้ปกครองท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสงครามเป็นอย่างไร องค์ประกอบในการการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล ของผู้ปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามมีอะไรบ้าง การพัฒนาบทบาทของผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล จังหวัดสมุทรสงคราม โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรมควรเป็นอย่างไร ผลจากการวิจัยนำไปใช้ในการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล ของผู้ปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

จากนักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน และผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Selection) ตามลักษณะการ

เป็นตัวแทนของกลุ่มที่เหมาะสม จำนวน 25 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาองค์ประกอบในการการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล ของผู้ปกครองท้องที่จังหวัดสมุทรสงคราม องค์ประกอบในการการส่งเสริมอารยเกษตรตามโคก หนอง นา โมเดลของผู้ปกครองท้องที่จังหวัดสมุทรสงครามด้านกายภาพประกอบด้วย 1. การเพิ่มความสมบูรณ์ของดิน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มธาตุอาหารให้แก่พืช ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างแร่ธาตุในดินและส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืชอย่างเหมาะสม การใช้วิธีการปรับปรุงคุณภาพดิน เช่น การใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกเพื่อเพิ่มส่วนผสมอินทรีย์ในดิน การปรับ ค่าความเป็นกรดต่างของดินให้เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชในนา การป้องกันและควบคุมการกัดกร่อนดินจากการระเบิดหรือการกัดกร่อนดินโดยมนุษย์ โดยใช้เทคนิคการรักษาความเรียบร้อยของพื้นที่ดินและการพัฒนานิเวศในที่นา การป้องกันและควบคุมการเกิดการสูญเสียดิน และการใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม 2. การจัดการน้ำในนา การวางแผนการใช้น้ำในนาโดยคำนึงถึงความต้องการของพืชในแต่ละช่วงเวลา การวางแผนดังกล่าวจะช่วยให้มีการจัดสรรน้ำอย่างเหมาะสมและประหยัดทรัพยากรน้ำ 3. การควบคุมวัชพืช ในขั้นตอนการเตรียมพื้นที่ก่อนการปลูกพืชหลัก ควรมีการกำจัดวัชพืชให้สมบูรณ์เพื่อลดการแข่งขันในการเจริญเติบโตระหว่างวัชพืชกับพืชหลัก 4. การจัดการโรคและแมลง 5. การใช้เทคโนโลยีทางการเกษตร เช่น การใช้ระบบปลูกพืชแบบพลวัต 6. การสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตร เช่น ระบบน้ำในการเกษตรและระบบระบายน้ำ 7. การสนับสนุนการใช้พันธุ์พืชที่มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม 8. การส่งเสริมการใช้เทคนิคการปลูกพืชที่ยังไม่เคยใช้ในพื้นที่ 9. การสร้างศักยภาพแรงงาน

ทางการเกษตร เช่น การสอนและการฝึกอบรมให้กับเกษตรกร 10. การสร้างมาตรการส่งเสริมการลงทุนในการเกษตร เช่น การให้สินเชื่อและส่งเสริมธุรกิจทางการเกษตร

องค์ประกอบในการการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล ของผู้ปกครองท้องที่จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านสังคม (คน ดิน น้ำ ป่า) ได้แก่ คน คนในจังหวัดสมุทรสงครามเป็นประชากรท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและสร้างความเจริญของจังหวัด มีบทบาทในการทำงานในอุตสาหกรรมเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมอื่น ๆ และเป็นส่วนสำคัญของชุมชนท้องถิ่นที่สร้างสรรค์และเจริญก้าวหน้าด้วยความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อกัน ดิน ดินในจังหวัดสมุทรสงครามเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการเกษตรและการปลูกพืช ดินที่อุดมสมบูรณ์และมีคุณภาพสูงสามารถสนับสนุนการเพาะปลูกและการผลิตอาหารได้มากขึ้น การรักษาและจัดการดินให้มีความเป็นระบบและสมดุลจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ น้ำ น้ำเป็นทรัพยากรที่สำคัญอีกประการหนึ่งในจังหวัดสมุทรสงคราม มีแม่น้ำสำคัญอย่างเช่นแม่น้ำแม่กลองและแม่น้ำทะเลสาบเพชรบุรีผ่านพื้นที่ น้ำใช้ในการเกษตร การบริโภค และอุตสาหกรรม ป่า จังหวัดสมุทรสงครามมีการรักษาและพัฒนาป่าเป็นส่วนสำคัญเพื่อรักษาสีเขียวและสมดุลของนิเวศในพื้นที่ การพัฒนาป่าในจังหวัดสมุทรสงครามมีหลายมุมมองและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การอนุรักษ์ป่าเขาและป่าชายเลน จังหวัดสมุทรสงครามมีป่าเขาและป่าชายเลนที่สำคัญ ทำการอนุรักษ์และสร้างพื้นที่สงวนแห่งชาติหรือพื้นที่อนุรักษ์ธรรมชาติเพื่อปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพและรักษาสภาพแวดล้อมของป่า การปลูกป่าชายเลน เพื่อเพิ่มปริมาณป่าในพื้นที่และสร้างช่องทางสำคัญในการรักษานิเวศและเก็บรักษาน้ำในพื้นที่ จังหวัดสมุทรสงครามได้ดำเนินกิจกรรมการปลูกป่าชายเลนเพื่อเสริมสร้างความเจริญของป่าในพื้นที่ การสนับสนุนการอบรมและการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการป่า ผู้ปกครองท้องที่ที่สามารถสนับสนุนการอบรมและการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการป่า ซึ่งช่วยเพิ่มความรู้และทักษะในการบริหารจัดการป่าให้กับประชาชนท้องถิ่น และสร้างความรับผิดชอบต่อการรักษาและพัฒนาป่าในพื้นที่

การส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องโคกหนองนาแก่ประชาชนของผู้ปกครองท้องที่ประกอบด้วย การจัดสัมมนาและการอบรม การเชิญผู้เชี่ยวชาญในการจัดสัมมนาและการอบรมเพื่อเป็นแหล่งศึกษาและแบ่งปันความรู้เกี่ยวกับโคกหนองนา ผู้ปกครองสามารถจัดกิจกรรมเช่นนี้ให้กับประชาชนในพื้นที่เพื่อเพิ่มความเข้าใจและทักษะในการจัดการโคกหนองนาให้เกิดขึ้น การจัดประชุมหรือกลุ่มสนับสนุน การสร้างกลุ่มสนับสนุนหรือองค์กรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับโคกหนองนา เพื่อให้ประชาชนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและ

ประสบการณ์ในการจัดการโคกหนองนา สามารถสร้างความร่วมมือและเพิ่มความเข้าใจในเรื่องโคกหนองนาในระดับท้องถิ่น การจัดโครงการศึกษาดินและน้ำ การสนับสนุนโครงการศึกษาดินและน้ำที่เกี่ยวข้องกับโคกหนองนา โดยการจัดทำแผนการศึกษาและการฝึกอบรมที่เหมาะสม เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในการจัดการโคกหนองนา การสร้างชุมชนการเรียนรู้ เกี่ยวกับโคกหนองนาในชุมชนท้องถิ่น โดยการสร้างพื้นที่ที่ประชาชนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์กันได้ เช่น การจัดกิจกรรมสัมพันธที่เกี่ยวกับโคกหนองนา เช่น การแสดงสินค้าโคกหนองนา การจัดนิทรรศการหรือการแสดงหนังสือและสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับโคกหนองนา ที่ชุมชนสามารถเข้าร่วมได้ การใช้เทคโนโลยีสื่อสารเพื่อการเรียนรู้เรื่องโคกหนองนา สามารถสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสื่อสาร เช่น การสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์หรือเว็บไซต์เกี่ยวกับโคกหนองนา ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการโคกหนองนา และเป็นแหล่งเรียนรู้แบบออนไลน์ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและทราบข่าวสารที่เกี่ยวข้องได้ การให้การดูแลและคำปรึกษา การให้การดูแลและคำปรึกษา ผู้ปกครองสามารถสนับสนุนในเรื่องการดูแลและคำปรึกษาเกี่ยวกับโคกหนองนา โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการโคกหนองนา และการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับโคกหนองนา เพื่อช่วยเสริมสร้างความรู้และทักษะในการจัดการ การสร้างเครือข่ายและการแบ่งปันข้อมูล สร้างเครือข่ายที่เชื่อมโยงกันระหว่างเกษตรกรผู้เชี่ยวชาญ และผู้สนใจในเรื่องโคกหนองนา โดยใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ และกระดานสนทนาออนไลน์ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโคกหนองนา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เรื่องโคกหนองนา เช่น การเยี่ยมชมแปลงโคกหนองนา การศึกษาดินและน้ำ หรือการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะในการจัดการโคกหนองนา สามารถเชิญผู้เชี่ยวชาญมาสอนหรือแบ่งปันประสบการณ์ได้ การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยี ใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีในการสื่อสารและแบ่งปันข้อมูล เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ การสร้างแอปพลิเคชันสำหรับการเรียนรู้เกี่ยวกับโคกหนองนา หรือการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารอื่น ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

องค์ประกอบในการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล ของผู้ปกครองท้องที่จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านองค์กรและการบริหารจัดการ มีองค์ประกอบสำคัญ คือ การสนับสนุนในการวางแผนและการจัดการ การสนับสนุนในการวางแผนและการจัดการที่เหมาะสมสำหรับการเกษตรตามโคกหนองนา เพื่อให้เกษตรกรสามารถวางแผนการเพาะปลูกและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและ

ความต้องการของตลาด การสนับสนุนในการจัดตั้งและการบริหารจัดการองค์กร การสนับสนุนในการจัดตั้งและการบริหารจัดการองค์กรที่เหมาะสมสำหรับการเกษตรตามโคกหนองนา เพื่อให้เกษตรกรสามารถทำงานร่วมกันและจัดการทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การสนับสนุนในการพัฒนาพื้นที่และสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนในการพัฒนาพื้นที่และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเกษตรตามโคกหนองนา เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรตามโคกหนองนา เพื่อให้เกษตรกรได้ใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการบริหารจัดการฟาร์มและการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูง เช่น เทคโนโลยีการเฝ้าระวังและการติดตามผลผลิตอัตโนมัติ การใช้ระบบเซ็นเซอร์เพื่อวัดและตรวจสอบสภาพแวดล้อม การใช้ระบบรายงานออนไลน์เพื่อติดตามผลผลิตและการจัดการสินค้า เป็นต้น การให้คำปรึกษาและการสนับสนุนในการวางแผนการเพาะปลูกและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การสนับสนุนในการวางแผนเกษตรที่มีความรอบคอบและเหมาะสมสำหรับโคกหนองนา เพื่อให้เกษตรกรสามารถวางแผนการเพาะปลูกและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำ ดิน และปุ๋ยให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของพืช การสนับสนุนในการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การให้คำแนะนำและการสนับสนุนในการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการเกษตรตามโคกหนองนา เช่น ระบบน้ำหยด ระบบการเตรียมดินแบบอัตโนมัติ ระบบการเฝ้าระวังและติดตามผลผลิตอัตโนมัติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการจัดการทรัพยากร การให้คำปรึกษาและการสนับสนุนในการจัดตั้งองค์กรเกษตร การสนับสนุนในการก่อตั้งองค์กรเกษตรที่เหมาะสมสำหรับการเกษตรตามโคกหนองนา เพื่อให้เกษตรกรสามารถรวมกลุ่มเพื่อมีพลังงานและแนวคิดร่วมกันในการจัดการและพัฒนาทรัพยากรเกษตร การสนับสนุนในการสร้างโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม การสนับสนุนในการสร้างโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมสำหรับการเกษตรตามโคกหนองนา เช่น การกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกในองค์กร เพื่อให้มีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ การสนับสนุนในการพัฒนาวิธีการจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพสูงสุด อย่างเช่นการใช้น้ำอย่างระมัดระวังโดยใช้ระบบการเก็บรักษาน้ำในการเติมเต็มในฤดูแล้ง หรือการใช้วิธีการเพาะปลูกที่เหมาะสมเพื่อประหยัดน้ำและปุ๋ย การพัฒนาโครงสร้างพื้นที่ที่เหมาะสม การสนับสนุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเกษตรตามโคกหนองนา เช่น การสร้างระบบบรินน้ำ ระบบระบายน้ำ หรือระบบการเก็บรักษาความชื้น

ในดิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเกษตรและการผลิต การสนับสนุนในการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การสนับสนุนในการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรตามโคกหนองนา เช่น การใช้เซ็นเซอร์และระบบอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่งในการตรวจวัดและติดตามสภาพแวดล้อม เพื่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรเกษตร การสนับสนุนในการพัฒนาและการใช้งานแพลตฟอร์มและแอปพลิเคชันเกษตรอัจฉริยะ การสนับสนุนในการพัฒนาและการใช้งานแพลตฟอร์มและแอปพลิเคชันเกษตรอัจฉริยะที่มีประสิทธิภาพสำหรับการเกษตรตามโคกหนองนา เพื่อช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลและการบริหารจัดการทรัพยากรเกษตรอย่างเหมาะสม การให้สินเชื่อเกษตรกร การสนับสนุนในการให้สินเชื่อเกษตรกรเพื่อสนับสนุนในการซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการเกษตรตามโคกหนองนา หรือใช้เงินกู้เพื่อการลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรเกษตร การให้คำปรึกษาทางการเงิน การสนับสนุนในการให้คำปรึกษาทางการเงินแก่เกษตรกร เพื่อช่วยในการวางแผนการเงิน การบริหารรายได้และรายจ่าย เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรการเงินอย่างมีประสิทธิภาพในการเกษตร

องค์ประกอบในการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล ของผู้ปกครองท้องที่จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ ประกอบด้วย เว็บไซต์และสื่อออนไลน์ การสร้างและดูแลเว็บไซต์โครงการที่มีข้อมูลเกี่ยวกับโครงการอารยธรรมเกษตรตามโคก หนอง นา โมเดล เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารที่เกี่ยวข้องได้ง่ายและรวดเร็ว รวมถึงใช้สื่อออนไลน์อื่น ๆ เช่น เว็บไซต์บล็อกหรือสื่อสังคมออนไลน์ในการเผยแพร่ข้อมูลและเข้าสังคมกับประชาชนผู้สนใจ การจัดกิจกรรมและสัมมนา การจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติเพื่อให้ประชาชนได้เข้าร่วมและมีประสบการณ์ในการสัมผัสกับโครงการอารยธรรมเกษตรตามโคก หนอง นา โมเดล โดยเช่นการเยี่ยมชมสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ การฝึกอบรมหรือสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเลี้ยงพืชหรือสัตว์ หรือการนำเสนอผลงานและการแสดงสินค้าที่เกี่ยวข้องกับโครงการ สื่อและสิ่งพิมพ์ การสร้างและกระจายสื่อพิมพ์ เช่น โบรชัวร์ แผ่นพับ หรือโปสเตอร์ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับโครงการอารยธรรมเกษตรตามโคก หนอง นา โมเดล ผ่านทางสื่อและสิ่งพิมพ์ เพื่อเผยแพร่และสื่อสารกับประชาชนได้ง่ายขึ้น รวมถึงเพื่อเสริมสร้างความรู้และการเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ ตัวอย่างเช่น โบรชัวร์และแผ่นพับ สร้างโบรชัวร์และแผ่นพับที่มีข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับโครงการ รวมถึงประโยชน์และคุณสมบัติของโครงการ รูปภาพและข้อมูลสถิติอาจถูกนำมาใช้เพื่อเป็นข้อมูลสื่อประชาสัมพันธ์ โปสเตอร์ สร้างโปสเตอร์ที่มีภาพประกอบและข้อความสื่อความหมายของโครงการ โดยให้ความสำคัญกับประโยชน์ที่ประชาชนสามารถ

ได้รับจากโครงการ และสร้างความตื่นตัวและสนใจในการเข้าร่วมโครงการ นิติสาร สร้าง นิติสารหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับอารยธรรมเกษตร โดยให้ความสำคัญกับการนำเสนอ ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับโครงการ แบ่งปันประสบการณ์ของเกษตรกรที่มีส่วนร่วมในโครงการ และการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ประชาชนผู้อ่าน เว็บไซต์และสื่อออนไลน์ สร้างและดูแล เว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ ที่ผ่านมามีการสร้างและใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อ เผยแพร่โครงการอารยธรรมเกษตรตามโคก หนอง นา โมเดล ได้แก่ เว็บไซต์หรือ แพลตฟอร์มออนไลน์ สร้างและดูแลเว็บไซต์โครงการที่มีข้อมูลเกี่ยวกับโครงการอารยธรรม เกษตร ฟอรัมติดต่อและข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลได้ง่าย และรวดเร็ว สื่อสังคมออนไลน์ ใช้แพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Instagram, Twitter เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ โพสต์ข่าวสาร รูปภาพ วิดีโอ เพื่อเรียกร้องความสนใจและสร้างความติดตามจากประชาชนผู้ใช้แพลตฟอร์มดังกล่าว วิทยุ และโทรทัศน์ ใช้สื่อโทรทัศน์และวิทยุในการส่งเสริมโครงการ ผ่านการสัมภาษณ์ผู้รับ ผลกระทบจากโครงการ รายงานเหตุการณ์และความคืบหน้าของโครงการ เพื่อให้ประชาชน รับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ ป้ายโฆษณาและป้ายประชาสัมพันธ์ ใช้ป้ายโฆษณาและ ป้ายประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ตั้งแผงป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ

อภิปรายผลการวิจัย

องค์ประกอบในการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล ของ ผู้ปกครองท้องที่จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การ เพิ่มความสมบูรณ์ของดิน การจัดการน้ำในนา การจัดการโรคและแมลง การใช้เทคโนโลยี ทางการเกษตร องค์ประกอบที่ 2 การส่งเสริมบทบาทของเกษตรกรและชาวบ้านในการทำ โครงการโคก หนอง นา พัฒนาดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยเน้นเกษตรอินทรีย์ พัฒนาน้ำ ให้สะอาด สามารถนำไปใช้งานได้ทั้งภาคครัวเรือนและภาคการเกษตร จังหวัด สมุทรสงครามมีการรักษาและพัฒนาป่าเป็นส่วนสำคัญเพื่อรักษาสีเขียวและความ สมดุลของนิเวศในพื้นที่ องค์ประกอบที่ 3 การจัดสัมมนาและการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริม อารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล ร่วมกับหน่วยงานราชการ การจัดประชุมกลุ่ม สนับสนุนอย่างต่อเนื่อง การสร้างชุมชนการเรียนรู้ชุมชน การใช้เทคโนโลยีสื่อสารเพื่อการ เรียนรู้เรื่องโคกหนองนาการให้การดูแลและคำปรึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล ร่วมกับหน่วยงานราชการ องค์ประกอบที่ 4 การสนับสนุนในการ วางแผนและการจัดการที่เหมาะสมสำหรับการการเกษตรตามโคกหนองนา การสนับสนุน

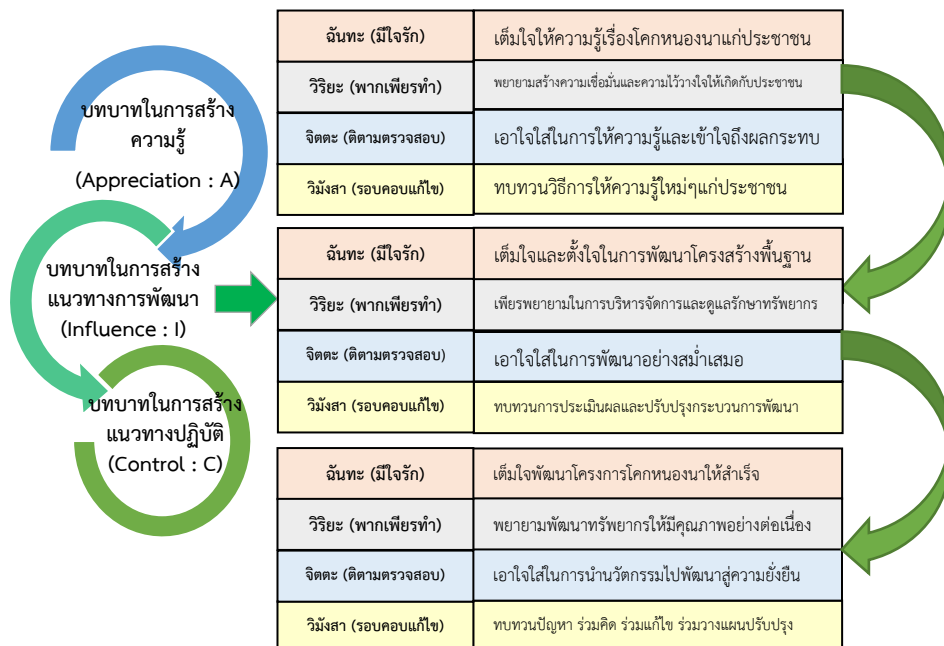

ในการจัดตั้งและการบริหารจัดการองค์กรที่เหมาะสมสำหรับการการเกษตรตามโคกหนองนา การสนับสนุนในการพัฒนาพื้นที่และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการการเกษตรตามโคกหนองนา การสนับสนุนในการสร้างและพัฒนาอินโฟรเมชันเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการการเกษตรตามโคกหนองนา การสนับสนุนในการเข้าถึงทรัพยากรการเงินสำหรับเกษตรกรและชาวบ้านในการการเกษตรตามโคกหนองนา สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และคณะ (2565) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาพุทธสิกขารวมโคกหนองนาสันติศึกษาโมเดล เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : ศึกษากรณี จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า 1. โคก หนอง นา โมเดล มีองค์ประกอบ คือ 1. โคก เป็นพื้นที่สูง ปลูก ป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง เพื่อให้พออยู่ พอกิน พอใช้ พอร่มเย็น จากนั้นจึงทำบุญ ทำทาน เก็บรักษา ค้าขาย และเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย 2. หนอง เป็นการขุดหนอง คลอง ร่องไขน้ำ คลองไส้ไก่ คดเคี้ยวตามพื้นที่เพื่อกระจายความชื้นในพื้นที่ 3. นา เป็นพื้นที่นาปลูกข้าวอินทรีย์ 2. หลักพุทธสิกขารวม ทำไร่ไถนาและเลี้ยงสัตว์ หวานข้าว ไขน้ำเข้าออกผ่านลำราง ไขน้ำ ดูแลรักษานาข้าวเก็บเกี่ยวเพื่อครองเรือน ทำบุญ ให้ทาน และดำรงตนอยู่ในธรรม 3. พัฒนาได้รูปแบบชื่อว่า คันไถ โมเดล (KHANTAI'S MODEL) มีองค์ประกอบ 8 ประการ ได้แก่ 1. K = Knowledge (ความรู้) เรียนรู้เพื่อความรู้ด้านสิกขารวม 2. H = Household (ครอบครัว) ครอบครัวเข้าใจ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ดินเป็นโคกหนองนาโมเดล 3. A = Activity (กิจกรรม) “ปันมือสามัคคี” นวัตกรรมช่วยพัฒนาพื้นที่โดยไม่มีค่าจ้าง 4. N = Naturally (ธรรมชาติ) ปลูกต้นไม้ ดูแลดิน โดยวิถีธรรมชาติให้เกื้อกูลธรรมชาติเอง 5. T = Treat (รักษา) ดูแลรักษาต้นไม้ พืช ผัก เก็บรักษาพันธุ์ที่สามารถขยายพันธุ์ได้ 6. A = Assist (ช่วยเหลือ) ช่วยเหลือแบ่งปันผู้อื่น 7. I = Impression (ความประทับใจ) คนศึกษาดูงาน เยี่ยมชม เกิดแรงบันดาลใจต่อยอดในพื้นที่ตนเอง 8. S = Sustainable (ความยั่งยืน) พื้นที่เกิดความเจริญตลอดปีส่งต่อรุ่นต่อรุ่นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของรุจิภาณุจณ์ สานนท์ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้โคกหนองนาโมเดลสำหรับการจัดการเกษตรในเมืองเพื่อความยั่งยืน พบว่า ผลการพัฒนาและปรับปรุงแบบจำลองทัศนศึกษาเสมือนจริงสามมิติ โคกหนองนาโมเดลสำหรับพื้นที่ราบลุ่มมีทั้งหมด 8 ฉาก ฉากแรกเป็นฉากที่อธิบายการใช้งานแบบจำลองทัศนศึกษาเสมือนจริง ในฉากที่ 2 เป็นฉากที่มีแผ่นป้ายกล่าวต้อนรับก่อนจะเข้าสู่เนื้อหา ในฉากที่ 3 - 7 เป็นส่วนที่กล่าวถึงเนื้อหาของโคกหนองนาโมเดล เช่น โคกหนองนาโมเดลคืออะไร โคกคืออะไร ประโยชน์ของโคก ป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง นาคืออะไร ประโยชน์ของนา หนองคืออะไร ตัวอย่างการคำนวณความลึกของหนอง คลองไส้ไก่คืออะไร เป็นต้น ซึ่งต้องคลิกปุ่มกล่องข้อความ หรือปุ่มตัวโน้ต เพื่อ

อ่านหรือฟังข้อมูล ภายในแบบจำลองทัศนศึกษาเสมือนจริงรูปแบบการประยุกต์ใช้ โคกหนองนา โมเดล สำหรับการจัดการเกษตรในเมืองเพื่อความยั่งยืนนั้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในพื้นที่ในเมืองต่าง ๆ ได้ตามความต้องการและปัจจัยแวดล้อมที่ต้องคำนึงถึง ก่อนการพิจารณาการจัดการการเกษตรในเมืองคือ ปัจจัยด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม และ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลให้เกิด การเสริมสร้างพลังทางเศรษฐกิจแก่ครอบครัวและชุมชนสู่เศรษฐกิจที่มั่นคง และ เสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวสู่ชุมชนและสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา แก้วหล้า (2564) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนพุทธเศรษฐศาสตร์เชิงเกษตรพึ่งตนเอง: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาพอเพียงสู่โคกหนองนาโมเดล จังหวัดสุรินทร์ พบว่า การพัฒนาที่ดิน 8 ไร่ 1 งาน โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมแนวคิดทางพุทธเศรษฐศาสตร์ ที่เน้นการไม่เบียดเบียนตามแนวพุทธ ส่งเสริมให้ชุมชนได้มีศูนย์การเรียนรู้ภายใต้การสร้างปัจจัยการผลิต ผ่านวิสาหกิจชุมชนธนาคารวัว 28 กลุ่ม มีวัวกว่า 1 พันตัว การสร้างการผลิต และบริโภคในแบบพึ่งตนเอง โดยมีเป้าหมายเพื่อการผลิตอาหาร ข้าว ผัก การปลูกพืชเพื่อการบริโภค

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่สังเคราะห์จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 สามารถอธิบายได้ว่า การพัฒนาบทบาทของผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล จังหวัดสมุทรสงคราม โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม

ด้านบทบาทในการสร้างความรู้ โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม ประกอบด้วย 1. ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ให้ความรู้อย่างเต็มที่และเต็มใจ 2. สร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้กับประชาชน 3. การหมั่นตรึงตรองพิจารณาช่วยให้ผู้ปกครองท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความรู้และเข้าใจถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการให้ความรู้ 4. ผู้ปกครองควรสำรวจและวิเคราะห์เหตุผลที่เป็นหลักในการให้ความรู้

ด้านบทบาทในการสร้างแนวทางการพัฒนา โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม พบว่า 1. เต็มใจและตั้งใจในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ การเตรียมพื้นที่และเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น รวมถึงการสร้างความร่วมมือและพันธมิตร 2. เพียรพยายามในการบริหารจัดการและดูแลรักษาทรัพยากร ตลอดจนการสร้างและส่งเสริมศักยภาพชุมชนที่ยั่งยืน 3. เอาใจใส่ในการพัฒนา การดูแลและสนับสนุน ส่งเสริมการเผยแพร่และการแลกเปลี่ยนความรู้ การสร้างการสื่อสารและการสร้างความตระหนัก 4. หมั่นทบทวน ปรับปรุงแก้ไข ประเมินผลและปรับปรุง ตลอดจนการสร้างนโยบายและกฎหมายสนับสนุน

ด้านบทบาทในการสร้างแนวทางปฏิบัติ โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม 1. ให้ความสำคัญกับการศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรและชาวบ้านอย่างเต็มที่ 2. พัฒนาทรัพยากรให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาความร่วมมือกับทุกเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง 3. มีความรับผิดชอบสูง และมีความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมที่นำไปสู่ความยั่งยืน 4. เข้าใจปัญหา ร่วมคิด ร่วมแก้ไข ร่วมวางแผนปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้ปกครองท้องถิ่นควรเป็นตัวอย่างในการศึกษาและปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการท้องถิ่นที่มุ่งเน้นการส่งเสริมอารยเกษตรตามโคก หนอง นา โมเดล ในจังหวัดสมุทรสงคราม จึงควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองท้องถิ่นในพื้นที่มีการศึกษาและเข้าใจความหมายและหลักการของพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอารยเกษตร การเรียนรู้หลักพุทธธรรมจะช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจและปฏิบัติตามหลักการเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและส่งเสริมอารยเกษตรในพื้นที่โดยเฉพาะ

2. ผู้ปกครองท้องถิ่นควรสนับสนุนการเกิดนวัตกรรมทางเกษตรที่สอดคล้องกับแนวคิดของโคก หนอง นา โมเดล ในการพัฒนาอารยเกษตรในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยสามารถสนับสนุนผู้ที่มีแนวคิดและแผนการที่สร้างสรรค์ เช่น ผู้ที่สร้างระบบการเพาะเลี้ยงพืชแบบน้ำหลากประเภท การใช้เทคโนโลยีในการปลูกพืชหรือเพาะเลี้ยงสัตว์ให้เป็นไปตามหลักการเฉพาะของโคก หนอง นา โมเดล โดยการให้การสนับสนุนทางเทคนิค ทรัพยากรที่จำเป็นและการเงินในการดำเนินงาน ผู้ปกครองท้องถิ่นควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสนับสนุนและทรัพยากรสำหรับการพัฒนานวัตกรรมทางเกษตรเพื่อส่งเสริมการเติบโตและความเป็นเลิศในอารยเกษตร

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้ปกครองท้องถิ่นควรสร้างแผนยุทธศาสตร์ที่เน้นการพัฒนาอารยเกษตรตามโคก หนอง นา โมเดลในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม ในแผนยุทธศาสตร์นี้ควรรวมกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนและกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการส่งเสริมอารยเกษตร นอกจากนี้ ควรระบุกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการพัฒนาอารยเกษตรในแต่ละโครงการ รวมถึงกำหนดวิธีการในการวัดและประเมินผลของการพัฒนา เพื่อให้ผู้ปกครองท้องถิ่นสามารถปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

2. ผู้ปกครองท้องถิ่นควรเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมในการส่งเสริมอารยเกษตรตามโคก หนอง นา โมเดล ในจังหวัดสมุทรสงคราม ควรมีการพัฒนาความตระหนักและความเข้าใจในหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอารยเกษตร ผู้ปกครองท้องถิ่นควรใช้หลักการและแนวทางจากพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการปรับปรุงและพัฒนาอารยเกษตรในพื้นที่ การเรียนรู้และการปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมจะช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจและปฏิบัติตามหลักการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอารยเกษตรได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการที่มีผลดีและมีความสำเร็จในการส่งเสริมอารยเกษตรตามโคก หนอง นา โมเดล ในพื้นที่นั้น

2. ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของการพัฒนาอารยเกษตรตามโคก หนอง นา โมเดล ในจังหวัดสมุทรสงคราม

3. ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาอารยเกษตรตามโคก หนอง นา โมเดล เช่น เทคโนโลยีการเกษตรที่ยังไม่เคยนำมาใช้ในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- ธนวรรณ มงคลหมู่ และฝอยฝ้า ชูติดำรง. (2559). ทางเลือกในการแก้ไขความขัดแย้งของ
การใช้น้ำ : กรณีศึกษา ชุมชนแพรงหนามแดง จังหวัดสมุทรสงคราม. *PSRU
Journal of Science and Technology*, 1(2), 23-33.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส และคณะ. (2565). รูปแบบการพัฒนาพุทธศึกษาระดับ
นาสันติศึกษาโมเดล เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : ศึกษากรณี จังหวัดศรีสะเกษ.
วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 10(1), 48-64.
- มติชนออนไลน์. (2565). ‘อธิบดีพช.’ นำคณะเยือนแม่กลอง ลงพื้นที่ต้นแบบ ‘โคก หนอง
นา พช.’ ตามหลักทฤษฎีใหม่. สืบค้น 2 มีนาคม 2565, จาก
https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_2687663
- รุจิกาญจน์ สานนท์. (2564). การประยุกต์ใช้โคกหนองนาโมเดลสำหรับการจัดการเกษตร
ในเมืองเพื่อความยั่งยืน. *วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์*, 4(2), 137-150.
- วาสนา แก้วหล้า. (2564). แนวทางการขับเคลื่อนพุทธเศรษฐศาสตร์เชิงเกษตรพึ่งตนเอง :
กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาพอเพียงสู่โคกหนองนาโมเดล จังหวัดสุรินทร์.
วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ, 4(2), 81-95.
- สำราญ ผลดี และคณะ. (2564). การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลท้องถิ่นเรื่อง สมุทรสงคราม
เมือง 3 น้ำ. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทรรศน์*, 16(2), 63-78.

รูปแบบการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบ
ประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี*
PARTICIPATORY POLITICAL CULTURE PROMOTION MODEL IN
DEMOCRACY OF PEOPLE IN NONTHABURI PROVINCE

กำพล ศรีโท, วชิรินทร์ ชาญศิลป์, สุรพล สุษะพรหม

Kampol Sritho, Vacharin Chansilp, Suraphon Suyaprom

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: S.kampol2509@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี และเพื่อนำเสนอรูปแบบการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี โดยประยุกต์หลักทฤษฎี 7 เป็นรูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์ การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยคำนวณจากสูตรของทาร์ยามาเน่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี พบว่า กระบวนการกล่อมเกลางานการเมือง มี 5 ด้าน คือ ด้านสถาบันสื่อมวลชน ด้านสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านสถาบันทางการเมือง ด้านสถาบันครอบครัว และหลักทฤษฎี 7 มี 6 ด้าน คือ ด้านรักสันติภาพ ขัดเกลาคิดใจอยู่เสมอ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม ด้านปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ ด้านตั้งใจ

* Received August 23, 2023; Revised September 11, 2023; Accepted September 15, 2023

สนับสนุนคนดีและปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี ด้านไม่ลุแก่อำนาจความอยากความเห็นแก่ตัว ด้านเคารพนับถือผู้ใหญ่ มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 และ 3. นำเสนอรูปแบบส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี โดยประยุกต์หลักอปริหานิยธรรม 7 ประกอบด้วย ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม ด้านปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ ด้านเคารพนับถือผู้ใหญ่ ด้านไม่ลุแก่อำนาจความอยากเห็นแก่ตัว ด้านรักสันติภาพขัดเกลาจิตใจอยู่เสมอ และด้านตั้งใจสนับสนุนคนดี ปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี

คำสำคัญ: รูปแบบการส่งเสริม; วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม; ระบอบประชาธิปไตย

Abstract

This research article aims to study the general state of participatory political culture in democracy of the people of Nonthaburi Province. To study factors affecting participatory political culture in democracy of the people of Nonthaburi Province. And to present a model to promote political culture with participation in the democratic system of the people of Nonthaburi Province. By applying the seven principles of Aparihani Dharma as a research model with integrated methods Qualitative research uses interviews. Quantitative research uses questionnaires. Collected data from a sample of 400 people, calculated from Taro Yamane's formula. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation and multiple regression analysis.

The research results found that 1. The general state of democratic participatory political culture of the people in Nonthaburi Province. The overall picture is at a moderate level. 2. Factors affecting participatory political culture in the democratic regime of the people of Nonthaburi Province, it was found that there were 5 aspects of the political refinement process, namely media institutions; Educational institutions or schools Group of friend's Political institutions Family institution and the principles of Aparihaniyadhamma 7 have 6 aspects: love of peace Always refine your mind.

Side in unison meeting Compliance Intentionally supporting good people and protecting good people, promoting good people. Respect for adults Statistically significant at the 0.01 level and 3. Present a model to promote participatory political culture in the democratic system of the people of Nonthaburi Province by applying the principles of the Aparihani Dhamma 7 consisting of side in unison meeting in unison adjourned the meeting Compliance respect for adults The side is not against the power of selfish desires. The love of peace always refines the mind. and intent on supporting good people, protecting good people, promoting good people.

Keywords: Promotion Model; Participatory Political Culture; Democracy

บทนำ

เหตุการณ์ที่สำคัญมากกับประวัติศาสตร์การเมืองไทย คือการปฏิวัติโดยคณะราษฎรเพื่อทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 เป็นต้นมา ถือเป็นปฐมฤกษ์ในการปกครองประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศเข้ามามีบทบาทในการกำหนดทิศทางของประเทศตนเองทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อสอดคล้องกับหลักการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยที่อำนาจอธิปไตยอันเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยประชาชนจะใช้อำนาจออกกฎหมายผ่านรัฐสภาใช้อำนาจบริหารผ่านรัฐบาล และใช้อำนาจตุลาการผ่านทางศาล (ทินพันธ์ นาคะตะ, 2543) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อันเป็นกฎหมายที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศขนานนามว่า “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการเมืองไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงบทบาททางการเมืองของตนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์ประโยชน์แก่สังคมตน (จักษ์ พันธ์ชูเพชร, 2549) รวมถึงเน้นการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสำนึกทางการเมือง (Political Consciousness) และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง (Political Change) วัฒนธรรมทางการเมืองมีอิทธิพลต่อสถาบันทางการเมือง ซึ่งเห็นได้จากปัญหาการพัฒนาการเมืองในประเทศที่กำลังพัฒนาทั่วไป พบว่า แม้นำเอารูปแบบการเมืองการ

ปกครองแบบประชาธิปไตยมาใช้แล้วก็ตามแต่ในความเป็นจริงกลับปรากฏว่าเป็นประชาธิปไตยเพียงรูปแบบ ส่วนเนื้อหายังห่างไกลกับประชาธิปไตยที่แท้จริงอยู่มาก เพราะวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนนั่นเองทั้งนี้ถ้าประชาชนในระบอบการเมืองนั้นมีวัฒนธรรมที่โน้มเอียงไปในทางที่ไม่สอดคล้องกับหลักการหรืออุดมการณ์ประชาธิปไตยแล้ว ก็ยากต่อการสร้างความเป็นสถาบันให้แก่ระบบการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้ ดังนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาทางการเมือง (อุดมพิริยะสิงห์, 2529) จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงถือเป็นหน้าที่หลักของรัฐในการส่งเสริมให้ประชาชน และชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมทั้งการตัดสินใจทางการเมือง ที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน (มาตรา 78) ดังนี้ รัฐธรรมนูญจึงได้กำหนดให้ภาครัฐต้องรายงานหรือให้ความรู้แก่ประชาชนในการกระทำต่าง ๆ ที่หลากหลายประเภท (พนารัตน์ มาศมงคล, 2566)

ประชาธิปไตยของไทยนับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมานั้นประสบความล้มเหลว เนื่องจากผู้นำทางการเมืองเน้นการพัฒนาประชาธิปไตยไป ที่การพัฒนาสถาบันทางการเมืองแต่เพียงอย่างเดียว แต่ละเลยการพัฒนาารูปแบบด้าน วัฒนธรรมทางการเมืองอันเป็นแบบแผนความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมทางการเมืองของคนในสังคม จึงอาจกล่าวได้ว่า การเมืองแบบประชาธิปไตยของไทยสนใจเพียงรูปแบบหรือโครงสร้างมากกว่าส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ หรือจิตวิญญาณประชาธิปไตยที่แท้จริงการเมืองการปกครองจะดำรงอยู่ได้จะต้องอาศัยวัฒนธรรมทางการเมืองอันเป็นพื้นฐานที่เอื้ออำนวยต่อระบอบการเมืองการปกครองนั้น หากจะพัฒนาระบอบการเมืองแบบมีส่วนร่วมจะต้องมีการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมควบคู่กันไปด้วย (พรอมรินทร์ พรหมเกิด, 2557) ผู้วิจัยได้ศึกษาหาข้อมูลและรับทราบถึงบริบทโดยทั่วไปของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี สาเหตุมากจากความรู้สึกลังเลไม่รู้ว่าจะเลือกใครจึงไม่ให้ความสนใจและไม่มีเวลาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองเพราะเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองไม่สามารถเป็นหลักประกันว่าจะทำให้ระบบการเมืองตอบสนองต่อตนเองปัญหาเหล่านี้จึงเป็นเหตุผลนำไปสู่การวิจัย ผู้วิจัยมีความสนใจในการทำวิจัย การศึกษารูปแบบการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี โดยประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรม 7

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัย แบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป มีภูมิลำเนาในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 1,288,637 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้มาจากการใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) กลุ่มตัวอย่าง 400 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย คือ

1. กลุ่มนักวิชาการพระพุทธศาสนา 3 รูปหรือคน
2. กลุ่มนักวิชาการทางรัฐศาสตร์ 6 คน
3. กลุ่มนักการเมืองและผู้บริหารท้องถิ่น 5 คน
4. กลุ่มผู้นำชุมชน 4 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ประเด็นและข้อคำถามครอบคลุมเนื้อหาสำคัญที่ต้องการตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของความเชื่อมั่นแบบสอบถาม (Try-Out) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.976

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random sampling) ผู้วิจัยดำเนินการแจกจ่ายด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดนนทบุรี ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 400 ชุด คิดเป็น 100 %

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้กำหนดคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 18 รูปหรือคน ด้วยการสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย 2. การสนทนากลุ่ม

(Focus Group Discussion) ซึ่งเกิดจากการสนทนาโดยมีประเด็นที่เจาะจงเกี่ยวกับเรื่องที่วิจัยกับผู้ทรงคุณวุฒิ 8 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ 1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้สถิติอัตราส่วนร้อยละค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) 2. สถิติเชิงอนุมาน (Quantitative Statistics) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้านการทดสอบการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis : MRA) X1 และ X2 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายและพรรณนาความ ประกอบด้วย 1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2. จัดลำดับข้อมูล 3. จากการสัมภาษณ์ 4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น 5. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของสภาพทั่วไปของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนจังหวัดนนทบุรี		ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านมีอุดมการณ์	2.86	.56	ปานกลาง
2.	ด้านพัฒนาความรู้และความสามารถของตน	2.84	.52	ปานกลาง
3.	ด้านเห็นแก่ประเทศชาติหรือมีความรักชาติ	2.82	.50	ปานกลาง
4.	ด้านความมีเหตุผล	2.82	.50	ปานกลาง
5.	ด้านไม่ลืมเรื่องสิทธิและหน้าที่	2.76	.46	ปานกลาง
6.	ด้านทำดีเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	2.76	.47	ปานกลาง
7.	ด้านรู้จักมีส่วนร่วมทางการเมือง	2.74	.49	ปานกลาง
8.	ด้านตกลงกันอย่างสันติวิธี	2.73	.50	ปานกลาง
9.	ด้านเคารพตน เคารพท่าน	2.67	.53	ปานกลาง
10.	ด้านความอดกลั้นในความแตกต่าง	2.64	.55	ปานกลาง
ภาพรวม		2.76	.30	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่าข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน จังหวัดนนทบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.76$, S.D. = .30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือด้านมีอุดมการณ์ ($\bar{X} = 2.86$, S.D. = .56) รองลงมา คือ ด้านพัฒนาความรู้และความสามารถของตน ($\bar{X} = 2.84$, S.D. = .52) ด้านเห็นแก่ประเทศชาติหรือมีความรักชาติ ($\bar{X} = 2.82$, S.D. = .50) ด้านความมีเหตุผล ($\bar{X} = 2.82$, S.D. = .50) ด้านไม่ลืมหืมเรื่องสิทธิและหน้าที่ ($\bar{X} = 2.76$, S.D. = .46) ด้านทำดีเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ($\bar{X} = 2.76$, S.D. = .47) ด้านรู้จักมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{X} = 2.74$, S.D. = .49) ด้านตกลงกันอย่างสันติวิธี ($\bar{X} = 2.73$, S.D. = .50) ด้านเคารพตน เคารพท่าน ($\bar{X} = 2.67$, S.D. = .53) ด้านความอดกลั้นในความแตกต่าง ($\bar{X} = 2.64$, S.D. = .55) อยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise

ตารางที่ 2 กระบวนการกล่อมเกลາทางการเมืองที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน จังหวัดนนทบุรี

ตัวแปรกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมือง	B	Std.Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.31	.07		18.78**	.00
ด้านสถาบันสื่อมวลชน (REFI 4)	.14	.02	.27	7.08**	.00
ด้านสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน (REFI 3)	.13	.02	.25	6.03**	.00
ด้านกลุ่มเพื่อน (REFI 2)	.13	.02	.24	6.10**	.00
ด้านสถาบันทางการเมือง (REFI 5)	.12	.02	.20	5.79**	.00
ด้านสถาบันครอบครัว (REFI 1)	.07	.02	.13	3.50**	.01

Multiple R = .76e R Square = .58 Adjusted R Square = .57 Std. Error = .20

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่ากระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี มี 5 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 พบว่าส่งผลต่อการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .76 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ .58 สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ

.57 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ .20 แสดงว่ากระบวนการกล่อมเกลாதางการเมืองสามารถร่วมกันทำนาย การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 57.5 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถาบันสื่อมวลชน สามารถทำนายการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 26.8 สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนสามารถทำนาย ได้ร้อยละ 24.8 กลุ่มเพื่อนสามารถทำนาย ได้ร้อยละ 23.9 สถาบันทางการเมืองสามารถทำนาย ได้ร้อยละ 20.4 และสถาบันครอบครัวสามารถทำนาย ได้ร้อยละ 13.0 ตามลำดับ หลักอปริหานิยธรรม 7 ที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise

ตารางที่ 3 หลักอปริหานิยธรรม 7 ที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน จังหวัดนนทบุรี

ตัวแปรหลักอปริหานิยธรรม 7	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.09	.10		11.26**	.00
ด้านรักสันติภาพ ชัดเกลาคใจอยู่เสมอ (DHAM 6)	.12	.02	.22	5.28**	.00
ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม โดยเคารพเสียงข้างมาก (DHAM 2)	.11	.02	.20	4.85**	.00
ด้านปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ (DHAM 3)	.10	.02	.18	4.21**	.00
ด้านตั้งใจสนับสนุนคนดีและปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี (DHAM 7)	.10	0.2	.17	4.12**	.00
ด้านไม่ผูกอำนาจความอยากความเห็นแก่ตัว (DHAM 5)	.10	0.2	.16	3.73**	.00
ด้านเคารพนับถือผู้ใหญ่ (DHAM 4)	.08	0.2	.14	3.20**	.01

Multiple R = .63f R Square = .44 Adjusted R Square = .43 Std. Error = .23 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่าหลักอปริหานิยธรรม 7 ที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี มี 6 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .63 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ .44 สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .43 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ .23 แสดงว่าหลักอปริหานิยธรรม 7 สามารถร่วมกันทำนาย

การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน จังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 44.0 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า รักสันติภาพ ชัดเจน จิตใจอยู่เสมอ สามารถทำนายการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 21.7 พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุมโดยเคารพเสียงข้างมาก สามารถทำนาย ได้ร้อยละ 19.9 ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ สามารถทำนาย ได้ร้อยละ 17.7 ไม่ลู่แก่อำนาจความอยากความเห็นแก่ตัว สามารถทำนาย ได้ร้อยละ 15.7 ตั้งใจสนับสนุนคนดี ปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี สามารถทำนาย ได้ร้อยละ 17.4 และเคารพนับถือผู้ใหญ่ สามารถทำนาย ได้ร้อยละ 13.6 ตามลำดับ

3. รูปแบบการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี โดยประยุกต์หลักอภิธานิธรรม 7

ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม ในหลักธรรมข้อนี้เมื่อนำมาประยุกต์ใช้แล้วจะพบว่าการพร้อมเพรียง ความเป็นระเบียบเรียบร้อย การตรงต่อเวลาของผู้ที่เข้าร่วมประชุม ซึ่งถือได้ว่าเป็นความสามัคคีในหมู่คณะ บ่งบอกถึงความเจริญทางวัฒนธรรมในการทำงานอย่างมีระบบ จะส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในที่ประชุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักธรรมในข้อนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนที่ดั่งามและพึงปฏิบัติจนเกิดเป็นรูปแบบ

ด้านปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ ในหลักธรรมข้อนี้เมื่อนำมาประยุกต์ใช้แล้วจะพบว่าการเคารพกติกา กฎเกณฑ์ทางสังคมและการเคารพต่อกฎหมาย ย่อมเป็นการส่งผลให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย สงบสุข ไม่ควรสร้างกฎระเบียบหรือกฎหมายที่ไม่จำเป็น หลักธรรมในข้อนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนที่ดั่งามและพึงปฏิบัติจนเกิดเป็นรูปแบบ

ด้านเคารพนับถือผู้ใหญ่ ในหลักธรรมข้อนี้เมื่อนำมาประยุกต์ใช้แล้วจะพบว่าการเคารพผู้ใหญ่หรือผู้ที่อาวุโสกว่า ซึ่งเป็นการให้เกียรติและเกิดวัฒนธรรมที่ดั่งาม เมื่อมีการปฏิบัติแล้ว ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด จะเกิดความอบอุ่น เกิดความเมตตาปรารถนาดีที่มีต่อกัน สร้างภาพลักษณ์ให้เกิดสวยงามทางวัฒนธรรมต่อผู้พบเห็น การเคารพนับถือผู้ใหญ่ เมื่อปฏิบัติได้อย่างนี้เป็นประสมเสมอแล้ว จะเกิดเป็นวัฒนธรรมที่ดั่งามให้บุคคลอื่นได้ทำตามต่อไป หลักธรรมในข้อนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนที่ดั่งามและพึงปฏิบัติจนเกิดเป็นรูปแบบ

ด้านไม่ลู่แก่อำนาจความอยากเห็นแก่ตัว ในหลักธรรมข้อนี้เมื่อนำมาประยุกต์ใช้แล้วจะพบว่า ผู้นำกับการเป็นแบบอย่างที่ดี ถ้าผู้นำหรือผู้ที่มีอำนาจเป็นแบบอย่างที่ดีแล้วย่อมเป็นบรรทัดฐานที่ดีให้คนรุ่นต่อไปได้ปฏิบัติ ดังนั้นผู้นำจะต้องไม่เห็นแก่ตัว มีความเสียสละ ไม่ใช้อำนาจไปข่มเหงรังแกผู้อื่นที่มีความอ่อนแอกว่าให้ได้รับความกระทบกระเทือนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนการให้ความคุ้มครองและปกป้องเพื่อเป็นหลักในการให้สังคมอยู่ร่วมกันได้ หลักธรรมในข้อนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนที่ดั่งามและพึงปฏิบัติจนเกิดเป็นรูปแบบ

ด้านรักสันติภาพขัดเกลาคใจอยู่เสมอ ในหลักธรรมข้อนี้เมื่อนำมาประยุกต์ใช้แล้วจะพบว่า การรักความสงบหรือการใช้แนวทางสันติจะต้องขึ้นอยู่กับการรู้จักขัดเกลาคใจให้รักความสงบ รู้จักประนีประนอม มีคุณธรรมและจริยธรรม อยู่ในใจของตนเป็นที่ตั้งเคารพสิทธิของผู้อื่นและให้เกียรติผู้อื่นอยู่เสมอ ความสงบสุขจะเกิดขึ้นได้ ถ้าทุกคนไม่เบียดเบียนซึ่งกันและหลักธรรมในข้อนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนที่ดั่งามและพึงปฏิบัติจนเกิดเป็นรูปแบบ

ด้านตั้งใจสนับสนุนคนดี ปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี ในหลักธรรมข้อนี้เมื่อนำมาประยุกต์ใช้แล้วจะพบว่า การสนับสนุนคนดีมีความรู้ความสามารถ ให้ได้เข้ามาทำหน้าที่เพื่อส่วนรวม ให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง ประชาชนทุกคนจะต้องตระหนักร่วมกันในการสนับสนุน และมีความรับผิดชอบในการคัดเลือกบุคคลเข้าไปทำหน้าที่เพื่อส่วนรวมแทนตนเองนั้นเป็นสิ่งสำคัญโดยยึดหลักคุณธรรม ตลอดจนปกป้องคนดีไม่ให้โดนรังแกจากผู้ที่ไม่หวังดีระหว่างปฏิบัติหน้าที่ หลักธรรมในข้อนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนที่ดั่งามและพึงปฏิบัติจนเกิดเป็นรูปแบบ

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการวิจัยรูปแบบการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี 10 ด้าน คือ 1. ด้านความมีเหตุผล 2. ด้านเคารพตน เคารพท่าน 3. ด้านความอดกลั้นในความแตกต่าง 4. ด้านตกลงกันอย่างสันติวิธี 5. ด้านรู้จักมีส่วนร่วมทางการเมือง 6. ด้านไม่ลืมนึกถึงสิทธิและหน้าที่ 7. ด้านทำดีเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 8. ด้านมีอุดมการณ์ 9. ด้านเห็นแก่ประเทศชาติหรือมีความรักชาติ

และ 10. ด้านพัฒนาความรู้และความสามารถของตน ผลการวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมีอุดมการณ์ ประชาชนความมุ่งมั่น ความมีอุดมการณ์ และความทุ่มเท ย่อมเป็นหัวใจสำคัญของการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคง จะต้องอยู่บนหลักความซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม มีความศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย และมุ่งมั่นที่จะร่วมพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของไทยให้เจริญก้าวหน้า แสดงให้เห็นว่าด้านมีอุดมการณ์ทางการเมืองมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นอย่างมาก รวมถึง ด้านพัฒนาความรู้และความสามารถของตน การแสวงหาความรู้และพัฒนาศักยภาพของตน เพื่อให้รู้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลง และพัฒนาของสังคมในปัจจุบัน สามารถนำความรู้ที่ได้มาจากการฝึกฝนนั้น มาช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ การพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพและมีขีดความสามารถที่สูงขึ้นนั้นจะทำให้เกิดความมั่นใจที่จะกระทำในสิ่งต่างที่คิดว่าดีและถูกต้องที่จะพัฒนาชุมชนและชาติบ้านเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคคลที่ได้รับการฝึกฝน และพัฒนาตนเองนั้นการกระทำสิ่งใด ๆ ย่อมเกิดประสิทธิภาพมากกว่าบุคคลที่ไม่ได้รับการพัฒนา ด้านความอดทนอดกลั้นในความแตกต่าง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาวะทางอารมณ์ของประชาชนที่จะต้องนำมาปรับปรุงให้ดีขึ้น คือความอดทนอดกลั้นและการยอมรับความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่าง เปิดใจยอมรับในความแตกต่างทั้งกายภาพและพฤติกรรมความรู้สึกรู้สึกนึกคิดทางการเมืองของบุคคลอื่น เมื่อมีความคิดเห็นหรือแสดงออกทางการเมืองที่แตกต่างจากตนสิ่งที่สำคัญ คือ การตั้งสติและใช้สติปัญญาพิจารณาถึงเหตุผลด้วยความอดทนและอดกลั้น ไม่แสดงออกในทางวาจาที่ไม่สุภาพ ไม่แสดงออกถึงความโกรธเคืองที่มีผู้ให้ความคิดเห็นขัดแย้งตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภรณ์ โง้วเจริญ และวัชรินทร์ ชาญศิลป์ (2560) เรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี อยู่ในระดับสูงโดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุดในประเด็นการยึดถือเสียงข้างมากเป็นหลัก แต่ก็ต้องคำนึงถึงเสียงข้างน้อยด้วย ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยน้อยที่สุดกับประเด็นท่านคิดว่าท่านมีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างไรหรือ

2. กระบวนการกล่อมเกลางานทางการเมือง พบว่า กระบวนการกล่อมเกลางานทางการเมือง ส่งผลต่อการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี มี 5 ด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่ากระบวนการกล่อมเกลางานทางการเมืองสามารถทำนายการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ

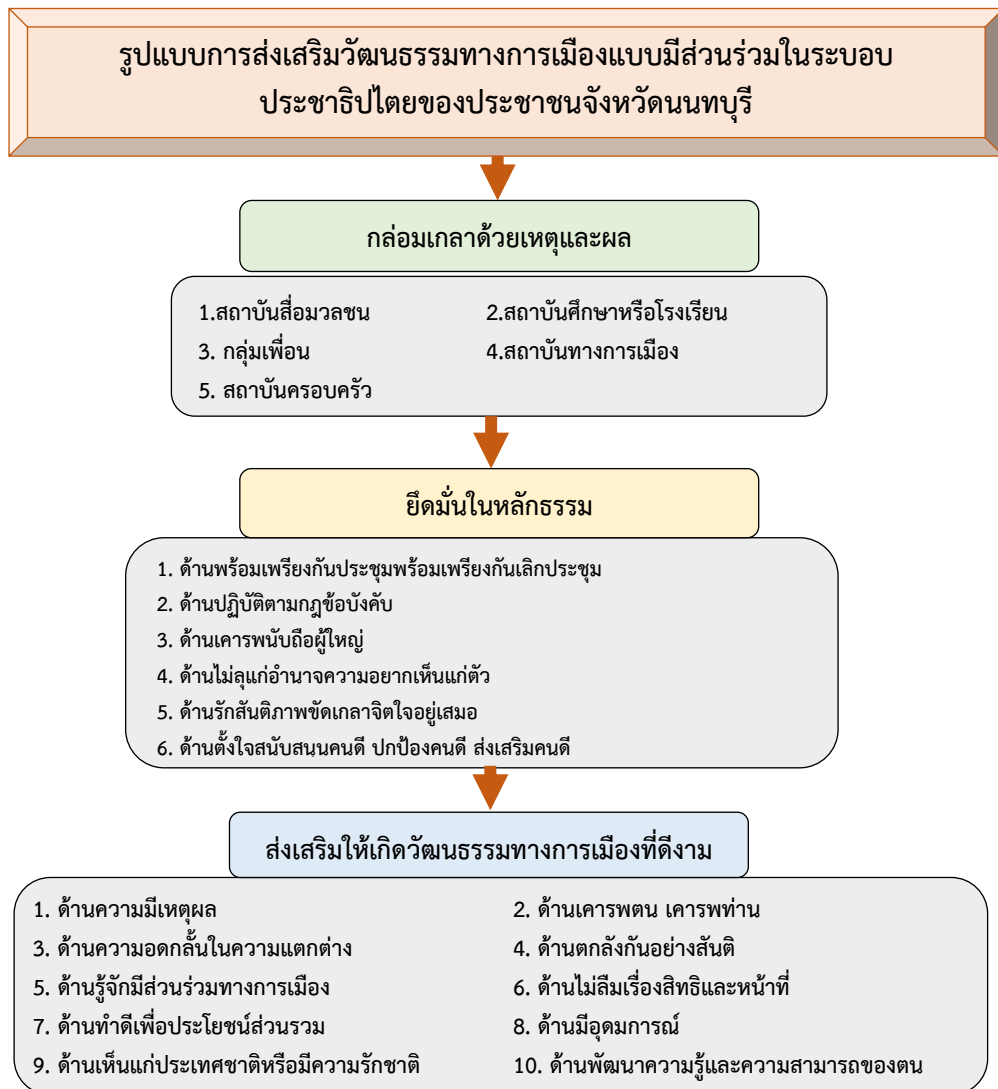

ละ 57.5 แสดงให้เห็นว่ากระบวนการกล่อมเกลາทางการเมืองโดยผ่าน สถาบันครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันศึกษาหรือโรงเรียน สถาบันสื่อมวลชน และสถาบันทางการเมือง มีส่วนในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรสวรรค์ สุตะคัน (2558) เรื่อง การกล่อมเกลາทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการกล่อมเกลາทางการเมืองอยู่ในระดับมากที่สุด วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด และการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ส่วนผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า การกล่อมเกลາทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

3. หลักอุปทานิยธรรม 7 พบว่า หลักอุปทานิยธรรม 7 ส่งผลต่อการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี 6 ด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าหลักอุปทานิยธรรม 7 สามารถทำนายการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 44.0 แสดงให้เห็นว่าหลักอุปทานิยธรรม 7 มีส่วนในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาชัยทัต ชันธสิกรรม (2556) เรื่อง ความสัมพันธ์ของหลักกติกอุปทานิยธรรม 7 กับการบริหารวัดในเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร พบว่า 1. หลักกติกอุปทานิยธรรม 7 กับการบริหารวัดในเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีการนำมาใช้อยู่ในระดับมาก และการบริหารวัดในเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีความสำเร็จอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยด้านตั้งใจว่าเพื่อนภิกษุสามเณรซึ่งเป็นผู้มีศีลยังไม่มาสู่อาวาสขอให้มาที่มาแล้ว ขอให้อยู่เป็นสุขด้านการไม่ล่ออำนาจ ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) และด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิตยมีความสัมพันธ์การบริหารวัดในเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร 3. ปัญหาและอุปสรรคพบว่าพระสงฆ์บางรูปไม่เห็นความสำคัญในการประชุมพระสังฆาธิการ ส่วนใหญ่มีภาระหน้าที่หลายด้านมีความเคารพตามลำดับอาวุโส แต่จะให้ความสำคัญกับคำสอนน้อย

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 แผนภาพองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย (โดยผู้วิจัย)

จากภาพที่ 1 จากการที่ผู้วิจัยได้สร้างแผนภาพที่แสดงองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสามารถขยายความเพิ่มเติมได้ดังนี้

1. กลุ่มเกลียดด้วยเหตุและผล ซึ่งสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานหนึ่งที่สำคัญของการหล่อหลอมกลุ่มเกลียดสร้างจิตสำนึกทางการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองให้สมาชิกในครอบครัว และเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างเสมอภาคตลอดจนกลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีสถานะเท่าเทียมกัน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ตลอดจนให้คำแนะนำในการเชื่อมโยงกับกลุ่มต่าง ๆ ทางการเมือง อีกทั้งสถาบันการศึกษาช่วยปลูกฝังค่านิยมความเชื่ออุดมการณ์ทางการเมืองผ่านการเรียนรู้ ซึ่งในปัจจุบันสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการกลุ่มเกลียดทางการเมืองได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันสื่อมวลชนถือว่าเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์สถานการณ์ด้านปรากฏการณ์ทางการเมือง ช่วยทำให้ประชาชนเกิดความนิยมเยี่ยงทางการเมืองได้เป็นอย่างดี สถาบันการเมืองมีหน้าที่ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม

2. ยึดมั่นในหลักธรรม โดยใช้หลักพุทธธรรม มาประยุกต์ใช้และมีความยึดมั่นในหลักธรรมนำการเมือง มีความพร้อมเพียงกันร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาตลอดจนปฏิบัติตามกฎข้อบังคับและร่วมกันรักษาไว้ซึ่งกฎระเบียบและกฎหมายของบ้านเมือง ตลอดจนการเคารพนับถือผู้ใหญ่ต้องทำด้วยความนอบน้อม ไม่ลุแก่อำนาจความอยากเห็นแก่ตัว ผู้นำหรือผู้ที่มีความแข็งแกร่งกว่าจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่เห็นแก่ตัว ให้ความคุ้มครอง และปกป้องผู้ที่อ่อนแอกว่าให้ได้รับความปลอดภัย มีความรักสันติภาพขัดเกลาคิดใจอยู่เสมอ มีจริยธรรมและคุณธรรมประจำใจฝึกจิตใจให้มีความสงบ รู้จักประนีประนอม สิ่งที่สำคัญต้องตั้งใจสนับสนุนคนดี ปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี

3. ส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีงาม ด้วยกระบวนการกลุ่มเกลียดและประยุกต์หลักพุทธธรรมจนเกิดเป็นรูปแบบการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน คือ ความมีเหตุผล การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองนั้นต้องอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุ และผลตลอดจนการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนและสังคมด้วยความพร้อมเพียงมีการใช้เหตุผลต่าง ๆ และหาข้อสรุปด้วยความรอบคอบโดยมีพื้นฐานข้อเท็จจริงมารองรับ มีความเคารพในความเป็นมนุษย์โดยไม่แบ่งชนชั้นวรรณะ ทุกคนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกันไม่ดูถูกดูแคลนกัน เคารพในความสามารถซึ่งกันและกัน ยอมรับความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่าง มีความเมตตาเอื้ออาทรต่อกัน เจรจาหาทางออกร่วมกันอย่างมีเหตุผล รู้จักมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งเป็นแนวทางหลัก และมีส่วนสำคัญที่ประชาชนทุกคนพึงปฏิบัติ ไม่ลืมเรื่อง

สิทธิและหน้าที่ของตนเอง มีความตระหนักต่อสิทธิและหน้าที่ของตนที่พึงมีตามกฎหมาย
รองรับ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน กระทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรมีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมให้ประชาชน ให้มีทัศนคติ ความเชื่อทางการเมือง อุดมทางการเมืองทางการเมือง และการปลูกฝังค่านิยมทางการเมืองให้ประชาชนเกิดพฤติกรรมทางการเมืองที่ดี
2. ภาครัฐควรให้ความสำคัญและส่งเสริมให้กับสถาบันต่าง ๆ ที่เป็นขบวนการกลุ่มเกลตาทาง ทัศนคติ ความเชื่อ อุดมคติ และอุดมทางการเมืองทางการเมืองให้แก่ประชาชน ซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองที่ดี
3. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติควรมีนโยบายในการเผยแพร่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมทางการเมืองในทุกมิติอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ประชาชนควรร่วมรณรงค์ให้คนในสังคมตระหนักถึงปัญหา และร่วมกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในสังคม
2. ประชาชนควรมีความศรัทธาในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
3. ประชาชนควรออกมาปกป้องรักษาไว้ซึ่งสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ให้คงอยู่กับสังคมไทย
4. ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็น และปรึกษาหารือทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดอื่น ๆ ให้ครอบคลุมทั่วประเทศ
2. ควรศึกษาอิทธิพลและแรงกดดันต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองยังมีบริบทแวดล้อมอื่น ๆ ที่ส่งผลมีอิทธิพลทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นน้อยแตกต่างกันไป

3. ควรศึกษาวิจัยโดยเป็นการวิจัยที่ใช้หลักธรรมด้านอื่น ๆ หรือขบวนการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนใหม่ ๆ เพื่อก่อให้เกิดการวิจัยที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จักษ์ พันธ์ชูเพชร. (2549). *การเมืองการปกครองไทย*. กรุงเทพฯ: พันธุ์กรู๊ป.
- ทินพันธ์ นาคะตะ. (2543). *การเมืองการบริหาร : ภาระของชาติ*. กรุงเทพฯ: สหยาบล็อกและการพิมพ์.
- ธนาภรณ์ ไ้วเจริญ และวัชรินทร์ ชาญศิลป์. (2560). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 4(1), 133-147.
- พนารัตน์ มาศมดาด. (2560). *การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. สืบค้น 31 กรกฎาคม 2566, จาก http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย_พุทธศักราช_2560.
- พรสวรรค์ สุตะคัน. (2558). การกล่อมเกลางานการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยการ จัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 12(2), 45-60.
- พรอมรินทร์ พรหมเกิด. (2557). วัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตยในเขตชนบทอีสาน : กรณีศึกษาประชาชนในเขตหมู่บ้านคำบงและหมู่บ้านสะอาด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 31(3), 64-95.
- พระมหาชัยทัต ชันธสิกรรม. (2556.) ความสัมพันธ์ของหลักกติกุอุปหรณยธรรม 7 กับการบรหการวัดในเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร. *วารสารเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ และงานวิจัย*, 21(5), 53-63.
- อุดม พิริยะสิงห์. (2529). *การเมืองเบื้องต้น*. มหาสารคาม: ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

การวิจัยปฏิบัติการเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้การ
จัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน
เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม ของนักเรียนห้องเรียนพิเศษชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมัธยม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*

ACTION RESEARCH TO STUDY MATHEMATICS ACHIEVEMENT BY USING
MATHEMATICS LEARNING ACTIVITIES WITH ONLINE FLIPPED CLASSROOM
IN THE TOPIC OF PYRAMID CONE AND SPHERE FOR GRADE 9 STUDENTS
AT LABORATORY SCHOOL OF PHRANAKHON SI AYUTTHAYA RAJABHAT
UNIVERSITY

พัชรารณ ไวยเดช, สุรีรัตน์ อารีรักษ์สกุลก้องโลก, วินิจ เทือกทอง

Pacharaporn Waiyadet, Sureerat AreeraksakulKonglok, Vinit Thueakthong

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Sukhothai Thammathirat Open University

Corresponding Author E-mail: patcharaporn2535@aru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อ 1. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนห้องเรียนพิเศษ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน และ 2. ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนห้องเรียนพิเศษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมัธยมมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2. แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน 3. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน 4. แบบบันทึกผลหลังการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5. แบบทดสอบย่อยท้ายวงจรเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ 6. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และ 7. แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์

*Received September 15, 2023; Revised September 27, 2023; Accepted September 30, 2023

รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ตีความหมาย และลงข้อสรุป โดยนำเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน ในแต่ละวงจรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีคะแนนเฉลี่ยดังนี้ 7.65, 8.09, 8.25 และ 8.59 ตามลำดับจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน และเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติการ พบว่า นักเรียนร้อยละ 87.60 มีคะแนนเฉลี่ย 8.76 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน และ 2. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (Mean = 4.57, SD = 0.64)

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์; การเรียนรู้คณิตศาสตร์; ห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน

Abstract

The objectives of this research were: 1. To study mathematics achievement of Grade 9 Gifted students at Laboratory School of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University by using mathematics learning activities with online flipped classroom and 2. To study the opinions on a mathematics learning activity with online flipped classroom of Grade 9 Gifted students at the Laboratory School of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. The target group was 32 Grade 9 Gifted students at the Laboratory School of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University in the second semester of the academic year 2021. The research instruments consisted of 1. learning management plan using an online flipped classroom model on pyramid cones and spheres, 2. the teaching observation form, 3. the student's learning behavior observation form, 4. the recording form using learning activities plan, 5. the mathematics achievement quizzes, 6. the mathematics achievement test, and 7. the opinion questionnaire towards mathematics learning activities with online flipped classroom.

The data were analyzed by using mean, standard deviation, content analysis, interpretation, and conclusion presenting in essay form. The results

showed that 1. the student's mathematics achievement in each cycle increased steadily 7.65, 8.09, 8.25 and 8.59 respectively out of 10, and at the end of the operation, it was found that 87.60 percent of students had an average score of 8.76 out of 10 and 2. the students' opinions towards a mathematics learning activity with online flipped classroom was appropriate at the highest level (Mean = 4.57, SD = 0.64).

Keywords: Mathematics Achievement; Mathematics Learning; Online Flipped Classroom

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส COVID-19 ที่แพร่ระบาดในประเทศไทยระลอกแรกในช่วงปลายปี พ.ศ.2562 ทำให้สถาบันการศึกษาไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามปกติเนื่องจากสถานศึกษาเป็นสถานที่ที่มีนักเรียนอยู่รวมกันจำนวนมาก มีโอกาสเสี่ยงสูงที่จะเกิดการแพร่ระบาดได้ง่าย กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกประกาศตอบรับมาตรการของภาครัฐเพื่อควบคุมการแพร่กระจายโรคติดเชื้อไวรัส COVID-19 คือ มาตรการป้องกันและควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส COVID-19 ซึ่งกำหนดมาตรการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งหน่วยงาน และหลีกเลี่ยงการจัดกิจกรรมที่รวมกลุ่มคนจำนวนมาก และได้ประกาศแนวปฏิบัติเพิ่มเติม โดยให้สถานศึกษาประเมินความเสี่ยงและพิจารณาปรับการเรียนการสอนได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาจึงปรับบทบาทการสอนเข้าสู่รูปแบบออนไลน์

โรงเรียนสาธิตมัธยม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส COVID-19 ในครั้งนี้ด้วย โดยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ที่ผ่านมามีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนมาเป็นรูปแบบออนไลน์ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อลดการเผชิญหน้า โดยมีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ 100% และมีการปรับลดจำนวนคาบเรียน เพื่อลดความตึงเครียด และให้เข้ากับรูปแบบการเรียนออนไลน์ ซึ่งส่งผลให้เวลาในการจัดการเรียนรู้ไม่เพียงพอต่อเนื้อหาตามหลักสูตร นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนบางคนไม่เข้าชั้นเรียนออนไลน์ เข้าชั้นเรียนช้า ไม่ทำการบ้าน ไม่ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามเวลาที่กำหนด อีกทั้งไม่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน ขาดการโต้ตอบระหว่างผู้สอนและนักเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2564 ที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์มีค่าเท่ากับร้อยละ 75.24 ซึ่งลดลงอย่างชัดเจนเมื่อเทียบกับปีการศึกษา 2562 และ 2563 ที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ โดยแต่ละภาคเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 90.60, 85.17, 87.27 และ 89.36 ตามลำดับ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ให้กับนักเรียนกลุ่มดังกล่าว จึงหาวิธีที่จะเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งปัจจัยหนึ่งคือ ปัจจัยที่เกิดขึ้นจากตัวผู้สอน ดังที่ สิริพร ทิพย์คง (2536) กล่าวว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนในห้องเรียนประสบผลสำเร็จ นอกจากด้านวิชาการแล้ว ความตั้งใจในการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ ไม่ว่าจะเป็นวิธีการสอน เทคนิคการสอน หรือนวัตกรรมการสอนใหม่ ๆ ที่จะพัฒนาการเรียนรู้ให้ทันตามยุคสมัยสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้สอนควรเน้นให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง โดยผู้สอนมีหน้าที่แนะนำออกแบบการสอนและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสอน ดังคำกล่าวที่ว่าครูต้องไม่สอนแต่ต้องออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ให้นักเรียน เรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ (วิจารณ์ พานิช, 2557) นอกจากนี้ผู้สอนควรสอดแทรกทักษะด้านการปรับตัวอยู่ในสังคมได้โดยฉับพลันในเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งรูปแบบวิธีการสอนมีหลายวิธี หนึ่งในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ การสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (วิจารณ์ พานิช, 2556) และสอดคล้องกับ Bergmann & Sams (2008) กล่าวว่าแนวคิดเรื่องการนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในขั้นตอนหลักของกระบวนการเรียนการสอนมาปรับใช้กับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเนื้อหาทางทฤษฎีจะถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับนักเรียน โดยนักเรียนจะเป็นคนรับผิดชอบในการศึกษาบทเรียนด้วยการชมวิดีโอการบรรยายด้วยตนเองก่อนเข้าชั้นเรียน แนวคิดของห้องเรียนกลับด้านคือการสนับสนุนให้นักเรียนและครูผู้สอนสามารถใช้เวลาในกิจกรรมภายในห้องเรียนให้มากที่สุด และสามารถมีปฏิสัมพันธ์ ได้ตอบกันโต้ทันทรีหว่างเรียนคอยให้ความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

รูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน เป็นการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่ครูต้อง เปลี่ยนบริบทจากการสอน เป็นการเตรียมแหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน จะเน้นกิจกรรมที่นักเรียนจะต้องทำความเข้าใจจากเนื้อหาที่ครูจัดเตรียมให้นอกห้องเรียน หรือจากแหล่งการเรียนรู้สารสนเทศอื่น ๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาสรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตัวเองกลับมาทำกิจกรรมในห้องเรียนร่วมกับเพื่อน และผู้สอน ในลักษณะที่ว่า “เรียนที่บ้าน

ทำการบ้านที่โรงเรียน” (วสันต์ ศรีหิรัญ, 2560) โดยหัวใจสำคัญของห้องเรียนกลับด้าน คือการใช้เทคโนโลยีการสอนที่ทันสมัย และให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ผ่านกิจกรรม ซึ่งทั้งสองส่วนนี้จะกระตุ้นให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างเต็มที่ (Jureerat Thomthong, 2557) จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำรูปแบบห้องเรียนกลับด้านมาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องพีระมิด กรวยและทรงกลม ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้กับครูและผู้ที่สนใจในการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนห้องเรียนพิเศษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมัธยม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนห้องเรียนพิเศษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมัธยม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ เคมมิสและแมคแท็กการ์ท (Kemmis and Mc Taggart) ดำเนินการวิจัยตามวงจรปฏิบัติการ 4 วงจร แต่ละวงจรดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นสังเกตการณ์ และขั้นการสะท้อนการปฏิบัติ

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนห้องเรียนพิเศษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมัธยม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 32 คน เป็นเพศชาย จำนวน 10 คน และเป็นเพศหญิง จำนวน 22 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง และแผนปฐมนิเทศ จำนวน 1 แผน ตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสาระสำคัญ ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัด และประเมินผล โดยแบบประเมินความเหมาะสมมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผลการประเมินพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.64 – 4.73 ซึ่งหมายถึง แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด

แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน และแบบบันทึกผลหลังการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของโครงสร้างระหว่าง นิยามศัพท์ พฤติกรรมบ่งชี้ และข้อคำถามโดยทุกข้อคำถามมีผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมืออยู่ในช่วง 0.67 – 1.00 ซึ่งมากกว่า 0.5 หมายถึงทุกข้อคำถามมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้ และนอกจากนี้พิจารณาความเหมาะสมของการใช้ภาษา เนื้อหา และจำนวนข้อคำถามโดยแบบประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผลการประเมินความเหมาะสมของแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เท่ากับ 4.33 , 4.50 ตามลำดับ ซึ่งหมายถึง เครื่องมือมีความเหมาะสมมาก และผลการประเมินความเหมาะสมของแบบบันทึกผลหลังการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เท่ากับ 4.67 ซึ่งหมายถึง เครื่องมือมีความเหมาะสมมากที่สุด

แบบทดสอบย่อยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า ข้อสอบส่วนใหญ่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งมากกว่า 0.5 หมายถึงข้อสอบมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้ นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาความเหมาะสมของภาษา เนื้อหา และจำนวนข้อของแบบทดสอบย่อยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ท้ายวงจรปฏิบัติการ โดยแบบประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือมีลักษณะ

เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของการประเมินความเหมาะสมแบบทดสอบย่อยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ทั้ง 4 ฉบับ อยู่ระหว่าง 4.75 – 5.00 ซึ่งหมายถึงมีความเหมาะสมมากที่สุด และนำไปหาค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นพบว่าแบบทดสอบทุกฉบับทุกข้อคำถามมีความยาก ตั้งแต่ 0.31 - 0.86 หมายความว่า ทุกข้อคำถามสามารถนำมาใช้เป็นข้อทดสอบในแบบทดสอบย่อยได้ ค่าอำนาจจำแนก มีค่าตั้งแต่ 0.09 - 0.69 หมายความว่า ข้อคำถามส่วนใหญ่เป็นแบบทดสอบที่สามารถจำแนกได้ดีสามารถนำไปใช้ได้ สำหรับข้อคำถามที่มีค่าการจำแนกต่ำกว่า 0.27 การจำแนกไม่ดี ผู้วิจัยพิจารณาคัดออกโดยข้อคำถามยังครบถ้วนทุกจุดประสงค์การเรียนรู้ และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบย่อยแต่ละฉบับ มีค่าตั้งแต่ 0.68 - 0.85 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่เข้าใกล้ 1.00 หมายความว่า เครื่องมือนี้มีความเชื่อมั่นสูง

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา ความเที่ยงตรงของข้อคำถาม แล้วนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา พบว่า ทุกข้อคำถามมีผลการประเมินอยู่ในช่วง 0.67 – 1.00 ซึ่งมากกว่า 0.5 หมายถึงทุกข้อคำถามมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้ นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาความเหมาะสมของการใช้ภาษา เนื้อหา และจำนวนข้อคำถามของแบบสอบถาม ผลการประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือนี้เท่ากับ 4.83 ซึ่งหมายถึง เครื่องมือมีความเหมาะสมมากที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ ก่อนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลพื้นฐานของผู้ช่วยวิจัย และกลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน โดยดำเนินการตามวงจรปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน ระหว่างการปฏิบัติผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะเก็บข้อมูล บันทึกพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน และบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน และมีการบันทึกผลหลังการใช้แผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน ลงในแบบบันทึกผลหลังการใช้แผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเก็บข้อมูลผ่านการสังเกตในห้องเรียน

ออนไลน์ และจากการบันทึกวิดีโอ จากนั้นนำข้อมูลแบบสังเกตและแบบบันทึกทั้งหมด ประชุมเพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยร่วมกันวิเคราะห์ อภิปรายและสรุปร่วมกัน มีผู้วิจัยทำหน้าที่บันทึกผลการประชุม จากนั้นนำข้อสรุปไปปรับปรุง แก้ไข แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และในวงจรปฏิบัติการต่อไป ท้ายวงจรปฏิบัติการแต่ละวงจร จะมีการทำแบบทดสอบย่อยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์รายบุคคล มีการบันทึก และนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ สรุปผล เมื่อผู้วิจัยดำเนินครบทั้ง 4 วงจรปฏิบัติการแล้ว ให้ นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องพีระมิด กรวย และทรงกลม ใช้เวลา 1 ชั่วโมง จากนั้นทำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้คณิตศาสตร์รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบมาตรา ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จากนั้นนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ สรุปและแปล ผลต่อไป

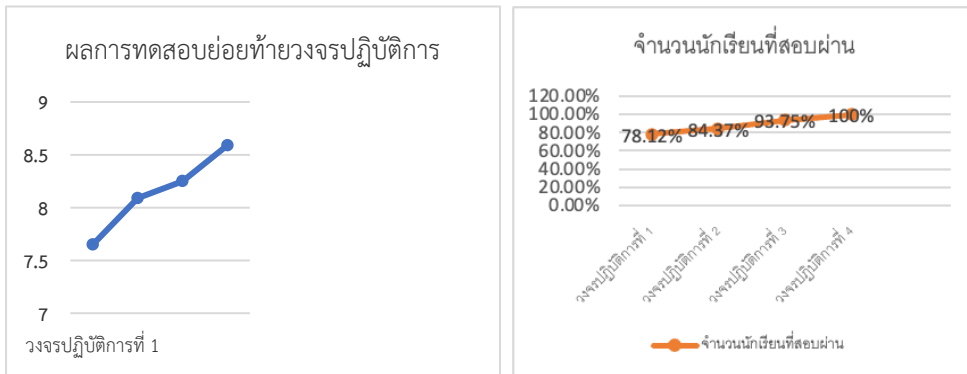
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ความหมาย และลงข้อสรุป นำเสนอในรูปความเรียงในประเด็น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของผู้สอน และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์

ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนจำนวน 32 คน คะแนนเต็ม 10 คะแนน พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนี้ 7.65, 8.09, 8.25 และ 8.59 ตามลำดับ และในแต่ละวงจรปฏิบัติการ พบว่า ร้อยละ 70 ของ นักเรียนมีคะแนนสอบผ่านเกณฑ์การประเมิน นั่นคือ มากกว่า 7 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน หรือมากกว่าร้อยละ 70 ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กราฟแสดงผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์จากแบบทดสอบย่อยท้ายวงจรปฏิบัติการ

ผลการสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่สามารถมองภาพ บอกลักษณะ และสามารถสร้างรูปทรงเรขาคณิตสามมิติได้ด้วยตนเอง อาจมีนักเรียนบางคนที่ไม่เข้าใจ ตอบคำถามผิดบ้างเล็กน้อย แต่นักเรียนแก้ไขข้อผิดพลาดได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องเมื่อได้รับคำแนะนำจากครู นักเรียนบางคนไม่สามารถจำลองรูปภาพด้วยตนเองได้ บางคนไม่เข้าใจวิธีการสร้างจึงทำให้ไม่สามารถทำเสร็จได้ตามเวลาที่กำหนด เนื่องจากไม่ได้ศึกษาบทเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งส่งผลให้ใช้เวลาในการทำกิจกรรมนานกว่าที่วางแผนไว้ แต่เมื่อนักเรียนได้รับคำแนะนำจากเพื่อนและครูก็สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ดีขึ้นและถูกต้องมากขึ้น นักเรียนบางคนทำแบบทดสอบย่อยไม่ทันตามเวลาที่กำหนด และไม่ทำแบบทดสอบย่อยด้วยตนเอง ต้องคอยให้ครูแนะนำก่อนเสมอ ผู้วิจัยปรับปรุงการมอบหมายงานให้มีความชัดเจนและตั้งคำถามนำ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาบทเรียน และเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย ทันสมัย สามารถดึงดูดความสนใจ และให้นักเรียนมองเห็นภาพมากขึ้น

ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 และ 3 นักเรียนส่วนใหญ่ตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมได้ดียิ่งขึ้น สามารถแสดงวิธีการแก้โจทย์ปัญหาได้ดี บอกสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ได้ มีการเขียนจำลองภาพได้ชัดเจน และวางแผนหาคำตอบของโจทย์ปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้นได้และสามารถสรุปคำตอบได้ถูกต้อง แต่ยังคงมีการคำนวณที่ผิดพลาดบางครั้ง มีนักเรียนบางคนเขียนแสดงวิธีคำนวณได้ไม่ละเอียด ไม่เขียนสูตรหรือสิ่งที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาคำนวณเร็วทำให้เกิดการผิดพลาด และไม่เขียนสรุปคำตอบ บางคนไม่เขียนจำลองรูปภาพ แต่สามารถแก้โจทย์

ปัญหาได้ด้วยตนเอง เนื่องจากขณะทำกิจกรรมผู้วิจัยจะกระตุ้นนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยและคอยให้คำแนะนำนักเรียนตลอดการทำกิจกรรม เมื่อเข้าสู่จริงปฏิบัติการที่ 4 นักเรียนมีความพร้อมและตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมอย่างมาก นักเรียนส่วนใหญ่สามารถเขียนจำลองภาพ และแสดงวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเป็นขั้นตอนด้วยตนเอง มีบางคนที่ดีความพอใจไม่ถูกต้องเนื่องจากโจทย์มีความซับซ้อนและยากมากขึ้น เมื่อได้รับคำแนะนำจากครูก็สามารถทำได้อย่างถูกต้อง และเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติการวิจัยทั้ง 4 วงจร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 32 คน คะแนนเต็ม 10 คะแนน ได้คะแนนสูงสุด 10 คะแนน ได้คะแนนต่ำสุด 8 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย 8.76 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.60 และมีจำนวนนักเรียนที่ได้คะแนนสอบร้อยละ 70 ขึ้นไป จำนวน 32 คน จากนักเรียน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด สูงกว่าเป้าหมายที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม

จำนวนนักเรียนทั้งหมด	คะแนน			คะแนนเฉลี่ย		จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์	
	เต็ม	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
32	10	10	8	8.76	87.60	32	100

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน

ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน โดยภาพรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ อันดับที่ 1 ด้านสื่อการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ย 4.63 อันดับที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 4.60 อันดับที่ 3 ด้านการวัดและประเมินผล ค่าเฉลี่ย 4.55 อันดับที่ 4 ด้านเนื้อหา ค่าเฉลี่ย 4.51 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนห้องเรียนพิเศษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านเนื้อหา	4.51	0.63	เหมาะสมมากที่สุด
ส่วนที่ 1 เนื้อหาที่ครูจัดหาให้นักเรียน	4.64	0.51	เหมาะสมมากที่สุด
ส่วนที่ 2 เนื้อหาในห้องเรียนออนไลน์	4.38	0.75	เหมาะสมมาก
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.60	0.64	เหมาะสมมากที่สุด
ส่วนที่ 1 กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน	4.68	0.56	เหมาะสมมากที่สุด
ส่วนที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนออนไลน์	4.52	0.63	เหมาะสมมากที่สุด
ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.63	0.54	เหมาะสมมากที่สุด
ส่วนที่ 1 สื่อการเรียนการสอนที่ครูจัดหาให้นักเรียน	4.66	0.50	เหมาะสมมากที่สุด
ส่วนที่ 2 สื่อที่ใช้ในห้องเรียนออนไลน์	4.60	0.54	เหมาะสมมากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล	4.55	0.65	เหมาะสมมากที่สุด
รวมทั้ง 4 ด้าน	4.57	0.64	เหมาะสมมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมัธยม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ผลปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบย่อยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนี้ 7.65, 8.09, 8.25 และ 8.59 ตามลำดับ และพบว่าจำนวนนักเรียนที่มีคะแนนสอบร้อยละ 70 ขึ้นไป มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดทุกวงจรปฏิบัติการ และในแต่ละวงจรปฏิบัติการมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม หลังสิ้นสุดการปฏิบัติการวิจัยทั้ง 4 วงจร ผลปรากฏว่า คะแนนเต็ม 10 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย 8.76 คิดเป็นร้อยละ 87.60 และมีนักเรียนร้อยละ 100 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมในแต่ละวงจรปฏิบัติการมีการปรับปรุงกิจกรรมในห้องเรียนออนไลน์ โดยเปลี่ยนให้มีความหลากหลายอยู่เสมอ ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจอยากเรียนรู้ โดยเฉพาะการใช้กิจกรรมเกม ทำให้นักเรียนสนุกสนานในการเรียนรู้ นักเรียนมีความตั้งใจกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมที่ครูมอบหมาย นอกจากนี้ยังนำผลการสะท้อน

มาปรับเปลี่ยนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามความสนใจของนักเรียนอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ Abeysekera & Dawson (2015) กล่าวว่า ห้องเรียนกลับด้านเป็นการปรับเปลี่ยนบรรยายจากในห้องเรียนไปเป็นนอกห้องเรียน มุ่งเน้นใช้เวลาในการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงสุดและเกิดประสิทธิภาพมากที่สุดโดยการทำกิจกรรมก่อนและหลังศึกษาบทเรียน และสอดคล้องกับ Bergmann & Sams (2008) ที่ว่าการนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในขั้นตอนหลักของกระบวนการเรียนการสอนมาปรับใช้กับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเนื้อหาทางทฤษฎีจะถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับนักเรียน โดยนักเรียนจะเป็นคนรับผิดชอบในการศึกษาบทเรียนด้วยการชมวิดีโอการบรรยายด้วยตนเองก่อนเข้าชั้นเรียน โดยเชื่อมโยงกับเว็บไซต์ ในขณะที่นักเรียนจะได้รับการถ่ายทอดโดยตรงสำหรับกิจกรรมในห้องเรียน มีการตอบโต้ในบทเรียนโดยการอภิปรายประเด็นหลัก ๆ และนอกจากนี้ แนวคิดของห้องเรียนกลับด้านคือการสนับสนุนให้นักเรียนและครูผู้สอนสามารถใช้เวลาในกิจกรรมภายในห้องเรียนให้มากที่สุด และสามารถมีปฏิสัมพันธ์ ได้ต่อกันได้ทันทีระหว่างเรียนผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ อันดับที่ 1 ด้านสื่อการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ย 4.63 อันดับที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 4.60 อันดับที่ 3 ด้านการวัดและประเมินผล ค่าเฉลี่ย 4.55 อันดับที่ 4 ด้านเนื้อหา ค่าเฉลี่ย 4.51 ซึ่งจะเห็นได้ว่านักเรียนมีความคิดเห็นว่าสื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก เนื่องจากสื่อวิทัศน์ที่ให้นักเรียนไปศึกษาเองนอกห้องเรียนมีเนื้อหาและภาษาที่ใช้ น่าสนใจ ชัดเจน เป็นลำดับขั้นตอน ง่ายต่อการทำความเข้าใจด้วยตนเอง เหมาะสมกับนักเรียนส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี นอกจากนี้ผู้วิจัยใช้สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ในการทบทวนความรู้โดยให้นักเรียนเล่นเกม และมีสื่อการสอนและการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย มีนวัตกรรมการสอนใหม่ ๆ ที่ทันสมัยและตรงตามความสนใจของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Siamrath Online (2020) ที่กล่าวว่า ถ้าสื่อมีความเหมาะสมกับนักเรียนและเนื้อหาวิชาจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยความเข้าใจ และช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้และเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย

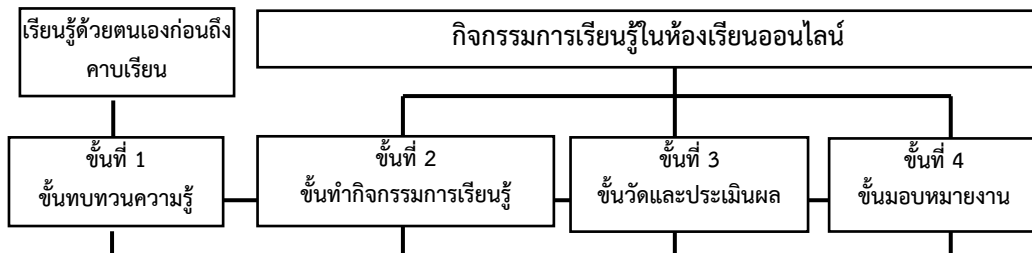

ส่วนความคิดเห็นลงมามีคือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยมีการปรับปรุงพัฒนากิจกรรมอย่างต่อเนื่องและนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมและออกแบบกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียน รวมถึงมีการประเมินความเข้าใจด้วยการทำแบบฝึกหัดในรูปแบบออนไลน์ และแบบทดสอบรูปแบบออนไลน์ทำให้นักเรียนได้ตรวจสอบความเข้าใจที่ไม่ซ้ำจากรูปแบบเดิมและสามารถให้ผลย้อนกลับเป็นรายบุคคลทันที นอกจากนี้ข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้สอนทราบพัฒนาการของนักเรียนได้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ November & Mull (2012) กล่าวว่า ห้องเรียนกลับด้านเป็นการให้นักเรียนเตรียมตัวสำหรับบทเรียนครั้งต่อไปโดยการชมวิดีโอหรือสื่อต่าง ๆ ก่อนเข้าห้องเรียน โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม ครูสามารถสร้างวิดีโอบรรยาย ตามเนื้อหาทางวิชาการให้นักเรียนเรียนรู้ก่อนเข้าห้องเรียนทำให้ใช้เวลาเรียนในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในขณะที่กิจกรรมในห้องเรียนนักเรียนก็ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้นเช่นกัน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้านเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความคิดเห็นของนักเรียน ที่เป็นการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาบทเรียนด้วยตนเองที่บ้านจากแหล่งเรียนรู้ที่จัดหาให้ หรือศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ที่สนใจก่อนเข้าห้องเรียนออนไลน์ และทำกิจกรรมและแบบฝึกหัดต่าง ๆ ร่วมกันกับเพื่อนที่ห้องเรียน “การเรียนด้วยตนเองที่บ้าน และทำกิจกรรมร่วมกันที่ห้องเรียนออนไลน์ ” ทำให้นักเรียนมีเวลาในการศึกษาเนื้อหาบทเรียนมากขึ้น โดยนักเรียนสามารถศึกษาได้ทุกที่ ทุกเวลา ไม่ใช่แค่ในห้องเรียน และช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์มีความน่าสนใจและสามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนนอกจากนี้ยังสามารถส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ได้

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 2 แสดงถึงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน สามารถอธิบายได้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นทบทวนความรู้ เป็นขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเรียน การทบทวนความรู้และตอบข้อสงสัยของนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่ครูได้มอบหมายให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองนอกห้องเรียนจากสื่อวีดิทัศน์ที่ครูจัดหาให้ หรือจากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ โดยการถาม-ตอบนักเรียน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิดิทัศน์ และตรวจสอบความเข้าใจโดยการตอบคำถามหรือให้นักเรียนร่วมกันเล่นเกมออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ครูเป็นผู้จัดทำขึ้น เช่น เกมเปิดแผ่นป้าย รายการเกมโชว์ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ขั้นทำกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นขั้นที่นักเรียนจะได้ใช้ความรู้ที่ศึกษาด้วยตนเอง ในการทำงานและทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายในห้องเรียนออนไลน์ร่วมกับครูผู้สอน โดยครูเป็นผู้ออกแบบ ชี้แจงและจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติฝึกการคิด แก้ปัญหา นำเสนอหลักและแนวคิดในการแก้ปัญหาของตนเอง อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยทำกิจกรรมผ่านออนไลน์ที่หลากหลาย ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมครูทำหน้าที่สังเกตให้คำแนะนำช่วยเหลือ และตอบคำถามในกรณีที่นักเรียนเกิดข้อสงสัย และอธิบายเพิ่มเติมในเรื่องที่นักเรียนเข้าใจผิด หลังดำเนินกิจกรรมนักเรียนจะได้ข้อสรุปจากการทำกิจกรรม โดยครูและนักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้และความคิดรวบยอด จากการทำแบบฝึกหัดหรือเกมออนไลน์ต่าง ๆ ที่ครูสร้างขึ้น รวมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับนักเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันเพิ่มขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นวัดและประเมินผล เป็นขั้นที่ครูผู้สอนประเมินความรู้ของนักเรียนในคาบเรียน โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ย่อยรายบุคคล ในเนื้อหาที่

สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ผ่านระบบออนไลน์ โดยนักเรียนจะได้ข้อมูลย้อนกลับทันที

ขั้นที่ 4 ขันมอบหมายงาน เป็นขั้นที่ครูกล่าวถึง เนื้อหาบทเรียนที่จะเรียนในคาบถัดไป หรือกล่าวเชื่อมโยงเนื้อหาในคาบเรียนปัจจุบันกับเนื้อหาในคาบเรียนถัดไป และนำไปสู่การแนะนำสื่อและ วิดีทัศน์ที่จะมอบหมายให้นักเรียนไปเรียนรู้นอกห้องเรียน ก่อนเข้าห้องเรียนออนไลน์ครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เป็นแนวทางสำหรับครุคณิตศาสตร์ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ
2. ผลการวิจัยใช้เป็นแนวทางแก่ผู้สนใจในการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางปรับปรุง พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมในห้องเรียนคณิตศาสตร์ หรือในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน กับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ และควรมีการศึกษาและประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป
2. จากผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้าน ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ดังนั้นควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์รูปแบบห้องเรียนออนไลน์กลับด้านกับตัวแปรตามอื่น ๆ เช่น ด้านทักษะทางคณิตศาสตร์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- วสันต์ ศรีหิรัญ. (2560). ห้องเรียนกลับด้านกับการคิดวิเคราะห์. วารสารบัณฑิตศึกษา, 14(65), 19-28.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). ห้องเรียนกลับทางเป็นอย่างไร ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.

- วิจารณ์ พานิช. (2557). *Open Approach – วิธีประยุกต์การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning* สู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. สืบค้น 15 มีนาคม 2564, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/568714>
- สิริพร ทิพย์คง. (2536). *เอกสารคำสอนวิชาทฤษฎีการสอนและวิธีการสอนคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Abeysekera, L. & Dawson, P. (2015). Motivation and cognitive load in the flipped classroom: Definition, rationale and a call for research. *Higher Education Research and Development*, 34(1), 1-14.
- Bergmann, J., & Same, A. (2008). Remixing chemistry class. *Learning and Leading with Technology*, 36(4), 24-27.
- Jureerat Thomthong. (2014). *ห้องเรียนกลับด้าน (The Flipped Classroom)*. สืบค้น 9 สิงหาคม 2564, จาก <http://prezi.com/o1mwklxbpyl2/the-flipped-classroom>
- November, A. & Mull, B. (2012). *Flipped Learning: A Response to Five Common Criticisms*. Retrieved August 9, 2021, Form <https://novemberlearning.com/wp-content/uploads/2012/10/flipped-learning-a-response-to-five-common-criticisms.pdf>
- Siamrath online. (2020). *Chulalongkorn professors recomend using media that is Suitable for students. Promote learning in the era new normal*. Retrieved August 9, 2021, Form <https://siamrath.co.th/n/173912>.

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองในจังหวัดชลบุรี
โดยประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม*

PROMOTION OF CITIZEN POLITICAL PARTICIPATION IN
CHONBURI PROVINCE BY BUDDHA-DHAMMA APPLICATION

ประธาน เจริญศรี, ธัชชนันท์ อิศเรต, อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า
Prasan Charonsee, Thatchanan Isaradet, Apinyar Chatchorfa
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: Saokum.sai@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการส่งเสริม 2. เพื่อสังเคราะห์การส่งเสริม ตามหลักพุทธธรรม และ 3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์ใช้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองตามหลักพุทธธรรมในจังหวัดชลบุรี วิธีดำเนินการวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสานวิธี ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก 24 รูปหรือคน และเก็บแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 400 ชุด จากประชากรในพื้นที่จังหวัดชลบุรี วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพปัญหา มีการแบ่งประชุมแต่ละชุมชนไม่พร้อมกัน รวมถึงไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุม มีข้อจำกัดที่จะเข้าถึงผู้นำ ขาดความตระหนักถึงหน้าที่ในการมีส่วนร่วมและไม่กล้าแสดงออกในทางการเมือง 2. สังคมที่ใช้หลักอภิธานิยธรรม จะทำให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลได้ครบถ้วนเพื่อจะได้มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน เคารพกฎกติกาสังคม รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน เคารพความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ตลอดจนการมีพระสงฆ์เป็นหลักช่วยสืบทอดพระพุทธศาสนา ส่วนค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง ในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.62 ประกอบด้วย กิจกรรมทางการเมือง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.80 การกำหนดคุณลักษณะผู้นำ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.74 การบริหารท้องถิ่น ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.61 และการกำหนด

* Received August 26, 2023; Revised September 12, 2023; Accepted September 21, 2023

นโยบาย ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.33 ตามลำดับ 3. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองตามหลักพุทธธรรม พบว่า มีการประชุมกันเป็นประจำนำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ส่งเสริมให้สมาชิกปฏิบัติตามมติที่ประชุม กิจกรรมทางการเมืองมีความสำคัญในการส่งเสริมความเข้มแข็งของการเมืองภาคพลเมือง ควรเปิดให้ประชาชนเข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อพัฒนาท้องถิ่นสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐต่อไป

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางการเมือง; หลักอภิธานิธรรม; จังหวัดชลบุรี

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To examine the issues related to promoting political participation. 2. To synthesize the promotion of political participation in accordance with Buddha-dhamma. 3. To propose the practical application of promoting citizen political participation in the urban areas of Chonburi Province by Buddha-dhamma application. The research methodology was the mixed methods incorporating both qualitative and quantitative research methods. In-depth interviews were conducted with 24 key informants, and surveys method collected from a total of 400 respondents from the population in Chonburi province. The data were analyzed using statistical methods, including frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research findings indicated the following: 1. Issues related to promoting political participation in the urban areas of Chonburi Province included the fragmentation of community meetings, lack of readiness to attend meetings, difficulties in accessing community leaders, a lack of awareness of their roles in political participation, and a hesitancy to engage in politics. 2. Communities that adhered to Buddha-dhamma tended to have better-informed citizens who share similar perspectives, respect social rules, understand their roles, respect human equality, and prioritize the continuation of Buddhism as a guiding principle. The overall average score for political participation promotion in the urban areas of Chonburi province is high, with an average score of 3.62. This comprises political activities (average

score of 3.80), leader characteristics (average score of 3.74), local administration (average score of 3.61), and policy formulation (average score of 3.33). 3. Promoting political participation in the urban areas following Buddha-dhamma involved regular meetings where local issues were discussed, encouraging members to follow the decisions made during these meetings, emphasizing the importance of political activities, and fostering citizen engagement and collaboration with government agencies. These findings suggested that promoting political participation in urban areas could benefit from incorporating Buddha-dhamma and fostering a sense of community and shared responsibility for local administrative organizations.

Keywords: Political Participation; Aparihaniyadhamma; Chonburi Province

บทนำ

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐในระบบประชาธิปไตย โดยมุ่งลดบทบาทของรัฐส่วนกลาง (Decentralize) ลงเหลือภารกิจหลักเท่าที่ต้องทำ เท่าที่จำเป็น และให้ประชาชนได้มีส่วนในการบริหารงานชุมชนท้องถิ่น ตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากขึ้น ซึ่งเหตุผลการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ ก็เพื่อให้การดำเนินงานของรัฐ มีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดขั้นตอนการดำเนินการอัน เนื่องจากการล่าช้าในการตัดสินใจจากส่วนกลาง โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมดำเนินการ ตลอดจนร่วมตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง และเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จึงส่งเสริมให้การพัฒนาส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม (สิริพัฒน์ ลาภจิตร, 2550) จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นการเมืองที่ภาคประชาชนส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในทุกระดับ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติเป็นการเมืองที่ประชาชนนอกสภา มีบทบาทและเข้าใจถึงอำนาจโดยตรงในการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะต่าง ๆ และการเข้าถึงอำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะโดยไม่ต้องผ่านการเมืองประชาธิปไตยแบบตัวแทน ทั้งจากการเลือกตั้งและแต่งตั้ง ซึ่งหมายถึงต้องสร้างประชาธิปไตย แบบมีส่วนร่วมและประชาธิปไตยทางตรงให้เกิดขึ้น เพื่อกำกับและกำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวของประชาชนมากกว่าฝากความหวังและพึ่งพาระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนเพียงอย่างเดียว

คำว่า “พลเมือง” คือ ผู้มีศักดิ์ศรี คือ ผู้ที่เท่าเทียมหรือค่อนข้างเท่าเทียมกับผู้อื่น พลเมืองคือผู้ที่ไม่ปรารถนาจะไปครอบงำใครแต่ก็ไม่ต้องการให้ใครมาครอบงำ บงการหรืออุปถัมภ์ค้ำจุนตน พลเมือง คือ ผู้ดำเนินกิจการสาธารณะร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคม หรือชุมชนนั้น ๆ กำลังเผชิญอยู่ร่วมกัน (Lerry Gerston อ้างใน สติธร ธนานิธิโชติ, 2555) สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2546) กล่าวว่า การพัฒนาการทางการเมือง 1. พัฒนาการทางการเมืองคือรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ 2. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการเมืองในสังคมอุตสาหกรรม 3. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงการเมืองให้เป็นสมัยใหม่ 4. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการดำเนินงานของรัฐบาล 5. พัฒนาการทางการเมืองคือการพัฒนาการบริหารและกฎหมาย 6. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการระดมประชาชนและมีการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการขยายการมีส่วนร่วมทางการเมือง 7. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการพัฒนาระบบประชาธิปไตย 8. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของเสถียรภาพและการเปลี่ยนแปลงที่เป็นระเบียบ 9. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการระดมกำลังและอำนาจ 10. พัฒนาการทางการเมืองเป็นลักษณะอันหนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม Myron Wiener (1971) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ในหลายลักษณะต่าง ๆ ประการ ได้แก่ 1. การกระทำในรูปแบบการสนับสนุนหรือเพื่อเรียกร้องต่อรัฐบาล 2. พยายามเพื่อก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการใช้อิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของรัฐบาลหรือการเลือกสรรผู้นำรัฐบาล 3. การกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมายของพลเมือง 4. การกระทำที่มีตัวแทนทางการเมือง 5. สภาพที่บุคคลไม่ต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง 6. ผู้กระตือรือร้น หรือผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมืองเป็นพิเศษ 7. การกระทำที่มีต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา 8. การกระทำที่เป็นความพยายามในการที่จะเข้ามามีอิทธิพลเหนือการปฏิบัติการของราชการและนโยบายสาธารณะ 9. การกระทำที่มีผลต่อการเมืองในระดับชาติและการเมืองในระดับท้องถิ่น 10. การกระทำทางการเมืองแตกต่างกันออกไปตามบริบทของสังคมนั้น ๆ

ในทางพระพุทธศาสนา “อปรีหานิยธรรม” หมายถึง ธรรมที่ประพฤติปฏิบัติแล้วจะไม่ทำให้องค์กรและสังคมนั้น ๆ เสื่อมทรามลง คือ มีแต่ความเจริญถาวรเดียว (อุตร จันทวัน, 2557) คือธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม ธรรมที่ทำให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม หรือหลักปฏิบัติที่นำความสุขความเจริญมาสู่หมู่คณะ เป็นหลักธรรมที่เน้นความสามัคคีของหมู่คณะ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และการเคารพนับถือซึ่งกันและกัน มี 7 ประการ สรุปดังนี้ 1. หมั่นประชุมเป็นเนืองนิตย์ 2. พร้อมเพรียงในการประชุม

3. ไม่บัญญัติสิ่งใหม่ ๆ ตามอำเภอใจ โดยผิดหลักการเดิมที่หมู่คณะวางไว้ 4. เคารพนับถือผู้มีอาวุโส และรับฟังคำแนะนำจากท่าน 5. การไม่ข่มเหงหรือล่วงเกินสตรี ในสกุล 6. เคารพสักการะปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และรูปเคารพต่าง ๆ 7. การให้ความคุ้มครองพระสงฆ์ผู้ทรงศีลและนักบวชอื่น (พระธรรมปิฎก (ประยูร ธมฺมปุตฺโต), 2546)

ทั้งนี้จังหวัดชลบุรี มีแบ่งการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ ปัจจุบันมีประชากรประมาณ ทั้งสิ้น 1,558,301 คน และมีผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง จำนวน 1,509,125 คน ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562 มีจำนวนเขตการเลือกตั้งทั้งสิ้น 8 เขตเลือกตั้ง การเมืองในจังหวัดชลบุรีมีลักษณะเป็นการเมืองผูกขาดภายใต้อิทธิพลทางการเมืองของตระกูลคุณปลื้มยาวนานกว่า 40 ปี จนสามารถสถาปนาโครงสร้างอำนาจการเมืองแบบรวมศูนย์อำนาจการเมืองไว้ในชั่วอำนาจเดียว หรือที่รู้จักกันในนาม “กลุ่มบ้านใหญ่บางแสน” (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ และชัยณรงค์ เครือนวน, 2557) ในขณะที่กลุ่มบ้านใหญ่มีเครือข่ายอำนาจครอบคลุมปริมาณทางการเมืองในจังหวัดชลบุรีทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เครือข่ายองค์กรปกครองท้องถิ่นทุกระดับ เริ่มตั้งแต่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เครือข่ายการปกครองท้องถิ่น (กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน) เครือข่ายกลไกราชการในจังหวัด (ข้าราชการพลเรือน ตำรวจ ทหาร) การเลือกตั้งที่ผ่านมาจึงมีนักวิชาการทางการเมืองแนวหน้าของไทยได้ให้สัมภาษณ์กับสื่อสาธารณะว่ากลุ่มบ้านใหญ่กุมความได้เปรียบในทุก ๆ ด้านทั้งเครือข่ายอำนาจ ทรัพยากรทางการเมืองประสบการณ์ทางการเมือง และมีแรงหนุนจากพรรคพลังประชารัฐ ซึ่งเป็นพรรคที่ถูกจับตาว่าจะเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลเพื่อสนับสนุนพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี จนทำให้การเลือกตั้งในปี 2562 ฝ่ายบ้านใหญ่ชนะถึง 5 เขตเลือกตั้ง (ไทยพีบีเอส, 2562)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการส่งเสริมการเมืองภาคพลเมืองตามหลักพุทธธรรมในจังหวัดชลบุรี โดยประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือหลักอปริหานิยธรรม เพื่อให้ทราบสภาพปัญหา การสังเคราะห์และการประยุกต์ใช้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ภาคพลเมืองตามหลักพุทธธรรม โดยจังหวัดชลบุรีจะมีข้อมูลพื้นฐานรวมถึงองค์ความรู้สำหรับการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองต่อไป ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น และมีบทบาทต่อการทำงานของภาครัฐมากขึ้น สังคมตระหนักถึงความเป็นพลเมือง ที่การเมืองควรขับเคลื่อนโดยประชาชนเป็นสำคัญ พร้อมทั้งเสนอแนะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองตามหลักพุทธธรรมในจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อสังเคราะห์หลักพุทธรธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองในจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์ใช้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองตามหลักพุทธรธรรมในจังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย คือประชาชน ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ในจังหวัดชลบุรี ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน จากการคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติที่กำหนดคือ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบูรณาการหลักพุทธรธรรม หรือด้านการส่งเสริมการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น หรือด้านรัฐศาสตร์ เป็นผู้มียุทธศาสตร์ในลักษณะผู้นำ แกนนำ หรืออื่น ๆ ในการผลักดันการส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง ที่เกิดขึ้นในจังหวัดชลบุรี และเป็นนักวิชาการที่มีผลงานการตีพิมพ์ที่โดดเด่นในทางด้านรัฐศาสตร์ หรือหลักธรรมที่ใช้ในการเมืองการปกครอง รวมทั้งสิ้น 24 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วยคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด แบบเลือกตอบ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการเมืองภาคพลเมือง ตามหลักพุทธรธรรม ในจังหวัดชลบุรี จำนวน 140 ข้อ ส่วนที่ 3 แบบสอบถาม

เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการเมืองภาคพลเมือง ตามหลักพุทธธรรม ในจังหวัดชลบุรี

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นคำถามลักษณะปลายเปิด (Open Ended Questions) แบ่งเป็น 3 ตอน รวม 18 ข้อ เพื่อให้ได้ข้อมูลระดับเชิงลึก และเป็นการสัมภาษณ์แบบรายบุคคล (Individual Interview)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) เพื่อหาความเหมือนและความต่างของข้อมูล จากนั้นทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอผลการศึกษารูปแบบพรรณนาและบรรยาย (Descriptive and Inductive Analysis)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัญหาของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง ในจังหวัดชลบุรี พบว่า

1.1 สภาพปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เกิดการแบ่งประชุมแต่ละชุมชนไม่พร้อมกัน ประชาชนไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุมทุกครั้งซึ่งประชาชนต่างก็มีอาชีพที่ต้องรับผิดชอบงานของตนเองจนทำให้บางครั้งไม่มีโอกาสร่วมประชุมทำให้ขาดโอกาสที่จะได้รับทราบข้อมูลต่าง ๆ การประชุมเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับท้องถิ่นเพราะต้องมีการพบปะแลกเปลี่ยนความเห็นความคิดจากหลาย ๆ ฝ่าย

1.2 สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ เกิดกับนักการเมืองเองที่ขาดศีลธรรม ประชาชนมีข้อจำกัดที่จะเข้าถึงผู้นำได้ และ กระบวนการคัดสรรคนเข้าสู่ตำแหน่งที่ยังมีคุณสมบัติยังไม่ครอบคลุมเกณฑ์มาตรฐาน

1.3 สภาพปัญหาด้านการมีส่วนร่วมทางการบริหารท้องถิ่น ประกอบด้วย ประชาชนยังไม่ค่อยเข้าใจว่าตนเองมีสิทธิเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารได้ ขาดความ

ตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และมีข้อจำกัดในเรื่องของอาชีพการทำงานหาเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง

1.4 สภาพปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น เกิดจากประชาชนจะไม่ค่อยสนใจลงการเมืองท้องถิ่นมากนักประชาชนยังไม่กล้าแสดงออกในทางการเมืองท้องถิ่น และข้อจำกัดการทุ่มเทเวลาให้กับการเมืองท้องถิ่นและการดูแลครอบครัว

2. การสังเคราะห์หลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง ในจังหวัดชลบุรี พบว่า

2.1 ด้านหลักการหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ องค์กรหรือสังคมนั้นได้นำหลักอปริหานิยธรรมไปประยุกต์ปฏิบัติแล้ว องค์กรหรือสังคมนั้นจะไม่มีความเสี่ยงและจะเป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว หลักอปริหานิยธรรมนี้จึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้เป็นอย่างดีและสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านพ้อมเพริยกันประชุม ทำให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลได้ครบถ้วนเพื่อจะได้มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ความตรงต่อเวลาเป็นคุณธรรมที่มีความสำคัญ คือความตรงต่อเวลาทำให้เกิดความต่อหน้าที่ตรงต่อความดีตรงต่อความรับผิดชอบและเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมประชุมเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

2.3 ด้านปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ การเคารพกฎกติกาเดิมหรือหลักการเดิมนั้นในฝ่ายศาสนจักรนั้น กฎกติกาเดิมของพระพุทธเจ้า พระสงฆ์ฝ่ายเถรวาทจะไม่มีการล้มเลิกหรือเปลี่ยนแปลงสิกขาบท ในฝ่ายอาณาจักรนั้น กฎกติกาบัญญัติขึ้นโดยปฤชนธรรมดา จึงสามารถนวัติเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ไม่ควรเพิกถอนเสียทั้งหมด แม้จารีตประเพณีที่ล้ำสมัยก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้

2.4 ด้านเคารพนับถือผู้ใหญ่ เป็นสิ่งดีเพราะเป็นผู้มีประสบการณ์มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน การเคารพประธานในที่ประชุมนั้นเป็นมารยาทและเป็นระเบียบที่พึงประสงค์ของสังคมประชาธิปไตย สมาชิกของที่ประชุมพึงรับทราบหน้าที่ของตนและผู้อื่น ประธานต้องสังวรไว้ว่าจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรงเป็นกลางมีความยุติธรรม และในการประชุมกันผู้ประชุมก็รู้จักบทบาทและให้การทำหน้าที่ของประธานและสมาชิกในที่ประชุม

2.5 ด้านการไม่ลุแก่อำนาจ การให้เกียรติผู้หญิงและการคุ้มครองบุคคลที่อ่อนแอตลอดถึงการเคารพความเท่าเทียมกันของมนุษย์ เป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้เพื่อเป็นหลักการให้สังคมอยู่ร่วมกันโดยคำนึงถึงมนุษยธรรม สังคมการเมืองทั่วโลกใน

ปัจจุบันนี้สมาชิกทางการเมืองมีทั้งผู้หญิงและผู้ชาย สังคมจึงควรแสดงถึงการเคารพสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค เพิ่มบทบาทให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมทางสังคมมากขึ้น

2.6 ด้านรักสันติภาพ การเคารพหลักการสถานต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับบริบทสังคมนั้น ๆ ว่า มีความแตกต่างกันอยู่หรือไม่ ถ้าประชาชนมีความสามัคคีกันก็จะมีลักษณะคล้ายสังคมสมัยพุทธกาล เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้ประชาชนสมัครสมานสามัคคีกัน การที่ประชาชนเคารพ บุคคล สถานที่ทางสังคม ก็จะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมทางสังคมได้

2.7 ด้านตั้งใจสนับสนุนคนดี ตลอดถึงบรรพชิตในศาสนา พระพุทธศาสนามีพระสงฆ์เป็นหลักช่วยสืบทอดพระพุทธศาสนา เป็นนักจิตอาสาพัฒนาตนและสังคม เป็นเจ้าอาวาส เป็นครูบาอาจารย์ โดยไม่ได้เรียกร้องค่าตอบแทน ถ้าหากภาคการเมืองมีนโยบายชัดเจน ออกกฎหมายระเบียบสนับสนุน มีกรอบแนวคิดทิศทางการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาชัดเจนมากขึ้น

ส่วนระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองตามหลักพุทธธรรม ในจังหวัดชลบุรี โดยทำการแยกเป็นภาพรวมของปัจจัยทั้งหมด ได้ผลลัพธ์ดังนี้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง ในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม

(n=400)

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง ในจังหวัดชลบุรี	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	SD	แปลความ	ลำดับ
1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย	3.33	0.67	ปานกลาง	4
2. การมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณลักษณะผู้นำ	3.74	.048	มาก	2
3. การมีส่วนร่วมทางการบริหารท้องถิ่น	3.61	.049	มาก	3
4. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง	3.80	.048	มาก	1
รวม	3.62	.052	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติให้เห็นว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง ในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง มีระดับการปฏิบัติสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.80$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณลักษณะผู้นำ

($\bar{X} = 3.74$) และต่ำที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ($\bar{X} = 3.33$) ตามลำดับ

3. การประยุกต์ใช้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง ตามหลักพุทธธรรม ในจังหวัดชลบุรี พบว่า

3.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การกำหนดนโยบายของท้องถิ่นโดยทั่วไปท้องถิ่นจะกำหนดให้มีการประชุมเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะเมื่อมีความพร้อมเพรียงกันจะทำอะไรก็จะมีความสำเร็จไปได้ด้วยดีไม่แตกแยกเพราะมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือสามัคคีกัน การไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคมปฏิบัติตามกฎหมาย คือหลักสำคัญของการบริหารงานราชการการปกครองต้องมีระเบียบวินัยในการปกครองในรูปแบบต่าง ๆ มีความเที่ยงธรรมการให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่นประชาชนจะเป็นผู้มีหน้าที่สำคัญในการเลือกผู้ที่จะมาทำหน้าที่ในการบริหารท้องถิ่น ผู้นำที่มีศีลก็จะเป็นตัวอย่งที่ดีต่อประชาชนและลูกน้อง เป็นคนที่มีจิตชอบชั่วดีมีวิธีการที่ถูกต้องในการสร้างความนิยมจากประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี โดยทั่วไปลักษณะนิสัยโดยทั่วไปผู้หญิงจะมีความละเอียดรอบคอบ การศึกษาจะทำให้ผู้หญิงกล้าแสดงออก

3.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติผู้นำ การกำหนดคุณลักษณะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณลักษณะของผู้นำเพื่อให้สามารถเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ทุกภาคส่วนในการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อจะให้ความสามัคคีในหมู่คณะในการนำไปสู่การแก้ไขปัญหาหลักให้มองทุกอย่างเป็นเรื่องง่าย ๆ ทำให้เป็นธรรมดาที่ดีที่สุดหากมีความร่วมมือทุกอย่างจะไปได้ด้วยดีไม่มีปัญหาไม่เกิดความขัดแย้งทั้งชุมชนและองค์กรมีความพร้อมเพรียง การไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลายกฎเกณฑ์ทางสังคม ผู้นำจะต้องเที่ยงตรงต่อการตัดสินใจ มีความยุติธรรมต่อการใช้อำนาจเพราะหากผู้กำหนดเอาระเบียบตามใจตนเองก็จะทำให้ประชาชนเดือดร้อนการให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่นความคาดหวังที่ประชาชนมีต่อผู้นำ คือนายกต้องลงพื้นที่บ่อย ๆ ผู้นำควรลงพื้นที่เองไปพูดคุยกับชาวบ้านตามบ้านคุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นต้องง่าย ๆ ที่ตัวบุคคลที่เป็นผู้นำต้องมีการเข้าถึงกับชาวบ้านได้ง่ายเป็นแบบอย่างให้กับข้าราชการและบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ยึดถือหลักเดียวกันในการช่วยเหลือประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี สตรีเป็น

บุคคลที่มักจะมีผลประโยชน์รอบคอบ คุณลักษณะของผู้นำบางประการก็มีอยู่ในตัวของสตรีซึ่งพร้อมจะก้าวขึ้นมามีส่วนร่วมทางการเมืองหรือเป็นผู้นำได้ดี หากได้รับการสนับสนุน

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหารท้องถิ่นได้นั้น การเข้าร่วมประชุมเป็นแนวทางที่ชัดเจนที่สุดเพราะเป็นโอกาสที่ประชาชนจะได้แสดงความคิดเห็นและสะท้อนสภาพปัญหา ความต้องการให้ผู้บริหารท้องถิ่นได้รับทราบ ความพร้อมเพรียงกันในทุกๆ ด้านการที่มีความคิดไปในทางเดียวกันในการเสนอแนวความคิดไปด้วยกัน อย่างพร้อมเพรียงกัน ซึ่งเป็นการเปิดการแสดงถึงสามัคคีในหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ทำให้เกิดความเข้มแข็งความมั่นคงในองค์กร การไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลายกฎหมายทางสังคม เมื่อผู้นำและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามกฎหมายมีการยึดถือกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ ที่ตั้งไว้อย่างคงที่เมื่อประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมก็จะสามารถทำได้ถูกต้องตามกฎหมายอย่างถูกต้องไปในทิศทางเดียวกันบนมาตรฐานเดียวกัน การให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น ประชาชนจะเลือกผู้นำที่มีความสามารถในการบริหารงาน ผู้นำท้องถิ่นควรมีความรู้มีประสบการณ์ ต้องมีความสามารถมีความเข้าใจในการบริหารบ้านเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี การที่สตรีจะมีบทบาทมากขึ้นเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการสนับสนุนส่งเสริมของผู้บริหารที่จะต้องเปิดโอกาสให้สตรีได้มีการแสดงออกในด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นความมั่นใจว่าตนเองจะก้าวสู่ระดับที่สูงขึ้น

3.4 ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการจัดการประชุมทำแผนพัฒนา การจัดทำประชาคมมีการเชิญชวนประชาชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา หรือทำประชาคมโครงการต่าง ๆ ความพร้อมเพรียงกันในทุกๆ ด้าน คือการที่มีแนวความคิดไปในทิศทางเดียวกันในการเสนอแนวความคิดไปด้วยกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงสามัคคีในหน่วยงานหรือองค์กรนั้นๆ ทำให้เกิดความเข้มแข็งความมั่นคงในองค์กร การไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่ พยายามไม่ทำลายกฎหมายทางสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองด้วยความสมัครใจ เกี่ยวกับการไม่ละเมิดกฎหมายที่มีอยู่พยายามไม่ทำลายกฎหมายทางสังคมนั้น คือหลักการปกครองนั้นว่าด้วยต้องอาศัยระเบียบวินัยแบบแผนปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ การไม่กำหนดวินัยเพิ่มขึ้นจะเป็นผลดีต่อการปกครองในรูปแบบต่าง ๆ เพราะจะทำให้องค์กรมีระเบียบวินัยในสิ่งที่ทุกคนรู้อยู่แล้ว ซึ่งทำให้ทุกคนปฏิบัติไปตามสิ่งที่ถูกกำหนดไว้เดิมอย่างถูกต้อง การให้ความเคารพต่อผู้นำท้องถิ่น คือการที่ผู้นำท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับประชาชนจนเป็นที่ไว้วางใจทำให้ประชาชนอยากที่จะแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ต่าง ๆ ของท้องถิ่น การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี หากจะให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารรวมทั้งข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการแจกแบบสอบถามซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง ตามหลักพุทธธรรมในจังหวัดชลบุรี ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองตามหลักพุทธธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ถือว่าการประชุมมีความสำคัญอย่างมากเพราะการประชุม จะเป็น การทำให้ทั้งประชาชนและผู้นำท้องถิ่นได้มีความเข้าใจซึ่งกันและกันฝ่ายสมาชิกสภาท้องถิ่นจะได้แสดงผลของการทำงานงบประมาณต่าง ๆ ให้ประชาชนได้ทราบส่วนประชาชนให้มีส่วนร่วมเพื่อเปิดโอกาสในการติดตาม ตรวจสอบการทำงานของผู้นำท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของชุมพล เพ็งศิริ (2563) ได้วิจัย เรื่อง การส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า คุณลักษณะจริยธรรมมาภิบาลประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อและแนวทางการประพฤติ การปฏิบัติอันดีงาม ในการบริหารโดยนำหลักความโปร่งใสหลักการมีส่วนร่วมและหลักความรับผิดชอบมารับใช้ในงานบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองตามหลักพุทธธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณลักษณะผู้นำ เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการปกครอง ในทางพระพุทธศาสนา ก็กล่าวถึงหลักธรรมสำหรับผู้นำไว้มากมายด้วยกัน เช่น หลัก ทศพิธราชธรรม หลักพรหมวิหาร 4 เป็นต้น ซึ่งผู้นำต้องเป็นบุคคลที่ควรแก่การเคารพ ศรัทธา การปกครองการบริหารถึงจะประสบความสำเร็จ หากไม่มีความเคารพศรัทธาในตัวผู้นำแล้วก็ไม่มีความหมายคนไหนอยากจะมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูวินัยธรอริษฐ์ สุวฑฺฒ (สุขพานิช) (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า บทบาทผู้นำที่สร้างสัมพันธ์กับคนในชุมชนให้ ยอมรับทั้งแนวคิดและวิถีปฏิบัติสามารถโน้มน้าวให้ผู้อื่นทุ่มเททำงานให้กับชุมชน ผู้นำที่มี คุณธรรมและมีประสบการณ์ชีวิตมาก จะได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนมาก ซึ่งผู้นำ ชุมชนรอบโครงการช่วงก่อสร้างมีบทบาทที่คนในชุมชนยอมรับมากที่สุด

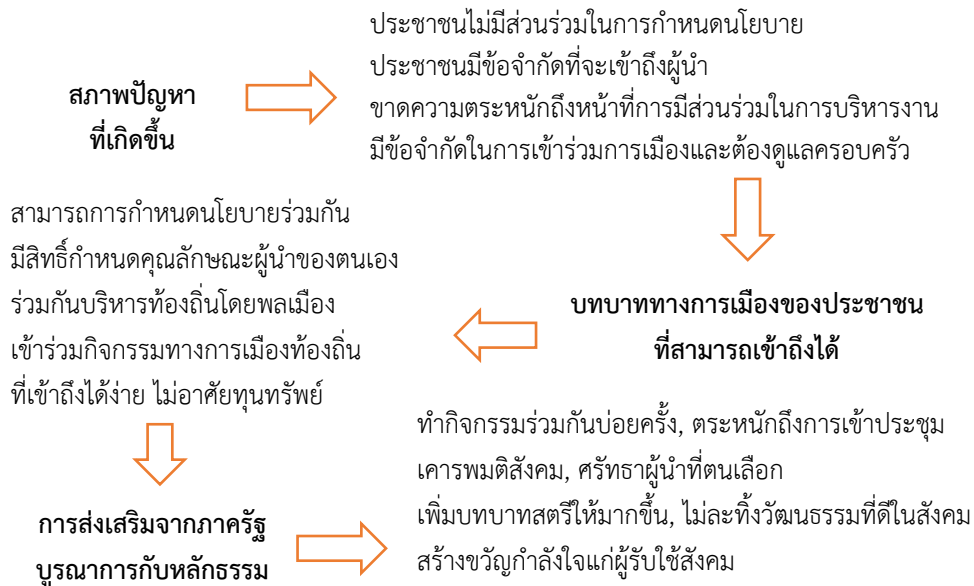

3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองตามหลักพุทธธรรม ด้านการมีส่วนร่วมทางการบริหารท้องถิ่น ในอดีตการเมืองการปกครองของไทย อาจกล่าวได้ว่ายังคงไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากนัก จนกระทั่งกระแสการปกครองแบบกระจายอำนาจเข้ามาและประเทศไทยได้นำแนวทางของการกระจายอำนาจมาเป็นหลักในการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนในการปกครองตนเองสอดคล้องกับงานวิจัยของนครินทร์ แก้วโชติรุ่ง (2556) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบและหลักการของการปกครองในพระไตรปิฎก พบว่า 1. รูปแบบของการปกครองทางการเมืองมี 2 รูปแบบ ได้แก่ การปกครองแบบราชาธิปไตย ซึ่งผู้มีอำนาจสิทธิ์ขาดแต่เพียงผู้เดียวในการปกครองรูปแบบนี้คือ พระราชา และการปกครองแบบสามัคคีธรรม 2. หลักการของการปกครองแบบราชาธิปไตย ได้แก่ หลักธรรมต่าง ๆ ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสแสดงไว้จำนวนมาก เพื่อเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้ง ในการใช้อำนาจของผู้ปกครอง

4. การมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมืองตามหลักพุทธธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่น คือ การที่ประชาชน ตระหนักถึงความสำคัญและสิทธิของตนเองในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เนื่องจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ย่อมส่งผลต่อผู้มีส่วนร่วมและชุมชนโดยรวม ประชาชนที่ตระหนักถึงบทบาทสิทธิ หน้าที่ของตนเองในฐานะของส่วนหนึ่งในท้องถิ่นย่อมเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองด้วยความสมัครใจเพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อท้องถิ่น ซึ่งภาครัฐต้องมีส่วนในการส่งเสริมสร้างจิตสำนึกและกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม คือ ไม่ใช่แค่เปิดโอกาสให้แต่ไม่มีการสนับสนุน เชิญชวน ประชาชนก็ไม่กล้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของเสนอ อัสวมนันดา (2557) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักอภิปธานิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี พบว่า ภาครัฐและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องยังไม่มีความจริงจังและจริงจังต่อการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่ควร นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติยังมีความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาลไม่ชัดเจน หรือมีการอาศัยช่องว่างของระเบียบกฎหมายในการยืดเวลาการถ่ายโอนภารกิจออกไปสำหรับด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนมาก ยังไม่มีบทบาทในการเข้าร่วมเสนอปัญหาหรือความคิดเห็นการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย (ประสาน เจริญศรี, 2566)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ควรมีช่องทางให้ประชาชนได้ประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายสำหรับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากเป็นผู้ที่ได้รับส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง ซึ่งควรที่จะเป็นผู้ได้พูดและแสดงออกถึงความต้องการของตนเอง
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ควรให้โอกาสประชาชนได้เสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายท้องถิ่นบ่อย ๆ ในคราวประชุมประจำเดือน หรือทุก 3 เดือน เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่เป็นปัจจุบันสำหรับการแก้ไขปัญหาปากท้องและความเดือนร้อน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีควรให้ความรู้กับประชาชนส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่พลเมืองของตนเองโดยการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้และการประชาสัมพันธ์เชิญชวนเปิดช่องรับความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านหลาย ๆ ช่องทาง

2. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีควรที่จะร่วมกันปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในการทำงานขึ้นชมประกาศยกย่องบุคลากรที่มีคุณธรรมจริยธรรมซื่อสัตย์ในการทำงานและผู้นำจะต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้กับข้าราชการและบุคลากรในหน่วยงานเกี่ยวกับการยึดหลักคุณธรรมในการทำงานด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาในประเด็นรูปแบบการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง ตามหลักพุทธธรรม

2. ควรทำการศึกษาในประเด็นรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง ตามหลักพุทธธรรม

เอกสารอ้างอิง

- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ และชัยณรงค์ เครือนวน. (2557). *โครงสร้างอำนาจและการกระจุกตัวของความมั่งคั่งในท้องถิ่น: กรณีศึกษาจังหวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก*. โครงสร้างอำนาจและการสะสมทุนในจังหวัดแห่งหนึ่ง. ภายใต้ชุดโครงการวิจัย “สู่สังคมไทยเสมอหน้า การศึกษาโครงสร้างความมั่งคั่งและโครงสร้างอำนาจเพื่อการปฏิรูป”. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ชุมพล เพ็งศิริ. (2563). *การส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไทยพีบีเอส. (2562). *โผฯ ถิ่นบางเตียว ขึ้นเลือกตั้ง 62 เป็นศึกท้าทาย “ตระกูลคุณปลื้ม”*. สืบค้น 18 ธันวาคม 2562, จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/278572>.
- นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง. (2556). *รูปแบบและหลักการของการปกครองในพระไตรปิฎก* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวินัยธรธรรมิษฐ์ สุวฑฒ (สุพานิช). (2564). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สตีธร ธนาธิโชติ. (2555). องค์ประกอบส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาความเป็นพลเมือง เพื่อปฏิรูปประเทศไทย. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 10(1), 104-121.
- สมบัติ อารังญวงศ์. (2546). *การเมืองไทย แนวความคิด และการพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สิริพัฒน์ ลากิจิตร. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสนอ อัสมันดา. (2557). *รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักการบริหารนิยมขององค์การบริหารส่วน จังหวัดนนทบุรี* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อุดร จันทวัน. (2557). *พระพุทธศาสนากับการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน* (สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Lee, J.C. (1974). *Essential of Psychological Testing* (3rd ed.) New York: Harper & Row Publishers.
- Myron, W. (1971). *Political Participation: Crisis of the Political Process, in Crisis on Sequences in Political Development*. Princeton: Princeton University.
- Yamane, T. (1967). *Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อสร้างความนิยมทางการเมือง
ของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร*

BUDDHADHAMMA APPLICATION FOR POLITICAL POPULARITY CREATION
OF PHEU THAI PARTY IN BANGKOK METROPOLIS

อภिरดี โกเฮง

Aphiradee Koheng

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: porpew@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของความนิยมทางการเมือง 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมือง และ 3. เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการสร้างความนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีประกอบไปด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 8 รูปหรือคน และการวิจัยเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่า 1. สภาพทั่วไปของความนิยมทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร พบว่า การสื่อสารและสังคมวัตถุ 4 ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการสร้างความนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร พบว่า ใช้หลักสังคัตถุ 4 ในการสร้างความนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา

คำสำคัญ: การประยุกต์; หลักพุทธธรรม; ความนิยมทางการเมือง; พรรคเพื่อไทย

* Received August 19, 2023; Revised August 31, 2023; Accepted September 9, 2023

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the general condition of politicians' political popularity of Pheu Thai party in Bangkok Metropolis, 2. To study the factors that promote the politicians' political popularity of Pheu Thai party in Bangkok, and 3. To study the application of Buddhist principles for political popularity creation of Pheu Thai party in Bangkok Metropolis. Methodology was the mixed methods: The qualitative method, data were collected from 18 key informants by in depth-interviewing and from 8 participants in focus group discussion and analyzed data by descriptive interpretation. The quantitative research, data were collected from 400 samples with Questionnaires and analyzed data with frequency, percentage, mean, standard deviation and Multiple Regression Stepwise.

The findings were as follows: 1. General condition of politicians' political popularity towards Pheu Thai party in Bangkok Metropolis, by overall, was at a high level, the average of 3.99. 2. Factors affecting people's political popularity towards Pheu Thai party in Bangkok Metropolis: The factors of Communication and Sangahavatthu 4 affected Political Popularity of Pheu Thai Party in Bangkok Metropolis at the statistically significant level of 0.01. 3. Buddha-dhamma application for political popularity creation of Pheu Thai party in Bangkok Metropolis by Sangahavatthu 4 consisted of Dana, giving, Piyavacha, pleasant speech, Atthachariya, life of service and Samanattatae; beneficial conducts.

Keywords: Buddha-Dhamma; Application; Political Popularity; Pheu Thai Party

บทนำ

พรรคเพื่อไทยได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องถึง 4 สมัย แม้จะถูกยุบหรือเปลี่ยนชื่อ แต่ก็เป็นที่รับรู้โดยทั่วไปว่าพรรคเพื่อไทย พรรคพลังประชาชน ล้วนมีฐานมาจากพรรคไทยรักไทย ชัยชนะของพรรคตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ได้กลายเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่แสดงถึงความสำคัญของพรรคการเมืองในการแข่งขันทางการเมืองที่เปลี่ยนไปจากเดิม การเมืองไทยในอดีตที่ผ่านมานโยบายและพรรคการเมืองไม่ได้มีบทบาท

ต่อการแข่งขันทางการเมืองมากนัก จึงจะพบว่าการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งจะเน้นไปที่ตัวบุคคลเป็นหลัก ผู้สมัครจำนวนมากมักจะมีการโยกย้ายพรรคหลายต่อหลายครั้ง แต่ยังคงได้รับการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นอยู่เสมอ ชัยชนะในการเลือกตั้งจึงเกิดจากปัจจัยความสัมพันธ์และเครือข่ายของผู้สมัครมากกว่าพรรคการเมือง อย่างไรก็ตาม การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงระบบเลือกตั้งมาใช้ระบบผสมระหว่างระบบแบ่งเขต กับระบบบัญชีรายชื่อ (Party List) จากเดิมที่ใช้ระบบแบ่งเขตเพียงระบบเดียว การใช้ระบบบัญชีรายชื่อ ทำให้พรรคการเมืองมีความสำคัญต่อการพิจารณาตัดสินใจลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากขึ้น ระบบเลือกตั้งแบบใหม่จึงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่ให้ความสำคัญกับพรรคการเมืองผ่านนโยบายพรรค ซึ่งได้กลายเป็นตัวแปรสำคัญในการแข่งขันทางการเมืองของพรรคต่าง ๆ (ไชยา พรหมา, 2563)

การที่พรรคเพื่อไทยยังคงรักษาฐานความนิยมของตนเองในการเลือกตั้งได้นั้น ไม่ได้เป็นไปอย่างราบรื่น สถานการณ์ทางการเมืองตลอดระยะเวลานับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544-2562 เต็มไปด้วยความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นการเกิดรัฐประหารถึง 2 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2549 และปี พ.ศ. 2557 ซึ่งส่งผลให้พรรคการเมืองไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างเป็นปกติ พรรคเพื่อไทยในปัจจุบันต้องเผชิญกับการยุบพรรคถึง 2 ครั้ง คือ การยุบพรรคไทยรักไทยในปี พ.ศ. 2550 และการยุบพรรคพลังประชาชนในปี พ.ศ. 2551 คณะกรรมการบริหารพรรคถูกตัดสิทธิทางการเมือง มีการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์และระบบเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 และรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2560 ได้สร้างเงื่อนไขอันเป็นอุปสรรคต่อพรรค โดยเฉพาะการเปลี่ยนกติกาการเลือกตั้งมาเป็นระบบจัดสรรปันส่วนผสม ซึ่งระบบการคำนวณคะแนนไม่เอื้อต่อพรรคการเมืองใหญ่ และการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2562 ยังเป็นการเลือกตั้งทั่วไปหลังว่างเว้นไป 8 ปี ทั้งพรรคเพื่อไทยเองก็ไม่ได้เป็นแกนนำพรรครัฐบาลนับตั้งแต่การรัฐประหารยาวนานถึง 5 ปี ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา พรรคเพื่อไทยยังคงรักษาฐานเสียงของตนเองได้เสมอมา (ศิริรัตน์ พิสัยเลิศ, 2564)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ในการศึกษา เนื่องจากผลการสำรวจพบว่า ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พรรคเพื่อไทยได้รับความนิยมทางการเมือง ซึ่งมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นจากในอดีต จึงเป็นที่น่าสนใจว่าตัวชี้วัดใดที่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของคามนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทย ประกอบกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมสามารถส่งผลต่อการสร้างความนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยได้หรือไม่ ซึ่งผลจากการศึกษา

ครั้งนี้จะทำให้ได้องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรม คือ หลักสังฆวัตต 4 เพื่อให้เกิดเป็นแนวทางในการสร้างค่านิยมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของค่านิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการสร้างค่านิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 4,481,523 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 22 พฤษภาคม 2565) คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยทำสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูปหรือคน ศูนย์สำรวจความคิดเห็นของประชาชน จำนวน 3 คน สมาชิกพรรคเพื่อไทย จำนวน 2 คน กลุ่มสื่อมวลชน จำนวน 4 คน กลุ่มนักวิชาการสาขาวิชารัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน กลุ่มนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 2 คน และกลุ่มนักศึกษาผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 18 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ประกอบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การศึกษารายการเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยตรวจสอบความตรงเชิง

เนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจนของภาษา ความครอบคลุมของโครงสร้างและความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC จากการคำนวณค่าและคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 1.00 ทุกข้อคำถาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 อย่าง ประกอบด้วย การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัย มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 8 รูปหรือคน

การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จากผู้มีสิทธิเลือกตั้งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของความนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานครพบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ได้ติดตามรับฟังข้อมูลข่าวสารจากพรรคเพื่อไทย คือติดตามมาตั้งแต่ผลงานในอดีตตั้งแต่พรรคไทยรักไทยเรื่อยมาจนถึงพรรคเพื่อไทยในปัจจุบันเน้นในเรื่องของนโยบายของพรรคเพื่อไทยเป็นหลัก ที่มีความรู้สึกรักนโยบายของพรรคมา จากปัญหาของประชาชน และตอบโจทย์ความต้องการของประชาชน อีกทั้งความพร้อมทางด้านทรัพยากรบุคคล รวมไปถึงประชาชนเกิดความเบื่อหน่าย ต้องการการเปลี่ยนแปลงต่างเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ประชาชนในกรุงเทพมหานครติดตามรับฟังข้อมูลข่าวสารจากพรรคเพื่อไทย และประชาชนในกรุงเทพมหานคร ได้ช่วยประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพรรคเพื่อไทย บางส่วนช่วยปกป้อง แก่ต่างให้กับพรรคเพื่อไทย เกี่ยวกับข่าวเสียหายต่าง ๆ ที่มีขึ้น อีกทั้งระดับความมีชื่อเสียงของบุคคลที่ช่วยประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพรรคเพื่อไทย น้าหนักในการประชาสัมพันธ์ของคนกลุ่มนี้จะสูงมากกว่าคนธรรมดาทั่วไป สามารถสร้างความน่าเชื่อถือได้มากกว่า ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสร้างควมนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

(n = 400)

ความนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการติดตามรับฟังข้อมูลข่าวสารจากพรรคเพื่อไทย	4.04	0.85	มาก
2. ด้านการช่วยประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพรรคเพื่อไทย	3.94	0.81	มาก
รวม	3.99	0.80	มาก

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานครจากการทดสอบสมมติฐานพบผลการศึกษา ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยการสื่อสารส่งผลต่อการสร้างควมนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยการสื่อสารส่งผลต่อการสร้างควมนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานครที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยองค์ประกอบทั้งหมดของปัจจัยทางด้านการสื่อสาร ร่วมกันอธิบายความผันแปรของการสร้างควมนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 39.50 ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ 1

Correlations a (n=400)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
1 (Constant)	37.651	2.254		13.006**	.000
ผู้สื่อสาร	.631	.141	.214	4.742**	.000
เนื้อหาสาร	.539	.126	.249	4.173**	.000
ช่องทางการสื่อสาร	.278	.164	.185	1.661**	.001
ผู้รับสาร	.241	.153	.164	3.438**	.009

a. Dependent Variable: Y

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยหลักพุทธธรรม คือ สังคหวัตถุ 4 ส่งผลต่อการสร้างความนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยหลักพุทธธรรม คือ สังคหวัตถุ 4 ส่งผลต่อการสร้างความนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยองค์ประกอบทั้งหมดของปัจจัยสังคหวัตถุ 4 ร่วมกันอธิบายความผันแปรของการสร้างความนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 31.70 ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางต่อไป

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ 2

Correlations a		(n=400)			
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	Sig.
		B	Std. Error	Beta	
1	(Constant)	34.718	3.487		8.945**
	ทาน	.387	.146	.169	2.293**
	ปิยวาจา	.412	.167	.134	2.347**
	อตถจริยา	1.487	.172	.359	6.975**
	สมานัตตตา	.396	.168	.172	2.492**

a. Dependent Variable: Y

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการสร้างความนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1. ด้านทาน (การให้) ประกอบด้วย การให้ความช่วยเหลือ การให้ความรู้ การให้โอกาส และการให้เสรีภาพ 2. ด้านปิยวาจา (วาจาเป็นที่รัก) ประกอบด้วย พูดจริง ทำจริง คำพูดน่าเชื่อถือ น่าฟัง เข้าใจง่าย ลักษณะคำพูด น่าเชื่อถือ มีเหตุมีผล มีหลักการที่ถูกต้อง ไม่พูดจาใส่ร้าย ให้ร้าย 3. ด้านอตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ประกอบด้วย พรรคเพื่อไทยมีการลงพื้นที่ ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชน ประสานประโยชน์ ให้ความช่วยเหลือทุกฝ่าย โดยไม่แบ่งแยกทางการเมือง มีความพร้อมเสมอในการรับใช้ประชาชน 4. ด้านสมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) ประกอบด้วย การสานต่อนโยบาย ไม่ทอดทิ้งในการต่อสู้ทางการเมือง ยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตย รับฟังเสียงประชาชนอย่างต่อเนื่อง ปรับตัวให้เท่าทันกับเทคโนโลยีอยู่เสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพทั่วไปของความนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้ การติดตามรับฟังข้อมูลข่าวสารจากพรรคเพื่อไทย จากผลการศึกษการติดตามรับฟังข้อมูลข่าวสารของพรรคส่วนใหญ่จะรับฟังข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์ เช่น Facebook Twitter Instagram TikTok เป็นต้น สื่อบุคคล เช่น ผู้นำชุมชน ครอบครัว เพื่อน เป็นต้น และติดตามข้อมูลข่าวสารจากพรรคเพื่อไทยในสื่อกระแสหลัก เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพร ยงวงศ์ไพบูลย์ และคณะ (2565) เรื่อง ความนิยมทางการเมืองของพรรคพลังประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ความนิยมทางการเมือง คือ การติดตามข่าวสารจากสื่อมวลชน การติดตามแพลตฟอร์มออนไลน์ของพรรคการเมือง และสอดคล้องกับธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์ (2561) เรื่อง ความนิยมทางการเมืองของประชาชนหมู่บ้านเสื้อแดงจังหวัดอุดรธานีที่มีต่อพรรคเพื่อไทยภายหลังการรัฐประหาร 2557 พบว่า ความนิยมทางการเมือง ประกอบด้วย อุดมการณ์พรรคการเมือง นโยบายพรรคการเมืองผู้นำพรรคการเมือง ซึ่งจะเห็นได้ว่านโยบายเป็นเนื้อหาสาระหนึ่งที่สำคัญในการรับฟังข่าวสารของพรรคเพื่อไทย

การช่วยประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพรรคเพื่อไทย จากผลการศึกษการช่วยประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพรรคเพื่อไทย พบว่า ประชาชนมีความเชื่อมั่นในข้อมูลข่าวสารที่พรรคเพื่อไทยนำเสนอจึงช่วยประชาสัมพันธ์ให้กับพรรค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประคอง มาโต (2564) เรื่อง การส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองในจังหวัดอุทัยธานี พบว่า ความสัมพันธ์กับมีส่วนสำคัญในการช่วยประชาสัมพันธ์ให้กับพรรคเพื่อไทย เนื่องจากมีระดับของความน่าเชื่อถือสำหรับประชาชน และสอดคล้องกับวัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และนพพล อัครชาติ (2557) เรื่อง ความนิยมของชนอีสานที่มีต่อพรรคเพื่อไทย: ศึกษากรณี จังหวัดขอนแก่น พบว่า การช่วยประชาสัมพันธ์โดยใช้ความน่าเชื่อถือของบุคคลเป็นหลักสามารถส่งผลต่อความนิยมของพรรคเพื่อไทยได้

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างค่านิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้ ปัจจัยด้านการสื่อสารมีผลต่อการสร้างค่านิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และร่วมกันอธิบายความผันแปรของการสร้างค่านิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร ได้ถึงร้อยละ 39.50 ปัจจัย สังคหวัตถุ 4 มีผลต่อการสร้างค่านิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และ

ร่วมกันอธิบายความผันแปรของการสร้างค่านิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร ได้ถึงร้อยละ 31.70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ปัจจัยด้านการสื่อสารและปัจจัยสังคหวัตถุ 4 มีผลต่อการสร้างค่านิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และร่วมกันอธิบายความผันแปรของการสร้างค่านิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร ได้ถึงร้อยละ 37.50

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ในด้านผู้ส่งสาร ด้านเนื้อหาของสาร ด้านช่องทางการสื่อสาร และด้านผู้รับสาร การสื่อสารทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดค่านิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับไชยา พรหมา (2563) เรื่อง พรรคการเมืองกับการสร้างค่านิยมทางการเมือง : กรณีศึกษาพรรคเพื่อไทย พบว่า ปัจจัยที่ทำให้พรรคเพื่อไทยได้รับความนิยมน้อยต่อเนื่อง ได้แก่ กลยุทธ์นโยบายของพรรค กลยุทธ์ด้านผู้นำพรรค กลยุทธ์การสร้างภาพลักษณ์ของพรรคเหนือความอ่อนแอของพรรคคู่แข่งกลยุทธ์การยึดแนวทางประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ และกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระชินกร สุจิตโต (2564) ที่พบว่า ทักษะในการสื่อสารทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ และการเลือกใช้สื่อหรือช่องทางหลากหลาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระนุชิต นาคเสโน และคณะ (2565) เรื่อง การพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้ส่งสารมีความพร้อม มีการกลั่นกรองความถูกต้องและผ่านการตรวจสอบมาแล้วรวมถึงการถ่ายทอดความรู้สึคนึกคิดความต้องการก่อนได้สื่อสารออกมา อีกทั้งมีสภาวะความเป็นผู้นำเป็นผู้ที่มีคนนับหน้าถือตา ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เกิดความเชื่อถือ

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อสร้างค่านิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้ หลักสังคหวัตถุ 4 สามารถนำมาประยุกต์เพื่อสร้างค่านิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร ดังนี้ ด้านทาน (การให้) ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือ การให้ความรู้ การให้โอกาส และการให้เสรีภาพ ด้านปิยวาจา (วาจาเป็นที่รัก) ได้แก่ พูดจริง ทำจริง คำพูดน่าเชื่อถือ น่าฟัง เข้าใจง่าย มีหลักฐานข้อมูลที่ชัดเจน ลักษณะคำพูด น่าเชื่อถือ มีเหตุผล มีหลักการที่ถูกต้อง ไม่พูดจาใส่ร้ายให้ร้าย ไม่เน้นการตอบโต้ พาดพิง หรือกล่าวร้ายกับพรรคการเมืองอื่น เน้นสื่อสารไปทางนโยบายของพรรคเป็นสำคัญ และมีอวัจนภาษาที่ดี การสื่อสาร ภาพลักษณ์ บุคลิกภาพ น้ำเสียง ท่าทางที่เป็นมิตร มีความสุภาพ ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ได้แก่ มี

การลงพื้นที่ ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชนที่มีความหลากหลาย ทำงานในลักษณะประสานประโยชน์ รับฟังความคิดเห็นของประชาชน มีความพร้อมเสมอในการรับใช้ประชาชน และด้านสมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) ได้แก่ มีการสานต่อนโยบายตั้งแต่พรรคไทยรักไทยในอดีต ไม่ทอดทิ้งในการต่อสู้ทางการเมือง พรรคเพื่อไทยยืนหยัดเคียงข้างประชาชนอยู่เสมอตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน รับฟังเสียงประชาชนอย่างต่อเนื่อง และปรับตัวให้เท่าทันกับเทคโนโลยี ลดการทำงานด้วยคน ปรับระบบราชการให้กระชับขึ้น เพื่อให้ง่ายและสะดวกต่อประชาชน โดยการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการดำเนินงานให้มากขึ้น รวมไปถึงการปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของคนรุ่นใหม่อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภกิจ ภักดีแสน และคณะ (2563) เรื่อง หลักพุทธธรรมเพื่อการให้บริการประชาชน พบว่า หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมอันเป็นที่ตั้งไว้เพื่อการสงเคราะห์อนุเคราะห์ ยึดเหนี่ยวน้ำใจซึ่งกันและกัน ช่วยสร้างความสามัคคี เชื่อมความสัมพันธ์ ผูกมิตรไมตรีในหมู่คณะหรือสังคมไว้ ซึ่งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระโสภณ โสภโณ และคณะ (2563) เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชนวัดใหม่ทุ่งคา อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนวัดใหม่ทุ่งคาและแก้ปัญหาการขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมนตรี วิชัยวงศ์และคณะ (2562) เรื่อง การเสริมสร้างสุขภาวะด้วยหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของชุมชนการเคหะหนองหอย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 สามารถยึดเหนี่ยวจิตใจบุคคลและประสานหมู่ชนไว้ในความสามัคคี เกิดจากการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับคนทุกคนและทุกสังคม เป็นรากฐานแห่งการแบ่งปันผลประโยชน์ทำให้มีความเจริญก้าวหน้าแก่ตนและสังคม

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่จากการสังเคราะห์งานวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร” ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำองค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ไปสังเคราะห์สร้างเป็นความรู้เชิงนวัตกรรมได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้การสร้างความนิยมทางการเมืองที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสามารถขยายความเพิ่มเติมได้ดังนี้

1. หลักธรรมาภิบาล โดยการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาเสริมสร้างค่านิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร คือ ด้านทาน (การให้) ด้านปิยวาจา (วาจาเป็นที่รัก) ด้านอัตตจริยา (การประพฤติประโยชน์) และด้านสมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) ซึ่งเป็นหลักธรรมที่นำมาซึ่งความสามัคคี ประสานความขัดแย้ง ด้วยการให้ความช่วยเหลือ การพุดจา การประสานประโยชน์

2. สื่อสารทันสมัย เนื่องจากในปัจจุบันสื่อออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้จำนวนมากและรวดเร็ว การสื่อสารกับคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะช่องทางการสื่อสารออนไลน์ที่แสดงให้เห็นแล้วว่ามีประสิทธิภาพอย่างยิ่งในการสร้างค่านิยมทางการเมือง

3. เข้าถึงใจประชาชน การประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ร่วมกับการสื่อสาร สามารถนำมาซึ่งผลลัพธ์ในการเข้าถึงใจประชาชน กล่าวคือ เมื่อสร้างค่านิยมทางการเมืองให้ก่อเกิดกับประชาชนได้แล้วนั้น จะนำมาซึ่ง การติดตามข่าวสารของพรรคการเมืองอย่างสม่ำเสมอ ช่วยหาเสียง ประชาสัมพันธ์หรือแม้กระทั่งแก้ต่างให้พรรคการเมืองที่ตนเองนิยมชมชอบ การกระทำต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นถึงความนิยมทางการเมืองต่อพรรคการเมือง ซึ่งปัจจัยหลักในการเสริมสร้างให้เกิดค่านิยมได้อย่างลึกซึ้งซึ่งนั่นก็คือ การประยุกต์หลักธรรมเข้ากับการสื่อสารนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรเปิดพื้นที่ให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น เพื่อสำรวจความต้องการของประชาชน และนำมากำหนดเป็นนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

2. พรรคการเมืองในประเทศไทย ควรพัฒนาและตรวจสอบคุณสมบัติของนักการเมืองก่อนเลือกตั้ง เพื่อลดความเสี่ยงจากการถูกร้องเรียนในเรื่องคุณสมบัติที่ไม่เหมาะสม

3. ภาครัฐไม่ควรปิดกั้นการนำเสนอข้อเท็จจริงจากสื่อมวลชน ไม่แทรกแซงหรือบิดเบือนการเสนอข่าว และสื่อมวลชนควรวางตัวเป็นกลางทางการเมือง นำเสนอข้อเท็จจริงไปตามหลักฐานที่มี

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. คณะกรรมการการเลือกตั้งควรแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง การกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเสนอชื่อนายกรัฐมนตรี ให้เป็นปัจจุบันที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย
2. รัฐบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีภาพภายใต้กรอบกติกาที่เป็นธรรม อีกทั้งยอมรับความเห็นต่างทางการเมืองที่ทุกฝ่ายควรรับฟังซึ่งกันและกัน
3. คณะกรรมการการเลือกตั้งควรแก้ไขกฎระเบียบเกี่ยวกับวิธีการหาเสียงในสื่อต่าง ๆ เนื่องจากปัจจุบันสื่อมีหลายช่องทาง ควรปรับแก้ไขให้เข้ากับบริบททางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. รูปแบบงานวิจัยในอนาคตควรศึกษาห้วงก่อนการเลือกตั้งและหลังการเลือกตั้ง เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงผลลัพธ์ ในการสร้างความนิยม
2. รูปแบบงานวิจัยในอนาคตควรศึกษาประสิทธิผลของช่องทางการใช้สื่อที่ส่งผลต่อการสร้างค่านิยมทางการเมือง เพื่อทราบถึงประสิทธิผลของช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ว่ามีผลลัพธ์แตกต่างกันอย่างไร
3. รูปแบบงานวิจัยในอนาคตควรศึกษาเกี่ยวกับการช่วยประชาสัมพันธ์ของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองที่นิยม เพื่อทราบถึงแนวทางในการประชาสัมพันธ์ของกลุ่มประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- ไชยา พรหมา. (2563). พรรคการเมืองกับการสร้างความนิยมทางการเมือง : กรณีศึกษาพรรคเพื่อไทย. *วารสารรามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์*, 3(2), 56-77.
- ณัฐพร ยงวงศ์ไพบูลย์ และคณะ. (2565). ความนิยมทางการเมืองของพรรคพลังประชารัฐ ในกรุงเทพมหานคร. *วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(4), 121-134.
- ธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์. (2561). ความนิยมทางการเมืองของประชาชนหมู่บ้านเสื้อแดง จังหวัดอุดรธานีที่มีต่อพรรคเพื่อไทยภายหลังการรัฐประหาร 2557. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 8(3), 29-48.

- ประคอง มาโต. (2564). การส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองในจังหวัดอุทัยธานี (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระชินกร สุจิตโต (ทองดี). (2564). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมือง สำหรับประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระนุชิต นาคเสน (โพวิชัย) และคณะ. (2565). การพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 6(2), 59-69.
- พระโสภณ โสภโณ (ทองสม) และคณะ. (2563). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชนวัดใหม่ทุ่งคาอำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา. *วารสารมหาจุฬานาครพรรณ์*, 7(3), 15-25.
- มนตรี วิชัยวงศ์ และคณะ. (2562). การเสริมสร้างสุขภาวะด้วยหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของชุมชนการเคหะหนองหอย จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*, 10(1), 169-179.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และนพพล อัครชาติ. (2557). ความนิยมของคนอีสานที่มีต่อพรรคเพื่อไทย: ศึกษากรณี จังหวัดขอนแก่น. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 1(1), 75-100.
- ศิริรัตน์ พิสัยเลิศ. (2564). การสร้างและรักษาฐานเสียงของพรรคเพื่อไทยในจังหวัดเชียงรายระหว่าง พ.ศ. 2544-2562. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 12(2), 97-122.
- ศุภกิจ ภักดีแสน และคณะ. (2563). หลักพุทธธรรมเพื่อการให้บริการประชาชน. *วารสารมจร อุบลปริทรรศน์*, 5(3), 619-930.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

ประสิทธิผลการให้บริการผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วน
ตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์*

SERVICE EFFECTIVENESS FOR ELDERLY IN ACCORDANCE WITH
BUDDHISM OF NAPA SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION AT MUANG, DISTRICT, PHETCHABUN PROVINCE

พระนิเวศน์ วิสุทโธ (สาลี), รัฐพล เย็นใจมา, ธวัชชัย สมอเนื้อ

Phra Niwes Visutto (Sali), Rattapon Yenjaima, Thawatthai Samornuea

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: niwes2534@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการให้บริการผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับประสิทธิผลการให้บริการผู้สูงอายุ 3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการให้บริการผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร 2,235 คน กลุ่มตัวอย่าง 340 คน วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือการวิจัยจากแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับประสิทธิผลการให้บริการผู้สูงอายุทั้ง 4 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.393) และสังคหวัตถุธรรม 4 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.46$, S.D.=0.447) เกณฑ์วัดประสิทธิผลองค์การ 5 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.34$, S.D.=0.797) 2. ความสัมพันธ์ระหว่างการให้บริการผู้สูงอายุกับประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรม โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($R=.405$) มีนัยสำคัญ 0.01 ยอมรับสมมติฐาน และสังคหวัตถุธรรม 4 มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ($R=.584$) มีนัยสำคัญ 0.01 ยอมรับสมมติฐาน 3. แนวทางการให้บริการผู้สูงอายุ พบว่ามี 5 แนวทาง ดังนี้ 1. ด้านการผลิตอบรมให้ความรู้ทั้งหลักการให้บริการ

* Received September 28, 2023; Revised October 11, 2023; Accepted October 18, 2023

และหลักพุทธธรรมแก่ผู้สูงอายุ 2. ด้านประสิทธิภาพ ทำงานเชิงรุก 3. ด้านความพึงพอใจ
ค่านึงถึงความพึงพอใจผู้รับบริการเป็นหลัก 4. ด้านการปรับเปลี่ยน ทั้งคุณสมบัติและ
สวัสดิการ และ 5. ด้านการพัฒนา ความรู้การให้บริการผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การให้บริการ; ผู้สูงอายุ; หลักพุทธธรรม

Abstract

Objectives of this this research article were: 1. To study the level of effectiveness in providing services to the elderly according to Buddhist principles of the Na Pa Subdistrict Administrative Organization. 2. To study the relationship between Buddhist principles and the effectiveness of providing services to the elderly. 3. To study the problems. Obstacles and suggestions for providing services to the elderly according to Buddhist principles, conducted by the quantitative research method collected data from 340 samples, derived from 2,235 people. Method for determining sample size used Taro Yamane's formula for stratified sampling. Data collection method and research tool were questionnaires Data analysis used descriptive statistics.

The research results were found that 1. The level of effectiveness in providing services to the elderly in all 4 areas was at a high level ($\bar{X}$ =3.69, S.D.=0.393) and Sanghawattudhamma 4 was by overall at a high level ($\bar{X}$ =3.46, S.D.=0.447). Criteria measure of organizational effectiveness in 5 areas, by overall was at a high level ($\bar{X}$ =3.34, S.D.=0.797) 2. The relationship between providing services to the elderly and effectiveness according to Buddha-dhamma principles, by overall, there was a moderate positive relationship (R =.405) with a statistically significance of 0.01.01. level her hypothesis was accepted. and Sanghawattudhamma 4 had a very high positive relationship (R =.584) with statistically significance of 0.01, level, accepting the hypothesis. 3. Guidelines for providing services to the elderly, it was found that there were 5 approaches as follows: 1. Production side, training to provide knowledge on both service principles and Buddhist

principles to the elderly. 2. Efficiency side, work proactively. 3. Satisfaction side. Considering the satisfaction of service recipients as the focus. 4. Modification aspect both qualifications and welfare and 5) development of knowledge in providing services to the elderly.

Keywords: Effectiveness; Service Provision; Elderly; Buddhist Principles

บทนำ

ตามการคาดการณ์ปี 2565 ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปในประเทศไทยจะขยับสัดส่วนเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงให้เห็นว่า ประชากร 1 ใน 5 คือ ผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่องค์การอนามัยโลก (WHO) และสหประชาชาติกำหนด สังคมที่มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ขึ้นไป ถือเป็น “สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์” (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2559) ปัจจุบันผู้สูงอายุในประเทศไทยมีประมาณ 11.8 ล้านคน จากประชากรกว่า 66 ล้านคน หรือร้อยละ 17.9 ผลการเข้าสู่สังคมสูงวัยของประเทศไทยมาจากการเปลี่ยนผ่านทางประชากรทั้งอัตราการเกิด หรือภาวะเจริญพันธุ์ ลดลง ภาวะการเสียชีวิต ในกลุ่มเด็กและวัยแรงงานลดลงอันสืบเนื่องมาจากการพัฒนาในระบบสาธารณสุขไปรษณพื้นฐาน โภชนาการ การศึกษา เศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางการแพทย์ ทำให้ประชากรมีอายุขัยเฉลี่ยมากขึ้น การสูงวัยของประชากรที่เพิ่มขึ้นสวนทางกับอัตราการเกิดที่ลดลงเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลกเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม หลายประเทศได้เตรียมพร้อมและดำเนินการมาตรการต่าง ๆ รองรับกับสถานการณ์ สำหรับประเทศไทย รัฐบาลประกาศให้ “สังคมผู้สูงอายุเป็นวาระแห่งชาติ” (กรมกิจการผู้สูงอายุกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2560) มีแผนปฏิบัติการผู้สูงอายุแห่งชาติครอบคลุมทั้งกลุ่มก่อนวัยสูงอายุ (25-59 ปี) เน้นเตรียมการสู่การเป็นผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ การให้ความสำคัญกับการออม การปรับสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับสภาพผู้สูงอายุ รวมถึงการปรับเปลี่ยนทัศนคติไม่มองผู้สูงอายุเป็นภาระ ส่วนผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 (โกวิท พวงงาม, 2548) ในการยื่นคำขอรับลงทะเบียนรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุจะต้องแสดงความประสงค์ขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังต่อไปนี้ 1) รับเงินสดด้วยตนเอง หรือรับเงินสดโดยบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้มีสิทธิ และ 2) โอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารในนามผู้มีสิทธิ หรือโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารในนามบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้มีสิทธิ 3/7

วิธีการ 1. ผู้ที่มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในปีงบประมาณถัดไปยื่นคำขอตามแบบพร้อมเอกสารหลักฐานต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ณ สถานที่ และภายในระยะเวลาที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศกำหนดด้วยตนเอง หรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นดำเนินการได้ 2. กรณีผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในปีงบประมาณที่ผ่านมาให้ถือว่าเป็นผู้ได้ลงทะเบียน และยื่นคำขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามระเบียบนี้แล้ว และ 3. กรณีผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพย้ายที่อยู่ และยังประสงค์จะรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ต้องไปแจ้งต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งใหม่ที่ตนย้ายไป องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสมรรถนะและสร้างความทันสมัยในการจัดบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะให้กับประชาชน

การให้บริการผู้สูงอายุ ปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านปัญหาสุขภาพจิตที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ เช่น ความวิตกกังวล โรคซึมเศร้า ปัญหาอนไม่หลับ ภาวะสมองเสื่อม เป็นต้น ทำให้ผู้สูงวัยต้องเริ่มแสวงหาความสุขทั้งทางกายและทางใจ วิธีการแก้ไขปัญหาประการที่หนึ่งคือ สุขภาพทางกาย และประการที่สองคือ สุขภาพทางใจ ดังนั้นจึงควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นหลักแนวทางในการดำเนินชีวิต เพราะว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีหลักคำสอนที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้สูงอายุ ดังที่ พระธรรมปิฎก ได้ให้ความหมายไว้ว่า สุขเป็นสิ่งที่ทุกคนแสวงหาและปรารถนาที่จะได้รับ สุขที่เกิดจากตนหรือความสุขที่เกิดจากการรู้เท่าทันความจริงของสิ่งทั้งหลายเป็นความสุขด้านจิตใจ สุขอีกแบบหนึ่งเป็นความสุขด้านสังคม เกิดจากการมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลรอบข้าง การมีอาชีพเป็นหลักเป็นฐาน การมีฐานะตำแหน่งเป็นที่ยอมรับในสังคม การมีมิตรสหายบริวาร และมีชีวิตครอบครัวที่ดี (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2547) จากปัญหาของประสิทธิผลการให้บริการผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรมเรื่องนี้ที่เกิดขึ้นในพื้นที่วิจัยคือ ตำบลนาป่า อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้วยว่า มีปัญหาการให้บริการผู้สูงอายุ ได้แก่ การให้บริการผู้สูงอายุในเรื่องให้จ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (ทาน) ปัญหาคือ เจ้าหน้าที่มีความเข้าใจงานด้านการบริการไม่ดีพอจึงส่งผลกับผู้สูงอายุที่มาใช้บริการด้วยความไม่เข้าใจกัน เช่น ผู้สูงอายุได้รับการบริการที่ไม่สะดวก รวดเร็ว ทำให้บางรายเบี้ยยังชีพตกหล่น จ่ายเงินไม่ตรงเวลา เป็นต้น บริการดูแลเรื่องสวัสดิการของผู้สูงอายุ (ปิยวาจา) ปัญหาคือ ผู้สูงอายุต้องการได้รับความรู้ที่เหมาะสมโดยเฉพาะเรื่องที่จำเป็นกับผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านศาสนา ด้านสวัสดิการที่รัฐให้การสนับสนุน ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลนาป่าจัดสวัสดิการสถานสงเคราะห์คนชราประเภทไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้มีการจัดสถานที่สวนสาธารณะ สนามกีฬาสำหรับออกกำลังกายและพักผ่อนที่เหมาะสมปลอดภัยสำหรับ

ผู้สูงอายุ เป็นต้น ให้บริการผู้สูงอายุด้านสุขอนามัย (อรรถจริยา) ปัญหา คือ การดูแลผู้สูงอายุ ควรมีการดำเนินการดูแลอย่างต่อเนื่อง ควรมีการเสริมสร้างการออกกำลังกาย และ ให้บริการผู้สูงอายุโดยการแนะนำการเก็บออมรายได้ (สมานัตตดา) ปัญหา คือ ให้บริการ ผู้สูงอายุโดยการแนะนำการเก็บออมรายได้ส่วนหนึ่งไว้ใช้ในยามจำเป็น และควรพัฒนา ศักยภาพของประชาชนผู้สูงอายุให้ทุกคนมีความเสมอภาค เป็นต้น

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาประสิทธิผลการให้บริการผู้สูงอายุ เพื่อ ศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่มีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพการให้บริการ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอต่อการให้บริการ ผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ศึกษาความสัมพันธ์ และศึกษาประสิทธิผลหรือ ประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า อำเภอมะนัง จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับประสิทธิผลการให้บริการ ผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า อำเภอมะนัง จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการให้บริการผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรมของ องค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า อำเภอมะนัง จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุที่รับบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า อำเภอมะนัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 2,235 คน คำนวณเลือกเหลือ จำนวน 340 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาร์โร ยามาเน่

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา นักวิชาการด้านรัฐประศาสน ศาสตร์ และคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า อำเภอมะนัง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 8 รูปหรือคน คัดเลือกโดยวิธีการแบบเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เก็บข้อมูลโดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักสัจพจน์ 4 ประการ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า 4 ด้าน

วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ

วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์แบบอรรถาธิบายและพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) เพื่อหาความเหมือนและความต่างของข้อมูล จากนั้นทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอผลการศึกษารูปแบบพรรณนาและบรรยาย (Descriptive and Inductive Analysis)

วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการให้บริการผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า เกณฑ์วัดประสิทธิภาพการให้บริการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย ด้านการผลิต ด้านประสิทธิภาพ ด้านความพึงพอใจ ด้านการปรับเปลี่ยน และด้านการพัฒนา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$ S.D. = 0.797) และการให้บริการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ ด้านการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ ด้านสุขอนามัยผู้สูงอายุ และด้านการอมผู้สูงอายุ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$ S.D. = 0.393)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการให้บริการผู้สูงอายุตามหลักสัจพจน์ 4 และ ประสิทธิภาพการให้บริการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า พบว่า หลักการให้บริการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า ประกอบด้วย ด้านการผลิต ด้านประสิทธิภาพ ด้านความพึงพอใจ ด้านการปรับเปลี่ยน และด้านการพัฒนา ในภาพรวม มี

ความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($R = .405^{**}$) และหลักพุทธธรรม สังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย ทาน (การให้) ปิยวาจา (การพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ) อตถจริยา (ประพฤติเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น) และสมานัตตตา (การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ) ในภาพรวม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($R = .584^{**}$)

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการให้บริการผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า การให้บริการผู้สูงอายุในเรื่องให้จ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (ทาน) ประสิทธิผลในการให้บริการผู้สูงอายุในเรื่องให้จ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (ทาน) การให้บริการผู้สูงอายุ บุคลากรต้องเข้าใจงานด้านการบริการเป็นอย่างดี เพื่อให้การให้บริการผู้สูงอายุได้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาป่าให้บริการผู้สูงอายุโดยการแจกจ่ายสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็น ให้บริการช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่การงานบางส่วนของผู้สูงอายุ และให้การบริการแก่ผู้สูงอายุโดยเสมอภาค และสม่ำเสมอ การบริการดูแลเรื่องสวัสดิการของผู้สูงอายุ (ปิยวาจา) เรื่องสวัสดิการผู้สูงอายุ ต้องการได้รับความรู้ที่เหมาะสมโดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านศาสนา ด้านสวัสดิการที่รัฐให้การสนับสนุน การให้บริการผู้สูงอายุด้านสุขอนามัย (อตถจริยา) เมื่อมีกระบวนการพัฒนาเครือข่ายทางสังคมด้านสุขอนามัย ได้มีการดำเนินการดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง และการให้บริการผู้สูงอายุโดยการแนะนำการเก็บออมรายได้ (สมานัตตตา) ให้บริการผู้สูงอายุโดยการแนะนำการเก็บออมรายได้ส่วนหนึ่งไว้ใช้ในยามจำเป็น ควรพัฒนาศักยภาพของประชาชนผู้สูงอายุให้ทุกคนมีความเสมอภาคในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร หรือในการเข้าถึงการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่น เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิผลการให้บริการผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1. ด้านการให้บริการผู้สูงอายุในเรื่องให้จ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (ทาน) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวรรณ ชั่วเกษม (2560) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของฝ่ายพัฒนาชุมชน และสวัสดิการสังคมสำนักงานเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร โดยรวมพบว่า ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นต่อการจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในระดับมากทุกด้าน 2. ด้านการให้บริการผู้สูงอายุใน

เรื่องสวัสดิการผู้สูงอายุ (ปิยวาจา) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และให้คำแนะนำชัดเจน เกิดความเข้าใจในการรับบริการด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอำพล สมปนฺนพล (มูระคา) (2564) ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการงาน สวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลนครแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า 1) คุณภาพการให้บริการงานสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลนครแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ตามหลักสังคหวัตถุธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ ตามหลักคุณภาพการให้บริการงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) หลักสังคหวัตถุ 4 มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับคุณภาพการให้บริการงานสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลนครแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก แนวทางการพัฒนาทาง เทศบาลควรมีกระบวนการให้บริการทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ 3 กระบวนการ คือ 1) ศึกษา 2) อบรม 3) พัฒนา 3. ด้านการให้บริการผู้สูงอายุในเรื่องสุขอนามัยผู้สูงอายุ (อรรถจริยา) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า ให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกคนด้วยความเอื้อเฟื้อเหมาะสมกับการเป็นเจ้าหน้าที่ มีความ เต็มใจที่จะให้บริการผู้สูงอายุอย่างสุดความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพิบูลสิน ญาณวฑฺฒโน (เฉลิมรัตน์) (2561) ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม ในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม พบว่า ผู้สูงอายุหมายถึงผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุจะนำไป ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อให้ได้รับประโยชน์สุข ตั้งแต่ขั้นต้นในการลงมือปฏิบัติ เป็นหลักธรรมคำสอนที่ประยุกต์ให้เหมาะสม 4. ด้านการให้บริการผู้สูงอายุในเรื่องการออม ผู้สูงอายุ (สมานัตตดา) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหาร ส่วนตำบลนาป่าสามารถแก้ไขข้อข้องใจสิทธิการรับเบี้ยยังชีพ ให้บริการแก่ผู้สูงอายุทุกคน อย่างเสมอภาคและเท่าเทียม ให้บริการด้วยความเป็นกันเอง มีอัธยาศัยดี ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของเจริญ นุชนิยม (2560) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยวิธีพุทธ บูรณาการ พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยวิธีพุทธบูรณาการ ได้นำหลักสังคห วัตถุ 4 เป็นหลักธรรมตรง และนำหลักธรรมมาเสริมให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการให้บริการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า และสังคหวัตถุธรรม 4 กับประสิทธิผลการให้บริการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล นาป่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1. การผลิต (Production) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระไทยรัฐ ผันอากาศ และรัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์ (2562) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาการให้บริการตามหลัก

พุทธธรรมสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลตะขบ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา” พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลตะขบ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ให้บริการตามหลักพุทธธรรมสังคหวัตถุ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย เป็นดังนี้ ด้านทาน ด้านสมานัตตตา ด้านปิยวาจา และด้านอัทธจริยา ตามลำดับ 2. ประสิทธิภาพ (Efficiency) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาป่าให้บริการผู้สูงอายุ โดยการแจกจ่ายสิ่งของเครื่องใช้จำเป็น โดยใช้ถ้อยคำสุภาพ อ่อนหวานและอ่อนโยน โดยเสมอภาค และสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสุพพิธานจันโทภาส (ณัฐวัฒน์ วงศ์คำ) (2558) ศึกษาเรื่อง ศึกษากระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตามแนวพระพุทธศาสนาในเขตตำบลยกกระบัตร อำเภอสามเงา จังหวัดตาก พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตามแนวพระพุทธศาสนานั้น คือ การพัฒนาชีวิตให้ดำเนินไปอย่างถูกต้อง เป็นธรรมอยู่ในตัววิถีชีวิตที่ถูกต้องดังมานั้น เราเรียกกันว่า มรรค เป็นของคู่กันกับหลักการอีกอย่างหนึ่งคือ ไตรสิกขา 3. ความพึงพอใจ (Satisfaction) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่าจากการบริการโดยการตรวจสุขภาพ ในการให้คำแนะนำเรื่องสุขภาพ จากการเก็บข้อมูลอุปกรณ์ออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ และมีการให้บริการเรื่องสุขอนามัยอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอและทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตา ตั้งวินิต (2558) ศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการแพทย์แบบองค์รวม ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ พบว่า หลักพุทธธรรมกับการแพทย์แบบองค์รวมมีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นรูปธรรม การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุให้สมบูรณ์ทั้ง 4 มิตินั้น สามารถนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กล่าวคือ มิติทางกายต้องมีความเข้าใจหลักอริยสัจ 4 หลักไตรลักษณ์ ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนผู้สูงอายุด้านจิตวิญญาณ และต้องรักษาศีลมิให้ต่างพร้อย มิติทางใจและปัญญาต้องเติมเต็มให้สมบูรณ์ให้ได้มากที่สุดด้วยหลักโพธิปักขิยธรรม 37 ส่วนมิติทางสังคมต้องเอื้อหนุนสภาวะแวดล้อมด้วยหลักพรหมวิหาร 4 และสังคหวัตถุ 4 4. การปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาป่าได้มีการปรับเปลี่ยนการให้บริการผู้สูงอายุที่ขาดแคลนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และมีการปรับเปลี่ยนการให้บริการเรื่องการออมรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรกมล ชูบุญพงษ์ (2555) ศึกษาเรื่อง การให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.81 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นต่อการให้บริการอยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านทาน ด้านสมานัตตตา

ด้านปิยวาจา และด้านอัตถจริยา 5. การพัฒนา (Development) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลนาป่าได้มีการพัฒนาการให้บริการผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง มีพัฒนาการให้บริการผู้สูงอายุด้านการให้คำแนะนำ มีการพัฒนาด้านการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีรายได้ และมีการพัฒนาการให้บริการเรื่องการออมรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระอธิการสมหมาย มหาบุญโญ (รินทรชัย) (2559) ศึกษาเรื่องการใช้หลักพุทธธรรมในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนสุขสวัสดิ์ จังหวัดลำปาง พบว่า การใช้หลักพุทธธรรมในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนสุขสวัสดิ์จังหวัดลำปาง คือ ด้านกายภาวนา ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านโรคประจำตัว เมื่อเกิดปัญหาทางด้านร่างกาย จะใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไตรลักษณ์ อริยสัจ 4 มาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ด้านจิตภาวนา ส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตที่ดี ทางด้านจิตใจ หลักเบญจศีล เบญจธรรม หลักพรหมวิหาร 4 มาปฏิบัติด้านสังคมการอยู่ร่วมกัน มาใช้เป็นสิ่งชี้นำในการดำเนินชีวิต

จากข้างต้น ประสิทธิภาพการให้บริการผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า ในงานวิจัยครั้งนี้ การให้บริการผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งหมายถึง ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน ยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน ครองใจคน ทำให้คนรักอยู่กันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน หลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วยหลัก 4 ประการ ได้แก่ 1. ทาน (การให้) 2. ปิยวาจา (การพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ) 3. อัตถจริยา (ประพฤติเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น) และ 4. สมานัตตตา (การเป็นผู้มีความสม่าเสมอ) ในการให้บริการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า ได้แก่ การให้บริการผู้สูงอายุในเรื่องให้จ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การให้บริการผู้สูงอายุในเรื่องสวัสดิการผู้สูงอายุ การให้บริการผู้สูงอายุในเรื่องให้สุขอนามัยผู้สูงอายุ การให้บริการผู้สูงอายุในเรื่องให้คำแนะนำการออมรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการให้บริการผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 5 ประการ ประกอบด้วย 1. การผลิต 2. ประสิทธิภาพ 3. ความพึงพอใจ 4. การปรับเปลี่ยน และ 5. การพัฒนา มาใช้เป็นรายละเอียดสำหรับการวิจัยครั้งนี้

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่สังเคราะห์จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ประสิทธิผลการให้บริการผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย ได้ DHES MODEL เป็นแนวทางการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ ที่ได้กำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาผู้สูงอายุใน 4 ประเด็น ซึ่งมีความสัมพันธ์ ดังนี้

1. D: Development ผู้สูงอายุกับการพัฒนา (Older Persons and Development)
2. H: Health สุขวัยอย่างสุขภาพดี และมีสุขภาวะ (Advancing Health and Well-Being into Old Age)
3. E: Environment การสร้างความมั่นใจว่าจะมีสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนและเหมาะสม (Ensuring Enabling and Supportive Environment)
4. S: Service การยกระดับขีดความสามารถ สู่การบริหารจัดการภาครัฐ (Government E-Service)

ซึ่งเป็นพันธกรณีที่ประเทศภาคีองค์การสหประชาชาติจะต้องร่วมยึดถือเป็นเป้าหมายการดำเนินงานผู้สูงอายุและร่วมกำหนดทิศทางกลยุทธ์ของการพัฒนาเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายดังกล่าวร่วมกัน

ด้านที่ 1 ผู้สูงอายุกับการพัฒนา

1. การสร้างหลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุ
2. การส่งเสริมและขยายโอกาสในการทำงานของผู้สูงอายุ
3. การสร้างและพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว
4. การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและปลอดภัยในที่สาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ

5. การเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

ด้านที่ 2 สุขวัยอย่างสุขภาพดี และมีสุขภาวะ

1. การสร้างระบบคุ้มครองและสวัสดิการผู้สูงอายุดำเนินการสร้างระบบคุ้มครอง พิทักษ์สิทธิ ให้ครอบคลุมผู้สูงอายุทุกประเภท
2. ส่งเสริมการมีงานทำและมีรายได้ของผู้สูงอายุส่งเสริมการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ

3. ระบบสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงอายุเชื่อมโยงระบบการดูแลผู้สูงอายุ

ด้านที่ 3 การสร้างความมั่นใจว่าจะมีสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนและเหมาะสม

1. ปรับสภาพแวดล้อมชุมชนและบ้านให้ปลอดภัยกับผู้สูงอายุมีการปรับสภาพแวดล้อมภายในบ้าน ชุมชน และโครงสร้างพื้นฐานเดิมให้เหมาะสม
2. ธนาคารเวลา สำหรับการดูแลผู้สูงอายุ
3. การสร้างความรอบรู้ให้คนรุ่นใหม่เตรียมความพร้อมในทุกมิติ

ด้านที่ 4 การยกระดับขีดความสามารถสู่การบริหารจัดการภาครัฐ

การยกระดับขีดความสามารถสู่การบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 ยกระดับความร่วมมือ เสริมสร้างพลังสังคมสูงอายุ ได้แก่ บูรณาการการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ การปรับเปลี่ยนกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ข้อบังคับ ให้เอื้อต่อการทำงานด้านผู้สูงอายุ ปฏิรูประบบข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ

พลิกโฉมนวัตกรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมสูงอายุมีการส่งเสริมให้มีการนำนวัตกรรมทางสังคมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ไปขับเคลื่อนขยายผลในพื้นที่มีการ

ส่งเสริมให้ภาคเอกชน เครือข่ายภาคี ผู้ประกอบการ สร้างและผลิตนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุ ในเชิงพาณิชย์ เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าถึงนวัตกรรมได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ และหน่วยงาน บริการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ควรเห็นความสำคัญของหลักพุทธธรรม และ ปัญหาด้าน ร่างกาย ผู้สูงอายุต้องช่วยเหลือตนเอง อย่าให้ลูกหลานช่วยเพื่อสร้างความมั่นใจ นอกจาก ช่วยเหลือตนเองไม่ได้จริง ๆ หมั่นออกกำลังกาย เลือกออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย รับประทานอาหารที่มีประโยชน์พักผ่อนให้เพียงพอ ปฏิบัติตามคำสั่งแพทย์ และไปพบ แพทย์ตามนัด

2. ปัญหาด้านจิตใจ อารมณ์ รักษาศีล ปลอ่ยวาง พยายามระงับสติอารมณ์ให้สงบ สติอยู่กับตัวเองตลอดเวลา ควบคุมกาย วาจา ใจ นึกเสมอว่าความตายเป็นเรื่องธรรมดาที่ ทุกคนหนีไม่พ้น

3. ปัญหาด้านสังคมและครอบครัว ผู้สูงอายุต้องมองโลกในแง่ดีให้อยู่ในความ ผิดพลาดของผู้อื่น ปลอ่ยวางลดความขัดแย้งกับบุคคลรอบข้าง ช่วยงานสาธารณะเท่าที่ ตนเองพอจะช่วยเหลือได้ บุคคลในครอบครัวต้องระมัดระวังคำพูดหรือการกระทำที่ แสดงออกต่อผู้สูงอายุ เน้นความสำคัญของผู้สูงอายุอันดับแรก อำนวยความสะดวกแก่ท่าน เมื่อท่านจะไปทำบุญ ไปวัด ดูแลเรื่องอาหาร การออกกำลังกาย ดูแลเรื่องที่พัก บางโอกาส พาผู้สูงอายุไปพบปะสังสรรค์กับญาติหรือเพื่อนสนิท ดูแลช่วยเหลือยามเจ็บป่วย

4. ปัญหาด้านเศรษฐกิจและรายได้ ดำรงชีวิตด้วยความพอเพียง ใช้จ่ายทรัพย์เท่าที่ จำเป็น ทำตนให้เป็นคนเรียบง่าย พยายามพึ่งพาตนเองให้มากโดยพึ่งพาผู้อื่นให้น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ควรฝึกอบรม และพัฒนาผู้บริหารท้องถิ่น และบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า เพื่อเพิ่ม ศักยภาพในการทำงาน เพิ่มการใกล้ชิดกับผู้สูงอายุ เพื่อประโยชน์ของชุมชนอย่างแท้จริง

2. องค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า ควรติดตามดูแล และคอยเป็นพี่เลี้ยงให้ความรู้ ความเข้าใจในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่จัดขึ้น เพื่อให้คนในชุมชนเกิดองค์ความรู้และ สามารถพึ่งตนเองได้

3. องค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า ควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และฝึกอบรมบุคลากรด้านแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

4. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาต่อยอดและการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลนาป่า เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและให้ชุมชนเห็นความสำคัญต่อการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

2. ศึกษาหลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุที่มีอายุยืนในองค์การบริหารส่วนตำบลนาป่าหรือตำบลข้างเคียง เพื่อศึกษาองค์ความรู้ในการดำเนินชีวิตและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีอายุยืนในองค์การบริหารส่วนตำบลนาป่าหรือตำบลข้างเคียง และสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกับหลักพุทธธรรม เพื่อความมีสุขภาพดีและมีอายุยืนของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลนาป่าหรือตำบลข้างเคียง และสังคมไทย

3. ศึกษาความพึงพอใจในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาป่ากับตำบลข้างเคียงในการดำเนินชีวิตด้วยหลักไตรสิกขาของผู้ที่มีอายุยืนที่ปรากฏในพระไตรปิฎก เพื่อศึกษาองค์ความรู้ในการดำเนินชีวิตและดูแลสุขภาพด้วยหลักพุทธธรรมของผู้มีอายุยืนในสมัยพุทธกาล และสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในยุคปัจจุบัน เพื่อความมีสุขภาพดีและมีอายุยืน

เอกสารอ้างอิง

กรมกิจการผู้สูงอายุกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). *ยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ 20 ปี ประจำปี พ.ศ. 2561-2580*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สามลดา.

โกวิทย์ พวงงาม. (2548). *มาตรฐานการจัดสวัสดิการสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.

- เจริญ นุชนิยม. (2560). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยวิธีพุทธบูรณาการ* (ดุชนิพนธ์ พุทธศาสตร์ดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นิดา ตั้งวินิต. (2558). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการแพทย์แบบองค์รวมในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ* (ดุชนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พรกมล ชูบุญพงษ์. (2555). *การให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาเลาชนและครอบครัวกลาง* (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสุพินิจานันโทภาส (ณัฐวัฒน์ วงศ์คำ). (2558). *ศึกษากระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตามแนวพระพุทธศาสนาในเขตตำบลยกกระบัตร อำเภอสางเา จังหวัดตาก* (สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระไทยรัฐ ฝัฒอากาศ และรัฐบุรุษ คัมภีร์พัย. (2562). *การศึกษาการให้บริการตามหลักพุทธธรรมสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลตะขบ อำเภอบักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา* (รายงานการวิจัย). นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2547). *สัมมาสมาธิและสมาธิแบบพุทธ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.
- พระพิบูลสิน ญาณวฑฒโน (เฉลิมรัตน์). (2561). *การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม* (วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอำพล สมปนพโล (มูระคา). (2564). *คุณภาพการให้บริการงานสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลนครแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก* (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระอธิการสมหมาย มหาปุณฺโณ (รินทรชัย). (2559). การใช้หลักพุทธธรรมในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุชุมชนสุขสวัสดิ์ จังหวัดลำปาง (สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2559). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย 2558. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

สิริวรรณ ชั่วเกษม. (2560). การศึกษาการจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของฝ่ายพัฒนาชุมชน และสวัสดิการสังคมสำนักงานเขตทุ่งครุกรุงเทพมหานคร (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง
ในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร*
BUDDHADHAMMA INTEGRATION FOR PROMOTION OF YOUTH'S
DEMOCRATIC CITIZENSHIP IN BANGKOK

พระชาณรงค์ โชติธมโม (ประเสริฐศรี), สุมาลี บุญเรือง, สุรพล สุษะพรหม
Phra Chanarong Chotidhammo (Prasertsri), Sumalee Bunruang, Surapon Suyaprom
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: S.kampol2509@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย 2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย 3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 กลุ่ม คือ กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มนักการเมือง กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ และกลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 25 รูปหรือคน ได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท และการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูปหรือคน

ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพทั่วไปในความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า มีบทบาทและจุดเด่นต่อความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยในหลายด้าน คือ การเข้าร่วมในการชุมนุมและการแสดงออกเพื่อแสดงความคิดเห็น มีจุดอ่อน คือ ระบบการศึกษาอาจขาดการสอนเรื่องการเมืองและความเป็นพลเมืองให้เยาวชน ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยเศรษฐกิจ 2. ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย จำนวน 3 องค์ประกอบคือ ด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ประกอบด้วย การปฏิบัติตามกฎหมาย พลเมืองที่มีความรับผิดชอบจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่มีอยู่ใน

* Received September 22, 2023; Revised October 5, 2023; Accepted October 11, 2023

สังคม และรู้จักแจ้งความเมื่อเห็นการละเมิดกฎหมาย ด้านการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่สำคัญและสามารถทำได้โดยมีการรับผิดชอบและมีความรู้ในหลาย ด้าน 3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบ ประชาธิปไตย ด้านจิตอาสา สามารถดำเนินการได้โดยตรงผ่านกิจกรรมและการพัฒนา ทักษะที่เป็นประโยชน์ได้ ด้านวิธวิธี ได้แก่ การศึกษาและการอบรม ให้เสริมสร้างความรู้และ ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองประชาธิปไตยในระดับชั้นเรียน ด้านนิสสัยสัมพันธ์โน สร้างสังคมที่มีความสงบและเชื่อมโยงกันอย่างดี สอนให้เยาวชนเข้าใจและเคารพความ แตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงวัฒนธรรมและศาสนาที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม; ความเป็นพลเมือง; ระบอบประชาธิปไตย

Abstract

The objectives of this research article are: 1. To study the general conditions of citizenship in a democracy. 2. To study the characteristics of citizenship in a democracy. 3. To present the integration of Buddhist principles to promote democratic citizenship. Youth in Bangkok Use qualitative research methods. Field data was collected from five groups of key informants: youth groups, community leaders' groups. group of politicians Group of political science academics and a group of Buddhist scholars by selecting a specific number of 25 photos or people, a semi-structured interview was used. It is a tool for collecting data. The data was analyzed using content and context analysis techniques. and group discussion with only 10 experts or people

The results of the research found that: 1. The general conditions of democratic citizenship among youth in Bangkok were found to have roles and strengths in democratic citizenship in many aspects, namely participation in assemblies and expressing opinions, with weaknesses. That is, the education system may lack teaching about politics and citizenship to youth. External factors include economic factors. 2. Citizenship in a democracy has 3 components: Responsible citizenship includes following the law. Responsible citizens must obey the laws existing in society. and know how to report a crime when you see a violation of the law Participatory citizenship It is an

important process and can be done with responsibility and awareness in many areas. 3. Integrating Buddhist principles to promote democratic citizenship in the Chakkhuma aspect can be directly implemented through activities and skill development that Can be useful. Vithuro aspect includes education and training. Strengthen basic knowledge and skills regarding democratic citizenship at the classroom level. Nissayasampanno side Create a peaceful and well-connected society. Teach youth to understand and respect individual differences. including different cultures and religions.

Keywords: Buddhist Principles; Citizenship; Democracy

บทนำ

ประวัติศาสตร์ของไทยย้อนกลับไปได้ตั้งแต่อดีต ครั้งสมัยสุโขทัย อโยธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ ก่อนปีพุทธศักราช 2475 อำนาจอการปกครองสูงสุดของรัฐอยู่ที่พระมหากษัตริย์ ซึ่งพระองค์ทรงแบ่งอำนาจอการปกครองไว้ที่เชื้อพระวงศ์หรือบรรดาขุนนาง โดยทรงแต่งตั้งมอบหมายให้ดำเนินการแทนพระองค์ เช่น การปกครองหัวเมือง หรือการตัดสินคดีความต่าง ๆ จนกระทั่งเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คิพพร เจียสกุล, 2564) โดยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 เป็นรัฐธรรมนูญถาวรฉบับแรกของประเทศไทย จากสาระสำคัญของพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามฉบับปัจจุบันประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 20 คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า อำนาจอการสูงสุดของประเทศเป็นของราษฎรทั้งหลาย ย่อมสะท้อนว่าสยามมีระบอบการปกครองตามแนวคิดทฤษฎีของประชาธิปไตย (Democracy) ที่ประชาชนมีอำนาจอการสูงสุดของการปกครองในรัฐหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอการประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ (คิพพร เจียสกุล, 2564) โดยระบอบประชาธิปไตยจะให้ความสำคัญกับ “ความเป็นพลเมือง (Citizenship)”

ความเป็นพลเมือง (Citizenship) เป็นคำที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้ ไม่ใช่เพียงแต่มีรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่ประชาชนจะต้องเป็น “พลเมือง” ตามระบอบประชาธิปไตยด้วย กล่าวคือ มีสมาชิก

ของสังคมที่ใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพกติกา ในนานาประเทศ อาทิ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศเยอรมนีจัดให้มีการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) ขึ้นมา และประสบความสำเร็จในการสร้างพลเมือง จนเป็นตัวช่วยให้กับประเทศต่าง ๆ และปัจจุบันการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองได้กลายเป็นปัจจัยความสำเร็จในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

ที่ผ่านมา กรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะระบบการศึกษาอาชาตการสอนเรื่อง การเมืองและความเป็นพลเมืองให้เยาวชนอย่างเพียงพอ มีโรงเรียนบางแห่งไม่ให้ความสำคัญกับการสอนเรื่องนี้หรือขาดการอบรมและประชุมที่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความตระหนักรู้ของเยาวชน แต่บางครั้งสื่อมวลชนอาจมีการแสดงข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือกระแสวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งอาจสร้างความสับสนและขาดความเข้าใจในเรื่องการเมือง ความเชื่อทางการเมืองและครอบครัวสามารถมีผลกระทบในการสร้างความตระหนักรู้ของเยาวชน ถ้าครอบครัวหรือสภาพแวดล้อมที่เป็นส่วนตัวไม่สนับสนุนในเรื่องการเมืองและการเป็นพลเมือง อาจส่งผลให้เยาวชนไม่มีความตระหนักรู้ในเรื่องนี้ สภาพแวดล้อมสังคมและเศรษฐกิจที่ยากลำบากอาจทำให้เยาวชนต้องมีส่วนรับผิดชอบในเรื่องการเงินและความเป็นอยู่มากขึ้น ทำให้เยาวชนไม่มีเวลาหรือแรงใจในการรู้เรื่องการเมือง เยาวชนบางคนอาจรู้ความสำคัญของการเป็นพลเมืองแต่ขาดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาหลักเวชารัฐธรรมนูญสำหรับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร และเพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 25 รูปหรือคน ประกอบด้วย กลุ่มนักการเมือง จำนวน 5 คน กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน กลุ่มเยาวชน จำนวน 5 คน กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 5 คน กลุ่มนักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 5 รูปหรือคน ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 10 รูปหรือคน ได้แก่ นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา และนักการเมือง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ประเด็นและข้อคำถามครอบคลุมเนื้อหาสำคัญที่ต้องการตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยผู้วิจัยได้กำหนดคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 25 รูปหรือคน ด้วยการสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งเกิดจากการสนทนาโดยมีประเด็นที่เจาะจงเกี่ยวกับเรื่องที่วิจัยกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาความ ประกอบด้วย 1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2. จัดลำดับข้อมูล 3. จากการสัมภาษณ์ 4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น 5. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปในความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า

1.1 เยาวชนกรุงเทพมหานครมีบทบาทและจุดเด่นต่อความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยในหลายด้าน คือ การเข้าร่วมในการชุมนุมและการแสดงออกเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย การใช้อำนาจของสื่อสารสังคมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสื่อสารเรื่องสังคมและการเมือง เยาวชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างและรักษาความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและอุตสาหกรรมในกรุงเทพมหานครและประเทศไทยอยู่ด้วย

1.2 จุดอ่อนหรือจุดด้อยของการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ระบบการศึกษาอาจขาดการสอนเรื่องการเมืองและความเป็นพลเมืองให้เยาวชนอย่างเพียงพอ มีโรงเรียนบางแห่งไม่ให้ความสำคัญกับการสอนเรื่องนี้หรือขาดการอบรมและประชุมที่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความตระหนักรู้ของเยาวชน แต่บางครั้งสื่อมวลชนอาจมีการแสดงข้อมูลที่ผิดหรือกระแสวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งอาจสร้างความสับสนและขาดความเข้าใจในเรื่องการเมือง

1.3 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัจจัยเศรษฐกิจ คือ การมีงานทำและรายได้ที่มั่นคงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความเป็นพลเมือง เนื่องจากช่วยให้เยาวชนสามารถรับมือกับความยากลำบากในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น นอกจากนี้ การมีโอกาสในการศึกษาและพัฒนาทักษะทางวิชาการและอาชีพย่อมเป็นสิ่งสำคัญในการเสริมความเป็นพลเมืองด้วย ปัจจัยสังคม คือ สภาพสังคมที่มั่นคงและสงบเป็นปัจจัยที่ส่งผลดีต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมือง เนื่องจากความสงบสุขช่วยให้เยาวชนสามารถเน้นตัวเองในการเรียนรู้ ปัจจัยความเชื่อ คือ ความเชื่อทางศาสนาและค่านิยมส่วนบุคคลสามารถมีผลต่อการพัฒนาความเป็นพลเมือง เช่น ความเคารพต่อกฎหมายและความถือศีลธรรม ปัจจัยนโยบายภาครัฐ คือ นโยบายและมาตรการของรัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเป็นพลเมือง ตัวอย่างเช่น การสนับสนุนการศึกษาสามัญให้กับเยาวชนทุกคน การสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณะ

1.4 การส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จะได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกต่าง ๆ ได้แก่ ระดับรายได้

และความไม่เสมอภาคของประชากร กล่าวคือ ความขาดแคลนและความแบ่งแยกระหว่างชนชั้นสังคมอาจทำให้บางกลุ่มของเยาวชนไม่สามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและอื่น ๆ ได้อย่างเท่าเทียม ซึ่งส่งผลให้เยาวชนมีความรู้สึกว่ามีอุปสรรคในการเป็นพลเมืองและเข้าร่วมในกิจกรรมสังคมมากขึ้น ความแตกต่างในความเชื่อศาสนาและวัฒนธรรมอาจสร้างความขัดแย้งและความไม่เข้าใจในหมู่ชนเยาวชน ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคในการสร้างความเป็นพลเมืองที่มีความเห็นต่างกัน การจัดการกับปัจจัยเหล่านี้อาจเป็นคำตอบในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร การเพิ่มโอกาสและสิทธิในการศึกษา การลดความไม่เท่าเทียมทางสังคม การสร้างสันติสุขและการรับรองความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม และการพัฒนานโยบายภาครัฐที่สนับสนุนเยาวชนอาจเป็นวิธีที่มีผลในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานครและที่อื่น ๆ ในประเทศไทยด้วย

2. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร

2.1 ด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen) ประกอบด้วย การปฏิบัติตามกฎหมาย พลเมืองที่มีความรับผิดชอบจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่มีอยู่ในสังคมโดยไม่ละเมิด และรู้จักแจ้งความเมื่อเห็นการละเมิดกฎหมายหรือความไม่เป็นธรรมในสังคมการร่วมเสนอแนะและเข้าร่วมในการตัดสินใจ พลเมืองที่มีความรับผิดชอบจะมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในสังคม โดยการเข้าร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะเพื่อสร้างการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ การเคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น พลเมืองที่มีความรับผิดชอบจะเคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ไม่มีการกีดกันหรือละเมิดสิทธิของผู้อื่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งและการประชาธิปไตย การสร้างคุณค่าทางสังคม พลเมืองที่มีความรับผิดชอบจะมีส่วนร่วมในการสร้างคุณค่าทางสังคม โดยการส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่ดีและการกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมในระยะยาว

2.2 ด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen) การเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานครเป็นกระบวนการที่สำคัญและสามารถทำได้โดยมีการรับผิดชอบและความรู้ในหลายด้าน การมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ การศึกษาและความรู้ เริ่มต้นด้วยการศึกษาและค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับระบบการปกครองและประเด็นที่น่าสนใจในกรุงเทพมหานคร ความรู้ที่เสริมสร้างจะช่วยให้เยาวชนเข้าใจ การเข้าร่วม

ประชุมสภาพัฒนา จงเข้าร่วมประชุมสภาพัฒนาในชุมชนหรือเขตของคุณ นี่เป็นโอกาสที่ดีในการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะในการพัฒนาแผนการเมืองและโครงการในพื้นที่

2.3 ด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม (Justice-Oriented Citizen) ได้แก่ การเข้าใจและมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องระบบการปกครอง : ความเป็นพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมจะต้องมีความเข้าใจในโครงสร้างและการทำงานของระบบการปกครองในประเทศของตน นอกจากนี้ยังควรเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาทางการเมืองและกฎหมายที่มีผลต่อการเข้าถึงความยุติธรรมและการบริหารราชการ จะต้องมีการเข้าใจปัญหาสังคมและปัญหาของผู้อื่น ๆ ในสังคม นอกจากนี้ยังต้องรับรู้ถึงความไม่เป็นธรรมและความเท็จจริงทางสังคมและร่วมสร้างการตระหนักรู้ในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ความเป็นพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมจะไม่เพียงแค่รับรู้ปัญหา แต่ยังต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและสังคม เช่น การลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง การเข้าร่วมการประชุมชุม หรือการร่วมกับองค์กรที่ทำงานเพื่อสร้างความยุติธรรม

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร

3.1 การส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ด้านจักขูมา (มีวิสัยทัศน์ ชำนาญในการใช้ความคิด) สามารถดำเนินการได้โดยตรงผ่านกิจกรรมและการพัฒนาทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการเป็นพลเมืองของเยาวชนได้ ได้แก่ สร้างโอกาสให้เยาวชนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ที่คุณภาพเพื่อเสริมความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นพลเมือง ทั้งด้านประวัติศาสตร์และระบบการปกครองของประเทศ นอกจากนี้ยังควรสนับสนุนการเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย ให้เยาวชนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน เช่น ส่งเสริมความคิดริเริ่มและการออกแบบโครงการหรือโครงสร้างที่สามารถช่วยในการแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญในสังคม และรัฐบาลให้เยาวชนมีโอกาสออกเสียงเรียกร้องสิทธิและความคิดเห็นของตนเอง ส่งเสริมการฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ให้เยาวชนมีความสามารถในการคิดและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

3.2 การส่งเสริมเยาวชนในกรุงเทพมหานครให้มีทักษะความสามารถและความเชี่ยวชาญในหน้าที่ความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยสร้างสังคมที่มีประชาธิปไตยแข็งแกร่งและยั่งยืนของประเทศไทยได้ดีขึ้น ได้แก่ การศึกษาและการอบรม ให้เสริมสร้างความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองประชาธิปไตยใน

ระดับชั้นเรียน โรงเรียน และมหาวิทยาลัย สร้างโครงสร้างเสริมสร้างที่สนับสนุนการฝึกอบรมเพิ่มเติม เช่น โรงเรียนพลเมือง ความรู้เรื่องการปกครอง และการบริหารจัดการทางการเมือง สนับสนุนกิจกรรมนอกเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมการอาสาสมัคร เพื่อฝึกทักษะสังคมและความรับผิดชอบต่อสังคม สนับสนุนความร่วมมือในโครงการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทางการเมือง สนับสนุนการมีส่วนร่วมของเยาวชนในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง

3.3 การส่งเสริมให้เยาวชนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นเรื่องสำคัญเพื่อสร้างสังคมที่มีความสงบและเชื่อมโยงกันอย่างดี เราสามารถดำเนินการตามขั้นตอนเหล่านี้เพื่อส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในเยาวชน ได้แก่ สอนให้เยาวชนเข้าใจและเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงวัฒนธรรมและศาสนาที่แตกต่างกัน ส่งเสริมความเห็นอกเห็นใจและความเข้าใจต่อผู้อื่นในทุกสถานการณ์ สื่อสารเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สอนให้เยาวชนเรียนรู้การสื่อสารที่ชัดเจนและเรียบง่าย ให้พูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นอย่างเปิดเผย สอนให้เยาวชนรู้จักรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองและผลกระทบของตนเอง โดยให้เข้าใจถึงผลกระทบที่สามารถมีต่อผู้อื่นและสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร” สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. สภาพทั่วไปในความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า เยาวชนกรุงเทพมหานครมีบทบาทและจุดเด่นต่อความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยในหลายด้าน คือ การเข้าร่วมในการชุมนุมและการแสดงออกเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย มีจุดอ่อนหรือจุดด้อย คือ ระบบการศึกษาอาจขาดการสอนเรื่องการเมืองและความเป็นพลเมืองให้เยาวชนอย่างเพียงพอ ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัจจัยเศรษฐกิจ คือ การมีงานทำและรายได้ที่มั่นคงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความเป็นพลเมือง เนื่องจากช่วยให้เยาวชนสามารถรับมือกับความยากลำบากในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของกรณัฐ ระเบียบทุกซ์ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า หลักปฏิบัติเพื่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปใน

กรุงเทพมหานคร ด้านการเคารพกฎกติกา ประชาชนให้ความสำคัญกับการเคารพกฎกติกา เพราะเชื่อว่าจะทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในสังคม ด้านเคารพสิทธิของผู้อื่น ประชาชนเชื่อว่าการเคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นที่มีต่อสังคมจะทำให้ทุกคนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและชาติบ้านเมืองก็จะสามารถพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม วิถีชีวิตของประชาชนในกรุงเทพมหานครเป็นวิถีชีวิตที่มีความผูกพันกันในระบบเครือญาติอย่างใกล้ชิดและตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของความ เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรชัย อนันต์เจียร (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชนไทย ผลการวิจัยพบว่า ประเด็นปัญหาของเยาวชน คือ ปัญหาทางร่างกายของเยาวชน ปัญหาด้านอารมณ์และ จิตใจ ปัญหาครอบครัว ปัญหาเพื่อนและบุคคลใกล้ชิด ปัญหาเรื่องแรงบันดาลใจและ เป้าหมายในชีวิต ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม ปัญหาประวัติการกระทำผิด ปัญหาภูมิหลัง และโอกาสของการศึกษา ปัญหาด้านพฤติกรรมกระเป๋ยงเบน และปัญหาด้านระบบ การศึกษาของชาติ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาความผิดของเยาวชนมีปัจจัย 4 ด้าน คือ ปัจจัยด้านสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2555) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย ซึ่งศึกษากับผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศไทย จำนวน 1,500 คน พบว่า คุณสมบัติของการเป็นพลเมืองที่ประชาชนให้ความสำคัญสูงสุดที่ 5 อันดับแรก คือ การทำงานแบบสุจริต การมีความภูมิใจในการเป็นคนไทย การไปใช้สิทธิ เลือกตั้ง การเต็มใจที่จะเสียภาษี และการปฏิบัติตามกฎหมาย ในขณะที่คนไทยมีคุณสมบัติ ของการเป็นพลเมืองใน 5 อันดับแรก คือ การมีความภูมิใจเป็นคนไทย การทำงานแบบ สุจริต การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเต็มใจที่จะเสียภาษี และการปฏิบัติตามกฎหมาย สิ่งที่ แตกต่างกันระหว่างคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์กับคุณสมบัติที่มีอยู่จริง ของความเป็นพลเมือง คือ การสามารถวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และ มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง

2. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนใน กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 องค์ประกอบ คือ ด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen) ประกอบด้วย การปฏิบัติตามกฎหมาย พลเมืองที่มีความ รับผิดชอบจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่มีอยู่ในสังคมโดยไม่ละเมิด และรู้จักแจ้งความ เมื่อเห็นการละเมิดกฎหมายหรือความไม่เป็นธรรมในสังคมการร่วมเสนอแนะและเข้าร่วม ในการตัดสินใจ ด้านการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนใน กรุงเทพมหานครเป็นกระบวนการที่สำคัญและสามารถทำได้โดยมีการรับผิดชอบและมี

ความรู้ในหลายด้าน ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม มีองค์ประกอบหลายอย่างที่สำคัญ ได้แก่ การเข้าใจและมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องระบบ การปกครอง สอดคล้องกับงานวิจัยของประสิทธิ์ สันติกาญจน์ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การที่ประชาชน จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านความสัมพันธ์ขององค์กร และสภาพทางด้านเศรษฐกิจและทางสังคมของบุคคลนั้น ๆ ทั้งนี้ ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ปัจจัยเกี่ยวกับเพศ สถานภาพสมรส อายุ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และสถาบันทางสังคม ล้วนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น ครอบครัว สื่อมวลชน หน่วยงานของรัฐ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงใจ เขมวรัตน์ และคณะ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครโดยมุ่งศึกษาและเปรียบเทียบลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครใน 4 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองการปกครองพบว่า นักศึกษามีความเป็นพลเมืองดีค่อนข้างสูง โดยความเป็นพลเมืองดีที่สูงสุดถึงต่ำสุดลำดับดังนี้ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม รองลงมาคือ ด้านสังคม ส่วนด้านที่มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ต่ำสุด คือ ด้านการเมืองการปกครอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรณัฐ ระงับทุกข์ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปใน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า หลักปฏิบัติเพื่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปในกรุงเทพมหานคร ด้านการเคารพ กฎกติกา ประชาชนให้ความสำคัญกับการเคารพกฎกติกาเพราะเชื่อว่าจะทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในสังคม ด้านเคารพสิทธิของผู้อื่น ประชาชนเชื่อว่าการเคารพสิทธิเสรีภาพต่อตนเองและผู้อื่นที่มีต่อสังคมจะทำให้ทุกคนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและชาติบ้านเมืองก็จะสามารถพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ด้านจักขุมา (มีวิสัยทัศน์ ชำนาญในการใช้ความคิด) สามารถดำเนินการได้โดยตรงผ่านกิจกรรมและการพัฒนาทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการเป็นพลเมืองของเยาวชนได้ วิธูโร (ความเชี่ยวชาญ) ได้แก่ การศึกษาและการอบรม ให้เสริมสร้างความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองประชาธิปไตยในระดับชั้นเรียน โรงเรียน และมหาวิทยาลัย ด้านนิสสยสัมปันโน (มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี) เป็นเรื่องสำคัญ

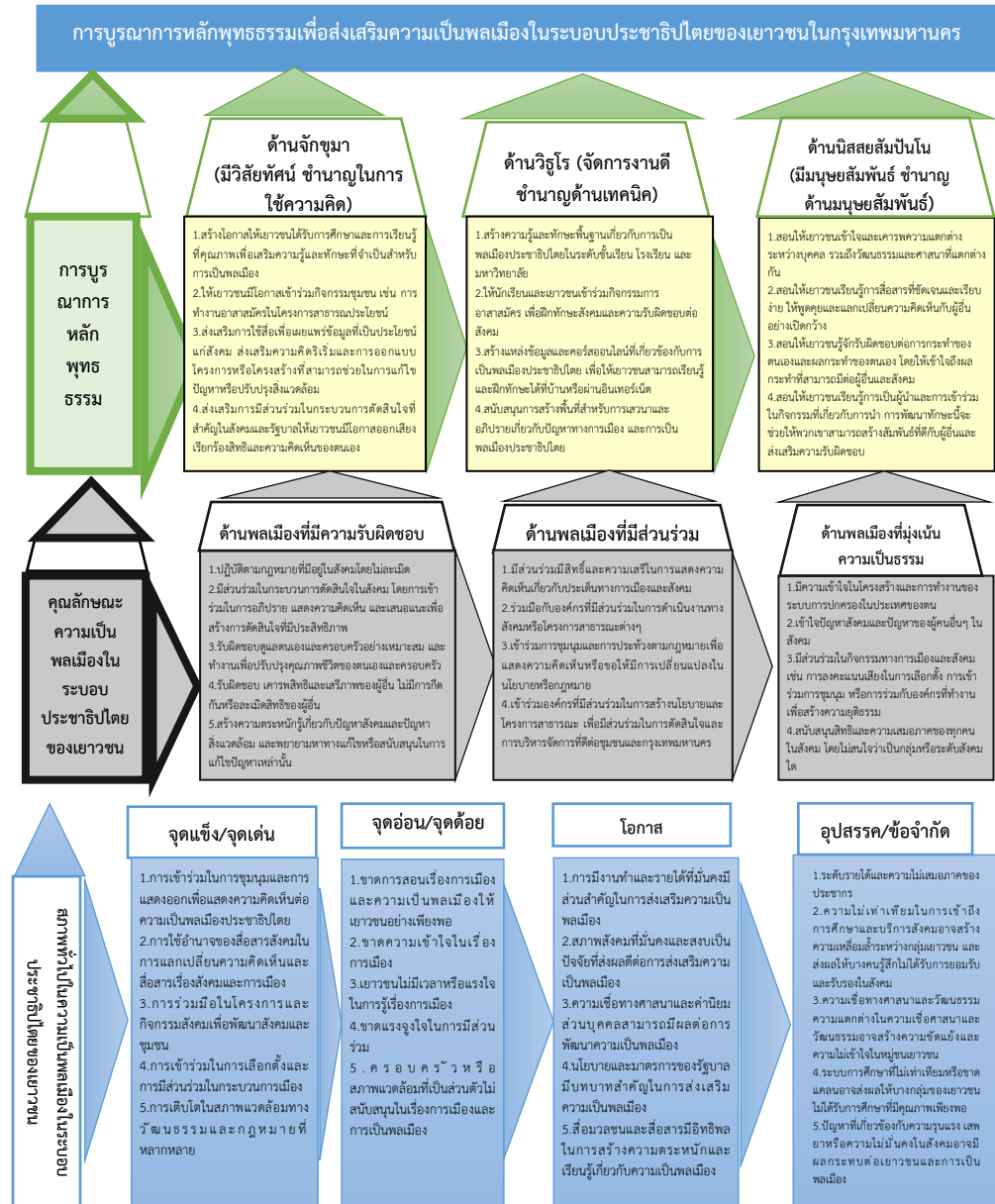

เพื่อสร้างสังคมที่มีความสงบและเชื่อมโยงกันอย่างดี สอนให้เยาวชนเข้าใจและเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงวัฒนธรรมและศาสนาที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสาลินี รักกตัญญู (2564) ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมบทบาทนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยบูรณาการด้วยหลักทฤษฎีปาปนิกรรม พบว่า การส่งเสริมบทบาทนักการเมืองสตรีท้องถิ่นโดยบูรณาการตามหลักทฤษฎีปาปนิกรรม ควรส่งเสริมทักษะความคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดที่ทันสมัย กว้างไกล และก้าวทันกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สามารถเปลี่ยนองค์กรให้ทันยุคทันสมัยและเปลี่ยนไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาพัฒนะชัย ชยวฑฒโน (2565) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปนิสูตรของผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า 1. ด้านจักษุมา พบว่า ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ตามหลักทฤษฎีปาปนิสูตร คือ มีความรอบรู้ รอบด้าน รู้จริง รู้กว้าง รู้ลึก 2. ด้านวิรุโร พบว่า ผู้บริหารควรมีแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ชยัน หมั่นฝึกฝน 3. ด้านนิสสยสัมปันโน พบว่า ผู้บริหารควรมีความเข้าใจปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น มองคนให้ออก บอกคนให้ได้ ใช้คนให้เป็น สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสังฆรักษ์ภูวนน ธีรวิฑฒโน (เริ่มศรี) (2565) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปนิสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปนิสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย จากการศึกษาสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กรุงเทพมหานครควรสนับสนุนการเข้าระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและเสริมสร้างโอกาสในการศึกษาสูงสุดสำหรับเยาวชนในกรุงเทพมหานคร และสร้างโครงสร้างการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้เยาวชนมีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นพลเมือง

2. กรุงเทพมหานครควรสร้างโอกาสให้เยาวชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางสังคมและการเมืองที่ส่งผลต่อชุมชน และ สนับสนุนกิจกรรมที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์และสังคมของประเทศในการสร้างสรรค์นโยบายและโครงการที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน

3. กรุงเทพมหานครควรสนับสนุนกิจกรรมและโครงการที่เยาวชนสามารถมีส่วนร่วมและช่วยเสริมสร้างชุมชนในกรุงเทพมหานคร และส่งเสริมความเข้าใจและการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสังคมในชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. กรุงเทพมหานครควรสร้างโอกาสให้เยาวชนได้รับการศึกษาและการอบรมเพื่อเข้าใจเกี่ยวกับระบบการปกครองและการเมืองในประเทศ โดยการบรรยายเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและหลักการทางการเมือง

2. กรุงเทพมหานครควรส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน เช่น การทำสวนสาธารณะ การทำความสะอาดสาธารณะ หรือการเข้าร่วมการกำหนดนโยบายของชุมชน

3. กรุงเทพมหานครควรสร้างพื้นที่ที่เกิดการสนับสนุนให้เยาวชนสามารถถามคำถาม สนใจเรื่องราวทางการเมือง และมีการเสนอความคิดเห็นอย่างเปิดกว้าง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาวิธีการในการพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร

2. ศึกษาแนวทางในการดำเนินการการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร

3. พัฒนากิจกรรมในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- กรณีฐ ระงับทุกข์. (2564). *การพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปในกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ดวงใจ เขมวรัตน์ และคณะ. (2556). *การศึกษาความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2555). *ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ประสิทธิ์ สันติกาญจน์. (2552). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- พระครูสังฆรักษ์ภูวนน ธีรวิฑฒโน (เริ่มศรี). (2565). ภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปนิกสูตรของผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Modern Learning Development*, 7(3), 210-221.
- พระมหาวัฒน์ชัย ชยวฑฒโน. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาปนิกสูตรของผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดหนองคาย. *วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์*, 8(2), 1-13.
- วีรชัย อนันต์เจียร. (2557). *กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชนไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศิวพร เจียสกุล. (2564). กรอบแนวคิดใหม่: การเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475. *วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ*, 2(1), 87-94.
- สาลินี รักกตัญญู. (2564). *การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น
ในจังหวัดสมุทรสงคราม*

BUDDHIST INTEGRATION FOR PROMOTING POLITICAL LEADERSHIP OF
LOCAL POLITICIANS IN SAMUT SONGKHRAM PROVINCE

พระมหานิรุต ญาณวุฑฺโฒ

Phramaha Nirut Yannawuttho

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: note202019@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค 2. ศึกษาคุณลักษณะ 3. นำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก 25 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ 12 รูปหรือคน คัดเลือกแบบเจาะจง จากนั้นนำมาวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ จุดแข็ง คือ ความใกล้ชิดประชาชน การประสานงานรวดเร็ว ความเข้าใจบริบทของท้องถิ่น จุดอ่อน คือ ขาดการติดตามและประเมินผล โอกาส คือ การร่วมมือจากประชาชนอย่างดีและต่อเนื่องจะทำให้พัฒนาท้องถิ่นให้เจริญอย่างยั่งยืน และอุปสรรค คือ มีทรัพยากรที่จำกัด 2. คุณลักษณะ ได้แก่ ด้านการใช้อิทธิพล คือ สั่งงานให้เหมาะสมและถูกต้องตามความสามารถของบุคคล ด้านการมอบหมายงาน คือ กำหนดเป้าหมายงานได้ชัดเจน ด้านความยืดหยุ่น คือ เผชิญหน้ากับปัญหาและพร้อมที่จะปรับตัว ด้านการจูงใจ คือ การส่งเสริมการพัฒนาบุคคล 3. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำ ได้แก่ จักขุมา คือ เป็นผู้มิวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลมองเห็นภาพในอนาคต วิรุโธ คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญชำนาญในงานส่วนตนงานส่วนรวม พัฒนาท้องถิ่นให้เกิดมั่นคงและยั่งยืน นิสสยสัมปันโน คือ เป็นผู้มียุทธศาสตร์ดี สร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นในผู้ได้บังคับบัญชาและประชาชนเห็นใจผู้อื่น

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ; ภาวะผู้นำ; นักการเมืองท้องถิ่น

* Received September 14, 2023; Revised October 16, 2023; Accepted October 18, 2023

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the general condition, problems, and obstacles, 2. To study the characteristics, 3. To present Buddhist integration for promoting political leadership, conducted by the qualitative research method by collecting data from documents, 25 key-informants by in-depth interviews, and 12 participants in focus group discussion, purposefully selected, then the content was analyzed.

Results were shown as follows: 1. General condition, problems, and obstacles including Strengths; closeness to people, quick coordination, understanding the local context, Weaknesses; lack of monitoring and evaluation, Opportunity: good cooperation from the people and continuously would make local development sustainable, and Threats, obstacle: having limited resources. 2. characteristics including influence skills; order work appropriately and correctly according to the person's abilities, Delegation skills; set clear work goals. Flexibility skills: face of problems and be ready to adapt. Motivational skills; promotion of personal development. 3. Presenting Buddhist integration for promoting political leadership included Chakkuma; having a broad vision able to see the future. Vithuro; being expert in personal and public work, having good knowledge and developing the local area to be stable and sustainable, Nissayasampanno; having good human relations, building faith and confidence in subordinates and the public and being empathy.

Keywords: Buddhist Integration; Leadership; Local Politicians

บทนำ

ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น มีหน้าที่และอำนาจดูแล และจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนายั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและ

สนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ภายใต้ขอบเขตนี้ได้แบ่งหน้าที่ภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะระดับชุมชนในการจัดบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน เช่น การจัดเก็บขยะและกำจัดขยะ งานดูแลความสะอาดของถนน และท่อระบายน้ำ ส่วนบทบาทหลักในการพัฒนาท้องถิ่นเป็นหน้าที่ของส่วนราชการระดับภูมิภาค เป็นการกระจายอำนาจ การปกครองรูปแบบหนึ่ง เพื่อส่งเสริมผลักดัน ให้จังหวัดเกิดการพัฒนาโดยการร่วมมือกันระหว่างท้องถิ่นและส่วนภูมิภาค

ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นสิ่งที่อยู่ภายในตัวบุคคลหนึ่ง ๆ ทำให้มีความพิเศษโดดเด่น สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ ความหมายของภาวะผู้นำ คือ ผู้ที่มีความเต็มใจ มีความรู้ สามารถชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกัน และพากันไปสู่จุดหมายที่ตั้งใจ (ปรัชญา เวสารัชช์, 2523) โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ (Authority) จากตำแหน่งและอำนาจบารมี (Power) ที่ได้จากตัวเองเป็นเครื่องมือ และสามารถจะสร้างอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความเชื่อถือ ยอมร่วมมือหรือยอมรับในตัวผู้นำได้ (วิเชียร วิทยอุดม, 2550) ความสามารถของผู้นำ ประกอบด้วย 1. ความสามารถในการทำงาน คือ ผู้นำจักต้องศึกษาให้เข้าใจถ่องแท้ในหน้าที่ของตนเอง สามารถปฏิบัติงานได้และให้คำแนะนำได้ ซึ่งจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเชื่อถือ ศรัทธา และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างเต็มใจ 2. ความสามารถในการจูงใจ คือ ผู้นำจักต้องมีจิตวิทยาในการครองใจผู้ใต้บังคับบัญชาในทุก ๆ ด้านเป็นอย่างดี 3. ความสามารถในการควบคุม คือ ผู้นำต้องควบคุมงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ทั้งปริมาณและคุณภาพที่ต้องการ 4. ความสามารถในการประสานงาน คือ ผู้นำต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 5. ความสามารถในการตัดสินใจ คือ เมื่อเกิดปัญหาใด ๆ ขึ้น ผู้นำต้องสามารถเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ และสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ 6. ความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คือ ผู้นำต้องมีความคิดสร้างสรรค์อยู่เสมอซึ่งจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีแก่องค์กร (เนตร์พัฒนา ยาวีราช, 2556)

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม เทศบาลตำบล 8 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 26 แห่ง มีผู้แทนจากการเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชนในท้องถิ่น หรือเรียกว่านักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งนักการเมืองท้องถิ่นจะเป็นบุคคลสำคัญที่เป็นแรงขับเคลื่อนในการบริหาร หรือการนำ และต้องมีภาวะผู้นำในการบริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพที่จะทำให้การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ จะต้อง

ยึดหลักคุณธรรมในการดำเนินชีวิต เสียสละ พากเพียร อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ทุ่มเทศ ปัญญา มุ่งทำงานเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว (วิกรม กรมดิษฐ์, 2551) ในพระพุทธศาสนา ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับตัวผู้บริหารหรือผู้นำในการบริหาร โดยมีคำสอนที่พูดถึงเกี่ยวกับลักษณะของผู้นำปรากฏอยู่ในหลักปาปนิคธรรม 3 ทุติยาปนิคสูตร (อง.จตุกก. (ไทย) 21/157/203) ว่าผู้นำจะต้องประกอบด้วยลักษณะ ดังนี้คือ 1. จักขมา คือ เป็นผู้มียุติยทัศน์ที่กว้างไกล มองสภาพเหตุการณ์ออกและจะวางแผนเตรียมรับ หรือรุกได้อย่างไร 2. วิจิโร คือ เป็นผู้ชำนาญในงาน รู้จักวิธีการไม่บกพร่องในหน้าที่ที่ตนได้รับผิดชอบ 3. นิสยสัมปันโน คือ เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี และได้รับความเชื่อถือจากผู้อื่น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยนำหลักทุติยาปนิคธรรมมาปรับใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงครามต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะสำหรับการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Document Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มที่เหมาะสม จำนวน 25 รูปหรือคน แบ่งเป็น 5 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 5 คน 2. กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน

5 คน 3. กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 5 คน 4. กลุ่มนักวิชาการด้านศาสนา จำนวน 5 รูปหรือคน และ 5. กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อให้ได้คำตอบในเชิงเหตุผล ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ สภาพทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค คุณลักษณะ และพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม

3.2 การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้าน และเป็นการยืนยันความถูกต้องแม่นยำของข้อมูล เนื่องจากผ่านการถกเถียงอย่างสร้างสรรค์ในการสนทนากลุ่ม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 รวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ คัมภีร์พระไตรปิฎก หนังสือ ตำรา บทความ บริการค้นหาข้อมูลภายใต้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2.การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้ประเด็นคำถามที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อนำไปสู่การสนทนาให้ได้สาระสำคัญ โดยครอบคลุมในประเด็นการวิจัย

3.3 การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เป็นการสนทนากลุ่มขนาดกลาง โดยให้อภิปรายโต้ตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและมีความเชื่อมโยงกัน

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยพยายามรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยพยายามรักษาสำนวนเดิม

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม

จุดแข็งหรือจุดเด่น ได้แก่ นักการเมืองท้องถิ่นเป็นผู้ใกล้ชิดประชาชนมากกว่านักการเมืองทั่วไปคอยเป็นผู้ประสานงานโครงการต่าง ๆ ระหว่างส่วนกลางและท้องถิ่นได้อย่างรวดเร็ว มีความรู้เข้าใจในบริบทของท้องถิ่น สามารถตรวจสอบการทำงานได้ง่าย มีความเสียสละ อาสาทำงานและขับเคลื่อนนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน มีความสะดวกในการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร มีความรู้และเข้าใจในระบบท้องถิ่นสามารถพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยในพื้นที่และทำงานร่วมกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการโดยเข้าใจบริบทและปัญหาของพื้นที่ท้องถิ่น และเป็นกันเองต่อประชาชนในพื้นที่ สามารถเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นอย่างรวดเร็ว

จุดอ่อนหรือจุดด้อย ได้แก่ ขาดการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน มีความมั่นใจในตนเองมากเกินไป ขาดการวิเคราะห์สถานการณ์อย่างละเอียด เพื่อตัดสินใจที่เหมาะสมและลดปัญหา ใช้อิทธิพลทางการเมืองที่ตนเองมีอยู่เพื่อเอาชนะคู่แข่งทางการเมือง มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน ขาดการเชื่อมโยงที่เป็นระบบระหว่างฝ่ายปกครองกับท้องถิ่น มีอำนาจในการบริหารแต่นำมาใช้เกินความจำเป็น

โอกาส ได้แก่ การร่วมมือร่วมใจจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างดีและต่อเนื่องจะเป็นโอกาสให้นักการเมืองท้องถิ่นพัฒนาตนเองและท้องถิ่นให้เจริญอย่างยั่งยืนได้ การลงพื้นที่พบปะประชาชนช่วยให้ผู้นำมีความใกล้ชิดกับประชาชนเพิ่มมากขึ้น มีการอบรมหรือเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญในการบริหารจัดการท้องถิ่น การสื่อสารประชาสัมพันธ์ความสามารถในการบริหารงานและพัฒนาท้องถิ่น และการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้อย่างเต็มความสามารถ ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานท้องถิ่น

อุปสรรค ได้แก่ บางพื้นที่มีทรัพยากรที่จำกัด ขาดแคลนทรัพยากรทางการเงิน อุปสรรคด้านงบประมาณและการคอร์รัปชัน อุปสรรคเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ความขัดแย้งในการดำเนินงาน

2. ผลการศึกษาคุณลักษณะสำหรับการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม

ด้านเป็นผู้ที่มีทักษะของการใช้อิทธิพล (Influence Skills) ได้แก่ จัดสรรงานให้เหมาะสมและถูกต้องตามความสามารถของบุคคลที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งจะช่วยให้งานที่ได้รับมอบหมายมีความสำเร็จได้โดยเร็ว มีความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนสถานที่หรือเวลา

ในการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และยอมรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม ใช้ข้อสิทธิพลในทางที่ถูกต้องและยึดถือระเบียบ ปฏิบัติ และกฎหมายของบ้านเมือง และต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างความไว้วางใจในประชาชน และไม่ใช้ข้อสิทธิพลและอำนาจในทางที่ไม่ถูกต้อง และมีความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ในการมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชน และสร้างความเข้าใจกับความคิดและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่ควบคุมดูแลข้อสิทธิพลในการสร้างโอกาสและความเป็นประโยชน์ให้กับคนในชุมชน โดยสร้างโอกาสให้กับประชาชนในการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น

ด้านเป็นผู้ที่มีทักษะในการมอบหมายงาน (Delegation Skills) ได้แก่ สามารถกำหนดเป้าหมายและงานให้ชัดเจนเพื่อให้ทีมงานได้ทำตามที่กำหนดไว้ มีการเสริมสร้างความเข้าใจและที่ต้องทำในแต่ละงานอย่างชัดเจน สามารถปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานในกรณีที่เกิดสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด มีทักษะในการปรับแผนและหาทางออกให้กับทีมเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น สามารถสื่อสารที่ชัดเจนและกระตือรือร้นเพื่อให้ทีมเข้าใจตัวบทบาทและความรับผิดชอบในงานที่มอบหมายไว้ สามารถเสริมสร้างทีมงานให้มีความเชื่อมั่น ในความสำเร็จของงานที่ทำ ให้กำลังใจและยืนยันความคิดเห็นดี ๆ ให้กับทีมในการดำเนินงาน สามารถตรวจสอบความคืบหน้าของงานที่มอบหมายให้กับทีม นอกจากนี้ยังต้องมีการให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหา ที่อาจเกิดขึ้นเพื่อให้งานดำเนินไปได้ตามแผนที่กำหนดไว้

ด้านเป็นผู้ที่มีความยืดหยุ่น (Flexibility Skills) ได้แก่ มีความมุ่งมั่นเพียรพยายามขณะเผชิญหน้ากับปัญหาที่เกิดขึ้น และเป็นผู้ที่เปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็น และพร้อมที่จะปรับตัวและเปลี่ยนแปลงนโยบายตามสภาพแวดล้อมและความต้องการของประชาชน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความคิดเชิงบวก มีความรู้ และเป็นบุคคลที่เป็นที่ยอมรับและไว้วางใจจากบุคคลอื่นเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเองและผู้อื่น มีสิ่งหนึ่งสิ่งใด ที่เป็นการเชิญชวนและพูดจามอบหมายงานให้กับผู้รับมอบหมาย ให้เกิดความเข้าใจและตระหนักในการทำงาน โดยไม่ต้องบังคับหรือข่มขู่ต่อคนที่มอบหมายให้ทำงาน ควรมีความยืดหยุ่นในการทำงาน และสามารถปรับตัวเพื่อเข้าใจความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ควรมีศิลปะการพูดที่ทำให้ประชาชนเข้าใจเรื่องการเมืองและมีความจริงใจต่อประชาชน รับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชน ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน

ด้านเป็นผู้มีทักษะในการจูงใจ (Motivational Skills) ได้แก่ การส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาส่วนบุคคลเป็นทักษะที่จำเป็นในการจูงใจทีม สร้างความเชื่อมั่นและ

ความกระตือรือร้นในทีมและประชาชนในพื้นที่ การสื่อสารอย่างชัดเจน สร้างการยอมรับจากคนภายในท้องถิ่น ให้กำลังใจและพลังงานให้กับทีมในช่วงที่ยากลำบาก โดยการสนับสนุนและให้กำลังใจให้กับสมาชิกในเวลาที่ม่แรงจูงใจน้อยหรือเกิดปัญหา เพื่อให้สามารถยืนยันทนเองและพัฒนาต่อไป

3. ผลการศึกษาพหุบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม

จักขุมา (เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล) ได้แก่ การส่งเสริมให้นักการเมืองท้องถิ่นมีความคิดที่ดีและสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในท้องถิ่นได้ ส่งเสริมให้มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานที่เป็นประโยชน์และยั่งยืน สามารถมองเห็นภาพรวมขององค์กรและมองทิศทางในอนาคตได้ ส่งเสริมให้รับฟังระหว่างกลุ่มที่แตกต่างกันเพื่อสร้างความราบรื่นและประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีความรู้ทางทฤษฎีและประสบการณ์ในการบริหารจัดการท้องถิ่น สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกระดับ ส่งเสริมให้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและสามารถพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น ให้อย่างยืน

วิจิโร (เป็นผู้เชี่ยวชาญชำนาญในงานส่วนตนงานส่วนรวม) ได้แก่ ส่งเสริมให้เป็นผู้มีความรู้รอบด้าน รู้ลึก รู้จริง รู้กว้าง ละเอียดชัดเจน ซึ่งเกิดจากการเข้าถึงปัญหา การศึกษาอย่างลึกซึ้ง ส่งเสริมให้มีความชำนาญในงานที่ตนเองรับผิดชอบ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนในท้องถิ่นและผู้ร่วมงาน แบบเส้นทางการทำงานนี้จะช่วยส่งเสริมความราบรื่นและประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาคส่วนต่าง ๆ และเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ และเข้าถึงทรัพยากรที่มีประโยชน์ในการพัฒนาและการเป็นนักการเมืองที่มีความสามารถ ส่งเสริมให้มีทักษะที่จำเป็นในการวางแผน การตัดสินใจ การสื่อสาร และการแก้ไขปัญหา เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและความมั่นใจในการดำเนินงานของตนเอง ส่งเสริมให้เป็นตัวอย่างที่น่าเชื่อถือและเป็นแกนแท้ในพฤติกรรมและการดำเนินชีวิต ต้องมีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในงานของตน

นิสสัยสัมปันโน (เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์) ได้แก่ ส่งเสริมให้เป็นนักประสานงานที่ดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส ใส่ใจบริการประชาชน พุดจาไพเราะ เป็นนักสื่อสารที่ดี พุดจริง ทำจริง มีความซื่อสัตย์สุจริต เข้าถึงง่าย ไม่ถือตัว

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไป ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วย จุดแข็ง คือ ใกล้ชิดประชาชน เสียสละ รู้และเข้าใจในบริบทและปัญหาของพื้นที่ท้องถิ่น จุดอ่อน คือ ขาดการติดตามและประเมินผล มั่นใจในตนเองมากเกินไป ใช้อิทธิพลทางการเมือง ขาดการเชื่อมโยงระหว่างฝ่ายปกครองกับท้องถิ่น ใช้อำนาจเกินความจำเป็น โอกาส คือ การร่วมมือร่วมใจจากประชาชน การอบรมจากผู้เชี่ยวชาญในการบริหารจัดการท้องถิ่น ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ อุปสรรค คือ ด้านงบประมาณจำกัด การคอร์รัปชัน คุณธรรมจริยธรรม ความขัดแย้ง ในการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของพรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล (2563) เรื่อง บทบาททางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี พบว่า สภาพทั่วไปการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้ 1. จุดเด่น ผู้นำทางการเมืองมีความพยายามทำกิจกรรมทางการเมืองปฏิบัติงานเพื่อประชาชน เสียสละอาสาทำงานขับเคลื่อนนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน 2. จุดด้อย นักการเมืองใช้อำนาจอิทธิพลทางการเมืองรวมทั้งการใช้อำนาจด้านอื่น ๆ เพื่อเอาชนะคู่แข่งทางการเมือง 3. โอกาส ผู้นำทางการเมืองแสดงพฤติกรรมเชิงคุณธรรมมากขึ้นรวมทั้งมีการนำหลักทศพิธราชธรรมมาสร้างโอกาสทางการเมือง 4. อุปสรรค ขั้วเคลื่อนไหวนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนได้ยาก พรรคการเมืองยังอยู่ในอำนาจของกลุ่มต่าง ๆ อุดมการณ์ทางการเมืองไม่แน่นอน ยังไม่บรรลุจุดมุ่งหมายทางการเมือง

2. คุณลักษณะสำหรับการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วย ด้านทักษะของการใช้อิทธิพล (Influence Skills) คือ การจัดงานให้เหมาะสมกับคน มีความยืดหยุ่น ใช้อิทธิพลในทางที่ถูกต้องและยึดถือระเบียบ ด้านทักษะในการมอบหมายงาน (Delegation Skills) คือ กำหนดเป้าหมายชัดเจน สื่อสารชัดเจน กระตือรือร้น สร้างความเชื่อมั่นให้ทีมงานได้ ด้านความยืดหยุ่น (Flexibility Skills) คือ เผชิญหน้ากับปัญหาที่เกิดขึ้น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี คิดบวก สามารถปรับตัวได้ดี รับฟังความคิดเห็น ด้านทักษะในการจูงใจ (Motivational Skills) คือ สร้างความเชื่อมั่นและความกระตือรือร้นในทีม สร้างการยอมรับจากคนภายในท้องถิ่น ให้กำลังใจและปลุกใจทีม คุณลักษณะดังกล่าวพบในงานวิจัยของสุรินทร์ธร ศิธรกุล (2556) เรื่อง ผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า แนวทางในการพัฒนาผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง คือ การพัฒนาภาวะผู้นำโดยใช้ SHADED Model ที่มีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ Sociability มีสังคมที่ดี Human Relation ผู้นำจะต้องตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของตัวเอง ของลูกน้อง Ability มีความรู้ ความสามารถ การใช้สติปัญญานั้น ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆให้สำเร็จลุล่วงไปได้ Director มีศิลปะ ในการปกครองคือมีจิตสำนึกเกิดขึ้นในตัวของผู้นำ Executive เป็นนักบริหารมืออาชีพ Developer เป็นนักพัฒนามืออาชีพ

3. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วย การบูรณาการกับหลักจกขมา (เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล) คือ ส่งเสริมให้มีความคิดที่ดีและสามารถแก้ปัญหาได้ มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน รับฟังระหว่างกลุ่มที่แตกต่างกัน มีความรู้ทางทฤษฎีและประสบการณ์ การบูรณาการกับหลักวิธูโร (เป็นผู้เชี่ยวชาญชำนาญในงานส่วนตนงานส่วนรวม) คือ ส่งเสริมให้มีความรู้รอบด้าน รู้ลึก รู้จริง รู้กว้าง ละเอียดชัดเจน ส่งเสริมให้มีความชำนาญในงานที่ตนเองรับผิดชอบ ส่งเสริมให้สร้างความร่วมมือกับองค์กรภาคส่วนต่างๆ และเครือข่าย ส่งเสริมให้มีทักษะที่จำเป็นในการวางแผนการตัดสินใจ การสื่อสาร และการแก้ไขปัญหา ส่งเสริมให้เป็นตัวอย่างที่น่าเชื่อถือและเป็นแกนแท้ในพฤติกรรม การบูรณาการกับหลักนิสสัยสัมปันโน (เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี) คือ เป็นนักประสานงานที่ดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส ใส่ใจบริการประชาชน พุดจาไพเราะ เป็นนักสื่อสารที่ดี พุดจริง ทำจริง มีความสัตย์สุจริต เข้าถึงง่าย ไม่ถือตัว ปรากฏในงานวิจัยของสาลินี รักกตัญญู (2564) เรื่อง การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า การส่งเสริมบทบาทนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยบูรณาการด้วยหลักทฤษฎีปาปนิกรรม พบว่า การส่งเสริมบทบาทนักการเมืองสตรีท้องถิ่นโดยบูรณาการตามหลักทฤษฎีปาปนิกรรม ควรส่งเสริมทักษะความคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดที่ทันสมัย กว้างไกล และก้าวทันกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สามารถเปลี่ยนองค์กรให้ทันยุคทันสมัยและเปลี่ยนไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น พัฒนาฝึกฝนตนเองให้มีความเชี่ยวชาญ มีทักษะ สมรรถนะและความรู้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ รวมทั้งพัฒนาความสามารถในวิทยาการที่ทันสมัยและเกี่ยวข้องกับงานของตน เสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์โดยการสร้างแรงจูงใจ การยกย่องให้เกียรติและการผูกใจคน เพื่อให้แต่ละคนปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เป็นการบริหารตน บริหารคน และบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยเรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงครามตามหลักทฤษฎีปาปนิกรรม สรุปเป็นภาพองค์ความรู้ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

จักขุมา (เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล) คือ การส่งเสริมให้นักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม มีความคิดที่ดี สามารถแก้ปัญหาได้ มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน รับฟังระหว่างกลุ่มที่แตกต่างกัน มีความรู้ทางทฤษฎีและประสบการณ์ และส่งเสริมให้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล

วิสุโร (เป็นผู้เชี่ยวชาญชำนาญในงานส่วนตนงานส่วนรวม) คือ การส่งเสริมให้นักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงครามมีความรู้รอบด้าน รู้ลึก รู้จริง รู้กว้าง ละเอียดชัดเจน มีความชำนาญในงานที่ตนเองรับผิดชอบ สร้างความร่วมมือกับองค์กรภาคส่วนต่าง ๆ และเครือข่าย ส่งเสริมให้มีทักษะที่จำเป็นในการวางแผน การตัดสินใจ การสื่อสาร และการแก้ไขปัญหา เป็นตัวอย่างที่น่าเชื่อถือและเป็นแกนแท้ในพฤติกรรม

นิสสัยสัมปันโน (เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี) คือ การส่งเสริมให้นักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม สร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นในผู้ได้บังคับบัญชาและ

ประชาชนเห็นใจผู้อื่น และสร้างสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการส่งเสริมภาวะผู้นำทาง การเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงครามตามหลักทฤษฎีปาปนิกรรม ดังกล่าวข้างต้นแล้ว จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานท้องถิ่นในจังหวัด สมุทรสงครามได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดควรร่วมกันกำหนดกรอบแนวทางการใช้อำนาจของนักการเมือง ท้องถิ่น

2. จังหวัดสมุทรสงคราม และสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด สมุทรสงคราม ควรสนับสนุนให้มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำในระดับ ท้องถิ่น ซึ่งสามารถสร้างโอกาสให้กับนักการเมืองที่มีความสนใจและความสามารถในการ พัฒนาภาวะผู้นำ

3. จังหวัดสมุทรสงคราม และสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด สมุทรสงคราม ควรส่งเสริมให้นักการเมืองท้องถิ่นเข้าใจความสำคัญของการทำงานร่วมกัน ระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง การสร้างสัมพันธ์ภาพและความเข้าใจแบบภูมิภาคที่สามารถ สร้างประสบการณ์ที่มีความหลากหลายและกว้างขวาง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ต้องการพัฒนาที่ชัดเจน เช่น พัฒนา ทักษะในการบริหารจัดการ การสื่อสาร หรือการแก้ไขปัญหา โดยนำหลักทฤษฎีปาปนิกรรม มาปรับใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ควรทำการประเมินทักษะและความสามารถของผู้นำในขณะปัจจุบัน เพื่อให้ ทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนในการนำ และเพื่อใช้ในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนา

3. ควรสนับสนุนให้ผู้มีโอกาสนในการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมา การ วิเคราะห์และการแก้ไขปัญหาจากประสบการณ์ที่ผ่านมาอย่างเป็นประโยชน์ในการพัฒนา ภาวะผู้นำ

4. ควรปรับปรุงและดำเนินการตามแผนการพัฒนาภาวะผู้นำอย่างต่อเนื่อง ตาม การประเมินผลและการกำหนดเป้าหมายที่มีความหมาย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาหลักธรรมประการอื่นที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่น การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่น เช่น ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นมาตรฐานของผู้นำ ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง และปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนในการเสริมสร้างภาวะผู้นำท้องถิ่น
3. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์และกระบวนการเสริมสร้างภาวะผู้นำท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำท้องถิ่นให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความต้องการ

เอกสารอ้างอิง

- เนตร์พัฒนา ยาวีราข. (2556). *ภาวะผู้นำ และผู้นำเชิงกลยุทธ์* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- พรเศรษฐี ฐณปัญญานิษฐ์. (2563). *บทบาททางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี ผู้นำท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิกรม กรมดิษฐ์. (2551). *CEO มองซีอีโอโลก* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โพสต์พับลิชชิง.
- วิเชียร วิทยอดม. (2550). *ภาวะผู้นำ: Leadership* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: อีระฟิล์ม.
- สาลินี รักกตัญญู. (2564). *การส่งเสริมบทบาทของนักการเมืองสตรีท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุนทรธรรพ์ ศิธรกุล. (2556). *ผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2523). ผู้นำในองค์กร. *รัฐศาสตร์สาร*, 5(9), 27-31.

ประสิทธิผลการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์*
PUBLIC SERVICE EFFECTIVENESS ACCORDING TO BUDDHA-DHAMMA
OF PAK CHONG SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
LOM SAK DISTRICT, IN PHETCHABUN PROVINCE

พระมหาวิทย์ ธีรปัญญา (แพ่งศรี), พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์,
ประสิทธิ์ พุทธศาสน์ศรัทธา, พระมหาสุพัฒน์ นนทปญโญ

Phramaha Witthaya Dhīrapaño (Phaengsri), Phongphat Chittanurak,

Prasit Phutthasatsattha, Phramaha Supat Nantapaño

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: forlearningmcu@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้ 1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหัตถุธรรมกับประสิทธิผลการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง 3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อประสิทธิผลการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง ใช้วิจัยแบบผสมวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยอรรถาธิบายและพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณ คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลปากช่อง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 382 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสังคหัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.50, S.D. = 0.470) ประสิทธิผลการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง โดยภาพรวมอยู่

* Received September 3, 2023; Revised September 11, 2023; Accepted September 15, 2023

ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.48, S.D. = 0.491) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหัตถุธรรมมีกับประสิทธิผลการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก (R = 0.904**) ปัญหาและอุปสรรค พบว่า เจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่มาก และเครื่องมือเครื่องใช้ไม่เพียงพอ ข้อเสนอแนะ พบว่า รัฐบาลควรเพิ่ม อาจเป็นคนในพื้นที่ เพื่อให้คนเหล่านั้นได้รับผลประโยชน์และรู้สึกมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การให้บริการประชาชน; สังคหัตถุธรรม

Abstract

Objectives of this research article were: 1. to study the level of public service effectiveness of Pak Chong Sub-District Administrative Organization, 2. To study relationship between *Sangahavatthu-dhamma* and public service effectiveness of Pak Chong Sub-District Administrative Organization, 3. to study the problems, obstacles and suggestions of Public Service Effectiveness according to Buddha-dhamma of Pak Chong Sub-District Administrative Organization, conducted by the mixed research methods. The qualitative research by means of in-depth interviewing 9 key informants and analyzed data by descriptive interpretation. The quantitative research collected data from people living at Pak Chong Sub-District by random sampling method. The sample size used Taro Yamane's formula, resulting in 382 samples. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation.

Findings were that: 1. Results of data analysis on the principles of *Sangahavatthu-dhamma*. of Pak Chong Sub-District Administrative Organization, by overall, was at a middle level ($\bar{X}$ = 3.50, S.D. = 0.470). 2. Regarding the public service effectiveness of Pak Chong Sub-District Administrative Organization, by overall, was at a middle level ($\bar{X}$ = 3.48, S.D. = 0.491). 3. Relationship between *Sangahavatthu-dhamma* and public service effectiveness of Pak Chong Sub-District Administrative Organization, by overall, was at a very high level of relationship (R = 0.904**). Problems and obstacles were found to be limited in number of officials and insufficient equipment.

Suggestions were found that hiring additional personnel, may be a local person so that those people would receive benefits and felt truly involved.

Keywords: Effectiveness; Public service; Saṅgahavatthu-Dhamma

บทนำ

รัฐบาลทั้งส่วนกลาง ภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่หลักในการให้บริการประชาชน ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของผู้มีอำนาจในการปกครองรัฐ การบริการเหล่านี้มุ่งเพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาของประชาชน อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไม่จำเป็นต้องดำเนินการเองทั้งหมด แต่สามารถมอบหมายหน้าที่ไปยังหน่วยงานอื่นเพื่อบริการร่วมกัน (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2564) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการปกครองตนเอง และการบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจของรัฐบาลเพื่อบริการประชาชนในระดับท้องถิ่น การปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยเริ่มมีการปฏิรูปโดยการปรับปรุงกฎหมายและองค์การบริหารส่วนจังหวัดในปี พ.ศ. 2540 และเพิ่มหน้าที่ให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการบริหารส่วนตำบลด้วย (วรเดช จันทรศร, 2554)

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระบุว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นมีเป้าหมายหลัก 2 ประการ การให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยครอบคลุมทุกพื้นที่และการให้บริการตรงตามความต้องการจริงของประชาชน การปรับปรุงนี้เกิดจากการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารการดำเนินงานและการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2549) รัฐบาลได้กำหนดกระบวนการถ่ายโอนอำนาจไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2550) โดยมุ่งหวังให้มีการจัดการและให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพในหลายด้าน เช่น พื้นฐาน คุณภาพชีวิต การจัดระเบียบชุมชน สังคม การลงทุน สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรม ปัญหาการให้บริการประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ปัญหาระดับมหภาค และปัญหาระดับจุลภาค รัฐบาลควรแก้ไขปัญหาโดยการปรับปรุงนโยบายการกระจายอำนาจให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น (วีระศักดิ์ เครือเทพ และคณะ, 2558) และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาล รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลและสร้างความโปร่งใส (รศคนธ์ รัตนเสริมพงศ์, 2557) เพื่อให้การให้บริการมีประสิทธิภาพมากขึ้นและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องตอบสนองต่อนโยบายผู้บริหารและปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น การบริหารจัดการยังต้องมีการประสานงานภายในที่ดี เป็นปัญหาในการความรวดเร็วในการตอบสนองต่อสถานการณ์ ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง เป็นพื้นที่มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกรรม ซึ่งมีถนนสำหรับการสัญจรประจำร้อยละ 80 เป็นถนนลูกรังที่มีสภาพชำรุดเฉพาะในฤดูฝน ระบบประปาหมู่บ้านเสียหายบ่อยครั้ง ระบบไฟฟ้าสาธารณะยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคมีความไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในฤดูแล้ง บางจุดของบางหมู่บ้านมีปัญหาคลื่นสัญญาณโทรศัพท์และบางครัวเรือนยังไม่ได้มีการจัดหาไฟฟ้าอย่างเพียงพอ ผู้สูงอายุและผู้พิการยังไม่ได้ได้รับการบริการและสวัสดิการอย่างทั่วถึง บุคลากรด้านสวัสดิการสังคมและสาธารณสุขมีจำนวนน้อยและไม่เพียงพอ ประชาชนและเยาวชนยังขาดความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ และมีความเข้าใจในการเมืองการปกครองน้อย การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นยังไม่ครอบคลุมทุกคน โดยเฉพาะการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งล่าสุดยังมีคนที่เข้าร่วมไม่ถึงร้อยละ 80 ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงานหรือแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง แหล่งท่องเที่ยวขาดศักยภาพและการบริหารจัดการที่ดีประชาชนขาดสนามกีฬาที่ได้มาตรฐานและครบถ้วน ขาดการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว และการเล่นกีฬา การประชาสัมพันธ์น้อย บุคลากรทางการสอนที่ไม่เพียงพอและการสื่อการเรียนการสอนไม่ทันสมัย นอกจากนี้ ประชาชนยังมีหนี้ในระบบและนอกระบบมาก การว่างงานในช่วงนอกฤดูกาลทำให้มีการสะสมของหนี้ในหมู่บ้าน คลองส่งน้ำยังไม่ครอบคลุมทั้งพื้นที่การเกษตร แหล่งน้ำตามธรรมชาติมีความตื้นเขิน และการระบายน้ำในหน้าฝนไม่ทัน การขายผลผลิตทางการเกษตรถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง การปลูกพืชชนิดเดียวกันที่ไม่หมุนเวียนเป็นที่สะสมของโรคศัตรูพืช และการใช้สารเคมีในการเกษตรมาก และน้ำตามธรรมชาติถูกปล่อยสารเคมีจากการเกษตรไปในแหล่งน้ำ

ดังที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่องยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร มีปัญหาหลายประเด็นที่ต้องแก้ไข เพื่อให้การให้บริการประชาชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นอย่างแท้จริง ประชาชนสามารถเข้ารับบริการได้ง่าย สะดวก มีความรวดเร็ว และมีการพัฒนาคุณภาพการให้บริการด้านต่าง ๆ เช่น สาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา น้ำเพื่อการเกษตร แหล่งกักเก็บน้ำ สวัสดิการ สาธารณสุข รวมถึงความเดือดร้อนของประชาชนในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนา คน สังคม คุณภาพชีวิต เศรษฐกิจพอเพียงและเสริมสร้าง

ความเข้มแข็งให้กับชุมชน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องมือวัดประสิทธิผลในการให้บริการประชาชน คือ หลักสังคหวัตถุธรรม ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา อยากทราบถึงผลของการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรมว่าเป็นอย่างไร สามารถตอบสนองต่อความต้องการและสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นหรือไม่ มีความพึงพอใจหรือไม่ อย่างไร มีปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุธรรมกับประสิทธิผลการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อประสิทธิผลการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง จำนวน 13,367 คน กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) จำนวน 382 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนา นักวิชาการทางการปกครองท้องถิ่น พนักงานปฏิบัติการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน จำนวน 9 รูปหรือคน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง จำนวน 4 ด้าน ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัด เพชรบูรณ์ จำนวน 5 ด้าน ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรคและ ข้อเสนอประสิทธิผลการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วน ตำบลปากช่อง และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง

วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งกำหนด สถิติวิจัยเป็น ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบอรรถาธิบายและพรรณนา จำแนก ประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

1. หลักสังคหวัตถุธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.50, S.D. = 0.470) เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทาน คือ การให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันและกัน อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.65, S.D. = 0.485) ด้านปิยวาจา คือ ถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน อยู่ใน ระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.21, S.D. = 0.571) ด้านอตัลจริยา คือ การประพฤติสิ่งที่

ประโยชน์แก่ผู้อื่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.48, S.D. = 0.531) และด้านสมานัตตาคือ ความเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.67, S.D. = 0.642)

2. หลักสัจพจน์คุณธรรม และหลักประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก (R = 0.904**) เมื่อพบว่า ด้านทาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง (R = 0.744**) ด้านปิยวาจา มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง (R = 0.743**) ด้านอหิงสา มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง (R = 0.796**) และด้านสมานัตตาคือ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง (R = 0.769**)

3. ปัญหาและอุปสรรคด้านหลักสัจพจน์คุณธรรม พบว่า เจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่มาก และเครื่องมือเครื่องใช้ไม่เพียงพอ ทำให้ประชาชนต้องเสียเวลารอนาน เจ้าหน้าที่ไม่มีการแนะนำขั้นตอนต่าง ๆ แก่ประชาชนที่มาขอรับบริการ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโดยขาดความเสมอภาค เลือกปฏิบัติ และยึดเอาอารมณ์ตัวเองเป็นที่ตั้ง เจ้าหน้าที่ไม่เต็มใจและไม่ยิ้มแย้มให้กับประชาชนที่มาใช้บริการ เจ้าหน้าที่ไม่ค่อยทุ่มเทในการให้บริการประชาชนที่มาขอรับบริการ เจ้าหน้าที่ยังเลือกปฏิบัติในการให้บริการแก่ประชาชนที่มาขอรับบริการในบางครั้ง

ข้อเสนอแนะ พบว่า เจ้าหน้าที่ควรให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อการต้อนรับและเสียสละเวลาในการให้บริการแก่ประชาชนที่มาใช้บริการ ความเป็นกัลยาณมิตร พุดจา ทักทายด้วยน้ำเสียงที่จริงใจและให้บริการทุกคนอย่างเท่าเทียม เป็นธรรม ควรลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้น้อยลงเพื่อให้เกิดความรวดเร็วมากขึ้น เจ้าหน้าที่ควรมีความเสียสละประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนในการให้บริการประชาชน เจ้าหน้าที่ไม่ควรเลือกปฏิบัติในการให้บริการประชาชนที่มาใช้บริการ เจ้าหน้าที่ควรทำงานอย่างเสมอต้นเสมอปลาย และไม่ควรเลือกปฏิบัติและไม่ถือชนชั้นวรรณะ

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ประชาชนไม่ทราบระเบียบและขั้นตอน จึงทำให้เตรียมเอกสารมา ไม่ครบ ทำให้เกิดความไม่สะดวกหรือเป็นอุปสรรคต่อประชาชน การให้บริการยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ที่ห่างไกล เจ้าหน้าที่เกิดความรู้สึกซ้ำซาก จำเจ ในการปฏิบัติงาน ทำให้ภาพลักษณ์ในการให้บริการดูไม่กระตือรือร้น รูปแบบการให้บริการไม่มีการปรับเปลี่ยนให้เป็นไปตามสถานการณ์อย่างทันท่วงที มีความล่าช้าในการพัฒนาการให้บริการโดยภาพรวม

ข้อเสนอแนะ พบว่า รัฐบาลควรเพิ่ม อาจเป็นคนที่ในพื้นที่ เพื่อให้คนเหล่านั้นได้รับผลประโยชน์และรู้สึกมีส่วนร่วมจริง ใช้ช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายขึ้น เช่น สื่อ

วิทย์ หอกระจายเสียง ติดป้ายประกาศ และสื่อออนไลน์ เร่งพัฒนาความสัมพันธ์และความเข้าใจระหว่างหน่วยราชการและประชาชน โดยจัดระบบให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และทัศนคติต่าง ๆ ในการพัฒนาการให้บริการ ควรเปิดช่องทางให้ประชาชนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาการให้บริการเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมมากขึ้น ควรพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับประสิทธิผลการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการผลิต อยู่ในระดับมาก เจ้าหน้าที่ที่มีความเต็มใจในการให้บริการ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อประชาชน แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ถูกกาลเทศะ ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส เป็นไปตามที่ระเบียบกฎหมายกำหนด มีความเสมอภาค เท่าเทียม และไม่เลือกปฏิบัติ มีทักษะและความเชี่ยวชาญในการให้บริการ ด้านประสิทธิภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ให้บริการด้วยความรวดเร็ว ทันเวลา ประชาชนมีความสะดวกในการติดต่อขอรับบริการ ให้บริการอย่างเป็นระบบ เบ็ดเสร็จในคราวเดียว มีอุปกรณ์ เครื่องมือที่ทันสมัย มีการประชาสัมพันธ์ แจ้งขั้นตอนและเอกสารที่ต้องใช้ มีช่องทางรับฟังความคิดเห็นและติดต่อสื่อสารกับประชาชนอย่างทั่วถึง ด้านความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง ให้บริการอย่างเป็นรูปธรรม สามารถจับต้องได้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น สถานที่จอดรถ ที่นั่งสำหรับรอ น้ำดื่ม เอกสารต่าง ๆ ที่พร้อมอยู่ตลอดเวลา ทำให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมาก ด้านการปรับเปลี่ยน อยู่ในระดับมาก เจ้าหน้าที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและพร้อมที่จะการให้บริการประชาชนอยู่ตลอดเวลา มีความเอาใจใส่และเต็มใจให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทันท่วงที และประชาชนสามารถเข้ารับบริการได้ง่าย สะดวก มีความรวดเร็ว ด้านการพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง มีการซักถาม สอบถามปัญหาในด้านต่าง ๆ ของประชาชน เช่น สาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา น้ำเพื่อการเกษตร แหล่งกักเก็บน้ำ รวมถึงความเดือดร้อนในทุก ๆ ด้าน ทางองค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง ได้มีการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการให้บริการประชาชนอย่างต่อเนื่อง

เมื่อจำแนกตามปัจจัยด้านหลักสัณฐานวัฒนธรรม มีประเด็น ที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

หลักสัณฐานวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทาน อยู่ในระดับมาก เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความเสียสละ เอื้อเฟื้อ เอาใจใส่

โดยไม่เรียกร้อยค่าตอบแทนนอกจากค่าธรรมเนียม ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความรู้ ตอบข้อซักถามแก่ประชาชนได้ มีการแบ่งงานหรือกระจายงานเพื่อให้การบริการมีความต่อเนื่องและรวดเร็ว ด้านปียาจา อยู่ในระดับปานกลาง เจ้าหน้าที่พูดจาสุภาพ หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาด้วยถ้อยคำที่นุ่มนวล ไพเราะ อ่อนหวาน น่ารัก มีความเป็นกันเอง ปียาจายังรวมถึงการพูดจาให้กำลังใจต่อเพื่อนร่วมงานและประชาชนที่มาใช้บริการ และการให้ความรู้ แนะนำ อธิบายงาน ไขข้อสงสัยของเพื่อนร่วมงานได้ ด้านอัตถจริยา อยู่ในระดับปานกลาง เจ้าหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชน ช่วยแก้ไขปัญหิต่าง ๆ ของประชาชนด้วยความเต็มใจ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนและพรรคพวก ด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับมาก เจ้าหน้าที่ให้บริการประชาชนที่มาติดต่อราชการทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกที่รักมักที่ชังให้บริการด้วยความยุติธรรม และเสมอภาค และปฏิบัติตนอย่างสมถ่อมตนเสมอปลาย วางตนอย่างเหมาะสม ไม่ยกตนข่มท่าน ไม่ถือตัว เข้ากับประชาชนได้ทุกกลุ่ม และยินดีให้บริการประชาชนทุกกลุ่ม มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศักดิ์ จ้อยรักษา (2559) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหาร บุคลากรและเจ้าหน้าที่ เอาใจใส่ต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองหอย เป็นอย่างดี ซึ่งมีความสอดคล้องกับการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุธรรม เพราะมีการบริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่งและเมื่อพิจารณาตามปัจจัยส่วนบุคคล

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุธรรมกับประสิทธิผลการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน กล่าวคือ เมื่อมีการนำหลักสังคหวัตถุธรรมมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการมากขึ้น ก็จะส่งผลให้การให้บริการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระจักรพันธ์ จุกกวโร (จันทร์แรง) (2560) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน พบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการบริหารของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับประสิทธิผลการบริหารของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย ในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับสูง ($R=.796^{**}$) ด้านปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ พบว่า พนักงานมีน้อย ควร มีการรับสมัครบุคลากรเข้าทำงาน ควรสอบคัดเลือกเพื่อให้เกิดความโปร่งใสสามารถ ตรวจสอบได้ ควรสนใจและใส่ใจแก่ผู้ไปใช้บริการ ในการติดต่อสื่อสารที่ดี ยอยากให้ เจ้าหน้าที่พูดจาที่ไพเราะ อธิบายให้เข้าใจ ชัด ๆ ทำงานด้วยความเต็มใจ

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อประสิทธิผลการให้บริการประชาชนตาม หลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ประชาชนไม่ทราบระเบียบและขั้นตอน จึงทำให้เตรียมเอกสารมาไม่ครบ ทำให้เกิด ความไม่สะดวกหรือเป็นอุปสรรคต่อประชาชน การให้บริการยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ที่ห่างไกล เจ้าหน้าที่เกิดความรู้สึกซ้ำซากจำเจในการปฏิบัติงาน ทำให้ภาพลักษณ์ในการให้บริการดูไม่ กระตือรือร้น รูปแบบการให้บริการไม่มีการปรับเปลี่ยนให้เป็นไปตามสถานการณ์อย่าง ทันทั่วถึง มีความล่าช้าในการพัฒนาการให้บริการโดยภาพรวม ในส่วนข้อเสนอแนะ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง ควรรับบุคลากรเพิ่ม อาจเป็นคนในพื้นที่ เพื่อให้คน เหล่านั้นได้รับผลประโยชน์และรู้สึกมีส่วนร่วมจริง ควรใช้ช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่ หลากหลายขึ้น เช่น สื่อวิทยุ หอกระจายเสียง ดิปปายประกาศ และสื่อออนไลน์ เร่งพัฒนา ความสัมพันธ์และความเข้าใจระหว่างหน่วยราชการและประชาชน โดยจัดระบบให้มีการ แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารและทัศนคติต่าง ๆ ในการพัฒนาการให้บริการ ควรเปิดช่องทาง ให้ประชาชนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาการให้บริการเพื่อให้เกิดการมีส่วน ร่วมมากขึ้น ควรพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มี ความสอดคล้องกับงานวิจัยของชานนท์ ชูหาญ (2560) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพ การให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนของเทศบาลตำบลยางหนึ่ง อำเภอสารภี จังหวัด เชียงใหม่ พบว่า ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนของเทศบาลตำบลยาง หนึ่ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านโครงสร้าง พื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านสุขอนามัย ด้านสังคมและการศึกษา ด้านศาสนา และวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจตามลำดับ สำหรับการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมกับ ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนของเทศบาลตำบลยางหนึ่ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเมตตาวัจจกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านสาธารณโภคี ด้านเมตตา มโนกรรม ด้านเมตตาทายกรรม ด้านสัสตัมมัญญาตา และด้านทัญญูส้ามัญญาตา

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมของ องค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์” สามารถสรุปเป็น องค์ความรู้ดังที่แสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย เรื่อง “ประสิทธิผลการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์” สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สังคหัตถุธรรม

ด้านทาน คือ การให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันและกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การให้ความเอื้อเฟื้อและส่งเสริมกันระหว่างบุคลากรและประชาชนที่เข้ามาขอรับบริการ โดยมุ่งเน้นการสงเคราะห์และการให้ความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ในทุก ๆ ด้าน ซึ่งผลักดันให้เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความเต็มใจ และมีค่านิยมนิยมที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ คำแนะนำที่ถูกต้อง และเป็นธรรม

ด้านปิยวาจา คือ ถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การใช้ถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวานในการสื่อสารกับประชาชน โดยเจ้าหน้าที่จะมีการพูดคุยและชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ โดยใช้ถ้อยคำที่ไพเราะและน่าฟัง เจ้าหน้าที่จะแสดงอัธยาศัยไมตรี ตอบคำถามของผู้มารับบริการอย่างสุภาพ และพูดจาด้วยความนุ่มนวล ยิ้มแย้มแจ่มใส และเป็นมิตร

ด้านอัตถจริยา คือ การประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เจ้าหน้าที่มุ่งเน้นการประพฤติตนในทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น จะปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ขององค์กรและความต้องการของประชาชน มีความกระตือรือร้นในการให้บริการประชาชนและพร้อมที่จะรับฟังคำร้องทุกข์จากประชาชน นำมาปรับเป็นโครงการช่วยเหลือประชาชนได้อย่างทั่วถึง ระบบการปฏิบัติงานจะเน้นไปที่การให้บริการที่เป็นเลิศและมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาการให้บริการอย่างต่อเนื่อง

ด้านสมานัตตตา คือ ความเป็นคนเสมอตันเสมอปลาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การที่เจ้าหน้าที่ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอแก่ประชาชนที่มาขอรับบริการ ไม่เลือกปฏิบัติ ให้บริการด้วยความเป็นกันเอง เข้าถึงประชาชนทุกคน มีการวางตัวอย่างเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ต่อประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน

2. การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรมกับประสิทธิผลการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ การผลิต (Production) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ องค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง มีการให้บริการอย่างตรงเวลา บุคลากรเพียงพอในการให้บริการประชาชน มีบริการที่รวดเร็วช่วยสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชน มีขั้นตอนการให้บริการที่เหมาะสม ชี้แจงขั้นตอนในการรับบริการต่าง ๆ เข้าใจ มีการจัดสถานที่ให้ผู้รับบริการอย่างเพียงพอ เช่น ที่นั่ง ที่จอดรถ

รด ห่องน้ำ เป็นต้น ประสิทธิภาพ (Efficiency) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง มีการลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง เป็นการให้บริการเชิงรุก มีการนำเทคโนโลยีและการสื่อสารสมัยใหม่มาใช้ในการให้บริการประชาชน ควบคู่ไปกับการปลูกจิตสำนึกข้าราชการและเจ้าหน้าที่ ให้มีความรู้ความสามารถ คุณธรรม และทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ความพึงพอใจ (Satisfaction) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ประชาชนมีความพึงพอใจในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่องอย่างมาก เนื่องจากการมาขอรับบริการมีความสะดวก รวดเร็ว เบ็ดเสร็จในครั้งเดียว และปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน การปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ในองค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง มีการให้บริการอย่างสอดคล้องและตรงต่อความต้องการของประชาชน สอดคล้องกับสถานการณ์โลก และความเปลี่ยนแปลงจากเทคโนโลยี ปรับตัวตามสถานการณ์ และกระแสสังคม การพัฒนา (Development) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง มีการพัฒนาการให้บริการประชาชนอยู่เสมอ เพื่อให้ประชาชนมีความพึงพอใจในการให้บริการ และยังมีการพัฒนาบุคลากรเจ้าหน้าที่ ทั้งด้านความรู้ความสามารถ เพื่อให้การบริการพัฒนายิ่งขึ้น และยังมีการพัฒนาทางด้านสาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา น้ำเพื่อการเกษตร แหล่งกักเก็บน้ำ ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง ช่วยแก้ไขความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง ควรมีนโยบายส่งเสริมให้นำความรู้ทางพระพุทธศาสนาเพื่อนามาประยุกต์ใช้กับการบริหารงานและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
2. องค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง ควรมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาระบบการให้บริการ ในด้านการเพิ่มความรวดเร็วในการให้บริการ โดยการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงานและเพิ่มศักยภาพในการบริหารให้ทั่วถึงยิ่งขึ้น
3. องค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง ควรมีนโยบายส่งเสริมการให้ความรู้ประชาชน เพื่อให้ประชาชนรู้และตระหนักถึงความสำคัญในการประยุกต์ใช้หลักธรรม ทั้งในการให้บริการและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง ควรส่งเสริมอาชีพในชุมชนให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อการยกระดับรายได้ให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง
2. องค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง ควรส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาตามหลักสังคหวัตถุธรรมให้แก่เจ้าหน้าที่และประชาชน อันจะสามารถนำไปใช้กับการปฏิบัติหน้าที่และการดำเนินชีวิตได้
3. องค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง ควรเปิดเผยข้อมูลให้มีการตรวจสอบได้ โปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการบริหาร
4. องค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง ควรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า คำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบประสิทธิผลการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเปรียบเทียบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกัน หรือที่มีพื้นที่ต่างกันที่ประสบความสำเร็จสูงในการดำเนินการเพื่อให้มีการศึกษาข้อดี และข้อด้อยในการให้บริการสาธารณะเพื่อนำไปสู่การพัฒนาในองค์กรของตนเองได้
2. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรม โดยเปลี่ยนขนาดพื้นที่ในการศึกษาวิจัยให้กว้าง และขนาดใหญ่ขึ้น เช่น ระดับจังหวัด หรือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ
3. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ในเรื่องประสิทธิผลการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรม ซึ่งมีหลักธรรมต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนา เช่น หลักพรหมวิหาร 4 หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นต้น
4. ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนำไปปรับใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2550). *สรุปสาระสำคัญของมาตรฐานการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

- ชานนท์ ชูหาญ. (2560). *ประสิทธิผลการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนของเทศบาลตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2547). *สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย หมวดแนวคิดพื้นฐาน: รู้กับการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า*. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- พระจักรพันธ์ จุกวโร (จันทร์แรง). (2560). *ประสิทธิผลการบริหารตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รศคนธ์ รัตนเสริมพงศ์. (2557). *ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดบริการสาธารณะของท้องถิ่น. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการบริการสาธารณะของท้องถิ่นหน่วยที่ 8-15. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช*.
- วรเดช จันทรศร. (2544). *การปรับปรุงและการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินของไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสหายบล็อกและการพิมพ์.
- วีระศักดิ์ เครือเทพ และคณะ. (2558). *15 ปี การกระจายอำนาจของไทย สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมนวัตกรรมและธรรมาภิบาลท้องถิ่น.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2549). *พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2549*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกฤษฎีกา.
- อดิศักดิ์ จ้อยรักษา. (2559). *ประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาล ตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Yamane, T. (1973). *Statistics an Introductory Analysis*. New York Harper & Row

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
ประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี*

INTEGRATING BUDDHADHAMMA TO PROMOTE PEOPLE'S POLITICAL
PARTICIPATION IN LOCAL ELECTIONS IN PHETCHABURI PROVINCE

พระครูเกษมวัชรดิตถ์ (เกษม ฐิตสมปนโน), วชิรินทร์ ชาญศิลป์, สุมาลี บุญเรือง

Phrakhrukasemwatcharadhit (Kasem Thitisampanno),

Vacharin Chansilp, Sumali Boonruang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Watcharadhit@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และ 3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปทั้ง 3 เขตการเลือกตั้งวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ประชาชนมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองได้ง่ายและรวดเร็วโดยผ่านช่องทางออนไลน์ ส่งผลให้เกิดการกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองเปลี่ยนทัศนคติที่ว่า การเมืองไม่ใช่เรื่องของเร แต่การเมืองเป็นเรื่องของเรา ตั้งแต่เกิดจนตาย 2. ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและ ด้านความรู้สึกรัก

* Received September 23, 2023; Revised February 3, 2024; Accepted February 8, 2024

สมรรถนะทางการเมือง และหลักอปริหานิยธรรม 7 มีอิทธิพลต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี ร้อยละ 77.40 3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี มุ่งเน้นให้เกิดการร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมทำ สนับสนุนคนดี ส่งเสริมคนดีและ เลือกคนดีมีความสามารถมีคุณธรรมเข้ามาบริหารงาน พัฒนาท้องถิ่น ให้มีความเจริญก้าวหน้า และพื้นที่ได้รับประโยชน์มากที่สุด

คำสำคัญ: การบูรณาการหลักพุทธธรรม; ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง; การเลือกตั้งท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research article are 1. to study the conditions of people's political participation 2. to study the factors affecting people's political participation and 3. To present the integration of Buddhist principles to promote political participation of citizens in local elections in Phetchaburi Province. It is a combined method research. Qualitative research collects data from key informants by means of in-depth interviews and descriptive content analysis. and quantitative research Data were collected using questionnaires from a sample of 400 people who were eligible voters aged 18 years and over in all 3 electoral districts. Data were analyzed using descriptive statistics including frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results of the research found that: 1. Conditions of political participation of people in local elections in Phetchaburi Province. It was found that people easily received political news and quickly through online channels This results in stimulating political participation, changing the attitude that Politics is none of our business. But politics is our business. From birth until death 2. Factors affecting the promotion of political participation of citizens in local elections in Phetchaburi Province Awareness of political news and in terms of feelings, there is political competence. and the principles of Aparihaniyadhamma 7 have an influence on the integration of

Buddhist principles to promote political participation of citizens in exercising their rights in local elections in Phetchaburi Province, 77.40 percent.

3. Integration of Buddhist principles to Promote political participation of citizens in exercising their rights in local elections in Phetchaburi Province. Focus on creating joint thinking. Join in expressing your opinions, join in doing things, support good people, promote good people, and choose good, capable, moral people to manage the business. local development Let there be progress and areas that benefit the most.

Keywords: Integrating Buddhadhamma; Promote People's Political; Local Elections

บทนำ

สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา มีการกล่าวถึงกระบวนการสร้างการเมืองภาคพลเมือง และถือได้ว่ามีจุดเริ่มต้นมาจากการขับเคลื่อนในการปฏิรูปการเมืองโดยมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นและได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นตามแนวทางของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทร่วมในการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหารนิติบัญญัติ หรือการกำหนดนโยบายในทุกระดับ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสร้างกระบวนการการเมืองภาคพลเมืองภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ อีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2560 ก็ยังให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งได้กำหนดไว้ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน หลายประการ เช่น ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ เป็นต้น (วิศาล ศรีมหาโร, 2556)

การเลือกตั้งนับได้ว่าเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งของการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญของกระบวนการสร้างการเมืองภาคพลเมืองที่มีอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน การเลือกตั้งเป็นการมอบอำนาจของประชาชนให้แก่

บุคคลหรือคณะบุคคลเข้าไปทำหน้าที่แทนตน เพื่อกำหนดนโยบายในการบริหารปกครองประเทศ ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร รวมทั้งการดำเนินการต่าง ๆ ในทางนิติบัญญัติ เพราะการเลือกตั้งเป็นรูปแบบหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองแสดงถึงความเป็นพลเมืองในรัฐ เป็นวิถีที่สำคัญในการที่ประชาชนจะได้มีโอกาสควบคุมเจ้าหน้าที่รัฐ และเป็นแนวทางที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างตรงไปตรงมา ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการเลือกตั้งคือวิถีทางของความเป็นประชาธิปไตยในอีกด้านหนึ่งถือว่าการเลือกตั้งเป็นเครื่องมือเพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมืองและเป็นกิจกรรมสำคัญในกระบวนการทางการเมืองการปกครอง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนับว่าเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่สำคัญอย่างมาก ซึ่งในยุคสมัยปัจจุบันความต้องการในการเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมที่ประชาชนในกระบวนการปกครองของรัฐและเหตุที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะการปกครองในรูปแบบนี้ได้ยึดหลักแห่งอุดมการณ์ที่ว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน และประชาชนมีสิทธิและมีอำนาจอันชอบธรรมในการปกครองตนเอง (อภิญา ฉัตรช่อฟ้า, 2563) การแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างอิสระนั้นเห็นได้ชัดในการเลือกตั้ง เพื่อที่จะเลือกผู้แทนของตนให้เข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยในการบริหารประเทศรวมไปถึงการเรียกร้องหรือสนับสนุนในทางการเมือง (พิมลจรรย์ นามวัฒน์, 2539)

ทั้งนี้การเลือกตั้งถือนั้นต้องเป็นกระบวนการสรรหานักการเมืองโดยสันติวิธี และมีคุณประโยชน์สองประการคือ ประการแรกสร้างความชอบธรรมให้กับอำนาจรัฐบาลหรือผู้ปกครองที่มาจากเลือกตั้งสามารถกระทำการต่าง ๆ ในนามประชาชนได้อย่างเต็มที่และมีสิทธิเพราะได้รับอำนาจโดยความนิยมจากประชาชน และประการต่อมาเป็นกลไกแห่งการสืบทอดอำนาจโดยสันติวิธี (สุชุม นวลสกุล, 2539) การเลือกตั้งนั้นถือเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนรูปแบบหนึ่งที่จะสามารถเลือกผู้แทนที่มโนนโยบายตรงกับความต้องการของตนเอง ให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนด้วยความชอบธรรม เพื่อลดความตึงเครียดขัดแย้ง หรือการสืบทอดอำนาจ และเป็นกลไกที่จะควบคุมให้ผู้แทนที่ดำรงตำแหน่งจากการเลือกตั้งตระหนักอยู่เสมอว่าต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน การเลือกตั้งจึงเป็นกลไกการใช้อำนาจอธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะประชาชนนั้นเป็นผู้ที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยแท้จริง นั้นหมายความว่าประชาชนจึงควรจะเป็นผู้ที่กำหนดอนาคตทางการเมืองของประเทศชาติ การเลือกตั้งจึงมีผลต่อการพัฒนาทาง

การเมืองและเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยควบคู่กันไป โดยประชาชนจะสำนึกถึงความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่พลเมือง ซึ่งต้องมีส่วนร่วมในการเมืองรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกผู้แทน เลือกรูปแบบ และวิธีดำเนินการปกครองเลือกนโยบายสาธารณะ เลือกระบบเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะเอื้อต่อการดำรงไว้และบูรณาการทางการเมืองที่พึงปรารถนา และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยมากขึ้น การเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญยิ่งต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย ดังนั้นเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนและบรรลุลัทธิประสงศ์ของแต่ละประเทศ จึงต้องพัฒนาปรับปรุงหรือปฏิรูประบบและกระบวนการการเลือกตั้งให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจในปัจจุบัน (พนารัตน์ มาศนามดล, 2560)

จากอดีตจนถึงปัจจุบันพื้นที่การเมืองท้องถิ่นที่จังหวัดเพชรบุรีมีพลวัตการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงหรือพลวัตของการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรีส่วนใหญ่มีส่วนมาจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนเป็นผู้ที่กำหนดอนาคตทางการเมืองของจังหวัดด้วยการเลือกตั้ง (ณัชชา นุช พิชิตธนรัตน์, 2554) ดังนั้นการเลือกตั้งจึงมีผลต่อการพัฒนาทางการเมืองโดยตรง โดยประชาชนจะสำนึกถึงความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่พลเมือง ซึ่งต้องมีส่วนร่วมในการเลือกผู้แทน เลือกรูปแบบ และวิธีดำเนินการปกครอง เลือกนโยบายสาธารณะ เลือกระบบเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะเอื้อต่อการดำรงไว้และบูรณาการทางการเมืองที่พึงปรารถนา และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยมากขึ้น การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนนับเป็นการมีส่วนร่วมพื้นฐานที่สำคัญของการเมืองท้องถิ่นในระบบประชาธิปไตย เพราะว่าพลเมืองนั้นเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง ซึ่งเป็นอำนาจอสูงสุดของรัฐและพลเมืองได้ใช้อำนาจผ่านระบบตัวแทนที่เลือกเข้าไปทำหน้าที่ในสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี ที่จะนำไปสู่การเมืองที่เข้มแข็ง เพราะการมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพของประชาชนบนพื้นฐานของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเป็นหัวใจหลักและสำคัญ ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างอิสระบนพื้นฐานของความรู้ความตระหนักถึงสิทธิ และหน้าที่ของพลเมืองในระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง อีกทั้งการนำหลักพุทธธรรมเข้ามามีบูรณาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัด

เพชรบุรี เป็นเรื่องที่น่าสนใจในการศึกษามีใช้น้อย เป็นการเติมเต็มองค์ความรู้ที่ยังขาดหายในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มากขึ้น เพื่อแนวทางปฏิบัติและทำความเข้าใจการเมืองไทยได้ชัดเจนขึ้นในมุมมองที่แตกต่างจากการมองแบบเดิมที่ผ่านมา และสามารถเป็นประโยชน์ซึ่งมีความสำคัญต่อประเทศชาติในอนาคตสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคล โดยผู้ให้ข้อมูลเป็น ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งท้องถิ่นที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในจังหวัดเพชรบุรี รวมทั้งสิ้นจำนวน 400 คน

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน โดยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม โดยคัดเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 4 รูปหรือคน กลุ่มที่ 2 นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 6 คน กลุ่มที่ 3 เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง 3 คน กลุ่มที่ 4 ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 5 นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน

3. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไว้ 2 ประเภท ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและลึกซึ้ง โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยใช้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังกล่าวข้างต้น

2. การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและลึกซึ้ง จากการร่วมพูดคุยกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้แบบสนทนากลุ่มเฉพาะที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบในเชิงเหตุผลจากผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะดังกล่าวข้างต้น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาและวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่น ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนหลักพุทธธรรมมอปริหานิยธรรม 7 สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย และสังเคราะห์ตัวแปรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี โดยทำการรวบรวมเอกสารจากแหล่งต่าง ๆ แล้ววิเคราะห์เอกสารโดยการจัดทำแบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร บันทึกเกี่ยวกับลักษณะเอกสาร แหล่งที่มา และสาระสำคัญของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารจะเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาด้วยวิธีการอื่น ๆ ต่อไป

2. การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคล โดยผู้ให้ข้อมูลเป็น ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งท้องถิ่นที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในจังหวัดเพชรบุรี รวมทั้งสิ้นจำนวน 400 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิเคราะห์ดังนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา ปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และอธิบายถึงปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ปัจจัยที่

ส่งเสริมต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และการนำหลักพุทธธรรมอปปริหานิยธรรม 7 เพื่อนำมาส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) เพื่อพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระมากกว่าหนึ่งตัว ซึ่งส่งผลมาจากตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไปที่มีผลต่อการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี โดยทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง (Political Awakening) ค่อนข้างสูงในกลุ่มวัย ทั้งกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชนผู้เลือกตั้งหน้าใหม่ (New Voter) และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยทั่วไป สืบเนื่องมาจากการเลือกตั้งท้องถิ่นได้ยุติลงตั้งแต่การทำให้รัฐประหาร ปี พ.ศ.2557 และในขณะเดียวกันประชาชนต่างมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นโดยผ่านช่องทางออนไลน์ ส่งผลให้เกิดการกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น นอกจากนี้ประชาชนได้เปลี่ยนทัศนคติที่ว่าการเมืองไม่ใช่เรื่องของเรา แต่การเมืองเป็นเรื่องของเรา ตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งเมื่อทัศนคติเปลี่ยนไปส่งผลให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้นกว่าเดิม เช่น การติดตามข่าวสารการเมืองอย่างใกล้ชิด การแสดงความคิดเห็นต่อการเมืองผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ การเป็นผู้ช่วยหาเสียง การเป็นหัวคะแนนเสียง การไปร่วมฟังปราศรัย จนไปสู่กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งตัวแทนของตนเอง ทำหน้าที่แทนตนเองต่อไปในสภาท้องถิ่น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี

1. การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนส่งผลต่อการตัดสินใจในการไปลงคะแนนในเลือกตั้งท้องถิ่น เพราะประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมืองได้ง่าย รวดเร็ว และหลากหลายช่องทางมากขึ้น และประชาชนมีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ แยกแยะว่าข้อมูลข่าวสารใดเป็นข่าวปลอม หรือ ข่าวจริง ดังนั้นผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องนำเสนอข้อมูล นโยบาย ผลงานต่างๆ อย่างตรงไปตรงมา ทำได้จริง เพื่อประชาชนตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ได้ง่ายขึ้น

2. ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองของผู้รับเลือกตั้ง ได้แก่ ประสบการณ์ในการบริหารงานในองค์กรการเมืองหรือองค์กรอื่น มีวุฒิภาวะทางการเมือง มีพฤติกรรมทางการเมือง ในการแสดงออก คือการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีความตั้งใจที่จะทำงานการเมืองเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การตัดสินใจในการไปลงคะแนนในเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง (X1) และหลักอุปนิทานธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี (X2) มีอิทธิพลต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี (Y) ร้อยละ 77.40

สรุปจากการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า อยู่ในระดับสูงขึ้นกว่าในอดีต ซึ่งเป็นการส่งเสริมของทุกภาคส่วนและในหลายรูปแบบ โดยเริ่มจากสถาบันที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดคือสถาบันครอบครัว โดยครอบครัวได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการพูดคุยแลกเปลี่ยนและบ่มเพาะให้เลือกตั้งตัวแทนที่เป็นคนดีมีความรู้ความสามารถและสามารถพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง สถาบันการศึกษาเป็นผู้ส่งเสริมโดยการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขรวมทั้งเรื่องสิทธิและหน้าที่ของประชาชน สถาบันหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการให้ข้อมูลของผู้สมัคร ให้ปฏิบัติตามกฎหมายการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง เปิดรับข้อร้องเรียนหากมีเรื่องทุจริตจากการเลือกตั้ง ในขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มุ่งสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้ประชาชนด้วยการประชาสัมพันธ์ทั้งในรูปแบบเดิมและรูปแบบสมัยใหม่ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารทางการเมืองได้อย่างทันเหตุการณ์ ซึ่งกระบวนการการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนข้างต้น ส่งผลให้ประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งสูงกว่าในทุกครั้งที่ผ่านมา

สรุปการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี

เมื่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี ต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนส่งผลการ

ตัดสินใจและการแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนในการไปลงคะแนนในเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นหนึ่งในหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ถือว่าการตื่นตัวทางการเมืองที่ดี โดยการวางแผนหมั่นประชุมอย่างสม่ำเสมอ เป็นการประชุมพบปะปรึกษาหารือกันในกิจการงานต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อแก้ปัญหาในการสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อมุ่งหวัง คือ การร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมถกประเด็น ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์และ สนับสนุนคนดี ปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี เลือกคนดีที่มีความสามารถมีคุณธรรมเข้ามาบริหารงาน เพื่อพัฒนาท้องถิ่น พัฒนาประเทศ ให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี โดยหลักการบริหารนิยธรรม 7 โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายดังนี้

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี โดยหลักการบริหารนิยธรรม 7 ประกอบด้วย วางแผนหมั่นประชุมอย่างสม่ำเสมอ ความพร้อมเพียงกันประชุม การร่วมกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง การเคารพผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารบ้านเมือง การให้เกียรติสตรียอมรับความเท่าเทียม การเคารพในประเทศชาติบ้านเมือง การน้อมนำพระพุทธศาสนามาพัฒนาประเทศชาติ มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง ทศนคติทางการเมืองที่ต้องยึดมั่นหลักระบอบประชาธิปไตยของประชาชน เพื่อผลักดันให้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี โดยการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการเข้ากับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่น มุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดที่จะทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความเจริญก้าวหน้าตามหลักธรรม โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อยึดมั่นและเชื่อถือเคารพในศักดิ์ศรีความแตกต่างระหว่างบุคคล แสดงสิทธิเสรีภาพควบคู่กับการรู้จักประนีประนอม สร้างความรู้สึกที่ดีต่อกันให้เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยพระมหาเอกกวิน ปิยวิโร (อะซิม) (2564) ได้วิจัยเรื่อง การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัด

นครศรีธรรมราช วิจัยพบ ว่า 1) สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดนครศรีธรรมราช การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองยุคเก่าใช้การสนทนายุคใหม่ แสดงความเห็นทางโลกออนไลน์ ความสนใจการบริหารงานของรัฐบาลและนักการเมือง ติดตามข้อมูลข่าวสารตามยุคสมัย ความรู้ความเข้าใจสิทธิหน้าที่ทางการเมืองตามความรับรู้ มีความร่วมมือกับภาครัฐเพื่อพัฒนาสังคมของตน 2) องค์ประกอบของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วย ความมีอิสระทางความคิด การตรวจสอบและวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานของรัฐ การตื่นตัวทางการเมือง และการสนับสนุนจากภาครัฐ และฝ่ายการเมือง 3) การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชตามหลักอภิธานิธรรม 7 คือ หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ความพร้อมเพียงกันประชุม การร่วมกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง การเคารพประธาน การให้เกียรติสตรีและการคุ้มครองผู้อ่อนแอ การเคารพสักการสถานของประเทศชาติ การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และยังสอดคล้องกับขณานิสัยเยวสด (2565) ได้วิจัยเรื่อง อภิธานิธรรม : หลักธรรมกับความสำนึกและความมั่นคงขององค์กร พบว่า การนำอภิธานิธรรมมาใช้เป็นหลักการบริหารจัดการองค์กร องค์กรที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานได้นั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือสมาชิกในองค์กรต้องทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข หรือครอบครัวจะอยู่กันอย่างมีความสุขได้ สมาชิกในครอบครัวต้องให้ความสำคัญกัน ดังนั้นจึงต้องหมั่นมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน ทั้งภายในครอบครัวและภายในองค์กร พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงให้หลักในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสามารถทำงานเป็นทีมได้ด้วยหลัก อภิธานิธรรม 7 ประการ ซึ่งเป็นธรรมะอันเป็นที่ตั้งแห่งความไม่รู้จักเสื่อมเป็นเหตุที่ตั้งแห่งความสามัคคีความเป็นปึกแผ่นแห่งครัวเรือน หมู่คณะและประเทศชาติ และยังสอดคล้องกับพระมหาธาตุพิชัย สิริขโย (2561) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักอภิธานิธรรม พบว่า อภิธานิธรรมเป็นหลักธรรมที่ทำให้เกิดความเจริญไม่มีความเสื่อมทั้งส่วนตนและส่วนรวม มุ่งเน้นให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อกันส่วนรวมก่อเกิดเป็นความสามัคคีและความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังสอนให้รู้จักหลักการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อ สร้างชุมชน องค์กร หรือสถาบันให้เข้มแข็ง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ในสังคมทั้งฝ่ายผู้บริหาร บ้านเมืองและฝ่ายคณะสงฆ์ เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืนในสังคมไทย อภิธานิธรรม แปลว่า ธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว หมายถึง ธรรมที่ทำให้ไม่เสื่อม เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม นำความสุขความเจริญมาสู่หมู่คณะฝ่ายเดียว เพราะเป็นหลักธรรมที่

เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ก่อเกิดเป็นความสามัคคีของหมู่คณะ และการเคารพนับถือซึ่งกันและกันสรุปก็คือ เป็นหลักธรรมที่สอนให้เรารู้จัก หลักการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างชุมชน องค์กร หรือสถาบัน ให้เข้มแข็งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งหมู่ชนกับผู้บริหารบ้านเมือง และคณะพระภิกษุสงฆ์ และยังสอดคล้องกับไฟบูลย์ สุขเจตนิ และคณะ (2563) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี พบว่า 1. ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เช่น การสื่อสารของนักการเมืองเข้าไม่ถึงประชาชนในบางพื้นที่ พฤติกรรมของนักการเมืองที่ประชาชนได้รับรู้จากข่าวและการวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อ นโยบายอาจจะปฏิบัติบ้างและไม่ได้บ้าง 2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านพฤติกรรมนักการเมือง ด้านนโยบาย ด้านการบริหารงานของท้องถิ่น (อปท.) และด้านการสื่อสารทางการเมือง ตามลำดับ 1. การพัฒนานักการเมืองระดับท้องถิ่น ตามหลักอุปทานิยธรรม เพื่อสร้างความไว้วางใจของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี นักการเมืองต้องมีความสามัคคีในการทำงานร่วมกับหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับในการเป็นผู้นำของประชาชน เคารพผู้อาวุโส เป็นผู้ไม่ลุแก่อำนาจ และอนุรักษ์ท้องถิ่น สนับสนุนและส่งเสริมทำนุบำรุงศาสนาและบุคคล ทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม และยังสอดคล้องกับเสาวนีย์ วิยะบุญ และคณะ (2562) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอุปทานิยธรรมเพื่อการจัดการสภาองค์กรชุมชนเข้มแข็ง ในจังหวัดระยอง พบว่า การประยุกต์ใช้หลักอุปทานิยธรรมในการสนับสนุนการจัดการสภาองค์กรชุมชน เข้มแข็งในจังหวัดระยอง 1. ด้านการวางแผน หมั่นประชุมอย่างสม่ำเสมอ พร้อมเพรียง กำหนดกฎระเบียบอย่างมีเหตุผล และเคารพผู้รู้ 2. ด้านการจัดการ กำหนดกฎเกณฑ์อย่างมีเหตุผล และเคารพในบทบาทของสตรี 3. ด้านการบริหารบุคลากร เคารพผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และให้อิเกาสตรีเพศ 4. ด้านการสั่งการ กำหนดกฎเกณฑ์อย่างมีเหตุผล ส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมที่ดี ตลอดจนปกป้องพระพุทธศาสนา 5. ด้านความร่วมมือ หมั่นประชุมอย่างสม่ำเสมอ พร้อมเพรียง ตลอดจน ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดี 6. ด้านการรายงาน รายงานอย่างซื่อสัตย์ตามกฎหมายระเบียบ ที่กำหนดไว้ 7. ด้านงบประมาณ คำนวณเหมาะสม เป็นการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ภายใต้ประเพณีดั้งเดิม ซึ่งนำสิ่งที่อยู่คู่กับชุมชนมายาวนาน

องค์ความรู้จากการวิจัย

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 พบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี คือ กระบวนการที่เข้มแข็ง, บูรณาการหลักธรรมด้วยเหตุและผล, สู่เสถียรภาพทางการเมืองที่ยั่งยืน

กระบวนการที่เข้มแข็ง

ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง (Political Awakening) ค่อนข้างสูงในกลุ่มวัย ทั้งกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชนผู้เลือกตั้งหน้าใหม่ (New Voter) และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยทั่วไป ซึ่งการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนส่งผลต่อการตัดสินใจในการไปลงคะแนนในเลือกตั้งท้องถิ่น เพราะประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมืองได้ง่าย รวดเร็ว และ หลากหลายช่องทางมากขึ้น และประชาชนมีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ แยกแยะว่าข้อมูลข่าวสารใดเป็นข่าวปลอม หรือ ข่าวจริง ดังนั้นผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องนำเสนอข้อมูล นโยบาย ผลงานต่าง ๆ อย่างตรงไปตรงมา ทำได้จริง เพื่อประชาชนตัดสินใจ

ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ได้ง่ายขึ้น ตลอดถึงความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองของผู้รับเลือกตั้ง ได้แก่ ประสิทธิภาพในการบริหารงานในองค์กรการเมืองหรือองค์กรอื่น มีวุฒิภาวะทางการเมือง มีพฤติกรรมทางการเมือง ในการแสดงออก คือการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และ มีความตั้งใจที่จะทำงานการเมืองเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การตัดสินใจในการไปลงคะแนนในเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี

บูรณาการหลักธรรมด้วยเหตุและผล

เมื่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี ต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนส่งผลการตัดสินใจและการแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนในการไปลงคะแนนในเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นหนึ่งในหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ถือว่าการตื่นตัวทางการเมืองที่ดี โดยการวางแผนหมั่นประชุมอย่างสม่ำเสมอ (หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์) เป็นการประชุมพบปะปรึกษาหารือกันในกิจการงานต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อแก้ปัญหาในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อมุ่งหวัง คือ การร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมถกประเด็น ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์และ สนับสนุนคนดี ปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี เลือกคนดีมีความสามารถมีคุณธรรมเข้ามาบริหารงาน เพื่อพัฒนาท้องถิ่น พัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

สู่เสถียรภาพทางการเมืองที่ยั่งยืน

การส่งเสริมของทุกภาคส่วนและในหลายรูปแบบ โดยเริ่มจากสถาบันที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดคือ สถาบันครอบครัว โดยครอบครัวได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการพูดคุยแลกเปลี่ยนและบ่มเพาะให้เลือกตัวแทนที่เป็นคนดีมีความรู้ความสามารถและสามารถพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง สถาบันการศึกษาเป็นผู้ส่งเสริมโดยการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขรวมทั้งเรื่องสิทธิและหน้าที่ของประชาชน สถาบันหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการให้ข้อมูลของผู้สมัคร ให้ปฏิบัติตามกฎหมายการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง เปิดรับข้อร้องเรียนหากมีเรื่องทุจริตจากการเลือกตั้ง ในขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มุ่งสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้ประชาชนด้วยการประชาสัมพันธ์ทั้งในรูปแบบเดิมและรูปแบบสมัยใหม่ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารทางการเมืองได้อย่างทันเหตุการณ์ ซึ่งกระบวนการการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กับประชาชนตั้งแต่วัยมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นการปลูกฝังเรื่องการเมืองว่าเป็นเรื่องของตนเองตั้งแต่เกิดจนตาย
2. ควรสนับสนุนให้สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา ได้ร่วมมือร่วมใจในการส่งเสริมการเรียนรู้ การสร้างความเข้าใจ และการนำไปใช้การมีส่วนร่วมทางการเมืองในชีวิตประจำวัน
3. ควรมีจัดทำสื่อข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองในทุกระดับในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ประชาชนทุกวัยสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมืองได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้น
4. ควรมีการนำหลักธรรมอื่น ๆ ในพระพุทธศาสนามาบูรณาการกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการให้ความรู้ การจำลองการเลือกตั้ง
2. หน่วยงานภาครัฐ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ควรสนับสนุนส่งเสริมและ พัฒนาศักยภาพของบุคลากรหรือคณะทำงานทางการเมืองเพื่อให้เกิดการตระหนักในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้นำไปสู่การส่งเสริมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรีที่สร้างสรรค์
3. หน่วยงานภาครัฐ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ควรสนับสนุนให้นักการเมืองและประชาชนนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับสหปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเมืองในในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
3. ควรศึกษาเกี่ยวกับการบูรณาหลักธรรมอื่น ๆ ในพระพุทธศาสนาในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- ชญาณิศ เขียวสด. (2565). *อภิธานิยธรรม : หลักธรรมกับความสำเร็จและความมั่นคงขององค์กร*. สืบค้น 20 ธันวาคม 2565, จาก [kcent er.anamai.moph.go.th /download](http://kcent.er.anamai.moph.go.th/download)
- ณัชชานุช พิชิตนารัตน์. (2554). *นักการเมืองถิ่นจังหวัดเพชรบุรี*. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.
- พนารัตน์ มาศฉมดล. (2560). *เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560*. สืบค้น 29 ธันวาคม 2565, จาก <http://wiki.kpi.ac.th/> เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย_พุทธศักราช 2560.
- พระมหาพุทธพิชัย สิริชัย. (2561). การบริหารงานตามหลักอภินิยธรรม. *วารสารสมาคมศิษย์เก่า มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 7(2), 139-147.
- พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร (อะชิม). (2564). *การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช (ดุขฎิณิพนธ์ปรัชญาดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิมลจรรย์ นามวัฒน์. (2544). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล.
- ไพบุลย์ สุขเจตน์ และคณะ. (2563). การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 7(10), 234-247.
- วิศาล ศรีมหาวโร. (2556). *สังคมวิทยาการเมืองการปกครอง*. กรุงเทพฯ: โอเอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์.
- สุขุม นวลสกุล. (2539). *นักบริหารต้องมีชั้นเชิง : กุศโลบายในการบริหารคนอย่างมีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.
- เสาวนีย์ วิยะบุญ และคณะ. (2562). การประยุกต์ใช้หลักอภินิยธรรมเพื่อการจัดการสภาองค์กรชุมชนเข้มแข็งในจังหวัดระยอง. *วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(4), 124-135.
- อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า (2563). การเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 7(7), 1-11.

กลยุทธ์สร้างพลังกาย พลังใจ ป้องกันภาวะหมดไฟในการทำงาน*
STRATEGIES TO BUILD PHYSICAL AND MENTAL STRENGTH
TO PREVENT BURNOUT AT WORK

จุไรภรณ์ วิจักขณวงศ์

Churaiporn Wijackanawong

บริษัท คิว แอดเวอร์ไทซิง จำกัด

Q-Advertising Company Limited

Corresponding Author E-mail: chuqads@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งนำเสนอกลยุทธ์สร้างพลังกาย พลังใจ ป้องกันภาวะหมดไฟในการทำงาน ภาวะหมดไฟในการทำงาน หรือที่เรียกกันว่า Burnout เป็นโรคทางสุขภาพจิตชนิดหนึ่ง เป็นภาวะของความอ่อนล้าของอารมณ์จิตใจและร่างกายที่มีความเครียดสะสมจากการทำงานเป็นเวลายาวนาน จนขาดแรงจูงใจและความสนใจที่จะทำหน้าที่หรือบทบาทของตนอย่างเต็มที่ กลยุทธ์การสร้างพลังกาย พลังใจสามารถป้องกันภาวะหมดไฟในการทำงานได้ เป็นทั้งกลยุทธ์ส่วนบุคคลที่พนักงานสามารถสร้างได้ด้วยตนเอง ได้แก่ การสร้างพลังกายโดยตั้งเป้าหมายการออกกำลังกาย การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และการพักผ่อนอย่างเพียงพอ การสร้างพลังใจ โดยการ ควบคุมอารมณ์ อดทนมุ่งมั่น กล้าหาญทำสิ่งใหม่ และกลยุทธ์ที่องค์กรสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี เอื้อต่อการสร้างพลังกายและพลังใจของพนักงาน โดยการส่งเสริมวัฒนธรรมที่เป็นมิตรต่อสุขภาพจิต สร้างพื้นที่ปลอดภัยสำหรับพนักงานในการแสดงความรู้สึก ตรวจสอบให้แน่ใจว่าพนักงานได้รับการดูแล และดำเนินการตาม Feedback ที่ได้รับจากพนักงาน ส่งผลให้พนักงานมีความพร้อมในการทำงาน เกิดผลผลิตประสิทธิภาพ (Productivity) ตามเป้าประสงค์ขององค์กร

คำสำคัญ: กลยุทธ์; สร้างพลังกาย; สร้างพลังใจ; ภาวะหมดไฟในการทำงาน

* Received August 30, 2023; Revised September 18, 2023; Accepted September 20, 2023

Abstract

This research article aimed to present strategies for physicals and mental strength creation to prevent stage of burnout or blackout at work. Blackout in operation also known as Burnout, it is a type of mental health disorder. It is a state of emotional, mental, and physical exhaustion with accumulated stress from working for a long time. until the lack of motivation and interest to perform their duties or roles fully. Power building strategy for willpower building can prevent burnout at work. It is a personal strategy that employees can create by themselves, including building physical strength by setting exercise goals. eating healthy food and adequate rest. Creation of will power by controlling emotions, patience, determination, courage to do new things and strategies that organizations can create a good environment conducive to the creation of physical and mental energy of employees. by promoting a mental health. Friendly culture creates a safe space for employees to express their feelings. Make sure employees are taken care of. and follow the feedback received from employees as a result, employees are ready to work for productivity efficiency (Productivity) according to the organization's goals.

Keywords: Strategies; Build Physical Strength; Build Mental Strength; Burnout at Work

บทนำ

ภาวะหมดไฟในการทำงาน หรือที่เรียกกันว่า Burnout นั้นเพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่เริ่มมีการระบาดของโรค COVID-19 พนักงานหลาย ๆ คนรู้สึกโดดเดี่ยวจากทีมและเพื่อนร่วมงานมากขึ้นกว่าเดิม ได้รับผลกระทบจากความไม่สมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงาน (Work-Life Balance) และมีปัญหาด้านสุขภาพจิต ตลอดจนขาดการสนับสนุนทั้งจากเพื่อนร่วมงาน ผู้จัดการ หรือผู้นำนองค์กร ไม่ว่าใครก็ตามเมื่อตกอยู่ในสภาวะเครียดเรื้อรัง ร่างกายและจิตใจของทุกคนสามารถเกิดความเหนื่อยล้า รู้สึกอ่อนแรงได้ ท้อได้ เป็นเรื่องปกติ สภาวะหมดไฟจากการทำงาน จึงเป็นภาวะความเครียดเรื้อรังที่เกิดขึ้นจากบรรยากาศของการทำงาน ส่งผลกระทบต่อสุขภาพกาย สุขภาพใจ การเข้าสังคม

ความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง รวมไปถึงทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง ซึ่งหากปล่อยไว้สะสมนานวันเข้าอาจเสี่ยงต่อการเกิดโรคซึมเศร้าได้

ภาวะหมดไฟในการทำงาน (Burnout) เป็นโรคทางสุขภาพจิตที่ต้องได้รับการรักษาซึ่งองค์การอนามัยโลกจัดอยู่ในกลุ่ม ICD (International Classification of Diseases) (ศรีสกุล เฉียบแหลม, 2562) สาเหตุหลักของภาวะหมดไฟ คือ การได้รับแรงกดดันจากการทำงาน และจากการปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างบุคคลที่สะสมต่อเนื่องกันเป็นเวลานานจนรู้สึกว่าจะไม่สามารถจัดการงานต่าง ๆ ทั้งหมดได้ นำไปสู่ภาวะเครียดเรื้อรังทางอารมณ์ โดยอาจมีสาเหตุจากบรรยากาศการทำงานที่ตึงเครียด ภาระความรับผิดชอบงานที่หนักอึ้ง หรือชั่วโมงการทำงานที่ยาวนาน จนทำให้เกิดภาวะหมดไฟในการทำงาน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มอาการหลัก คือ 1) ความเหนื่อยล้าทางอารมณ์และรู้สึกหมดใจในการทำงาน 2) ความรู้สึกแปลกแยกจากบุคคลอื่น และความนับถือตนเองต่ำ รู้สึกไร้ค่า ไร้ความสามารถ และ 3) รู้สึกไม่ประสบความสำเร็จในการทำงาน (ลัญญณ์ศักดิ์ อรรถขยากร, 2566) ซึ่งจากข้อมูลของ World Health Organization (WHO) เมื่ออาการ Burnout ไม่ได้ได้รับการรักษา จะสามารถนำไปสู่ความเจ็บป่วยทางร่างกายและจิตใจที่ร้ายแรง เช่น ภาวะซึมเศร้า โรคหัวใจ และโรคเบาหวาน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้นำและผู้จัดการต้องสังเกตว่าพนักงานกำลังประสบกับปัญหา Burnout อยู่หรือไม่ เพื่อช่วยให้พวกเขามีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่แข็งแรงและพร้อมทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้น หากมีกลยุทธ์ที่ดีในการสร้างพลังกายพลังใจให้หลุดพ้นจากภาวะหมดไฟในการทำงานได้จะเป็นผลดีต่อทั้งตัวพนักงานและองค์กร

การนำเสนอกลยุทธ์สร้างพลังกาย พลังใจจากภาวะหมดไฟในการทำงานเป็นกลยุทธ์ในการป้องกันภาวะหมดไฟในการทำงาน ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งกลยุทธ์ส่วนบุคคลในการดูแลร่างกายและจิตใจของตัวพนักงานเอง และเป็นกลยุทธ์ขององค์กรที่เตรียมพร้อมป้องกันภาวะดังกล่าวให้กับพนักงาน เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการทำงานในสถานะที่เต็มไปด้วยความท้าทายและการแข่งขันที่เปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง

ความหมายของภาวะหมดไฟในการทำงาน

ภาวะหมดไฟในการทำงาน (Burnout) เป็นภาวะของความอ่อนล้าของอารมณ์จิตใจและร่างกายที่มีความเครียดสะสมจากการทำงานเป็นเวลายาวนาน ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อบุคคลรู้สึกว่าจะไม่สามารถที่จะจัดการงานต่าง ๆ ได้ทั้งหมด ทำให้มีความเครียดอย่างต่อเนื่องจนขาดแรงจูงใจและความสนใจที่จะทำหน้าที่หรือบทบาทของตนอย่างเต็มที่ ซึ่งจะมี

อาการอ่อนล้าทางอารมณ์ มีความรู้สึกท้อแท้ หหมดกำลังใจมีความรู้สึกและพฤติกรรมในทางลบต่อตนเองและผู้อื่น เมินเฉย แยกตัว ไม่ต้องการให้ใครมายุ่ง มีการประเมินตนเองในทางลบ รู้สึกว่าตนไร้ความสามารถ ขาดความสำเร็จในงานมีความรู้สึกว้าวุ่นในการทำงานเป็นอุปสรรคต่อการทำงานและไม่สามารถปรับตัวต่องานได้ (วรวิญญา วชิโรดม, 2554)

Freudenberger (1974) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการปฏิบัติงานที่จะต้องอาศัยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ในการปฏิบัติงานจนหมดเรี่ยวแรงเพื่อให้บรรลุถึงความมุ่งมั่น ทุ่มเทแต่ไม่ประสบความสำเร็จตามคาดหวังจนเกิดอาการ หหมดกำลังใจ อ่อนล้าและทอดถอนกับชีวิตในการทำงาน

Potter (1997) ให้ความหมายว่า เป็นการที่บุคคลมีแรงจูงใจในการทำงานลดลง และมีความรู้สึกว้าวุ่นที่ย่างยากซับซ้อนไปหมดโดยมีสัญญาณเตือนคือรู้สึกคับข้องใจ อารมณ์พล่าน การถอนตัวออกจากสังคม การปฏิบัติงานต่ำมีปัญหสุขภาพ

สรุปได้ว่า ภาวะหมดไฟในการทำงาน (Burnout) เป็นภาวะที่บุคคลมีความรู้สึกหดหู่ ท้อแท้ เบื่อหน่าย อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย นอนไม่หลับ มองโลกในแง่ลบ รู้สึกว่าตนไร้ความสามารถ ไม่มีความสุขในการทำงาน การบริหารจัดการเวลาแย่ลง ซึ่งจะมีพฤติกรรมที่ผิดปกติทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานที่สำคัญ เช่น ภาระงานหนักและปริมาณงานมาก มีความซับซ้อนต้องทำงานให้เสร็จในเวลาเร่งรีบ ขาดอำนาจในการตัดสินใจและมีปัญหาการเรียงลำดับความสำคัญของงาน ไม่ได้รับการตอบแทนหรือรางวัลที่เพียงพอต่อสิ่งที่ทุ่มเทไป รู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งของทีม ไม่ได้รับความยุติธรรมขาดความเชื่อใจและการเปิดใจยอมรับกัน ระบบบริหารในที่ทำงานที่ขัดต่อคุณค่า และจุดมุ่งหมายในชีวิตของตนเอง

สาเหตุของภาวะหมดไฟในการทำงาน

สาเหตุหลักของภาวะหมดไฟ คือ การได้รับแรงกดดันจากการทำงาน และจากการปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างบุคคลที่สะสมต่อเนื่องกันเป็นเวลานานจนรู้สึกที่ไม่สามารถจัดการงานต่าง ๆ ทั้งหมดได้ นำไปสู่ภาวะเครียดเรื้อรังทางอารมณ์ โดยอาจมีสาเหตุจากบรรยากาศการทำงานที่ตึงเครียด ภาระความรับผิดชอบงานที่หนักอึ้ง หรือชั่วโมงการทำงานที่ยาวนาน จนทำให้เกิดภาวะหมดไฟในการทำงาน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มอาการหลัก (ลิญณ์ศักดิ์ อรรถยากร, 2566) ดังนี้

1. ความเหนื่อยล้าทางอารมณ์และรู้สึกหมดใจในการทำงาน (Emotional Exhaustion) มีความรู้สึกหมดพลัง สูญเสียพลังงาน มีภาวะอ่อนล้า อ่อนเพลีย รู้สึกหมดแรงเมื่อหมดเวลาทำงาน

2. ความรู้สึกแปลกแยกจากบุคคลอื่น (Depersonalization) มีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินทั้งกับเพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน ลูกน้องในทีม บุคคลอื่น ๆ ในที่ทำงานหรือบุคคลภายนอกที่ต้องติดต่อสื่อสาร รู้สึกเฉยเมย เฉยชา ไร้ชีวิตชีวา และไม่มีความผูกพันกับบุคคลหรือองค์การที่ทำงานอยู่

3. ความนับถือตนเองต่ำ รู้สึกไร้ค่า ไร้ความสามารถ และรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จในการทำงาน (Low Self-Esteem) มีความนับถือตนเองต่ำ มีความรู้สึกตนเองไร้ความสามารถ มีความรู้สึกแง่ลบต่องานที่ทำ รู้สึกยากลำบากในการรับมือกับปัญหา ไม่สามารถแก้ปัญหาในการทำงานได้ รู้สึกล้มเหลวในการทำงาน ไร้แรงจูงใจที่จะไปต่อให้ประสบความสำเร็จ หมดไฟในการทำงาน

สรุปสาเหตุของภาวะหมดไฟในการทำงาน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มอาการหลัก ดังนี้
1. ความเหนื่อยล้าทางอารมณ์และรู้สึกหมดใจในการทำงาน 2. ความรู้สึกแปลกแยกจากบุคคลอื่น 3. ความนับถือตนเองต่ำ รู้สึกไร้ค่า ไร้ความสามารถ และรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จในการทำงาน

กลยุทธ์สร้างพลังกาย พลังใจป้องกันภาวะหมดไฟในการทำงาน

การสร้างพลังกาย พลังใจป้องกันภาวะหมดไฟในการทำงาน เป็นทั้งกลยุทธ์ส่วนบุคคลที่พนักงานสามารถสร้างได้ด้วยตนเอง และกลยุทธ์ที่องค์กรสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี เอื้อต่อการสร้างพลังกายและพลังใจของพนักงาน สำหรับการดูแลพนักงานให้พ้นจากภาวะหมดไฟในการทำงาน บทความนี้จะขอแบ่งอธิบายดังนี้

กลยุทธ์ส่วนบุคคลที่พนักงานสามารถสร้างได้เอง

กลยุทธ์การสร้างพลังกาย การพัฒนาสุขภาพร่างกายและความแข็งแรงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างพลังและความสามารถของคนทำงาน กลยุทธ์การสร้างพลังกายที่สามารถนำมาใช้เพื่อสร้างพลังและความสามารถในการทำงาน ดังนี้

1. การออกกำลังกาย

การมีเป้าหมายในการออกกำลังกายช่วยให้มีแรงจูงใจและความตั้งใจที่แน่วแน่ เริ่มต้นด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ เช่น การเพิ่มกล้ามเนื้อ ลดน้ำหนัก หรือรักษาสภาพทั่วไป จากนั้นกำหนดแผนการออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับความต้องการและรูปแบบ

การดำเนินชีวิต หลาก ๆ คนคงเคยมีปัญหาว່ว่า ตั้งใจจะออกกำลังกายจริงจัง แต่ก็เริ่มทำไม่ได้สักที บางครั้งทำได้สักระยะก็ล้มนเล็ก หรือบางคนก็ทำแล้วก็รู้สึกท้อใจไปเสียก่อน นพ. ชวณณ กิจศิริญกุล (หมออาร์ต) และ พญ.อรกมล อินกองงาม (หมอออม) จาก DOCTORVIP ได้แนะนำวิธีการตั้งเป้าหมายในการออกกำลังกายที่เรียกว่า SMART Goal Setting (Sanook, 2566) ประกอบด้วย

S = Specific กำหนดให้เฉพาะเจาะจงไปเลยว่า จะออกกำลังกายแบบไหน เช่น วิ่ง เดิน ว่ายน้ำ ต่อยมวย เล่นเวท เล่นโยคะ

M = Measurable กำหนดปริมาณให้วัดได้ ทั้งในแง่ความหนัก และระยะเวลา เช่น วิ่งด้วยความหนักปานกลาง เป็นเวลา 30 นาที ต่อวัน

A = Attainable กำหนดในสิ่งที่ทำได้จริงและเหมาะกับตัวเอง เช่น ไม่เคยออกกำลังกายมาก่อน ควรตั้งเป้าหมายสั้น ๆ ทำได้ง่าย ๆ เช่น เริ่มต้นด้วยการเดิน ใครไม่เคยเดินนาน ๆ เริ่มตั้งเป้าหมายแค่ 10 นาทีก่อนเลยก็ย้งได้ ถ้าครบเวลาที่เรากำหนดไว้ ค่อย ๆ เพิ่มเป็น 30-50 นาที จนกระทั่งเราออกกำลังกายได้ถึง 150 นาทีต่อสัปดาห์ ตามมาตรฐานคำแนะนำ

R = Relevant กำหนดกิจกรรมที่จะทำให้เข้ากับเป้าหมายระยะยาว เช่น ต้องการลดตัวเลขน้ำหนัก อาจเลือกตั้งเป้าหมายในการออกกำลังกายแบบคาร์ดิโอก่อน เพื่อให้มีการเบิร์นไขมัน น้ำหนักลดลงสักนิดให้มิกำลังใจ แล้วก็ค่อยเพิ่มเป้าหมายการออกกำลังกายรูปแบบอื่นๆ ตามมา แต่ถ้าน้ำหนักตัวเหมาะสมอยู่แล้วแต่มวลกล้ามเนื้อน้อย เริ่มเผาผลาญไม่ค่อยดี ก็อาจเลือกตั้งเป้าหมายเวทเทรนนิ่งก่อน

T = Timely กำหนดตัวเลขระยะเวลาไปให้ชัดเจน จะทำกี่นาที วันไหนบ้าง ทำไปนานกี่เดือนสำหรับเป้าหมายนี้ เช่น จะเดิน 30 นาที ทุกวันจันทร์ พุธ เสาร์ เป็นเวลา 3 เดือน ถ้าครบเดือนที่ 3 เราทำสำเร็จแล้ว เราก็ค่อยเพิ่มเป้าหมายต่อไป

การตั้งเป้าหมายแบบเป็นระยะสั้น ๆ ทำให้สามารถไปถึงเป้าหมายได้ไม่ยากนัก ส่งผลให้เกิดกำลังใจจะทำเป้าหมายถัดไปที่ยากขึ้นได้เรื่อย ๆ เพราะจะรู้สึกทำท่ายทุกครั้งที่ได้ตั้งเป้าหมายใหม่ขึ้นมา ทั้งนี้เป้าหมายที่ตั้งไม่ควรจะง่ายเกินไป หรือยากเกินไป หลายครั้งที่รู้สึกท้อล้มนเลวในการออกกำลังกาย อาจเป็นเพราะเป้าหมายที่ตั้งไว้อาจจะไกลตัวเกินไป

SMART Goal Setting นอกจากจะเป็นประโยชน์สำหรับการตั้งเป้าหมายออกกำลังกายแล้ว ยังนำไปใช้กับการปรับพฤติกรรมสุขภาพด้านอื่น ๆ เช่น การวางแผนทานอาหาร หรือการควบคุมน้ำหนัก ได้อีกด้วย แล้วจะพบว่า การตั้งเป้าหมายที่ดีนั้นเป็นจุดสำคัญที่ทำให้ไปสู่สุขภาพที่ดีได้

2. รับประทานอาหารที่เหมาะสม

การรับประทานอาหารที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญเพื่อสุขภาพที่ดี อาหารเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความแข็งแรงให้กับร่างกาย น้าพร อินสิน (2555) ได้พูดถึงแนวทางการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ จัดเป็นวิธีการส่งเสริมสุขภาพทางกายของบุคคลอย่างหนึ่ง การส่งเสริมสุขภาพทางกายด้วยการใช้อาหารนั้น จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงประเภท ชนิด และองค์ประกอบทางเคมีที่อยู่ในสารอาหารว่ามีความครบถ้วนตามที่ร่างกายต้องการ และยังจำเป็นต้องกำหนดสัดส่วน ปริมาณ และความหลากหลายของอาหารให้เหมาะสมสำหรับแต่ละบุคคลด้วย และยังได้ให้ความหมายของอาหารและสารอาหาร ดังนี้

อาหาร หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่มนุษย์รับเข้าสู่ร่างกายแล้วก็ให้เกิดประโยชน์ คือ ช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโต ซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอของร่างกาย และช่วยให้การทำงานของอวัยวะต่าง ๆ เป็นไปด้วยดี

สารอาหาร คือ สารอาหารเป็นสารเคมีที่มีส่วนประกอบในอาหารซึ่งมีความสำคัญต่อร่างกายผู้บริโภค โดยช่วยให้การทำหน้าที่ต่าง ๆ ของร่างกายเป็นไปตามปกติ สารอาหารจะได้มาจากอาหารชนิดต่าง ๆ ซึ่งอาหารแต่ละอย่างมีส่วนประกอบของสารอาหารแตกต่างกันไป สารอาหารแบ่งได้เป็น 6 ชนิด ดังนี้ คาร์โบไฮเดรต ประกอบด้วยน้ำตาลกลูโคส ให้พลังงานแก่ร่างกาย โปรตีน ประกอบด้วยกรดอะมิโน ลิพิด ประกอบด้วยกรดไขมันและกลีเซอรอล เกลือแร่ วิตามิน และน้ำ

ความสำคัญของการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพนั้น กล่าวคืออาหารถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ผู้บริโภคต้องได้รับตลอดชีวิต การบริโภคอาหารที่ถูกต้องหลักการและเหมาะสมซึ่งจะเป็นผลทำให้ผู้บริโภคมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งอาหารมีประโยชน์ต่อสุขภาพ คือ 1. ทำให้ร่างกายเจริญเติบโต และซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ 2. ให้พลังงานซึ่งจำเป็นต่อการทำงานของอวัยวะภายในและทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน 3. ช่วยควบคุมปฏิกิริยาเคมีต่าง ๆ ในร่างกาย และการทำงานของอวัยวะทุกส่วน 4. ช่วยป้องกันและต้านทานโรคให้แก่ร่างกาย

3. พักผ่อนและฟื้นฟู

ในแต่ละวันร่างกายใช้พลังงานในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย การพักผ่อนจึงเป็นสิ่งจำเป็นของการสร้างสุขภาพที่ดีด้วย การออกกำลังกาย การเล่นกีฬา ทั้งระหว่างการฝึกซ้อมและแข่งขัน ร่างกายได้รับความเสียหายจากการใช้งานไม่มากก็น้อย หากร่างกายไม่ได้รับพักผ่อนอย่างเพียงพอร่างกายจะไม่สามารถฟื้นฟูได้อย่างเต็มที่ นำไปสู่ความอ่อนล้าที่ต่อเนื่องซึ่งอาจก่อให้เกิดการบาดเจ็บและการเสื่อมสภาพของกล้ามเนื้อ (Roche, 2019).

การพักผ่อนเพื่อพักฟื้นร่างกายเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก ในการฝึกซ้อมของนักกีฬา จึงควรจัดตารางการฝึกและการพักผ่อนให้พอดีกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความหนักของการฝึก การพักผ่อนให้เพียงพอจะช่วยทั้งในเรื่องของจิตใจ การเรียนรู้ และด้านความจำ ส่วนในเรื่องของร่างกาย ก็จะมีผลดีต่อระบบเผาผลาญ การฟื้นตัวจากอาการบาดเจ็บหรือไม่สบายทั้งหลาย กระบวนการเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในตอนกลางคืน เวลาคืนนอน นักกีฬาที่นอนประมาณ 10 ชั่วโมงในแต่ละคืน มีการพัฒนาในด้านความแข็งแรง ความเร็ว ความคล่องตัว และการตอบสนองในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดีขึ้น การหลับที่มีคุณภาพจะส่งเสริมการหลั่งฮอร์โมนที่ช่วยการฟื้นตัวและซ่อมแซมร่างกายมากขึ้น ตรงกันข้ามหากการนอนพักผ่อนไม่เพียงพอหรือการนอนหลับที่ไม่มีคุณภาพ สามารถทำให้เกิดอาการระบบประสาททำงานผิดปกติ (Autonomic Nervous System Imbalance) ทำให้ระบบการทำงานของต่อมไร้ท่อ ระบบภูมิคุ้มกันมีปัญหา รวมถึงจะทำให้หัวใจทำงานหนักอีกด้วย มากไปกว่านั้น การที่เรานอนน้อยกว่า 7 ชั่วโมงยังส่งผลถึงสุขภาพในด้านของความสามารถในการทำกิจกรรมในแต่ละวันที่ลดลง ร่างกายไม่ตื่นตัว และยังส่งผลต่อความจำ การตอบสนอง และการตัดสินใจ (ภักฎาธิ์ อิงคุลานนท์, 2560)

สรุปได้ว่า กลยุทธ์การสร้างพลังกายมีหลายวิธี ได้แก่ การออกกำลังกายโดยการตั้งเป้าหมายระยะสั้น เพื่อให้สำเร็จได้โดยง่ายก่อน การรับประทานอาหารที่เหมาะสม จะทำให้ร่างกายได้รับพลังงานอย่างเพียงพอ รวมทั้งร่างกายได้รับการซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ และการพักผ่อนและการฟื้นตัว โดยเฉพาะการนอนหลับอย่างเพียงพอ จึงเป็นการเพิ่มพลังกายให้ร่างกายได้มีเวลาในการซ่อมแซมและฟื้นฟูส่วนที่เสียหาย เมื่อใช้ร่างกายอย่างหนัก ร่างกายจำเป็นต้องมีเวลาฟื้นตัว เพื่อป้องกันการบาดเจ็บและภาวะเหนื่อยล้า

กลยุทธ์การสร้างพลังใจ

พลังใจ กำลังใจที่ดี สร้างได้ด้วยตนเอง ผู้มีพลังใจเข้มแข็งจะมีความอดทน ควบคุมอารมณ์ได้ มีอารมณ์ขัน มีเป้าหมายในชีวิต ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค รวมทั้งมีความสามารถในการรับมือกับความเครียดและปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างเหมาะสม การสร้างพลังใจทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การควบคุมอารมณ์

การควบคุมอารมณ์ในการทำงานเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการประสบความสำเร็จ และการมีความสุขในชีวิตการทำงาน การควบคุมอารมณ์จะช่วยให้สามารถจัดการกับสิ่ง

ต่าง ๆ รอบตัวได้อย่างเหมาะสม ไม่เกินขอบเขต และไม่กระทบต่อผู้อื่นหรือตนเองในทางลบ (สินีนางู กำเนิดเพชร, 2545) ประกอบด้วย 4 ประเด็นหลัก ได้แก่

1.1 การตระหนักรู้ในตัวเอง (Self-Awareness) คือ การรู้จักอารมณ์ของตนเอง และสาเหตุที่ทำให้เกิดอารมณ์นั้น

1.2 การควบคุมตนเอง (Self-Regulation) คือ การปรับปรุงพฤติกรรมและการแสดงอารมณ์ของตนเองให้เหมาะสมกับสถานการณ์

1.3 การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) คือ การรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น และปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเห็นอกเห็นใจ

1.4 การอยู่ร่วมกับผู้อื่น (Social Skills) คือ การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างดี เช่น การทำงานเป็นทีม การแก้ไขปัญหา การประพจน์ต่อผู้บังคับบัญชา

สรุป การควบคุมอารมณ์ เป็นความสามารถที่จะจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอารมณ์ในทางลบ เช่น ความโกรธ ฉุนเฉียว อารมณ์ทุกอย่างเกิดขึ้นกับเราได้ แต่มิใช่จะแสดงออกไปทุกอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับเรา ผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ย่อมสามารถควบคุมอารมณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมตามแต่สถานการณ์ รู้จักระบายอารมณ์ออกในรูปแบบที่เหมาะสม

2. ความอดทนมุ่งมั่น

ความอดทนและความมุ่งมั่นช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้จริง ความอดทนจะช่วยลดความเครียด และความมุ่งมั่นจะช่วยให้วางแผนและจัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับงาน วิธีการเสริมสร้างให้มีความมุ่งมั่นกับสิ่งที่ทำ (ชากระ พุทธหล่อ, 2566) แบ่งออกเป็น 4 วิธี ดังนี้

2.1 การสร้างสภาพแวดล้อมให้กับตนเอง กระทำได้ทั้งการหลีกเลี่ยงจากสภาพแวดล้อมและการปรับตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมให้เคยชิน เช่น หากทำงานในสภาพแวดล้อมเสียงดัง ก็หลีกเลี่ยงด้วยการฟังเพลง หรืออาจจะปรับตัวเองให้สามารถทำงานในที่ที่มีเสียงดังได้

2.2 พลังของความตั้งใจ ทำให้ตั้งใจกับสิ่งที่ทำอยู่เสมอ ไม่เหม่อลอยกับสิ่งที่ไม่สำคัญ

2.3 มีความอดทนกับสิ่งที่ทำ ต้องให้เวลากับสิ่งที่ทำ ไม่ควรด่วนตัดสินใจเนื่องจากอารมณ์หงุดหงิดหรือยอมแพ้ แต่ให้มองถึงความสำเร็จและทำไปทีละขั้น

2.4 แบ่งการตั้งเป้าหมายแล้วก้าวไปที่ละขั้น ทำให้รู้สึกว่าการตั้งเป้าหมายแต่ละขั้นนั้นอยู่ไม่ไกลเกินเอื้อม สามารถบรรลุเป้าหมายในระยะเวลานั้น มีผลต่อกำลังใจในการทำงานเพื่อให้ระดับของความสำเร็จต่อไป

สรุป ความอดทนมุ่งมั่นในการทำงานเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้การทำงานนั้นประสบความสำเร็จ เนื่องจากต้อง Focus หรือมุ่งเน้นในสิ่งที่ทำอย่างเต็มที่ และทำอย่างเป็นจริงเป็นจัง ทำด้วยความตั้งใจ และมีความอดทนกับสิ่งที่ทำ

3. กล้าหาญทำสิ่งใหม่

ความกล้า เป็นพลังที่แสนจะธรรมดา แต่สร้างอะไรได้มหาศาล ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนเริ่มจากความกล้า ไม่ว่าจะเป็นความกล้าที่จะก้าวออกจากความสบายใจไปในเส้นทางใหม่ กล้าที่จะเปลี่ยนงาน กล้าที่จะไปเรียนต่อ กล้าที่จะลงทุน หรือกล้าที่จะทำอะไรที่ไม่เคยทำมาก่อน แต่บ่อยครั้งที่ความกลัวเข้ามาครอบงำ ทำให้เสียโอกาสหลาย ๆ อย่างในชีวิตจากความไม่กล้า Jack Krier (2021) นำเสนอ 6 วิธี ช่วยเสริมความกล้าหาญให้แข็งแกร่ง ดังนี้

3.1 เปลี่ยนมุมมองเมื่อเผชิญหน้ากับการตัดสินใจหนึ่งในอุปสรรคสำคัญที่คอยขัดขวางความกล้าหาญคือการที่ตัดสินใจจากมุมมองของตนเองอย่างเดียว เช่น ถ้าถามตัวเองว่า “การลงทุนครั้งนี้คุ้มกับความเสี่ยงหรือไม่” หรือ “ถ้าหากย้ายไปทำงานที่ใหม่จะดีกว่าที่เก่าไหม” มันก็มักจะมีความไม่แน่นอนผุดขึ้นมาในความคิด แต่ถ้าลองเปลี่ยนมุมมอง ลองคิดว่า ถ้าเพื่อนเจอสถานการณ์แบบนี้ จะมีมุมมองอย่างไรกับสถานการณ์นั้น และจะตัดสินใจหรือให้คำปรึกษากับเพื่อนอย่างไร ซึ่งแน่นอนว่าคุณจะได้ค้นพบมุมมองใหม่ ๆ ที่จะทำให้คุณกล้าตัดสินใจมากขึ้น

3.2 ก้าวออกจากพื้นที่ปลอดภัยที่ละนิด อีกหนึ่งสิ่งที่จะช่วยเสริมความกล้าของเรา คือการที่เราค่อย ๆ เผชิญหน้ากับความไม่คุ้นชิน และเริ่มขยายพื้นที่ Comfort Zone ของตัวเองออกไป ถ้าเราให้คนที่ไม่เคยวิ่งเกิน 10 กิโลเมตร ไปวิ่งมาราธอน ก็คงเป็นไปได้ไม่ได้อย่างแน่นอน เช่นเดียวกับการเผชิญหน้ากับความท้าทายที่เราไม่เคยเจอมาก่อน อาจจะลองเริ่มจากการแบ่งความท้าทายนั้นออกเป็นชิ้นส่วนเล็ก ๆ และค่อย ๆ เริ่มทำมันให้สำเร็จทีละขั้น ๆ ไปเรื่อย ๆ ถึงแม้ว่าในตอนแรกอาจจะรู้สึกไม่สบายใจ ไม่คุ้นชิน แต่พอเริ่มที่จะทำมัน ก้าวข้ามจากหนึ่งชิ้นส่วนไปเป็นสองหรือไปเป็นสามชิ้นส่วน จากการกระทำที่เคยต้องใช้ความกล้าหาญอย่างมากก็จะกลายเป็นเรื่องง่าย ๆ ในท้ายที่สุด

3.3 เรียนรู้ที่จะจัดการกับความเสี่ยง และความไม่แน่นอน เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องเผชิญในชีวิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่มีชีวิตใดที่จะปราศจากความเสี่ยงได้ 100% หรืออาจจะพูดได้ว่าคนเราไม่สามารถควบคุมทุก ๆ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต ดังนั้น ในการฝึก

ความกล้าหาญ คุณจะต้องเรียนรู้ที่จะจัดการกับความไม่แน่นอนในชีวิต โดยการ คำนวณ ความเสี่ยง ในแต่ละการตัดสินใจไว้ก่อน อย่างเช่น ถ้ากำลังจะเปิดตัวโปรเจกต์ธุรกิจใหม่ ก็อาจจะตั้งบัญชีเงินสำรองไว้เพื่อเกิดข้อผิดพลาดหรือโปรเจกต์เกิดล้มเหลวขึ้นมา การที่ คำนวณความเสี่ยง ทำให้สามารถที่จะวางแผนสำรอง ประเมินสถานการณ์ และยังทำให้เรา สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น

3.4 รู้จักความกลัวของตัวเอง ในการสร้างความกล้าหาญ จะต้องรู้จักความ กลัวให้ดีเสียก่อน เรียนรู้ว่าตัวเองกลัวอะไร แล้วทำไมถึงกลัว ซึ่งคนส่วนมากมักจะกลัวในสิ่ง ที่ตัวเองนั้น ไม่รู้ มากกว่าสิ่งที่เคยเห็นหรือเกิดขึ้นจริงในชีวิต ลองวิเคราะห์ถึงรากฐานของ ความกังวลและความกลัวว่าเกิดจากอะไร มีเหตุผลภายใต้ความไม่กล้าของตนเองหรือไม่ และเมื่อทราบแล้วก็จะสามารถจัดการกับมันได้อย่างตรงจุดและก้าวผ่านมันมาได้ อย่าง ง่ายดายมากขึ้น

3.5 ยอมรับในความไม่สมบูรณ์แบบ สิ่งสำคัญคือต้องยอมรับว่าไม่มีใครบน โลกนี้สมบูรณ์แบบ เมื่อยอมรับแล้วว่าความสมบูรณ์แบบไม่มีอยู่จริง ความกล้าจะค่อย ๆ กลับขึ้นมา แทนที่เราจะโฟกัสไปที่ผลลัพธ์ที่สมบูรณ์แบบ ลองเปลี่ยนมาโฟกัสที่ ความก้าวหน้า วันนี้พัฒนาไปมากกว่าเมื่อวานอย่างไรบ้าง ดีขึ้นอย่างไรบ้าง อย่าไปหวังว่า จะต้องทำแล้วสมบูรณ์แบบเลยทีเดียว คุณต้องยอมรับว่าความสมบูรณ์แบบไม่ได้หมายถึง ความกล้าหาญ แต่เป็นการที่รู้และยอมรับข้อดี-ข้อเสียของตนเอง และใช้มันในการพัฒนา จึงจะเป็นความกล้าหาญอย่างแท้จริง

3.6 เรียนรู้จากความล้มเหลว สุดท้ายนี้อาจจะต้องปรับมุมมองที่มีต่อความ ล้มเหลว บางคนอาจจะมองความล้มเหลวเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าเราจะไม่ประสบความสำเร็จใน ชีวิต แต่ความจริงแล้วมันไม่ใช่อย่างนั้น ลองมองว่าความล้มเหลวเป็นประสบการณ์อันล้ำค่า และเป็นบทเรียนที่ต้องวิเคราะห์ หากคำตอบว่าทำไมถึงล้มเหลว นำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากความ ล้มเหลวในแต่ละครั้งมาปรับใช้ เพื่อที่ครั้งหน้าจะสามารถเลือกทางเดินที่ถูกต้องและไม่ทำ พลาดแบบเดิม ๆ อีกต่อไป

สรุป ความกล้าหาญคือ พลังที่ดึงดูดที่มนุษย์พึงมี ความกล้าหาญคือการที่ยึดมั่นใน สิ่งที่ถูกที่ควรและทำในสิ่งที่ถูกต้องและต้องทำ โดยไม่ให้ความกลัวเข้ามาเป็นสิ่งที่ขัดขวาง ความกล้าหาญในการทำสิ่งใหม่นั้นเริ่มจากการเปลี่ยนมุมมองเมื่อเผชิญหน้ากับการตัดสินใจ ก้าวออกจากพื้นที่ปลอดภัยของเราทีละนิด เรียนรู้ที่จะจัดการกับความเสี่ยง รู้จักความกลัว ของตัวเอง ยอมรับในความไม่สมบูรณ์แบบ และเรียนรู้จากความล้มเหลว

กลยุทธ์องค์กรป้องกันภาวะหมดไฟในการทำงาน

นอกจากกลยุทธ์สร้างพลังกาย พลังใจให้ตนเองของพนักงานทุกคนแล้ว ผู้บริหารในองค์กรยังสามารถจัดทำกลยุทธ์ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างพลังกายและพลังใจของพนักงาน เพื่อป้องกันภาวะหมดไฟในการทำงานได้อีกด้วย (World Health Organization, 2019) ดังนี้

ส่งเสริมวัฒนธรรมที่เป็นมิตรต่อสุขภาพจิต องค์กรสามารถเริ่มแก้ไขอาการ Burnout ด้วยการส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดี ด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ส่งเสริมให้พนักงานใช้วันหยุดพักผ่อน จัดเซสชันการทำสมาธิหรือโยคะสำหรับพนักงาน ทบทวนนโยบายในที่ทำงานเพื่อสร้างความยืดหยุ่นให้กับพนักงานอย่างเหมาะสม หรือช่วยลดภาระงานที่ล้นหลามของพนักงาน ผู้บังคับบัญชาต้องรู้จักสังเกตว่ามีพนักงานคนไหนที่กำลังต้องการความช่วยเหลืออยู่หรือไม่

สร้างพื้นที่ปลอดภัยสำหรับพนักงานในการแสดงความรู้สึก ผู้นำหลาย ๆ คนมักพยายามจะสร้างวัฒนธรรมที่ระงับการแสดงอารมณ์ที่ไม่เป็นไปในเชิงบวก เพราะการทำเช่นนี้ทำให้องค์กรเชื่อว่าสามารถสร้างวัฒนธรรมที่สามารถจัดการความรู้สึกและการแสดงออกของพนักงานได้ แต่จริง ๆ แล้ว ผู้นำและผู้จัดการควรสร้างพื้นที่ปลอดภัยที่พนักงานรู้สึกสบายใจในการแสดงความรู้สึกของตัวเองทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ เพราะการแสดงอารมณ์นั้นมีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ การตัดสินใจ ประสิทธิภาพในการทำงาน และความมุ่งมั่นในการทำงานของพนักงาน

ตรวจสอบให้แน่ใจว่าพนักงานได้รับการดูแลแม้ว่าภาวะ Burnout ส่วนใหญ่จะเกิดจากประสบการณ์ในที่ทำงาน แต่อิทธิพลจากภายนอกก็เป็นปัจจัยที่สนับสนุน Burnout ได้เช่นกัน แรงกดดันจากภายนอกที่พนักงานมักเผชิญ เช่น ปัญหาทางการเงิน ปัญหาครอบครัวและความสัมพันธ์ ปัญหาที่เกิดการเสียเปรียบทางสังคม ความสูญเสีย หรือปัญหาสุขภาพ ล้วนมีส่วนในการทำให้พนักงานรู้สึก Burnout ได้ เพราะฉะนั้นการดูแลพนักงานจะหมายถึงการหาโปรแกรมและทรัพยากรต่าง ๆ ที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนพวกเขาในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอกสถานที่ทำงานด้วย

ดำเนินการตาม Feedback ที่ได้รับจากพนักงาน พนักงานที่รู้สึกว่าได้รับการรับฟังและรู้สึกว่าความคิดเห็นของพวกเขาที่มีความสำคัญจะมีพลังในการทำงานมากกว่า การอนุญาตให้พนักงานเสนอความคิดเห็นและทางเลือกในการออกแบบสภาพแวดล้อมในการทำงาน หรือการส่งเสริมการมอบอำนาจการตัดสินใจให้พนักงาน เช่น การกำหนดวันที่

ทำงานจากที่บ้านหรือเข้าไปทำงานที่ออฟฟิศ จะสามารถช่วยและเพิ่มความไว้วางใจของพนักงานต่อผู้นำ ผู้จัดการ และองค์กร

สรุปว่า การรู้สึกถึงความเครียดในการทำงานอาจเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่หากองค์กรมีผู้นำที่ดี แนวทางการปฏิบัติที่สอดคล้องกับความต้องการของพนักงาน และผู้นำที่ทุ่มเทในการแก้ไขปัญหา ผู้นำองค์กรก็จะสามารถช่วยลดปัญหา Burnout ในทีมได้ และถึงแม้การดึงดูพนักงานที่ Burnout ให้กลับมา Engage อีกครั้งจะไม่สามารถทำให้สำเร็จได้อย่างรวดเร็ว เพราะสิ่งนี้อาจต้องใช้เวลาแก้ไขเป็นสัปดาห์ เป็นเดือน หรืออาจเป็นเวลานานมากจนเกินไปหากมองจากมุมมองของพนักงาน แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ผู้นำองค์กรก็ไม่ควรที่จะละเลยปัญหาเหล่านี้และจะต้องรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตัวเองในการป้องกันไม่ให้อาการเหล่านี้เกิดขึ้นต่อไปได้อีก

สรุป

ภาวะหมดไฟในการทำงาน (Burnout) ส่งผลกระทบต่อสุขภาพกาย สุขภาพใจ การเข้าสังคม ความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง รวมไปถึงทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง การสร้างพลังกาย ไม่ว่าจะเป็น การออกกำลังกาย การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การพักผ่อนที่เพียงพอ และพลังใจ เช่น การควบคุมอารมณ์ อดทนมุ่งมั่น กล้าหาญทำสิ่งใหม่ ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของตัวพนักงานเองในการส่งเสริมให้เกิดพลังในการทำงานให้มีประสิทธิภาพที่ดีในสภาวะที่ท้าทายและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และในส่วน of องค์กรเองผู้บริหารควรกำหนดกลยุทธ์การสร้างสภาพแวดล้อมในที่ทำงานให้ส่งเสริมการสร้างพลังกายและพลังใจของพนักงานโดยการส่งเสริมวัฒนธรรมที่เป็นมิตรต่อสุขภาพจิต สร้างพื้นที่ปลอดภัยสำหรับพนักงานในการแสดงความรู้สึก ตรวจสอบให้แน่ใจว่าพนักงานได้รับการดูแล และดำเนินการตาม Feedback ที่ได้รับจากพนักงาน ซึ่งการผสมผสานกลยุทธ์จากทั้งส่วนที่พนักงานสร้างเอง และส่วนที่องค์กรสร้างให้เข้าด้วยกัน จะส่งผลให้พนักงานมีความพร้อมในการทำงาน การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้กับองค์กร เกิดผลผลิตประสิทธิภาพ (Productivity) ตามเป้าประสงค์ที่องค์กรคาดหวังนั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

ชากรุระ พุทธหล่อ. (2566). *ทำอย่างไรให้เป็นคนมีความมุ่งมั่น (How to Be Single Minded?)*. สืบค้น 22 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.softbankthai.com/Article/Detail/19713>

- นำพร อินสิน. (2555). *อาหารเพื่อสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภักฎารินทร์ อิงกุลานนท์. (2560). *การนอนและการออกกำลังกาย ของคู่กันที่คนเล่นกีฬาไม่ควรมองข้าม*. สืบค้น 22 สิงหาคม 2566, จาก <https://urbancreature.co/sleeping-sport/>
- ลัญญณ์ศักดิ์ อรรถยากร. (2566). *ภาวะหมดไฟ (Burnout syndromes)*. สืบค้น 22 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.medparkhospital.com/lifestyles/burnout-syndrome>
- วรัญญา วชิโรตม. (2554). ปัจจัยพยากรณ์ภาวะหมดไฟในการทำงานของผู้ให้การปรึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน. *วารสารจิตวิทยาคลินิก*, 42(2), 19-31.
- ศรีสกุล เขียบแหลม. (2562). ภาวะหมดไฟในการทำงาน. *วารสารแพทยสารทหารอากาศ*, 65(2), 44-52.
- สินีนากู กำเนิดเพชร. (2545). ความฉลาดทางอารมณ์. *วารสารวิชาการปฏิบัติการ*, 4, 18-20.
- Freudenberger, H. J. (1974). Staff burn-out. *Journal of Social Issues*, 30(1), 159-165.
- Jack Krier. (2021). *6 Powerful Ways to Have More Courage*. Retrieved August 22, 2023, from <https://medium.com/mind-cafe/6-powerful-ways-to-have-more-courage-c93d28fe2e65>.
- Potter, B.A. (1997). *Preventing Job Burnout*. Illinois: Crip Publications. Inc.
- Roche, D. (2019). *Why Rest Days Are Important for Long-Term Growth. Most athletes should be taking at least one rest day each week*. Retrieved August 22, 2023, from <https://trailrunnermag.com/training/trail-tips/why-rest-days-are-important-for-long-term-growth.html>.
- Sanook. (2566). *วิธีตั้งเป้าหมาย “ออกกำลังกาย” ให้สำเร็จด้วยหลัก SMART*. สืบค้น 22 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.sanook.com/health/24409/>
- World Health Organization. (2019). *Burn-out an “occupational phenomenon”: International Classification of Diseases*. Retrieved August 22, 2023, from <https://www.who.int/news/item/28-05-2019-burn-out-an-occupational-phenomenon-international-classification-of-diseases>.

นวัตกรรมการเมืองยุคใหม่ของประเทศไทย ศึกษาวิเคราะห์จาก
ผลการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2566*

POLITICAL INNOVATION IN THE NEW ERA OF THAILAND STUDY AND
ANALYSIS OF THE RESULTS OF THE 2023 GENERAL ELECTION

ธนกฤต โพธิ์เงิน

Thanakrit Phoengurn

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Pathumthani University

Corresponding Author E-mail: thanakrit@ptu.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของบทความนี้ เพื่อศึกษานวัตกรรมทางการเมืองในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2566 การเลือกตั้งครั้งนี้ พรรคก้าวไกลมีการใช้นวัตกรรมทางการเมืองโดยการออกแบบนโยบายการเมืองและสาธารณะแบบก้าวกระโดดแตกต่างจากพรรคการเมืองอื่น เพื่อที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการรณรงค์สื่อสารกับประชาชน ที่มีลักษณะ 1. ใช้ความแตกต่างจากวิธีการหาเสียงยุคเก่าโดยใช้นโยบายพรรคและภาวะผู้นำยุคใหม่ 2. เน้นการใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะติ๊กต็อก ยูทูบ ที่ไม่ต้องจ่ายเงิน (ใช้ฟรี) เพื่อเข้าถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าใจและจดจำนโยบายและผู้สมัครของพรรค 3. ไม่ใช้เงินซื้อคะแนนเสียง 4. ใช้นโยบายนำและผู้นำเป็นคนหนุ่มที่ฉลาด ตัวแทนคนรุ่นใหม่วัยหนุ่มสาว และ 5. เน้นย้ำผลงานการพูดในสภาผู้แทนราษฎรเป็นเวลา 4 ปีเต็ม นวัตกรรมทางการเมืองดังกล่าวส่งผลให้พรรคก้าวไกลซึ่งเข้าสู่อำนาจเพียงสมัยที่สองมีชัยชนะในการเลือกตั้งทั่วไปและได้คะแนนเสียงเป็นอันดับหนึ่ง โดยได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 151 คน จากผู้สมัครรับเลือกตั้งที่แข่งขันกัน 67 พรรคการเมือง ผลการเลือกตั้งของพรรคก้าวไกลเป็นการสร้างมิติทางการเมืองยุคใหม่ที่พรรคการเมืองและนักการเมือง รวมทั้งผู้ที่สนใจทางการเมืองสามารถใช้เป็นบทเรียนในการเลือกตั้งคราวต่อไป

คำสำคัญ: นวัตกรรม; การเมืองยุคใหม่; การเลือกตั้งทั่วไป; พรรคก้าวไกล

* Received October 3, 2023; Revised October 27, 2023; Accepted November 15, 2023

Abstract

The objective of this article was to study political innovation in the 2023 general election campaign. This election, the Move Forward Party used political innovation by designing progressive political and public policies, different from other political parties. To face the rapid changes in the world in terms of politics, economy, society, and technology. Social media were used as a tool in the campaign to communicate with the public that characteristics were as follows: 1. used diversification of opposite types of old method of the older parties by using their party policy and the era of new generation leadership 2. emphasized the use of social media, especially TikTok, YouTube, which did not require payment (free to use) to reach voters, understand and remember the party's policies and candidates 3. did not use money to buy votes. (There was no case yet regarding vote buying.) 4. Used leading policies and leader were smart young Voters representing the new generation, young people and 5. Emphasis on speaking performance in the House of Representatives for 4 full years. The mentioned political innovation resulted in the Move Forward Party, which entered only its second term, winning the general election. It became the first party to win 151 members of the House of Representatives from candidates competing in the election from 67 political parties. The election results of the Move Forward Party created a new political dimension in which political parties and politicians Including those interested in politics, they can use this as a lesson in the next election.

Keywords: Innovation; New Era of Politics; General Election; Move Forward Party

บทนำ

ในช่วงครึ่งหลังของทศวรรษ 2000 สื่อสังคมออนไลน์เข้าสู่เวทีการเมืองที่มีส่วนอย่างสำคัญทำให้บาร์ค โอบามาชนะเลือกตั้งประธานาธิบดีอเมริกันปี 2551 (Cogburn & Espinoza, 2011) นวัตกรรมสื่อใหม่นี้มีพัฒนาการความฉลาดที่เพิ่มขึ้นจากความเชี่ยวชาญ

และประสบการณ์ในการรณรงค์หาเสียงของพรรคการเมือง (Kreiss, 2012) ความสำคัญของสื่อสังคมออนไลน์ได้ถูกนำมาใช้ได้จริงในการเลือกตั้งทั่วไปของไทยเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2566 เป็นการเลือกตั้งครั้งที่ 2 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 การเลือกตั้งมีความสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทยที่มีเจตจำนงจะพัฒนาการเมืองไทยให้เป็นประชาธิปไตยสากลมิใช่ประชาธิปไตยแต่ในนาม (O'Donnel & Schmitter, 1986) โดยไม่ยอมรับอำนาจของประชาชนที่เลือกผู้แทนไปทำหน้าที่นิติบัญญัติออกกฎหมาย หน้าที่บริหารประเทศและหน้าที่ตุลาการในการตัดสินใจตัดสินคดีความ การเลือกตั้งที่เสรีและยุติธรรม มีการเลือกตั้งเป็นประจำตามวาระถือเป็นเงื่อนไขขั้นต่ำสำหรับระบอบประชาธิปไตย (Dahl 1971; Diamond 1999) ที่พรรคการเมืองเสนอผู้สมัครรับการเลือกตั้งเป็นประจำทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง (Sartori 1976) การเลือกตั้งจึงถูกใช้เป็นการวัดความมั่นคงของระบอบประชาธิปไตยของสังคม และองค์การระหว่างประเทศยังใช้ความเป็นประชาธิปไตยเป็นดัชนีวัดความมีธรรมาภิบาล (Good Governance) และมีการกำหนดมาตรฐานวัดทางการเมืองที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย ได้แก่ การมีส่วนร่วม (Political Participation) และหลักนิติธรรม (Rule of Law) ซึ่งมาตรการเหล่านี้ยังถือเป็นองค์ประกอบในการบริหารประเทศที่มีความโปร่งใส (Transparency) อีกทางหนึ่ง เราจะสังเกตได้จากที่คะแนนความโปร่งใสที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติได้ประเมินความโปร่งใสของไทยในช่วงที่การเมืองไม่เป็นประชาธิปไตยหรือรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหารจะได้คะแนนต่ำ

การเลือกตั้งมิใช่กระบวนการที่จะเป็นหลักประกันว่ามีความเป็นประชาธิปไตย ถ้าการเลือกตั้งนั้นมิได้เกิดขึ้นโดยเสรีและยุติธรรม ดังเช่นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ หรือประเทศที่ปกครองแบบเผด็จการยอมให้มีการเลือกตั้งเหมือนกัน แต่เป็นการเลือกตั้งเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับผู้นำในการบริหารการเมือง ที่ผู้มีอำนาจจะใช้พรรคการเมือง ซึ่งมีพรรคเดียว หรือมีพรรคที่ผู้นำควบคุมสั่งการได้เบ็ดเสร็จที่ใช้การเลือกตั้งเพื่อเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่อุดมการณ์ของผู้นำและระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ไปสู่ประชาชน และสร้างฐานการสนับสนุนทางการเมือง (Binder 1978) ไม่ใช่เรื่องแปลกที่ผู้นำจะ “ผลิต” การเลือกตั้งเพื่อแสดงว่าตนได้รับเลือกจากประชาชน บางกรณีก็เปิดโอกาสให้พรรคการเมืองอื่น ๆ มีส่วนร่วมได้อย่างจำกัด วิธีการเลือกตั้งแบบนี้มีให้เห็นอยู่หลายประเทศ เช่น กัมพูชา จีน รัสเซีย เวียดนาม เป็นต้น

การรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้ง พรรคการเมืองและผู้สมัครจะนำเสนอนโยบายล่วงหน้าในการบริหารประเทศให้ประชาชนพิจารณาประกอบการตัดสินใจเลือกผู้แทนของ

ตนเพื่อไปทำหน้าที่ทางนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ ที่เรียกว่า สัญญาประชาคม (Social Contract) (Hobbes, 1651; Umeh, 2021) และพบว่าปรากฏการณ์การเลือกตั้งของไทย เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2566 ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในเชิงพัฒนาการที่ดีขึ้นหลายประการ เช่น การซื้อสิทธิขายเสียงไม่มีประสิทธิผลเหมือนการเลือกตั้งที่ผ่านมา ประชาชนไม่เลือกผู้สมัครของพรรคการเมืองที่เคยสนับสนุนผู้นำที่มีที่มาจากการยึดอำนาจ ไม่สนับสนุนนักการเมืองที่บิดพลิ้ว ประชาชนได้จดจำคำพูด นโยบายระหว่างหาเสียง และจะทวงถามไม่เฉพาะช่วงเวลาที่เขาเสียงเท่านั้น ยังติดตามทวงถามตลอดเวลาที่จัดตั้งรัฐบาล และการทำหน้าที่ในสภา และยังพบอีกว่าบรรยากาศโดยรวมเป็นการต่อสู้ในเชิงอุดมการณ์ ระหว่างฝ่ายนิยมประชาธิปไตยและฝ่ายที่ไม่ชัดเจนในประชาธิปไตย ฯลฯ มีการนำเสนอแนวคิด นโยบาย อุดมการณ์ทางการเมืองทั้งที่เหมือนและแตกต่างกันโดยหวังดึงคะแนนเสียงสนับสนุนจากประชาชนให้ได้มากที่สุด และอีกปรากฏการณ์หนึ่งที่นักศึกษาวិเคราะห์ เนื้อหาการใช้เทคโนโลยีด้านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) นวัตกรรมการเมืองในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ที่ส่งผลให้พรรคก้าวไกลชนะในการเลือกตั้ง จึงเป็นวัตถุประสงค์ของบทความนี้ และผลการเลือกตั้งทั่วไปครั้งนี้จะเป็นบทเรียนสำหรับพรรคการเมือง นักการเมือง ต่อไป

นวัตกรรม

“นวัตกรรม” ภาษาอังกฤษ Innovation ภาษาลาติน Innovatus ในภาษาละติน หมายถึง “การทำให้ใหม่หรือแตกต่าง” เป็นคำค่อนข้างใหม่ในภาษาไทยพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึง สิ่งที่ทำขึ้นใหม่หรือแปลกจากเดิมซึ่งอาจจะเป็นความคิด วิธีการ หรืออุปกรณ์ เป็นต้น คำนี้ใช้กันแพร่หลายในการบริหารธุรกิจ การตลาด และทุกด้านของชีวิตทางสังคม นวัตกรรมที่เป็นแนวคิดถูกนำมาใช้ในทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมือง สามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่แตกต่างกันอย่างเป็นรูปธรรม หรืออีกนัยหนึ่งนวัตกรรมเป็นสิ่งที่คิดค้นขึ้นใหม่ที่บ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่ล้ำหน้ากว่าสิ่งที่เป็นอยู่ การเสนอแนวคิดใหม่ การก้าวข้ามขีดจำกัดแบบเดิม และการคิดค้นผลิตภัณฑ์ขึ้นมา (Barker, 2002) นวัตกรรมจึงเป็นแนวคิดที่แพร่หลายในทุกสาขา ดังที่คำจำกัดความ นวัตกรรม หมายถึง การละทิ้งกิจวัตรและสิ่งเดิม ๆ และเกิดแนวที่แตกต่างจากเดิม เราพบเห็นได้ในหลายสาขารวมถึงโครงสร้างองค์กรหรือสถาบันในด้านการจัดการ และการตลาด รวมทั้งการเมือง สิ่งหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญคือนวัตกรรมเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม การบริหาร หรือการทำงานที่ให้ความสำคัญกับนวัตกรรมถือเป็นการบริหารที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ชนิดหนึ่ง

ซึ่งปัจจุบันนวัตกรรมได้รับความสนใจทั้งภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคม (Yazici, 2018) แม้แต่พรรคการเมืองและนักการเมืองได้ให้ความสำคัญกับนวัตกรรมที่นำมาปรับใช้กับการเมืองเช่นกัน (The Nation, 2023)

นวัตกรรมเป็นการสร้างผลลัพธ์ใหม่ที่มีมูลค่ามากเกินความคาดหมาย ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ บริการ และแนวคิดใหม่ ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างมูลค่าเกินส่วนที่ปกติจะทำได้ เมื่อนำมาปรับใช้ในทางเทคนิค นวัตกรรม จึงหมายถึง กระบวนการทางความคิด แนวคิด ต้นแบบ การผลิต และการตลาด ดังนั้นแนวคิดนวัตกรรมควรนำมาใช้เพื่อให้ทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคสมัยใหม่ กล่าวโดยรวมนวัตกรรมไม่ใช่การค้นพบสิ่งที่ยังไม่ถูกค้นพบ แต่เป็นการสร้างแนวคิดหรือมุมมองใหม่เกี่ยวกับสิ่งที่มีอยู่แล้ว นวัตกรรมเป็นทั้งแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เป็นโอกาสในการสร้างความแตกต่าง นวัตกรรมอาจเป็นเทคโนโลยีที่มีพื้นฐานจากการวิจัยและพัฒนา ยังรวมถึงสาขาที่ไม่ใช่เทคโนโลยีด้วย เช่น การตลาด การบริหารธุรกิจ องค์กรและการเมือง นอกจากนี้ นวัตกรรมยังจัดเป็นนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ บริการ กระบวนการ การตลาด องค์กร และรูปแบบธุรกิจ ปัจจุบันนวัตกรรมทางสังคมเป็นสิ่งใหม่หรือวิธีการใหม่สนับสนุนให้ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดังที่เราได้รับทราบในปัจจุบัน

นวัตกรรมทางการเมือง

การนำแนวคิดนวัตกรรมมาปรับใช้ทางการเมือง อาจเรียกว่าเป็นนวัตกรรมทางการเมือง กล่าวคือนวัตกรรมนั้นมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ในด้านการเมือง และนโยบายสาธารณะ ภาครัฐจำเป็นต้องมีนวัตกรรมมากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมยุคใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมไม่ว่าเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี นวัตกรรมในทางเศรษฐกิจและธุรกิจอาจเห็นและสัมผัสได้ชัดเพราะกระบวนการหรือผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจหรือธุรกิจสามารถสนองตอบความต้องการและสร้างมูลค่าเกินความคาดหมายของคนทั่วไปได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น ธุรกิจออนไลน์ การซื้อขายสินค้าผ่านระบบออนไลน์ การเงินการธนาคารออนไลน์ เป็นต้น สำหรับนวัตกรรมในทางการเมืองและการปกครองเป็นเรื่องเกี่ยวกับการค้นหาวิธีใหม่ ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตของพลเมือง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเอาชนะโครงสร้างและรูปแบบการคิดเก่า ๆ ที่เป็นการเปิดรับเทคโนโลยี และแนวคิดใหม่ ๆ ดังกรณีการณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทั่วไปเราได้เห็นนักการเมือง พรรคก้าวไกลที่ใช้วิธีการหาคะแนนเสียงแนวใหม่ที่ได้ผลเกินความคาดหมาย และนวัตกรรมทาง

การเมืองยังมุ่งหวังที่จะเสริมสร้างประชาธิปไตยให้เข้มแข็ง เช่น การลงคะแนนเสียงด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ การลงประชามติด้วยเทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain Technology) เป็นต้น

นับแต่นี้ไปพลเมืองจะมีการเรียกร้องและต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการแก้ไขในรูปแบบต่าง ๆ ที่เคยใช้อยู่ เช่น การลงประชามติ การอภิปรายในที่สาธารณะ การพิจารณาคดี การร่วมพิจารณากฎหมายของรัฐสภา ฯลฯ การแก้ไขเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นกระบวนการของนวัตกรรมทางการเมือง ดังนั้นนวัตกรรมทางการเมืองจะถูกนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตย (Smith, 2009; Michels, 2011) หรือสร้างความชอบธรรมให้กับผู้นำ เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้ทางการเมืองไม่เพียงแต่ยกระดับความเป็นประชาธิปไตย แต่ยังส่งผลทำให้เกิดการล่มสลายของภาคประชาสังคมแบบเดิมอีกด้วย (Putnam, 2000) นวัตกรรมทางการเมืองจึงเป็นเรื่องของกระบวนการหรือผลลัพธ์ทางการเมืองเกินความคาดหมาย โดยใช้ความสามารถของเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยช่วยในการผลิตเนื้อหา ผลิตภัณฑ์กรรมการเมืองและส่งผ่าน ส่งต่อบนสื่อสังคมออนไลน์และสื่ออื่น ๆ เพื่อเข้าถึงประชาชนและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างรวดเร็ว สะดวกและหลากหลายวิธีการเช่น การรณรงค์หาเสียง การวิพากษ์การเมือง การติดตามประเมินผลกิจกรรมทางการเมืองของนักการเมือง เป็นต้น

การสื่อสารทางการเมือง

นวัตกรรมทางการเมืองและการสื่อสารทางการเมืองไม่สามารถแยกอิสระจากกันได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือการสร้างหรือการผลิตนวัตกรรมขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ในทางการสื่อสารทางการเมือง หัวใจสำคัญของการเมืองระบอบประชาธิปไตย คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน การที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นการสมัครเป็นสมาชิกพรรค การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ฯลฯ ตลอดประวัติศาสตร์ของการเมืองระบอบประชาธิปไตย ผู้นำทางการเมืองได้สื่อสารกับประชาชนเพื่อให้ได้รับความชอบธรรมและมีความมั่นใจในตัวผู้นำที่จะทำให้ประชาชนไว้วางใจในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หรือประธานาธิบดีแล้วแต่กรณี ซึ่งลักษณะการสื่อสารกับประชาชนในลักษณะดังกล่าวถือว่าเป็นการสื่อสารทางการเมือง (Meriç, 2017) แนวคิดทางการเมืองเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองที่พยายามจะปกครองประชาชน มองอีกมุมหนึ่งการสื่อสารทางการเมืองเกี่ยวข้องกับการครอบงำ การปกครอง การเข้าสู่อำนาจ การมีอิทธิพลต่อประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และความพยายามในการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวและปกครอง รวมทั้ง

ส่งต่อข้อความทางอุดมการณ์ (Uztuğ, 2004; Arici, 2015) การสื่อสารทางการเมืองควรเป็นระบบสองทางหรือหลายทางเพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลในหมู่ประชาชน ภาคสังคมอีกทางหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากการสื่อสารทางการเมืองแบบทางเดียวเช่นอดีตที่ถูกมองว่าเป็นการโฆษณาชวนเชื่อมากกว่า

การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเป็นการสื่อสารทางการเมืองชนิดหนึ่ง เป็นกระบวนการสื่อสารที่มีการหมุนเวียนข้อความทางนโยบายการเมืองที่ประกอบด้วยเรื่องทางการเมืองทุกประเภทระหว่างผู้มีบทบาททางการเมือง ประชาชน และองค์กรสาธารณะอื่น ๆ ระหว่างการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่อาศัยเครื่องมือสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดและมีความโดดเด่นในฐานะตัวแสดงการสื่อสารทางการเมืองระหว่างการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นสื่อทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร เสียง และภาพแบบเดิม ๆ และในยุคดิจิทัลมีการเพิ่มอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ จึงทำให้มีการประดิษฐ์นวัตกรรมทางการเมืองที่สามารถสร้างผลลัพธ์และผลกระทบทางการเมืองได้มากหลายเท่า ดังที่พบในคราวเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2566 มีการใช้เครื่องมือสื่อสารที่เป็นเทคโนโลยีการสื่อสารทันสมัย และใช้ช่องทางการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์กันอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะพรรคการเมืองของคนรุ่นใหม่ นักการเมืองรุ่นใหม่

การสื่อสารทางการเมืองเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง การโฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การประชุม หรือการแลกเปลี่ยนข้อความจากผู้สมัครและพรรคการเมือง ทิศนคติทางการเมืองและการลงคะแนนเสียง (Kiliçaslan, 2008) ในการสื่อสารทางการเมืองมีจุดประสงค์หลักคือการโน้มน้าวประชาชนให้การสนับสนุนความคิดทางการเมือง ซึ่งลักษณะข้อความการสื่อสารทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องมีความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา เนื้อหามีคุณภาพโน้มน้าวใจ ข้อความกระชับชัดเจน คำนึงถึงคุณลักษณะส่วนบุคคล มีการทำซ้ำบ่อย ๆ และ เลือกสิ่งที่ถูกต้องตรงใจประชาชน ช่องทางการสื่อสารที่สามารถนำสารเข้าถึงประชาชนได้มากและเร็ว (Aziz, 2003) นอกจากนี้ยังต้องมีการใช้ภาษาที่ดีและคล่องแคล่ว รูปแบบการแต่งกาย รูปร่างหน้าตา จังหวะเวลาที่เหมาะสม การฟังอีกฝ่ายที่ให้เกียรติกัน การยินยกรานไม่เกินขอบเขต ความจริงใจ และความเคารพในการสื่อสาร ถือเป็นแนวคิดสำคัญในการสื่อสารทางการเมืองที่สำคัญนักการเมืองต้องมีทักษะในการโน้มน้าวใจ และดึงดูดผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้เข้าสู่แนวทางทางการเมืองของตนเอง

นวัตกรรมในการหาเสียงเลือกตั้ง

นวัตกรรมเป็นสิ่งที่คิดค้นขึ้นใหม่ที่บ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่ล้ำหน้ากว่าสิ่งที่เป็นอยู่หรือที่เคยปฏิบัติมาโดยมีการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ การเสนอแนวคิดใหม่ การคิดค้นวิธีการ การใช้อุปกรณ์ผลิตภัณฑ์ใหม่ขึ้นมา เป็นการก้าวข้ามขีดจำกัดแบบเดิม ๆ ปรากฏการณ์ในช่วงการรณรงค์เลือกตั้งเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2566 พบว่า พรรคการเมืองและนักการเมืองได้มีการคิดประดิษฐ์สิ่งๆที่เรียกว่า นวัตกรรมทางการเมืองที่เป็นส่วนผสมของแนวคิดการรณรงค์หาเสียงและมีวิธีการนำเสนอแนวคิดนโยบายที่แตกต่างไปจากเดิม โดยใช้อุปกรณ์การสื่อสารที่ทันสมัยสื่อสารกับประชาชน และพบอีกว่านวัตกรรมการรณรงค์หาเสียงในครั้งนี้ พรรคก้าวไกล พรรคการเมืองของคนรุ่นใหม่ใช้นวัตกรรมทางการเมืองได้ดีกว่าพรรคการเมืองเก่า และก่อนที่จะพิจารณาองค์ประกอบของนวัตกรรมทางการเมืองในการรณรงค์หาเสียงครั้งนี้ขอออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ แนวคิด อุดมการณ์ที่สื่อออกมาในรูปของนโยบายสาธารณะ วิธีการสื่อสาร และอุปกรณ์ที่เป็นเทคโนโลยีในการสื่อสาร ควรที่ศึกษาความเป็นมาของพรรคก้าวไกล พอสังเขป

พรรคก้าวไกล (Move Forward Party) จัดทะเบียนก่อตั้งพรรคเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยใช้ชื่อว่า “พรรคร่วมพัฒนาชาติไทย” มีการเปลี่ยนชื่อเป็น “พรรคพลังพลเมือง” เมื่อปี พ.ศ. 2562 และเปลี่ยนชื่อเป็นพรรค “ก้าวไกล” ปี พ.ศ. 2563 ภายหลังจากที่พรรคอนาคตใหม่ถูกยุบ และสมาชิกส่วนใหญ่ย้ายมาสังกัดพรรคก้าวไกล มีนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ เป็นหัวหน้าพรรค เป็นสัญลักษณ์ผู้นำเป็นคนหนุ่มที่ฉลาดตัวแทนคนรุ่นใหม่ ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ 14 พฤษภาคม 2566 พรรคการเมืองนี้มีอุดมการณ์ในการ “ยึดมั่นประชาธิปไตย ต่อต้านการรัฐประหาร” และ “ผลักดันนโยบายที่ก้าวหน้าต่อไป” (หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ, 2020) เป็นที่รู้จักของประชาชนในการทำหน้าที่ฝ่ายค้านในรัฐสภาตลอดสี่ปีที่ผ่านมา ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งนี้พรรคก้าวไกลได้รับคะแนนเสียงสนับสนุนจากประชาชนมาเป็นอันดับหนึ่งคือได้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถึง 151 คน โดยยังไม่ปรากฏว่ามีคดีความเรื่องการใช้จ่ายเงินซื้อเสียง ชัยชนะครั้งนี้ของพรรคก้าวไกลได้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่เป็นเครื่องมือช่วยในการรณรงค์หาเสียง และมีกลยุทธ์หาเสียงที่ผลิตเนื้อหา นโยบายและกิจกรรมหาเสียงอยู่บนแพลตฟอร์ม สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media- Platform) ตามความนิยมในการบริโภคสื่อ ของคนในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะ คนรุ่นใหม่ และคนหัวก้าวหน้า ที่สำคัญคือเนื้อหา นโยบายและกิจกรรมทางการเมืองที่ถูกสร้างขึ้นโดยผู้บริโภคนอกเหนือจากที่พรรคผลิตเอง (User Generated Content) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า UGC (Market Think, 2023)

แนวคิด อุดมการณ์

แนวคิด อุดมการณ์ที่ถูกออกแบบปรากฏในรูปของนโยบายการหาเสียงของพรรคการเมืองสามารถจำแนกเป็น 2 จุดเน้น คือ นโยบายเชิงสังคม และนโยบายเชิงเศรษฐกิจ ภายใต้การเมืองแบบประชาธิปไตยที่ให้มีการเลือกตั้งอย่างอิสระเสรีและยุติธรรม พรรคการเมืองที่ชูนโยบายเน้นจะแก้ไขปัญหาทางสังคมและปัญหาสังคมที่เกี่ยวข้องเศรษฐกิจ ได้แก่ พรรคก้าวไกล พรรคภูมิใจไทย พรรคพลังประชารัฐ พรรครวมไทยสร้างชาติ พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคชาติไทยพัฒนา พรรคเหล่านี้จะมีจุดเน้นที่จะแก้ไขปัญหาทางสังคม โดยพิจารณานโยบายพอสังเขปในนโยบายของแต่ละพรรคการเมือง ดังนี้ นโยบายพรรคก้าวไกล เช่น การปราบทุจริต นโยบายปฏิรูปกองทัพ การยกเลิกการเกณฑ์ทหาร เพิ่มเบี้ยผู้สูงอายุเป็น 3,000 บาทต่อเดือน เป็นต้น นโยบายพรรคภูมิใจไทย เช่น นโยบายพักหนี้ 3 ปี คนละไม่เกิน 1 ล้านบาท พลังงานสะอาดฟรี เกษตรร่ำรวย ฯลฯ นโยบายพรรคพลังประชารัฐ เช่น บัตรประชารัฐสร้างหลักประกันผู้มีรายได้น้อย สวัสดิการรายกลุ่ม สร้างเมืองสีขาว ปลอดภัย ปลอดภัย ปลอดภัย 15 เมืองหลัก 15 เมืองรอง เพิ่มเงินในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็น 700 บาทต่อเดือน เป็นต้น นโยบายพรรครวมไทยสร้างชาติ เช่น เพิ่มบัตรสวัสดิการพลัส เป็น 1,000 บาทต่อเดือน สิทธิเบิกฉุกเฉิน 10,000 บาทต่อคน รื้อกฎหมายที่รังแกประชาชนที่เป็นอุปสรรคการทำกิน เป็นต้น นโยบายพรรคประชาธิปัตย์ เช่น ประกันรายได้เกษตรกร ฟรีนมโรงเรียน ออกโฉนดที่ดิน 1 ล้านแปลงภายใน 4 ปี เป็นต้น นโยบายพรรคชาติไทยพัฒนา เช่น เกษตรกรรุ่นใหม่ ข้าราชการบารมีคนดี ขยายทุนท้องถิ่น 10 ล้านบาท ขนส่งมวลชนเข้าถึงเท่าเทียมทุกภูมิภาค เป็นต้น นโยบายพรรคเพื่อไทย เน้นให้ความสำคัญกับปัญหาเศรษฐกิจมาก่อน เช่น เศรษฐกิจเติบโตเฉลี่ยปีละ 5 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross Domestic Product; GDP) กระตุ้นเศรษฐกิจโดยแจกเงินดิจิทัล 10,000 บาทต่อคนที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไป เดิมรายได้ให้ทุกคนที่รายได้ต่ำกว่า 20,000 บาทต่อเดือน ค่าแรงขั้นต่ำ 600 บาทภายในปี 2570 ลดการเกณฑ์ทหารให้เป็นทหารโดยสมัครใจ เป็นต้น (BBCNEWS, 2023)

นโยบายของพรรคก้าวไกลมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดคือมีความชัดเจนและตรงใจของประชาชนที่เห็นปัญหาสังคมตรงกันคือการทุจริต (สำนักข่าวอิศรา, 2565) การยกเลิกการเกณฑ์ทหาร เพิ่มเบี้ยผู้สูงอายุเป็น 3,000 บาทต่อเดือน นโยบายดังกล่าวมีความชัดเจนและเป็นปัญหาที่ตรงใจประชาชนกว่าพรรคการเมืองที่เสนอนโยบายสังคมเหมือนกัน ในขณะที่นโยบายของพรรคเพื่อไทยจะเป็นไปในเชิงเศรษฐกิจมหภาค และจุดเด่นของพรรคก้าวไกลอีกประการหนึ่งที่เสนอมีความแตกต่างในความชัดเจนในอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่

ไม่ยอมรับการรัฐประหารและนักการเมืองที่มีส่วนในการทำรัฐประหารที่สร้างความเสียหายต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมมาตลอดเวลาหลายทศวรรษ รวมทั้งแสดงออกโดยการพูดว่าเป็นพรรคที่พูดแล้วทำอย่างตรงไปตรงมา ไม่ตระบัดสัตย์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักพุทธธรรมสุจริต 3 ได้แก่ วชิสุจริต กายสุจริต และมโนสุจริต (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2559) ทำให้ตรงใจประชาชนวัยหนุ่มสาวและผู้ที่มียุคสมัยใหม่ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย พรรคก้าวไกลจึงกลายเป็นตัวแทนแนวคิดและอุดมการณ์ ทำให้เพิ่มฐานเสียงให้การสนับสนุนที่แข็งแกร่งในหมู่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ และผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ที่มีอายุ 42 ปี และต่ำกว่าซึ่งมีจำนวนประมาณครึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

วิธีการสื่อสาร

การสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการที่ความคิดเห็นสาธารณะ ซึ่งเป็นพื้นที่อิสระระหว่างองค์กรตัวแทนพรรคการเมือง นักการเมืองและชีวิตทางสังคมที่สร้างความสัมพันธ์กับการเมือง (Political Area) อีกนัยหนึ่ง การสื่อสารทางการเมืองเป็นการเปลี่ยนผ่านข้อมูลทางการเมืองที่มีเจตนาจากผู้ส่งไปยังผู้รับ โดยมีจุดประสงค์ในการนำผู้รับไปสู่ทิศทางที่เป็นเป้าหมายของผู้ส่งสาร ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองที่ควรดำเนินการมีดังต่อไปนี้ (Öztürk, 2017)

1. การสื่อสารข้อความทางการเมือง
2. การเพิ่มประสิทธิภาพและการคงอยู่ของข้อความ
3. การวัดความคาดหวังของสาธารณะชน
4. เปิดช่องทางการตอบรับ
5. การสร้างความได้เปรียบต่อฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง
6. เปิดโอกาสให้ข้อความกลายเป็นประเด็นปัจจุบัน

ดังกล่าวเป็นการสื่อสารทางการเมืองแบบปกติ แต่ถ้าต้องการให้เป็นนวัตกรรมทางการเมืองในการสื่อสารในการรณรงค์หาเสียง พรรคการเมืองและนักการเมืองมีวิธีการรณรงค์หาเสียงที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนและส่งผลให้เกิดผลลัพธ์เกินความคาดหมาย ประเด็นนี้คือตัวบ่งชี้ถึงความเป็นนวัตกรรมทางการเมือง แม้มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเหมือนกัน แต่แนวคิด อุดมการณ์และวิธีการไม่มีความแตกต่างจากเดิมหาใช่นวัตกรรมไม่ การเลือกตั้งที่ผ่านเมื่อเดือนพฤษภาคม 2566 พบว่าพรรคการเมือง นักการเมืองรุ่นเก่าจะให้ความสำคัญกับการหาเสียงแบบเดิม เช่น การใช้ห้วคະແນน การปราศรัย การใช้ขบวนรถแห่ การใช้สื่อหลักโทรทัศน์ วิทยุ ป้ายโฆษณา

โพสเตอร์ เอกสารแนะนำตัว และมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์บ้างแต่ไม่ให้ความสำคัญ ในขณะที่พรรคก้าวไกลและนักการเมืองรุ่นใหม่ที่เป็นคนรุ่นใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ต่ำกว่า 42 ปี ได้ใช้วิธีการหาเสียงที่แตกต่างจากที่พรรคการเมืองและนักการเมืองรุ่นเก่า โดยให้ความสำคัญกับการสื่อสารผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ในทุก Platforms เป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็น TikTok Facebook Twitter, Google, Instagram, YouTube, Line เนื่องจากใช้ต้นทุนต่ำ และเข้าถึงกลุ่มประชาชนได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง สามารถดำเนินการซ้ำได้ตลอดเวลาและสถานที่ รวมทั้งใช้หวัคะแนนตามธรรมชาติที่แนวร่วมอุดมการณ์เป็นตัวกลางในการนำเสนอโยบายการเมืองไปยังประชาชน ในขณะเดียวกันยังคงรักษาพื้นที่สื่อดั้งเดิมไว้ไม่ได้ละทิ้ง เพื่อมิให้พรรคการเมืองของคนรุ่นเก่ายึดพื้นที่สื่อแบบเดิม ๆ แต่ฝ่ายเดียว

อุปกรณ์

การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้มีการใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัย เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ IPAD ที่มีความสามารถใช้เป็นช่องทางการสื่อสารนโยบายหาเสียงบนโลกการสื่อสารเสมือนจริง (Virtual Communication) ที่เป็นลักษณะการสื่อสารหลายทางพร้อมกัน (Many to Many) ทดแทนการสื่อสารทางเดียว (One to Many) เช่น วิทยูโพรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ทั้งหลาย พรรคการเมือง นักการเมืองที่มีความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) จึงได้เปรียบในการสื่อสารนโยบายการหาเสียง ที่สำคัญอุปกรณ์การสื่อสารดิจิทัลที่ทุกคนมีสิทธิเป็นเจ้าของ พรรคการเมือง นักการเมืองที่มีความชำนาญในเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยสามารถหาแนวร่วมอุดมการณ์ได้ง่าย นโยบายของพรรคเข้าถึงกลุ่มประชาชนเป้าหมายได้สะดวก รวดเร็วและต้นทุนต่ำ ที่สำคัญจะมองข้ามไม่ได้คือแนวร่วมอุดมการณ์จึงอาสาเป็นหวัคะแนนเสียงแบบ “ธรรมชาติ” ที่สามารถรับช่วงนโยบายถ่ายทอดและส่งต่อทั้งแบบปากต่อปากและส่งผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ทุกช่องทางโดยไม่ต้องเสียค่าจ้าง จะเห็นว่าแนวคิด อุดมการณ์ และวิธีการหาเสียงที่แตกต่างตรงใจประชาชน สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย จึงทำให้ผลการเลือกตั้งของพรรคก้าวไกลได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) ทั้งแบบเขตและแบบบัญชีรายชื่อ (Party List) เกินความคาดหมาย (ไทยโพสต์, 2565) ภายใต้การเมืองใหม่ (New Politics) ที่มีการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารดิจิทัล เป็นเครื่องมือในกิจกรรมทางการเมือง บ้างเรียกว่าเป็นการเมืองดิจิทัล (Castells, 1997; Kellner, 1990) และเกิดปรากฏการณ์ที่การเลือกตั้งทั่วไป เมื่อ 14 พฤษภาคม 2566 มีบรรยากาศแตกต่างจากราวเลือกตั้งทั่วไป เมื่อปี พ.ศ. 2562 ที่นักการเมือง พรรคการเมืองมีการใช้เทคโนโลยีสื่อสารดิจิทัลกันอย่างแพร่หลายลดทอนประสิทธิภาพการหาหวัคะแนนเสียงที่ใช้หวัคะแนน โดยเฉพาะพรรคก้าวไกลที่ใช้

เครื่องมือสื่อสารดังกล่าวและได้รับการตอบรับจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนรุ่นใหม่และกลุ่มหัวก้าวหน้า จนได้คะแนนเสียงมาเป็นอันดับหนึ่ง

ผลลัพธ์

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้ภายใต้กฎกติกาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) จำนวน 500 คน เป็น สส. แบบเขตจำนวน 400 คน และแบบบัญชีรายชื่ออีก 100 คน การเลือกตั้งครั้งนี้ มีผู้มีสิทธิราว 40 ล้านคนหรือ 75.71 % ของผู้มีสิทธิทั้งหมด มีพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครในการเลือกตั้ง 67 พรรค และคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ประกาศรับรองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) ครบ 500 คน (BBC NEWS, 2023) ดังนี้ พรรคก้าวไกลได้จำนวนสส. 151 คน เป็น สส. แบบแบ่งเขต 112 คน แบบบัญชีรายชื่อ 39 คน พรรคเพื่อไทยได้ สส. 141 คน เป็นแบบแบ่งเขต 112 คน แบบบัญชีรายชื่อ 29 คน พรรคภูมิใจไทยได้ สส. 71 คน เป็นแบบแบ่งเขต 68 คน แบบบัญชีรายชื่อ 3 คน พรรคพลังประชารัฐ 40 คน เป็นแบบแบ่งเขต 39 คน แบบบัญชีรายชื่อ 1 คน พรรครวมไทยสร้างชาติ 36 คน เป็นแบบแบ่งเขต 23 คน แบบบัญชีรายชื่อ 13 คน พรรคประชาธิปัตย์ได้ สส. 25 คน เป็น สส. แบบแบ่งเขต 22 คน แบบบัญชีรายชื่อ 3 คน พรรคชาติไทยพัฒนาได้ สส. 10 คน เป็น สส. แบบแบ่งเขต 9 คน แบบบัญชีรายชื่อ 1 คน ส่วนพรรคอื่น เช่น พรรคประชาชาติ พรรคไทยสร้างไทย พรรคเพื่อไทยรวมพลัง พรรคชาติพัฒนากล้า พรรคเสรีรวมไทยได้ สส. ต่ำสิบคน จะเห็นว่าพรรคก้าวไกลได้คะแนนเสียงมากเป็นอันดับหนึ่ง และเมื่อเปรียบเทียบกับผลการเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2562 พรรคก้าวไกล (ขณะนั้นคือพรรคอนาคตใหม่) ได้ สส. 81 คน ปฏิเสธมิได้ว่าการที่พรรคก้าวไกลได้คะแนน สส. มาอันดับหนึ่งเป็นผลมาจากความแตกต่างในแนวคิด นโยบาย อุดมการณ์ วิธีการในการหาเสียงด้วยอุปกรณ์สื่อสารที่เป็นเทคโนโลยี สื่อสารแบบดิจิทัล ถือเป็นนวัตกรรมทางการเมืองที่มีการใช้ในการเลือกตั้งครั้งนี้ สามารถเอาชนะคู่แข่งแบบถล่มทลายและเกินความคาดหมาย แม้แต่พรรคก้าวไกลเองยังคาดไม่ถึง ด้วยกลยุทธ์การหาเสียงที่แตกต่างจากพรรคการเมืองอื่น โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ในหลายรูปแบบ เช่น ตี๊กต็อก (Tik Tok) เฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (YouTube) ฯลฯ เป็นเครื่องมือใหม่ในการหาเสียงเลือกตั้ง และมีผู้บริโภครสชาติที่เป็นกลุ่มคนที่ชื่นชอบพรรคก้าวไกล ผู้สมัครของพรรคก้าวไกล (Fan Club) ช่วยสร้างเนื้อหา (Content) การรณรงค์หาเสียง และช่วยกระจายข้อมูลข่าวสารเป็นทอด ๆ สู่ประชาชนวงกว้าง

สรุป

การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ 14 พฤษภาคม 2566 เป็นการเลือกตั้งครั้งที่ 2 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งการเลือกตั้งที่เสรีและยุติธรรมโดยมีการเลือกตั้งเป็นประจําตามวาระถือเป็นเงื่อนไขขั้นต่ำของการเมืองระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งจึงถูกใช้เป็นการวัดความมั่นคงของระบอบประชาธิปไตยในสังคม และตามมาตรฐานภายนอกที่องค์การระหว่างประเทศใช้ความเป็นประชาธิปไตยเป็นดัชนีวัดความมีธรรมาภิบาล (Good Governance) ที่กำหนดเป็นมาตรวัด ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) และระบบกฎหมายที่ยึดหลักนิติธรรม (Rule of Law) กระนั้นการเลือกตั้งมิใช่จะเป็นกระบวนการที่จะเป็นหลักประกันว่าประเทศมีความเป็นประชาธิปไตยเสมอไป ถ้าการเลือกตั้งนั้นมิได้เกิดขึ้นโดยเสรีและยุติธรรม รวมทั้งมิให้มีการตัวเลือกมากกว่าหนึ่งตัวเลือก

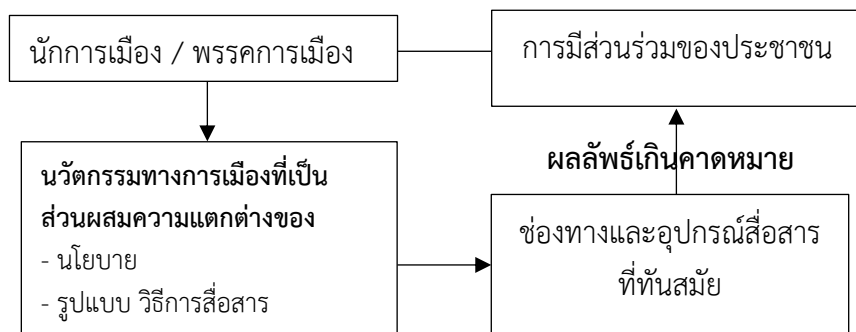
ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งนี้มีการพรรคก้าวไกลได้ใช้นวัตกรรมทางการเมืองในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารสังคมออนไลน์ในทุกรูปแบบที่มีใช้กันในสังคม เช่น ดิจิตอล เฟสบุ๊ก ยูทูบ โลก ไลน์ กูเกิล ฯลฯ และให้ผู้บริโภคสื่อโดยเฉพาะผู้ที่เป็นแนวร่วมทางการเมืองมีส่วนร่วมในการสร้างกิจกรรมการรณรงค์หาเสียงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีการแชร์โพสต์ทำให้ข้อมูลข่าวสารการหาเสียงของพรรคและผู้สมัครเข้าถึงประชาชนที่เร็วและกว้างขวาง โดยไม่ต้องใช้เงินซื้อเสียงผ่านหัวคะแนน เน้นย้ำผลงานในฐานะฝ่ายค้านที่ผ่านมา ในขณะที่พรรคการเมืองอื่นยังคงให้ความสำคัญกับการหาเสียงโดยใช้หัวคะแนน รวมทั้งคิดเนื้อหาและประดิษฐ์นวัตกรรมทางการเมืองด้วยแนวคิด นโยบาย อุดมการณ์ ที่แตกต่างจากพรรคการเมืองและนักการเมืองรุ่นเก่า มีวิธีการนำเสนอต่อประชาชนที่ไม่เหมือนวิธีการและรูปแบบเดิม ๆ ในขณะเดียวกันยังมีการใช้อุปกรณ์การสื่อสารที่เชื่อมโยงถึงกันในการเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงและสื่อสารกับประชาชน กล่าวได้ว่า นวัตกรรมทางการเมืองในการรณรงค์หาเสียงในครั้งนี้เป็นการผสมผสานกันอย่างลงตัวในสามส่วน ได้แก่ การคิดประดิษฐ์แนวคิดนโยบายและอุดมการณ์ที่แตกต่าง ที่ทำให้ประชาชนสัมผัสได้ง่ายและตรงกับใจประชาชนโดยเฉพาะปัญหาการทุจริตและปัญหาสังคม และมีวิธีการที่แตกต่างในการสื่อสารนโยบายสาธารณะ รวมทั้งใช้อุปกรณ์การสื่อสารที่ทันสมัยสามารถนำเสนอเนื้อหาไปสูประชาชนอย่างกว้างขวางหลากหลายและรวดเร็ว และดึงดูดผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้เข้าสู่แนวทางทางการเมืองของตนเอง ทำให้ผู้สมัครของพรรคก้าวไกลได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 151 คน

มากเป็นอันดับหนึ่งเกินความคาดหมายที่ พรรคประเมนไว้แต่แรก สร้างความฉงนสงสัยให้กับพรรคการเมืองคู่แข่งไปตาม ๆ กัน

องค์ความรู้ใหม่

นวัตกรรมทางการเมืองที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทั่วไปในครั้งนี้ สามารถสรุปเป็นตัวแบบนวัตกรรมทางการเมืองของพรรคก้าวไกล ที่พรรคการเมืองอื่นสามารถนำไปปรับใช้ได้ กล่าวคือ นักการเมือง พรรคการเมืองควรตั้งสมมุติฐานเบื้องต้นว่า ต้องคิดออกแบบนโยบายสาธารณะ รูปแบบและวิธีการนำเสนอนโยบายที่แตกต่าง โดยส่งผ่านช่องทางการสื่อสารที่ใช้อุปกรณ์สื่อสารทันสมัยเพื่อนำข้อมูลสื่อสารนโยบายสาธารณะเข้าถึงประชาชนได้เป็นวงกว้างครอบคลุมประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและหลากหลาย ซึ่งมีกระบวนการ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการนวัตกรรมทางการเมือง

เอกสารอ้างอิง

ไทยโพสต์. (2565). *ชนลูกชู่! พิธาบอก 'ก้าวไกล' ไม่ตั้งเป้า ส.ส.แต่ขอมากกว่าที่ผ่านมาและมีทุกภูมิภาค*. สืบค้น 19 กันยายน 2566, จาก <https://www.thaipost.net/politics-news/216976/>

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์* (พิมพ์ครั้งที่ 34). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผลิธัมม.

สำนักข่าวอิศรา. (2565). *'ก้าวไกล' ชู 23 นโยบายปราบโกง พุ่งเป้ารื้อระบบ 'ราชการ - ตำรวจ'*. สืบค้น 24 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.isranews.org/article/isranews-short-news/114313-isranews-970.html>

- หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ. (2020). พรรคก้าวไกล : ทีม-พิธีาประกาศสานต่ออุดมการณ์อนาคตใหม่ นำทีม 55 ส.ส. ย้าย “บ้านใหม่ หัวใจเดิม. สืบค้น 19 กันยายน 2566, จาก <https://www.bbc.com/thai/51788851>
- Arici, A. (2015). Political communication in new media era: *Research into social media performances of political parties and political party leaders. Marketing and Marketing Studies Journal*, 15,49-67.
- Aziz, A. (2003). *Political communication*. Ankara: Nobel Publishing.
- Barker, A. (2002). *Alchemy of innovation* (trans. A. Kardam). İstanbul: Mess Pres.
- BBC NEWS. (2023). เลือกตั้ง 2566 : สรุปนโยบายหาเสียง 9 พรรคหลัก ก่อนเลือกตั้ง 14 พ.ค. สืบค้น 24 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-65307789>
- BBC NEWS. (2023). ผลเลือกตั้ง 2566 : กกต. ประกาศรับรอง ส.ส. ครบทั้งสภา 500 คน. สืบค้น 19 กันยายน 2566, จาก <https://www.bbc.com/thai/articles/c3g79jd8qj1o>
- Binder, L. (1978). *The Study of the Middle East*. New York: Van Nostrand Rienhold Company.
- Castells, M. (1997). *The power of identity*. Oxford, UK: Blackwell.
- Cogburn D. L., Espinoza F. K. (2011). From networked nominee to networked nation: Examining the impact of Web 2.0 and social media on political participation and civic engagement in the 2008 Obama campaign. *Journal of Political Marketing*, 10(1-2), 189-213.
- Dahl, R.A. (1971). *Political Opposition in Western Democracies*. New Haven: Yale. University Press.
- Diamond, L. (1999). *Development Democracy: Toward Consolidation*. Baltimore: The John Hopkins University Press.
- Hobbes, T. (1651). *Leviathan, Renaissance Editions*. Oregon: The University of Oregon.
- Kellner, D. (1990). *Television and the crisis of democracy*. Boulder, CO: Westview.

- Kılıçaslan, E. (2008). *Political communication: Ideology and media relations*. Istanbul: Kriter Publishing.
- Kreiss D. (2012). *Taking our country back: The crafting of networked politics from Howard Dean to Barack Obama*. Oxford: Oxford University Press.
- Market Think. (2023). รู้จักกับ User Generated Content กลยุทธ์ที่มีส่วนช่วยให้ ก้าวไกล “ชนะ” การเลือกตั้ง. สืบค้น 24 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.markettthink.co/40813>
- Meriç, Ö. (2017). A literature review on online political communication. *Selçuk Communication*, 9(4), 25-39.
- Michels, A. (2011). Innovations in Democratic Governance: How Does Citizen Participation Contribute to a Better Democracy? *International Review of Administrative Sciences*, 77(2), 275-293.
- O'Donnell, G. A. & Schmitter, P. C. (1986). *Transitions from Authoritarian Rule: Tentative Conclusions About Uncertain Democracies*, Baltimore, MD: Johns Hopkins University.
- Öztürk, B. (2015). *Use of printed media as a political communication actor: analysis of newspaper headlines in parliamentary elections dated 7 june 2015*. Doctoral Dissertation: Gazi University Institute of Social Sciences.
- Putnam, R. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon & Schuster.
- Sartori, G. (1976). *Liberty and Law*, Menlo Park, California, Institute for Humane. Cambridge: Cambridge University Press.
- Smith, G. (2009). *Democratic Innovations: Designing Institutions for Citizen Participation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- The Nation. (2023). *Six parties embrace innovation as key tool to move Thailand forward*. Retrieved 24 September 2023, from <https://www.nationthailand.com/thailand/politics/40027193>.

- Umeh, G. F. (2021). The Social Contracts of Thomas Hobbes and John Locke: A Comparative Analysis, Retrieved 24 October 2023, from <https://acjol.org/index.php/ajap/article/view/1335/1310>.
- Uztuğ, F. (2007). *Political communication management*. Istanbul: MediaCat
- Yazıcı, S. (2018). Innovation competition and state. *Turkish Studies*, 13,67-86.

สมรรถนะดิจิทัล : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐในศตวรรษที่ 21*

DIGITAL COMPETENCIES: PUBLIC SECTOR HUMAN RESOURCE

DEVELOPMENT IN THE 21ST CENTURY

เยาวภา รุ่งเรือง, วิสุทธินันท์ นิลพัฒน์, ณัฐฐกฤต ชัยอริยมณี

Yaowapha Rungruang, Wisutthinan Ninlaphat, Natthakit Chairiyamethee

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดฉะเชิงเทรา

Chachoengsao Provincial Office of Buddhism

Corresponding Author E-mail: nusita1329@gmail.com

๒๐-----

๐๓

บทคัดย่อ

กรอบสมรรถนะดิจิทัลที่มีความจำเป็นต่อทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรภาครัฐในศตวรรษที่ 21 จากการทบทวนแนวคิดได้สรุปแนวทางสมรรถนะดิจิทัลออกเป็น 4 ส่วน และได้รวมหน่วยสมรรถนะเข้าไว้ในองค์ประกอบแต่ละส่วนประกอบด้วย Digital Literacy (D1) การเข้าใจดิจิทัล, Digital Skill (D2) การใช้ดิจิทัล, Problem Solving Digital (D3) การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล และ Adaptive Digital (D4) การปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล ทั้งหมดนี้เป็นองค์ประกอบในการส่งเสริมในการประยุกต์ใช้ในองค์กรภาครัฐเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในเรื่องของ 1. การฝึกอบรมและการเรียนรู้ Training & Learning 2. การส่งเสริมระหว่างบุคคลหรือความสามารถในการทำงานเป็นทีม Teamwork และ 3. การประเมินผล Evaluation สิ่งทั้งหลายจะเชื่อมโยงการพัฒนาทรัพยากรภาครัฐเป็นกระบวนการที่หมุนไปไม่มีที่สิ้นสุด เป็นการส่งเสริมสมรรถนะตั้งแต่การเริ่มต้นเข้าสู่การทำงาน จนสิ้นสุดหรือเจริญเติบโตในหน้าที่การงาน และต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เหมาะสมด้วย องค์กรต้องพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลให้กับบุคลากรภาครัฐอย่างต่อเนื่องเป็นธรรม เท่าเทียมให้ทุกช่วงอายุ ทุกกลุ่มการทำงานเพราะทรัพยากรบุคคลในแต่ละองค์กรและศักยภาพของแต่ละหน่วยงานย่อมแตกต่างกันไปผู้นำต้องส่งเสริมและผลักดันบุคลากรให้สามารถทำงานโดยใช้ดิจิทัลเทคโนโลยีเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและสังคมได้อย่างเหมาะสมในยุคดิจิทัล บุคลากรต้องเข้าใจ ใช้เป็นและสามารถบูรณาการการทำงานได้อย่างเหมาะสม

* Received August 5, 2023; Revised September 13, 2023; Accepted September 20, 2023

พื้นฐานของความปลอดภัยในการใช้ดิจิทัลส่วนบุคคลส่วนรวมเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและองค์การอย่างต่อเนื่องเกิดขีดความสามารถที่เท่าทันต่อสถานการณ์ของสังคม

คำสำคัญ: สมรรถนะดิจิทัล; การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์; ศตวรรษที่ 21

Abstract

The necessary digital competency framework towards human resources development of public sector organizations in the 21st century. From the review of concepts, the digital competency approach had been summarized into 4 parts and had integrated competency units into each component as follows: Together with Digital Literacy (D1), Digital Understanding, Digital Skill (D2), Using Digital, Problem Solving Digital (D3), Solving Problems with Digital Tools, and Adaptive Digital (D4). Adapting to digital transformation All of these were elements for promoting application in government organizations to develop human resources in the areas of 1. Training & Learning 2. Promoting between individuals or the ability to work as a team. Teamwork and 3. Evaluation, all things were connected to the development of government resources as a never-ending process. It promoted competency from the beginning into work. until the end or growth in one's career, Safety in the use of digital technology must also be considered appropriately. Organizations must develop digital competencies for government personnel continuously and fairly. Equal for all age groups, every work group because the human resources in each organization and the potential of each department were different. Leaders must promote and push personnel equally to be able to work using digital technology to respond to needs of people and society appropriately in the digital age. Personnel must understand, use and be able to integrate work appropriately based on safety in the use of personal and collective digital, beneficial to the continuous development of oneself and the organization, creating capabilities that are appropriately up to date with the social situation.

Keywords: Digital Competency; Human Resource Development; 21 Centuries

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีการพัฒนาได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์ หรือแม้กระทั่งการใช้ทรัพยากรเทคโนโลยีร่วมกับอินเทอร์เน็ต เทคโนโลยี การพิมพ์สามมิติและเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตทุกสิ่งอย่างที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันได้ ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต พฤติกรรมของผู้คนในสังคม ข้าราชการและ บุคลากรภาครัฐในฐานะเป็นผู้ที่กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการทำงานเพื่อประชาชน จำเป็นต้องเตรียมการบริการขั้นพื้นฐานให้เหมาะสมแก่ประชาชนและมีความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จึงต้องพัฒนาและปรับตัวให้สามารถทำงานในสภาพของ สังคมรูปแบบใหม่ที่ความต้องการของประชาชนซึ่งเป็นผู้รับบริการได้เปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน สังคม ประเทศชาติ ซึ่งมีปัจจัยแห่งความสำเร็จในการขับเคลื่อนปรับเปลี่ยนของหน่วยงานภาครัฐ คือ “ทรัพยากรบุคคล” ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสำนักงาน ก.พ. ได้มีการหารือ และวางแนวทางในการกำหนดทักษะที่จำเป็นด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากร ภาครัฐ ที่คาดหวังว่าบุคลากรเหล่านี้จะได้ใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานและตอบสนอง ความต้องการของประชาชนเชื่อมโยงข้อมูลการทำงานในลักษณะ Interoperability รวมทั้งสร้างสรรค์เทคโนโลยีและพัฒนาแบบเปิดให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการ ทำงาน การตัดสินใจและตรวจสอบการทำงานได้เพื่อนำไปสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลที่ ตอบสนองความต้องการของประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2562)

จุดเริ่มต้นของแนวคิดสมรรถนะจึงมีพื้นฐานมาจากการมุ่งมั่นเสริมสร้าง ความสามารถในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสามารถผลักดันให้องค์กรบรรลุ เป้าหมาย คนจะใช้ความสามารถที่มีไปผลักดันให้องค์กรขับเคลื่อนการทำงานให้เกิด ประโยชน์สูงสุดจำเป็นต้องมุ่งการพัฒนาทรัพยากรบุคคลขององค์กรเป็นสำคัญ (ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี และคณะ, 2560) การนำหลักสมรรถนะมาใช้ในการบริหาร ทรัพยากรของข้าราชการจึงเป็นการขยายขอบเขตของคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่ง ซึ่งเดิม เน้นเฉพาะความรู้ ความสามารถ แต่พบว่าบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในระดับใกล้เคียง กันแสดงผลงานในระดับที่แตกต่างกันมากการที่บุคคลจะแสดงผลงานที่ดีได้จึงน่าจะมี องค์ประกอบอื่น นอกเหนือจากความรู้ความสามารถ สมรรถนะในระบบการบริหาร ทรัพยากรบุคคลของข้าราชการ จึงเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นใน

องค์กร ภาคราชการจึงได้กำหนดประเภทของสมรรถนะออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ สมรรถนะหลัก สมรรถนะทางการบริหาร และสมรรถนะเฉพาะตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2552)

อย่างไรก็ตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อองค์กร ภาครัฐแบบก้าวกระโดดทำให้คนทั่วโลกเข้าสู่สภาพแวดล้อมแบบดิจิทัลในกิจกรรมต่าง ๆ ทุกองค์กรต้องหันมาศึกษาและนำเทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ มาใช้ในการขับเคลื่อนองค์กรทั้ง รูปแบบการดำเนินงาน การให้บริการที่อยู่บนความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล ผลกระทบที่ตามมา คือทรัพยากรมนุษย์ที่อยู่ในองค์กรต้องเกิดการตื่นตัวในการที่จะต้องมี สมรรถนะดิจิทัลรองรับต่อรูปแบบการทำงานใหม่ทางดิจิทัลที่เกิดขึ้นในองค์กร การจัดการ สมรรถนะดิจิทัลต้องมองอย่างเป็นระบบตั้งแต่การกำหนดสมรรถนะดิจิทัลที่องค์กรต้องการ ให้เกิดขึ้นแก่ทรัพยากรในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความสามารถทางด้านดิจิทัล ทักษะ ทางด้านดิจิทัล และคุณลักษณะทางดิจิทัล ที่ต้องอาศัยแนวทางในการพัฒนาที่หลากหลาย รวมถึงการประเมินสมรรถนะดิจิทัล เพื่อให้องค์กรทราบระดับของสมรรถนะดิจิทัลของ ทรัพยากรมนุษย์และนำมาต่อยอดการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลเพื่อรองรับการขับเคลื่อน ไปสู่การเป็นองค์กรที่มีความสามารถทางด้านดิจิทัล (เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์, 2566)

ดังนั้น การศึกษาสมรรถนะดิจิทัลกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐให้มีความรู้ ทักษะความสามารถและคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลใน องค์กรภาครัฐให้สอดคล้องกับสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ต้องสร้างการรับรู้และขับเคลื่อน การพัฒนาดิจิทัลให้เกิดกับบุคลากรในภาครัฐเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ทันสมัยอย่าง ต่อเนื่องและมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

สมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency)

สมรรถนะ (Competency) ต่างจากแนวคิดอื่นทางการบริหารซึ่งมักเริ่มต้นจาก utschakorn หรือผู้ปฏิบัติในโรงงานที่คิดค้นกระบวนการวิธีในการปรับปรุงองค์กรและงาน ของตนขึ้น หรือเกิดจากนักทฤษฎีด้านพฤติกรรมองค์กรหรือการพัฒนาองค์กรขึ้นโดยวิธีการ นิรนัย แนวคิดด้านสมรรถนะถือกำเนิดจากงานวิจัยด้านจิตวิทยาซึ่งมีรากฐานทางทฤษฎีที่ ได้รับการพิสูจน์ทดลองเชิงประจักษ์มายาวนาน แนวคิดเรื่องสมรรถนะเป็นที่รับรู้ในวงการ จากบทความเรื่อง Testing for Competence Rather Than Intelligence ซึ่ง C.McClelland ได้เขียนลงวารสาร American Psychologist g เพื่อนำเสนอวิธีการวัดผล ทางการศึกษาแบบใหม่ที่ครอบคลุมและสามารถทำนายความสำเร็จในชีวิตการทำงานของ

ผู้สำเร็จการศึกษาในยุคนั้น (ศิริรัตน์ พิริยธนาลัย และจุฑา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2553) จากแนวคิดเริ่มต้นดังกล่าว นักวิชาการได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาอย่างแพร่หลาย สำหรับประเทศไทยองค์การธุรกิจหลายแห่ง เช่น บริษัทโตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) เป็นต้น ต่างตื่นตัวและนำสมรรถนะมาใช้ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งภาคราชการต่างให้ความสนใจในการสร้างและพัฒนาสมรรถนะของตนและนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์กันอย่างแพร่หลาย (จิระพงศ์ เรืองกุล, 2555)

สำหรับประเทศไทยในปัจจุบันจากนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2561 - 2580 มีเป้าหมายในภาพรวม คือ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศด้วยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล สร้างโอกาสทางสังคมอย่างเท่าเทียมด้วยข้อมูลข่าวสารและบริการต่าง ๆ ผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของบุคลากรและเตรียมพร้อมให้บุคลากรทุกกลุ่มมีความรู้ทักษะ ที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล และปฏิรูปกระบวนการทัศน์ในการทำงานและการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และใช้ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้วยการส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency) ให้เกิดขึ้นทุกภาคส่วน (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ, 2563) หน่วยงานที่ให้ความสำคัญกับสมรรถนะดิจิทัลได้อธิบายความหมายไว้ดังนี้

สมรรถนะดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานระหว่างความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม ปลอดภัย สร้างสรรค์ อิสระ และมีจริยธรรม เพื่อใช้ในการทำงาน การแก้ปัญหา การสื่อสาร การจัดการข้อมูล การร่วมมือ การสร้างเนื้อหา และความรู้ (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ, 2563)

สมรรถนะดิจิทัล หมายถึง ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถเลือก วิเคราะห์ และประเมินข้อมูลสารสนเทศเพื่อสามารถแก้ปัญหาและใช้งานอย่างสร้างสรรค์ ด้วยความรับผิดชอบ และมีวิจารณญาณ รวมไปถึงการสร้างองค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง (จุฬารัตน์ บุษบก, 2566)

สรุปได้ว่า สมรรถนะดิจิทัล หมายถึง ความสามารถในการสร้างการรับรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้เทคโนโลยี และการนำเทคโนโลยีไปใช้อย่างสร้างสรรค์ ให้

เหมาะสมกับงานในองค์กรและต้องเกิดความปลอดภัยต่อผู้ใช้และองค์กรในการติดต่อสื่อสาร พัฒนางาน ส่งเสริมการเรียนรู้ แก้ปัญหาทุกภาคส่วนให้คล่องตัวเท่าทัน เท่าเทียมอย่างมีวิจารณ์ญาณในเชิงสร้างสรรค์

สมรรถนะดิจิทัลสำหรับพลเมืองไทย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พัฒนากรอบแนวคิดในการส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลขึ้น โดยสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดสมรรถนะดิจิทัลของประเทศไทย ไว้ 4 ส่วน ดังนี้

1. การเข้าใจดิจิทัล (Digital Literacy) บุคคลมีสมรรถนะในการเข้าถึง สามารถวิเคราะห์ สร้างข้อมูลสารสนเทศที่มีเนื้อหาที่เหมาะสม ถูกต้อง ปลอดภัย ไม่ละเมิดกฎหมาย ประกอบด้วยสมรรถนะในการเข้าถึง ค้นหา คัดกรอง วิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดการ ประยุกต์ใช้สื่อต่าง ๆ สร้างสรรค์ แบ่งปันและติดตามข้อมูล ด้วยเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่เหมาะสมและ หลากหลาย ประกอบด้วย 9 หน่วยสมรรถนะ ได้แก่

1.1 สิทธิความรับผิดชอบยุคดิจิทัล (Digital Right) ตระหนักและปฏิบัติตามสิทธิ เสรีภาพ บนสื่อสาธารณะในสังคมดิจิทัล โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย จริยธรรม ศีลธรรม และแนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข

1.2 การเข้าถึงดิจิทัล (Digital Access) ค้นหา เข้าถึงสื่อสารสนเทศดิจิทัลด้วยเครื่องมือและช่องทางต่าง ๆ เข้าใจข้อดีและข้อเสียของประเภทของการเข้าถึงสื่อ ชนิดของสื่อรวมถึงการใช้เครื่องมือค้นหาข้อมูลที่ต้องการ

1.3 การสื่อสารยุคดิจิทัล (Digital Communication) เข้าใจการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ความแตกต่างของการสื่อสารยุคดิจิทัลใช้ข้อมูลเพื่อสื่อสารอย่างสร้างสรรค์มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสาธารณะ

1.4 ความปลอดภัยยุคดิจิทัล (Digital Safety) สามารถป้องกัน ลดความเสี่ยง และสามารถแก้ไขการถูกคุกคามทางไซเบอร์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การโจรกรรมข้อมูลส่วนบุคคล การโจมตีจากมัลแวร์

1.5 การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ (Media and Information Literacy) สามารถเข้าถึง เข้าใจ ตีความ ประเมิน และสร้างข้อมูล และสื่อในรูปแบบที่หลากหลายด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของข้อมูลและสื่อต่าง ๆ ดังกล่าว โดยไม่ถูกรอบงำ และสามารถใช้อ้างอิงให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตทั้งของตนเอง ครอบครัว

ชุมชนและสังคม ตามแนวทางการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศขององค์การยูเนสโก (UNESCO) รวมถึงมิติของสารสนเทศ (Information) และสื่อสารมวลชน (Media)

1.6 แนวปฏิบัติในสังคมดิจิทัล (Digital Etiquette) สามารถปฏิบัติตามหลักมารยาทในสังคมดิจิทัลได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ไม่สร้าง ความเดือดร้อน ความรำคาญให้กับบุคคลอื่น

1.7 สุขภาพดียุคดิจิทัล (Digital Health) เข้าใจอันตรายและผลกระทบด้านสุขภาพในแง่มุมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต โรคที่เกิดขึ้น รวมถึงความสัมพันธ์และผลกระทบต่อเยาวชน การใช้อินเทอร์เน็ต และสื่อดิจิทัล เพื่อป้องกันหลีกเลี่ยง ลดผลกระทบจนถึงวิธีการรักษาเบื้องต้น ทั้งต่อตัวเอง คนใกล้ชิด เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในยุคดิจิทัลได้

1.8 ดิจิทัลคอมเมอร์ซ (Digital Commerce) เข้าใจการทำธุรกิจออนไลน์ประเภทต่าง ๆ รวมถึงภัยอันตรายและความเสี่ยงจากการทำ ธุรกิจนั้น พร้อมทั้งวิธีป้องกันภัยอันตราย และความเสี่ยงเหล่านั้น

1.9 กฎหมายดิจิทัล (Digital Law) เข้าใจสิทธิและข้อจำกัดที่ควบคุมการใช้สื่อดิจิทัลในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งได้ถูกกำหนดโดยภาครัฐ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานและดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายระเบียบทางสังคมเป็นการเคารพสิทธิของผู้อื่นอีกด้วย

2. การใช้ดิจิทัล (Digital Skill/ICT Skill) บุคคลมีสมรรถนะในการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีต่าง ๆ ด้านดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลากหลาย และสามารถประยุกต์ใช้ในงานได้มากขึ้น เช่น การประกอบอาชีพ การศึกษาและเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง การดำเนินชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย 6 หน่วยสมรรถนะ

2.1 การใช้คอมพิวเตอร์ (Computer Usage) ใช้งานฮาร์ดแวร์ ใช้งานระบบปฏิบัติการ จัดการข้อมูล สืบค้นข้อมูล ใช้งานอุปกรณ์เคลื่อนที่ และใช้งานการประมวลผลคลาวด์

2.2 การใช้อินเทอร์เน็ต (Internet Usage) ใช้งานเว็บเบราว์เซอร์สืบค้นข้อมูล ใช้งานไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ใช้งานปฏิทิน ใช้งานสื่อ สังคม ใช้งานโปรแกรมการสื่อสาร และใช้ธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

2.3 การใช้โปรแกรมประมวลผลคำ (Word Processing Usage) ใช้งานโปรแกรมประมวลผลคำ ในการจัดการงานเอกสาร การจัดรูปแบบข้อความ การจัดการกับย่อหน้าในเอกสาร การแทรกวัตถุลงบนงานเอกสาร การจัดรูปแบบเอกสาร การพิมพ์เอกสาร รวมถึงการตรวจทานงานเอกสาร

2.4 การใช้โปรแกรมตารางคำนวณ (Spreadsheets Usage) ใช้งานโปรแกรมตารางคำนวณ ในการจัดการตารางคำนวณ ปรับแต่งข้อมูล ในแผนงาน จัดรูปแบบข้อมูลในแผนงาน พิมพ์แผนงาน ใช้สูตรฟังก์ชันเพื่อการคำนวณ แทรกวัตถุลงบนแผนงาน รวมถึงการป้องกันแผนงาน

2.5 การใช้โปรแกรมนำเสนอ (Presentation Usage) ใช้งานโปรแกรมงานนำเสนอ ในการจัดการงานนำเสนอ ใช้งานข้อความบนสไลด์ แทรกวัตถุ ลงบนงานนำเสนอ กำหนดการเคลื่อนไหว รวมถึงการตั้งค่างานนำเสนอ

2.6 การใช้งานเพื่อความปลอดภัยคอมพิวเตอร์ (Cyber Security Usage) ป้องกันภัยคุกคามด้านความมั่นคงปลอดภัย ปฏิบัติตามหลักเพื่อรักษาความปลอดภัย ปฏิบัติตามหลักการใช้งานเว็บเบราว์เซอร์อย่างปลอดภัย และกำหนดรูปแบบการพิสูจน์ตัวตน

3. การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล (Problem Solving with Digital Tools) การมีสมรรถนะในการระบุนัย ต้องการและทรัพยากรได้ ตัดสินใจใช้เครื่องมือดิจิทัลที่เหมาะสม ได้อย่างชาญฉลาดตามวัตถุประสงค์และความต้องการได้ แก้ปัญหา อย่างเชื่อมโยงกันด้วยเครื่องมือดิจิทัลได้ ใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ สามารถแก้ปัญหาเชิงเทคนิค และสามารถปรับปรุงพัฒนาสมรรถนะ ตนเองให้เท่าทันโลกได้ ประกอบด้วย 5 หน่วยสมรรถนะ

3.1 การแก้ปัญหาทางเทคนิคของการทำงานเทคโนโลยี (Solve Technical Problems) ระบุนัยทางเทคนิคในการใช้งานอุปกรณ์ และทรัพยากรดิจิทัล และแก้ปัญหาได้

3.2 การปรับเปลี่ยนทักษะในยุคดิจิทัล (Digital Reskill) เข้าใจได้ว่าสมรรถนะดิจิทัลของตนต้องถูกพัฒนาและปรับปรุงเมื่อไร สามารถสนับสนุนผู้อื่นในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัล รวมถึงแสวงหาโอกาสในการพัฒนาตนเองให้เท่าทันวิวัฒนาการด้านดิจิทัล

3.3 การจัดการสิ่งแวดล้อมดิจิทัล (Digital Environment Management) ประเมินผลความต้องการและระบุประเมินคุณค่าเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัล และผลกระทบทางเทคโนโลยีที่เป็นไปได้เพื่อแก้ปัญหา รวมถึงปรับปรุงและปรับแต่งสภาพแวดล้อมดิจิทัลให้ตรงตามความต้องการส่วนบุคคลได้

3.4 การใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ (Creatively Use Digital Technologies) ใช้เครื่องมือดิจิทัลและเทคโนโลยีเพื่อสร้างความรู้ภูมิการริเริ่มสร้างสรรค์ใน

กระบวนการและสิ่งใหม่ได้ รวมถึงมีส่วนร่วมแบบส่วนตัวหรือแบบกลุ่มในการใช้กระบวนการทางปัญญา (Cognitive Processing) เพื่อเข้าใจและแก้ไขปัญหาทางความคิด และสถานการณ์ปัญหาในสภาพแวดล้อมดิจิทัล

3.5 การคิดเชิงคำนวณ (Computational Thinking) แก้ปัญหาการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลเป็นขั้นตอน เพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาในรูปแบบที่สามารถนำไปประมวลผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถพัฒนาซอฟต์แวร์ได้อย่างเหมาะสม

4. การปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล (Adaptive Digital Transformation) การมีสมรรถนะในการยืดหยุ่นและปรับตัวต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกระแสความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี กระแสโลกาภิวัตน์ เป็นต้น ทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ริเริ่ม และเรียนรู้ด้วยตนเองประกอบด้วย

5 หน่วยสมรรถนะ

5.1 การยืดหยุ่นและปรับตัว (Flexibility and Adaptability) ความสามารถในการปรับตัวตามบทบาทงาน ความรับผิดชอบ และสภาพแวดล้อม สามารถ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะงานที่คลุมเครือหรือไม่ชัดเจน สามารถจัดลำดับ ความสำคัญจากการเปลี่ยนแปลงของงานได้ และสามารถให้ข้อเสนอแนะอย่างมีประสิทธิภาพด้วยทัศนคติเชิงบวก

5.2 การทำงานร่วมกันในสังคมและวัฒนธรรมดิจิทัล (Digital Social and Cultural) เคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม และสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้คน ที่มีความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม ยอมรับในความแตกต่างของแนวคิดและคุณค่า ทางสังคมและวัฒนธรรม ผลักดันความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมให้เกิดแนวคิดใหม่ และเพิ่มทั้งนวัตกรรมและคุณภาพในการทำงาน

5.3 การคิดริเริ่มและเรียนรู้ด้วยตนเอง (Initiative and Self-Directed Learning) ตั้งเป้าหมายเกณฑ์ความสำเร็จทั้งที่สามารถจับต้องได้ และ จับต้องไม่ได้ จัดสมดุลทั้งเป้าหมายระยะสั้น (Tactical) และ ระยะยาว (Strategic) จัดสรรเวลาและจัดการปริมาณงานอย่าง มีประสิทธิภาพ ตรวจสอบ กำหนด จัดความสำคัญ และ ความสมบูรณ์ในงานโดยปราศจากการควบคุมดูแลโดยตรง พัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง และพัฒนาตนเองสู่การเป็นผู้เชี่ยวชาญ เรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และสามารถสะท้อนเชิงวิพากษ์ต่อประสบการณ์ของตนในอดีตเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาตนเอง

5.4 การสร้างผลผลิตและการเป็นผู้ประกอบการ (Productivity and Entrepreneurship) สามารถทำงานได้หลายอย่าง มีส่วนร่วมในงานอย่างแข็งขัน มีความน่าเชื่อถือ ตรงต่อเวลา นำเสนอตัวเองอย่างมืออาชีพด้วยมารยาทที่เหมาะสม ประสานงานและร่วมงานเป็นทีมได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เคารพและชื่นชมความหลากหลายของทีมและรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

5.5 การเป็นผู้นำ (Leadership) ความเป็นตัวแบบและเป็นผู้นำคนอื่น (Guide and Lead Others) ใช้ความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคล และทักษะการแก้ปัญหา ที่จะ เป็นแนวทางให้ผู้อื่นบรรลุเป้าหมาย ผลักดันจุดแข็ง ของผู้อื่นให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายร่วมกัน สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นได้ใช้ศักยภาพ สูงสุดในการทำงาน และการเสียสละ แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ซื่อตรง มีจริยธรรม รับผิดชอบต่อผู้อื่น (Be Responsible to Others) และทำงานอย่างมีความรับผิดชอบ (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563)

อย่างไรก็ตามเห็นได้ว่าการรอบแนวคิดด้านสมรรถนะดิจิทัลเป็นแนวทางที่ภาครัฐกำหนดขึ้นเพื่อต้องการให้ทรัพยากรในองค์กรโดยเฉพาะคนเกิดการพัฒนาในทางดิจิทัลที่มากขึ้นให้สอดคล้องกับยุคสมัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน 25 หน่วยสมรรถนะ ที่ภาครัฐต้องนำมาพัฒนาทรัพยากรในองค์กรให้ทำงานได้อย่างเหมาะสมและผลักดันความสามารถที่ซ่อนเร้นหรือส่งเสริมความรู้ที่มีอยู่ให้เกิดขึ้นกับทรัพยากรบุคคลในองค์กร อาจเรียกให้สั้นว่ากระบวนการ 4D ซึ่งประกอบด้วย

D1 = Digital Literacy เป็นการสร้างการรับรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อดิจิทัลให้เหมาะสม ตระหนักถึงคุณประโยชน์ โทษและข้อพึงปฏิบัติที่ต้องดำเนินการไปตามกฎระเบียบของสังคม ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นและไม่ส่งผลกระทบต่อตนเอง องค์กร ประเทศชาติ

D2 = Digital Skill ทักษะในการใช้ดิจิทัล เป็นเครื่องมือในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล องค์กรต้องผลักดันให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เพิ่มเติมหรือส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรมีความรู้ความสามารถในการใช้ดิจิทัลในด้านการคิด วิเคราะห์ คำนวณ ประมวลผลและนำเสนอสื่อได้อย่างสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ในการทำงานมากยิ่งขึ้น

D3 = Problem Solving Digital การแก้ปัญหาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถนำเอาความรู้ทางดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ปัญหาของงานได้อย่างเหมาะสม

D4 = Adaptive Digital การประยุกต์ใช้ดิจิทัลรู้จักปรับตัว เรียนรู้ ริเริ่ม และนำไปใช้ก่อให้เกิดประสิทธิภาพเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกยุคทุกสมัยบนพื้นฐานของความถูกต้องเหมาะสม

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาองค์กร บุคลากรในองค์กรเป็นทุนมนุษย์ที่สำคัญที่สร้างความเจริญและขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบความสำเร็จจะต้องได้รับการเอาใจใส่จากองค์กรในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาศักยภาพ และการเรียนรู้ที่เหมาะสมทันยุคสมัยและไม่สร้างผลกระทบต่อองค์กรและผู้ร่วมงาน ทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้รับความสนใจจากนักวิชาการหลายท่าน เช่น Harrison และ Kesseis กล่าวว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการหนึ่งในการวางแผน การสนับสนุน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยอาศัยกระบวนการสร้างการรับรู้และประสบการณ์ใหม่จากสถานที่ปฏิบัติงานและนอกสถานที่ ปฏิบัติงานเพื่อให้องค์กรก้าวหน้าและเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรโดยนำเอาความสามารถ การร่วมมือการปรับตัวและกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ในการทำงานมาปรับปรุงการทำงาน นอกจากนี้ Smith ยังกล่าวไว้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่จัดให้มีขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลกำไรของบุคคล นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการที่กว้างออกไปและให้มองว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการปรับปรุงการปฏิบัติงานในระดับบุคคล ทีมงาน และองค์กร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นการผสมผสานการพัฒนาในระดับบุคคล องค์กร กับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ขององค์กรตามทัศนะของ Kessek และ Block เช่นเดียวกับ Mondy และ Mondy กล่าวว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหน้าที่หลักของฝ่ายทรัพยากรบุคคลไม่ใช่แค่การจัดการฝึกอบรมแต่ยังหมายรวมถึงการวางแผนงานในอาชีพของแต่ละคน การพัฒนากิจกรรมและการประเมินผลงาน (ธัญญารัตน์ พรหมสุทธิ และคณะ, 2564)

สรุปได้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หรือการพัฒนาคนในองค์กร เป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยส่งเสริมให้องค์กรประสบความสำเร็จ เป็นกระบวนการที่ฝ่ายบุคคลต้องส่งเสริมวางแผนให้บุคลากรในองค์กรมีความรู้ ความสามารถ นำไปปฏิบัติควบคู่กับพฤติกรรมในการทำงานส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติมีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ทัศนคติ และความเชี่ยวชาญเพิ่มมากขึ้นไม่เน้นไปที่การฝึกอบรมอย่างเดียวแต่ต้องเพิ่มศักยภาพให้บุคลากรในหน่วยงาน

เกิดการพัฒนาตนเองรวมถึงพัฒนาวิชาชีพไปพร้อมกับการสร้างโอกาสทางความก้าวหน้าในสายงานและองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรให้มีขีดสมรรถนะที่สูงเหมาะสมต่อการทำงาน

แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความหลากหลายในวิธีการอยู่มากมาย ขึ้นอยู่กับวิธีการที่บุคลากรนั้นจะนำไปใช้ อาทิเช่น การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน หรือการเสริมแรงจิตใจ แนนเดอร์และแนนเดอร์ กล่าวว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มี 3 วิธี คือ 1. การฝึกอบรมเป็นการเรียนรู้งานปัจจุบันของผู้เรียน 2. การศึกษาการเรียนรู้ในอนาคตของผู้เรียน และ 3. การพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นไปยังตัวองค์กรเพื่อให้องค์กรเกิดการปรับตัวได้ในทุกสถานการณ์ สำหรับ โนต อาร์เอ มองว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะต้องดำเนินการดังนี้ 1. การส่งเสริมการศึกษาอย่างเป็นทางการทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร 2. การประเมินเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน พฤติกรรม ทักษะและบุคลากรลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน 3. ประสบการณ์ในการทำงาน การส่งเสริมในเรื่องการสับเปลี่ยนสายงาน การหมุนเวียนการทำงาน หรือการโยกย้าย เลื่อนตำแหน่ง ไปสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาได้ 4. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การให้คำแนะนำ การสอนงาน (ทศพร พิษะระ, 2566) แนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ล้วนมีเป้าหมายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีแนวทาง วิธีการ ขั้นตอน กระบวนการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาตั้งแต่ระดับบุคคล หน่วยงาน และองค์กรส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปแต่ก็ยังคงไว้ซึ่งหลักการและแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรในองค์กร

จากแนวทางดังกล่าวสรุปได้ว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีกระบวนการสำคัญ 3 ประการ คือ 1. การฝึกอบรมและการเรียนรู้ (Training & Learning) เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในปัจจุบันและนำไปพัฒนางานได้อย่างสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ทรัพยากรมีความรู้เพิ่มขึ้น มีการพัฒนาความรู้เดิมและพัฒนาความรู้ใหม่ให้เหมาะสมต่อคน ต่องานต่อองค์กรให้มีการเจริญเติบโตในหน้าที่การ 2. การส่งเสริมพฤติกรรมระหว่างบุคคลหรือความสามารถในการทำงานเป็นทีม (Teamwork) และการอยู่ร่วมกันของคนในองค์การทำงาน รวมถึงความสามารถในการให้คำแนะนำ แก้ไขปัญหาและนำพาองค์การไปสู่เป้าหมายร่วมกันอย่างมีความสุข 3. การประเมิน (Evaluation) เป็นการรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมต่อองค์กรที่แต่ทรัพยากรแต่ละคนแสดงออกตามเกณฑ์หรือลักษณะที่เป็น

ประโยชน์ต่อองค์กร และเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ
หน่วยงานภาครัฐต่อไปด้วย

การประยุกต์ใช้สมรรถนะดิจิทัลกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐ

แนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของหน่วยงานภาครัฐแต่ละแห่งอาจไม่
เท่ากันขึ้นอยู่กับศักยภาพของบุคคลและองค์การ ตลอดจนสภาพแวดล้อมในการทำงานที่
เหมาะสม บวกกับภาวะผู้นำที่จะผลักดันให้องค์กรดำเนินการหรือนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาให้
ในการทำงานได้อย่างเหมาะสมหรือไม่โดยจะประยุกต์สมรรถนะดิจิทัล 4 ส่วน ที่ภาครัฐพึง
จะให้เกิดกับหน่วยงานตามแนวทางหรือนโยบายที่รัฐกำหนดกับแนวทางการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ในหลัก 3 ประเด็น ดังนี้

1. เข้าใจดิจิทัล D1 (Digital Literacy) กับการฝึกอบรม และการส่งเสริมการ
เรียนรู้ตลอดจนการประยุกต์ใช้และประเมินผลควรดำเนินการไปพร้อมกันเพื่อให้เกิดการ
พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเริ่มตั้งแต่การสรรหาบุคคลเข้ามาทำงานในองค์กร ต้องดำเนินการ
สร้างความเข้าใจของทรัพยากรบุคคลด้วยการสังเกตและสัมภาษณ์ว่าบุคคลนั้นมีความ
เข้าใจในดิจิทัลมากน้อยเพียงใดเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการจัดการฝึกอบรม และส่งเสริมการ
เรียนรู้ หรือพัฒนาสมรรถนะที่บุคคลนั้นมีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นหรือจากที่ไม่มีให้ยอมรับการ
เปลี่ยนแปลงและเข้าใจ เข้าถึง เห็นประโยชน์จากเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม เพราะ
เนื่องจากบุคคลในองค์กรจะมีความแตกต่างในเรื่องของอายุ การศึกษาและสภาพของ
สังคมที่อยู่ หน่วยงานภาครัฐที่ประสบปัญหาของบุคลากรที่มีอายุมากอยากยอมรับการ
เปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีได้น้อย เมื่อเทียบกับหน่วยงานที่มีบุคลากรอายุน้อยหรือ
เด็กสมัยใหม่จึงอาจส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงในองค์กรค่อนข้างล่าช้าและไม่ทันหน่วยงาน
ของรัฐขนาดใหญ่ ทำให้ภาครัฐต้องมีการเสริมสมรรถนะดิจิทัลให้เกิดการเรียนรู้อย่าง
ต่อเนื่อง

2. การใช้ดิจิทัล D2 (Digital Skill) กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการนำ
เทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ใน 1. การทำงาน คือการจำทำเอกสารข้อมูลโดยทั่วไปของหน่วยงาน
เช่น หนังสือราชการฯ อาจปรับปรุงให้อยู่ในรูปของสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อลดปริมาณวัสดุ
สำนักงาน การรับ - ส่งเอกสารในรูปของสารบัญอิเล็กทรอนิกส์ 2. การจัดเก็บข้อมูลที่
สำคัญของบุคลากรภาครัฐ ข้อมูลสารสนเทศของข้อมูลสำคัญที่จำเป็นต่อการทำงาน เช่น
ทะเบียนประวัติบุคลากร หรือที่รู้จักกันคือโปรแกรม DPIS การจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น
3. การนำเสนอผลงาน ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญขององค์กร ที่เป็นประโยชน์

ตนการพัฒนาตนเองและองค์การ ในแบบของข้อความ Text กราฟิก Graphic เสียง Sound วิดีทัศน์ Video และภาพเคลื่อนไหว Animation ที่ใช้ในปัจจุบันนอกจากโปรแกรม Powerpoint แล้ว ยังมี โปรแกรม Macromedia โปรแกรม Swish 3D เป็นต้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคคลและองค์การต้องการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์หรือควรสร้างการรับรู้ และเปิดโอกาสให้บุคคลทำงานได้อย่างหลากหลายในทุกช่วงวัย 4. การประมวลผล ควรจัดให้มีการประเมินผลการทำงานด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและองค์การเป็นทักษะหรือความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคคลที่ติดตัวมาก่อน เข้าทำงานโดยมีความรู้พื้นฐานของการใช้ เช่น โปรแกรมสำเร็จรูป การประมวลผลข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล

3. การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล D3 (Problem Solving Digital) เป็นการใช้เครื่องมือทางดิจิทัลหรือเทคโนโลยีในทางที่สร้างสรรค์ป้องกันปัญหาที่เกิดจากการใช้งาน และสามารถอพยพทักษะในการทำงานได้อย่างเหมาะสมและใช้เทคโนโลยีให้สามารถช่วยในการตัดสินใจได้ เช่น มีการทำงานที่ยืดหยุ่น ปรับตัว และอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม บนพื้นฐานของความเป็นผู้นำที่เหมาะสมด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ปัญหาการทำงานอย่างเหมาะสม ลดระยะเวลา และขั้นตอนในการทำงาน เช่น การใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการลดขั้นตอนการขอใบอนุญาต การจัดเก็บภาษี การบริจาคเงินการกุศล เป็นต้น สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

4. การปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล (Digital Adaptive) เป็นขั้นตอนสำคัญที่หน่วยงานภาครัฐต้องผลักดันองค์การและนำพาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและทุกรูปแบบ จึงสอดคล้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การส่งเสริมการเรียนรู้ การฝึกอบรม การใช้ และการติดตามประเมินผล ถ้าหน่วยงานภาครัฐและคนในองค์การไม่ยอมเปลี่ยนแปลงการพัฒนา จะไม่สามารถเดินหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและจะเกิดปัญหาการเปลี่ยนงานของฝ่ายและแผนก การทำงานที่ล่าช้า ส่งผลต่อผู้ปฏิบัติ และองค์การด้วย

ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ประกอบด้วย 1. การฝึกอบรม Training เทคโนโลยีดิจิทัลมีส่วนเกี่ยวข้องและสร้างความรู้ความเข้าใจของเทคโนโลยีดิจิทัล และการใช้เทคโนโลยี รวมถึงการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาสมรรถนะของคนในองค์กรที่มีอยู่เดิมและเพิ่มเติมให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและองค์การในทางที่สร้างสรรค์ 2. การส่งเสริมพฤติกรรมระหว่างบุคคลการทำงานเป็นทีม Promoting

interpersonal behavior และการใช้เทคโนโลยีเกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการ แก้ไขปัญหาาร่วมกันในที่ทำงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการทำงานให้สะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลา ทรัพยากร ของหน่วยงาน และ 3. การประเมินผล Evaluation โดยรวม เกี่ยวข้องกับสมรรถนะดิจิทัลในทุกด้านเพราะการประเมินผลผู้ใช้ต้องเข้าใจ ใช้เป็น และ เห็นผลของการนำดิจิทัลมาใช้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปต่อยอดการพัฒนาได้ทุกคน ต้องปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงพร้อมกันและสามารถประยุกต์การใช้งานดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง และเกิดการพัฒนาขึ้น เพื่อนำข้อมูลไปสู่การพัฒนาต่อไป

สรุป

สมรรถนะดิจิทัลกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐในศตวรรษที่ 21 หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องได้กำหนดสมรรถนะดิจิทัลสำคัญของประเทศไทยไว้ 4 ด้าน แต่ละด้านจะมี องค์ประกอบของหน่วยสมรรถนะเอาไว้ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วเบื้องต้น ประกอบด้วย 1. การ สร้างความเข้าใจดิจิทัล Digital Literacy (D1) ทำให้ทรัพยากรบุคคลในองค์กรมีความรู้ ความเข้าใจ ของเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างไรให้เขาใช้เป็นและใช้ให้ถูกที่ถูกทาง ถูกกาลเวลา อย่างเหมาะสม เริ่มตั้งแต่กระบวนการได้มาซึ่งทรัพยากร การรักษาและการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ของภาครัฐ สัมพันธ์กับการพัฒนาสมรรถนะด้านการส่งเสริมการฝึกอบรม Training การเรียนรู้ Learning ของทรัพยากรในหน่วยงานภาครัฐ 2. การใช้ดิจิทัล Digital Skill (D2) เมื่อบุคลากรมีความรู้แล้วต้องนำไปใช้ให้เป็นนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้มากขึ้น ในการใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมประมวลผลต่าง ๆ และการ ใช้อินเทอร์เน็ต รวมถึงการนำเสนอข้อมูลด้วยโปรแกรมนำเสนอและส่งเสริมให้ทรัพยากร นำสมรรถนะดิจิทัลนี้ไปใช้ในกระบวนการแก้ปัญหาของการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้จึง สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ การ ฝึกอบรม การแก้ปัญหา และการประเมินผลเช่นกัน 3. การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล Problem Solving Digital (D3) องค์กรต้องให้บุคลากรสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ ในการแก้ปัญหาร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ลดกระบวนการขั้นตอนของการ ทำงานให้สะดวก รวดเร็ว และสามารถติดต่อสื่อสารการทำงานเชื่อมโยงกันอย่างรวดเร็วลด ระยะเวลาการทำงาน ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นการ พัฒนาทรัพยากรให้สามารถนำพฤติกรรมเหล่านี้มาใช้ในการแก้ปัญหาร่วมกัน 4. การ ปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล Adaptive Digital (D4) สอดคล้องกับการพัฒนา สมรรถนะของทรัพยากรในทุกองค์ประกอบ เพราะทุกคนต้องเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีให้

เป็นในปัจจุบัน สมรรถนะดิจิทัลในทุกส่วนจึงสอดคล้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรภาครัฐในสังคมปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง ทุกคนล้วนมีความรู้ ความสามารถและสามารถพัฒนาได้อย่างเหมาะสม จึงจำเป็นต้องเลือกสรรคนและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ของตนเองและส่วนร่วม

เอกสารอ้างอิง

- จิระพงศ์ เรืองกุล. (2555). แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยใช้หลักสมรรถนะ ประสพการณ์จากบริษัทชั้นนำ. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 29(2), 111-127.
- จุฬารัตน์ บุษบก. (2566). สมรรถนะดิจิทัล ทักษะเพื่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืน ตามเป้าหมายของการประชุมเอเปคด้านการศึกษา 2020. *วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา*, 18(24), 70-85.
- ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี และคณะ. (2560). การประยุกต์ใช้สมรรถนะ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 11(1), 262-269.
- ทศพร พิษะระ. (2566). สมรรถนะกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคการเปลี่ยนแปลง. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 6(3), 341-358.
- เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์. (2566). การจัดการสมรรถนะด้านดิจิทัลของทรัพยากรมนุษย์กับการออกแบบรูปแบบการทำงานเป็นทีมที่มีความคล่องตัวสูง : ความท้าทายขององค์กรในยุคดิจิทัล. *วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์*, 7(1), 1-33.
- ธัญญารัตน์ พรหมสุทธิ และคณะ. (2564). การพัฒนาสมรรถนะทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับยุคประเทศไทย 4.0. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 10(1), 228-243.
- พสุธิดา ตันตราจิน และคณะ. (2559). ทูมนมนุษย์ : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 30(พิเศษ), 115-123.
- ศิริรัตน์ พิริยธนาลัย และจุฑา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2553). *Competency สมรรถนะ เข้าใจ ใช้เป็น เห็นผล*. กรุงเทพฯ: ชิกเนเจอร์ โซลูชั่นส์.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2562). *ทักษะด้านดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล*. มปท.
- _____. (2552). *คู่มือสมรรถนะหลัก : คำอธิบายและตัวอย่างพฤติกรรมบ่งชี้*. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่ง.จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2563). *กรอบสมรรถนะด้านดิจิทัลสำหรับพลเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

_____. (2563) *แผนพัฒนาความรู้ความเข้าใจประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ทฤษฎีสัญญาประชาคมกับอำนาจอธิปไตยของประชาชนไทย*

THE SOCIAL CONTRACT THEORY IN THAI SOVEREIGNTY

อภิรดี โกเฮง, ขวัญชนก สายชมภู

Aphiradee Koheng, Kwanchanok Saichompoo

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: porpew@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการวิเคราะห์ทฤษฎีการเมืองแนวสัญญาประชาคมของนักคิดสามท่านนั่นก็คือ จอห์น ล็อก (John Locke) โทมัส ฮ๊อบส์ (Thomas Hobbes) และฌอง ฌาคส์ รูสโซ (Jean Jacques Rousseau) โดยบทความนี้จะวิเคราะห์ทฤษฎีสัญญาประชาคมของบุคคลทั้งสามในบริบทอำนาจอธิปไตยของประชาชนไทย ซึ่งจากการศึกษาพบว่า สาระสำคัญของทฤษฎีสัญญาประชาคมของทั้งสามท่านเหมือนกันในข้อที่ว่า “รัฐบาลเป็นผลมาจากสัญญาของประชาชน” โดยเริ่มจากจุดเริ่มต้นเดียวกันคือ ระดับปัจเจกบุคคล นั่นคือการเกิดรัฐและความสัมพันธ์ของปัจเจกบุคคลและรัฐ เมื่อมองในบริบทของอำนาจอธิปไตยของประชาชนไทย จะเห็นว่าอำนาจอธิปไตยทางการเมืองมีความสำคัญมาก เพราะเป็นการแสดงออกที่อำนาจอธิปไตยทางการเมืองของประชาชน โดยการแสดงออกในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมือง ไม่ว่าจะเป็นสิทธิในการเลือกตั้ง สิทธิในการออกเสียงประชามติ สิทธิในการเสนอร่างกฎหมาย สิทธิในการถอดถอนในเรื่องสำคัญ ๆ เป็นต้น

คำสำคัญ: ทฤษฎีสัญญาประชาคม; อำนาจอธิปไตย; ประชาชนไทย

Abstract

This article analyzed the theory of social contract politics by three thinkers: John Locke, Thomas Hobbes, and Jean Jacques Rousseau. In this article, the three-persons' social contract theory was analyzed in the context

* Received August 20, 2023; Revised September 10, 2023; Accepted September 13, 2023

of the sovereignty of the Thai people. The study was found the essence of the social contract theory of all three people was the same in that “Government is the result of the promise of the people” starting from the same starting point at individual level. That is, the relationship of the individual and the state. When viewed in the context of the sovereignty of the Thai people Political sovereignty is very important. Because it is an expression of the political sovereignty of the people by expressing public participation in politics whether the right to vote in a referendum, the right to propose a bill and the right to withdraw on important matters, etc.

Keywords: Social Contract Theory; Popular Sovereignty; Thai People

บทนำ

ทฤษฎีสัญญาสัญญาประชาคม เป็นการนำเสนอความคิดที่ว่าผู้คนอาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมตามข้อตกลงที่กำหนดกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมและการเมือง บางคนเชื่อว่าถ้าเราดำเนินชีวิตตามสัญญาทางสังคม เราสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีศีลธรรมตามการเลือกของเราเอง ไม่ใช่เพียงเพราะโชคชะตาฟ้ากำหนดเพียงเท่านั้น โทมัส ฮอบส์, จอห์น ล็อก และฌอง ฌาคส์ รูสโซ เป็นผู้เสนอทฤษฎีสัญญาประชาคม ซึ่งเป็นหนึ่งในทฤษฎีที่โดดเด่นที่สุดในทฤษฎีศีลธรรมและการเมืองตลอดประวัติศาสตร์ตะวันตกสมัยใหม่ ในศตวรรษที่ 20 สัญญาประชาคม เป็นการอ้างอำนาจของประชาชนในการจัดการกฎระเบียบในการอยู่ร่วมกัน โดยมอบอำนาจอ้างไว้ให้กับรัฐ หรือผู้นำที่เป็นตัวแทนของประชาชนที่ระบอบอยู่ในสัญญาประชาคม หรือรัฐธรรมนูญ ถือได้ว่าสัญญาประชาคมเป็นกรอบในการกำหนดหน้าที่การทำงาน เพื่อสร้างความสามัคคีในสังคมให้เกิดขึ้น (Fred & Gerald, 2001)

โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes)

โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) (มีชีวิตอยู่ในช่วง ค.ศ. 1588-1679) อาศัยอยู่ในช่วงสงครามกลางเมืองอังกฤษ ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างปี 1642-1648 เป็นการปะทะกันระหว่างฝ่ายกษัตริย์นิยมซึ่งชอบอำนาจประเพณีของกษัตริย์ กับฝ่ายรัฐสภา ฮอบส์เป็นตัวแทนของการประณามระหว่างสองฝ่ายนี้ ด้านหนึ่งเขาปฏิเสธทฤษฎีเรื่องสิทธิอันศักดิ์สิทธิ์ของกษัตริย์ ว่าพระเจ้าเป็นผู้มอบอำนาจให้กับกษัตริย์ พันธะทางการเมืองจึงผูกพันกับพันธะทางศาสนา ในทางกลับกัน ฮอบส์ยังปฏิเสธมุมมองประชาธิปไตยในยุค

แรก ๆ ที่รัฐสภายึดถือ อำนาจนั้นควรจะแบ่งปันระหว่างรัฐสภาและกษัตริย์ ในการปฏิเสหมุมมองทั้งสองนี้ ฮอบส์ยึดครองจุดยืนของคนที่มีทั้งหัวรุนแรงและอนุรักษนิยม โดยให้เหตุผลว่า อำนาจทางการเมืองตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ส่วนตน ขณะเดียวกันก็มอบอำนาจการปกครองให้กษัตริย์มีอำนาจสมบูรณ์ภายใต้สิทธิราชย์เพียงคนเดียวหากต้องการให้สังคมอยู่รอด

ทฤษฎีการเมืองของฮอบส์แยกออกเป็นสองส่วน ได้แก่ ทฤษฎีแรงจูงใจของมนุษย์ และทฤษฎีสัญญาประชาคมซึ่งมีรากฐานมาจากสภาวะสมมุติของธรรมชาติ พฤติกรรมต่าง ๆ เช่น การเดิน การพูด และอื่น ๆ ล้วนเกิดจากการกระทำอื่น ๆ ภายในตัวเรา และการกระทำอื่น ๆ เหล่านี้เองมีสาเหตุมาจากปฏิสัมพันธ์ของร่างกายของเรากับร่างกายส่วนอื่น ๆ และในที่สุดทำให้เกิดพฤติกรรมของมนุษย์ที่เราสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน จึงสามารถอธิบายได้ในแง่ของกฎธรรมชาติสากล จากมุมมองของฮอบส์ เราเป็นเครื่องจักรอินทรีย์ที่ซับซ้อนมาก โดยตอบสนองต่อสิ่งเร้าของโลกอย่างมีกลไกและเป็นไปตามกฎสากลแห่งธรรมชาติของมนุษย์ (Hobbes, 1985)

ฮอบส์ มองว่ามนุษย์มีความจำเป็นและสนใจแต่ตนเองเพียงอย่างเดียว มนุษย์ทุกคนแสวงหาเฉพาะสิ่งที่พวกเขามองว่าเป็นประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง ทุกสิ่งที่มนุษย์ทำมีแรงจูงใจจากความปรารถนา และความหวัง ได้โน้มนำมนุษย์ไปสู่สันติสุขโดยขึ้นให้มีกฎสำหรับใช้ชีวิตร่วมกันอย่างสันติ มนุษย์จึงเริ่มสร้างเงื่อนไขให้เกิดสันติภาพ มนุษย์แต่ละคนควรจะเต็มใจละสิทธิของตนที่มีต่อสิ่งทั้งปวง การยินยอมสละสิทธิร่วมกันนี้เรียกว่าสัญญาประชาคม

จอห์น ล็อก (John Locke)

จอห์น ล็อก (John Locke) (มีชีวิตอยู่ในช่วง ค.ศ. 1632-1704) มีทัศนะเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ต่างจาก ฮอบส์ โดยล็อก มองว่า สภาวะธรรมชาติ ซึ่งเป็นสภาวะตามธรรมชาติของมนุษย์ เป็นสภาวะแห่งเสรีภาพที่สมบูรณ์แบบและสมบูรณ์ในการดำเนินชีวิตตามที่เห็นสมควร ปราศจากการแทรกแซงของผู้อื่น แต่อย่างไรก็ตาม ในสภาวะธรรมชาตินี้เราไม่มีอิสระที่จะทำอะไรตามใจชอบ สภาวะธรรมชาติเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเมือง บุคคลจะมีสภาวะเท่าเทียมกันในสภาวะดังกล่าว

กฎของธรรมชาติซึ่งอยู่ในมุมมองของล็อกซึ่งเป็นพื้นฐานของศีลธรรมทั้งหมด เป็นตัวกำหนดให้มนุษย์ไม่ทำอันตรายต่อผู้อื่นในเรื่อง “ชีวิต สุขภาพ เสรีภาพ หรือทรัพย์สิน” ของพวกเขา เนื่องจากมนุษย์ทุกคนเป็นบุตรของพระเจ้าโดยเท่าเทียมกัน และเนื่องจาก

มนุษย์ไม่สามารถแย่งชิงสิ่งซึ่งเป็นของพระองค์โดยชอบธรรมได้ เราจึงถูกห้ามไม่ให้ทำร้ายซึ่งกันและกัน ดังนั้น สภาวะแห่งธรรมชาติจึงเป็นสภาวะแห่งเสรีภาพที่บุคคลมีอิสระที่จะแสวงหาผลประโยชน์ของตนเอง โดยปราศจากการแทรกแซง และเนื่องจากกฎแห่งธรรมชาติและข้อจำกัดที่ธรรมชาติกำหนดไว้กับมนุษย์ จึงทำให้สภาวะนี้เกิดความสงบสุข

ตามคำกล่าวของล๊อค สภาวะแห่งธรรมชาติไม่ใช่เงื่อนไขของปัจเจกบุคคล เช่นเดียวกับฮอบส์ แต่เป็นการรวมกลุ่มตัวแทนของแต่ละครอบครัว และมอบอำนาจนั้นให้กับรัฐบาล ด้วยการทำข้อตกลง และยอมจำนนต่อเจตจำนงของหน่วยงานนั้น หลังจากที่ได้รับการก่อตั้ง โดยได้รับความยินยอมจากประชาชนเท่านั้น เมื่อสร้างสังคมการเมืองและการปกครองด้วยความยินยอม จนเกิดสามสิ่ง ได้แก่ กฎหมาย ผู้พิพากษาในการตัดสินกฎหมาย และอำนาจบริหารที่จำเป็นในการบังคับใช้กฎหมายเหล่านี้ ประชาชนแต่ละคนจึงมอบอำนาจในการปกป้องตนเองและลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎแห่งธรรมชาติให้กับรัฐบาลที่เขาสร้างขึ้นผ่านทางข้อตกลง ดังนั้น หากเกิดเผด็จการหรือการกระทำใดที่ขัดต่อประโยชน์ของประชาชน ประชาชนมีสิทธิที่จะต่อต้านอำนาจนั้นได้ ข้อตกลงทางสังคมสามารถถูกทำลายได้ และกระบวนการสร้างสังคมการเมืองก็อาจเริ่มต้นขึ้นใหม่ได้เช่นกัน (Locke, 2003)

ฌอง-ฌาค รูสโซ (Jean-Jacques Rousseau)

ฌอง-ฌาค รูสโซ (Jean-Jacques Rousseau) (มีชีวิตรอยู่ระหว่าง ค.ศ. 1712-1778) ตามความเห็นของรูสโซ มองว่ามนุษย์เริ่มต้นโดยสภาวะแห่งธรรมชาติ ผู้คนใช้ชีวิตอย่างโดดเดี่ยวและไม่ซับซ้อน ความต้องการของมนุษย์สามารถได้รับการสนองโดยธรรมชาติอย่างง่ายดาย เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติและจำนวนประชากรที่น้อย จึงไม่มีการแข่งขัน และผู้คนแทบไม่เคยพบปะกัน จึงทำให้เกิดความขัดแย้งหรือความกลัวน้อยมาก ยิ่งกว่านั้น บุคคลที่เรียบง่ายและบริสุทธิ์ทางศีลธรรมเหล่านี้มีความเอื้ออาทรโดยธรรมชาติ ดังนั้นจึงไม่มีแนวโน้มที่จะทำร้ายกันและกัน แต่เมื่อเวลาผ่านไปมนุษย์ได้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลง เข้าสู่ประชาสังคม

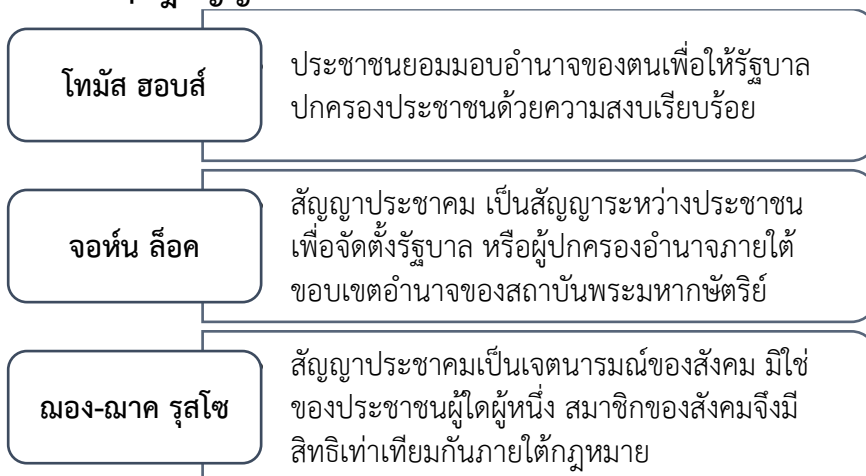
เมื่อเวลาผ่านไป มนุษย์ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง จำนวนประชากรโดยรวมเพิ่มขึ้น วิธีการดำเนินชีวิตได้เปลี่ยนไป ผู้คนเริ่มอยู่รวมกันในกลุ่มครอบครัวเล็ก ๆ และในชุมชนเล็ก ๆ มีการแบ่งส่วนงานทั้งภายในและระหว่างครอบครัว มีการประดิษฐ์ทำให้ชีวิตง่ายขึ้น ทำให้เกิดเวลาว่าง เวลาว่างดังกล่าวทำให้ผู้คนเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ส่งผลให้เกิดค่านิยมสาธารณะ นำไปสู่ความอับอาย ความอิจฉา ความหยิ่งโส และการดูถูกเหยียดหยาม อย่างไรก็ตาม สิ่งที่สำคัญที่สุดตามที่ รูสโซ กล่าวคือการประดิษฐ์

ทรัพย์สินส่วนบุคคล ซึ่งประกอบขึ้นเป็นช่วงเวลาสำคัญในการวิวัฒนาการของมนุษยชาติ จากสถานะที่เรียบง่ายและบริสุทธิ์ไปสู่สถานะที่มีลักษณะเฉพาะด้วยความโลภ การแข่งขัน ความไร้สาระ ความไม่เท่าเทียม และความชั่วร้าย สำหรับรุสโซ การประดิษฐ์ทรัพย์สินถือเป็นการแบ่งแยกมนุษย์ออกจากสถานะแห่งธรรมชาติ

เมื่อมีการนำทรัพย์สินส่วนตัวมาใช้ ความไม่เท่าเทียมกันก็เด่นชัดมากขึ้น และการพัฒนาชนชั้นทางสังคมก็เริ่มต้นขึ้น ในที่สุดผู้ที่มีทรัพย์สินเริ่มสังเกตเห็นว่าการสร้างรัฐบาลจะสามารถปกป้องทรัพย์สินส่วนตัวจากผู้ที่ไม่มียศฐาอันสูงส่งดังกล่าว แต่เห็นว่าพวกเขาอาจจะสามารถได้มาโดยการใช้อำนาจ ดังนั้น รัฐบาลจึงได้รับการจัดตั้งขึ้นผ่านสัญญาซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อรับประกันความเท่าเทียมกันและการคุ้มครองสำหรับทุกคน แม้ว่าจุดประสงค์ที่แท้จริงคือการทำลายความไม่เท่าเทียมที่เกิดจากทรัพย์สินส่วนตัวก็ตาม กล่าวอีกนัยหนึ่ง สัญญาซึ่งอ้างว่าเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของทุกคนเท่าเทียมกันนั้น แท้จริงแล้วเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของคนเพียงไม่กี่คนที่ร่ำรวยขึ้น อันเป็นผลมาจากการพัฒนาทรัพย์สินส่วนตัว และนี่คือสัญญาประชาคม (Rousseau, 1987) สัญญาประชาคมในทฤษฎีของรุสโซ มีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองต่อความไม่เท่าเทียมกัน ความขัดแย้งของสังคม เป็นวิธีที่ทำให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันได้ แม้มนุษย์จะเกิดมาอย่างเป็นอิสระ แต่ความก้าวหน้าก็ทำให้ต้อง มีสัญญาประชาคมที่ควบคุมมนุษย์ไว้ ผ่านการพึ่งพาอาศัยกัน ความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจและสังคม

สรุปแนวคิดทฤษฎีสัญญาประชาคม

ภาพที่ 1 สรุปแนวคิดทฤษฎีสัญญาประชาคม

จากภาพที่ 1 สามารถสรุปแนวคิดทฤษฎีสัญญาประชาคมของนักปรัชญาทั้ง 3 ท่าน คือ โทมัส ฮอบส์ สรุปได้ว่า ทฤษฎีสัญญาประชาคม คือ การที่ประชาชนยอมมอบอำนาจของตนเพื่อให้รัฐบาลปกครองประชาชนด้วยความสงบเรียบร้อย จอห์น ล็อก สรุปได้ว่า ทฤษฎีสัญญาประชาคม คือ เป็นสัญญาระหว่างประชาชนเพื่อจัดตั้งรัฐบาล หรือผู้ปกครองอำนาจภายใต้ขอบเขตอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ และฌอง-ฌาค รุสโซ สรุปได้ว่า สัญญาประชาคมเป็นเจตนารมณ์ของสังคม มิใช่ของประชาชนผู้ใดผู้หนึ่ง สมาชิกของสังคมจึงมีสิทธิเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย

อำนาจอธิปไตย

การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ความหมายของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยดังกล่าว อำนาจอสูงสุด หรืออำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน โดยประชาชนทำหน้าที่ปกครองตนเองโดยตรง (Direct Democracy) แต่ในทางปฏิบัตินั้นไม่สามารถกระทำได้ จึงเกิดรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทน (Indirect Democracy or Representative Government) โดยประชาชนเลือกผู้แทนขึ้นทำหน้าที่แทนตนแล้วผู้แทนเหล่านั้นมีหน้าที่ร่วมกันกำหนดทั้งผู้ปกครอง (รัฐบาล) นโยบาย และวิธีการปฏิบัติตามนโยบาย การที่ประชาชนทำหน้าที่ปกครองด้วยตนเองโดยตรง หรือการเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนนั้น เป็นกลไกที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้กระบวนการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทุกกระบวนการ ทุกระดับและทุกมิติดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยต้องมีคุณสมบัติที่เอื้อหรือสนับสนุนต่อหลักการประชาธิปไตย เช่น มีความสนใจ กระตือรือร้นที่จะเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือติดตาม ควบคุม และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอย่างจริงจัง หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าประชาชนต้องมีวัฒนธรรมทางการเมืองตามทัศนะที่ว่า “กิจกรรมทางการเมืองการปกครองเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องเอาใจใส่รับผิดชอบ จะหลีกเลี่ยง หรือปฏิเสธให้พ้นความรับผิดชอบของตนหาได้ไม่” เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน เป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงทัศนะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน นอกจากนี้จะช่วยให้การตัดสินใจของผู้เสนอโครงการหรือรัฐบาลมีความรอบคอบ และสอดคล้อง

รับกับปัญหาและความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้นแล้ว ยังเป็นการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลให้มีความโปร่งใส ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561)

อำนาจอธิปไตยของประชาชน

ประชาชนสามารถแสดงออกซึ่งอำนาจอธิปไตยที่กำหนดไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ในลักษณะดังกล่าว ดังนี้ (ไสว เทวาวี, 2544)

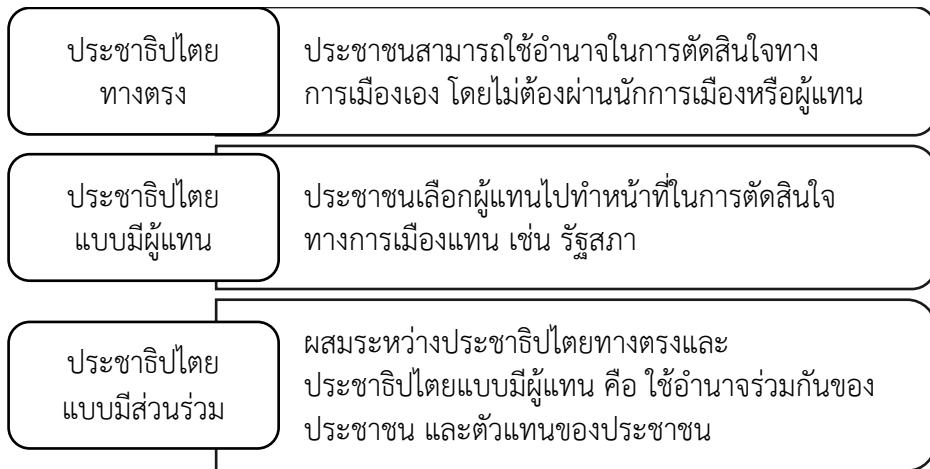
1. ประชาชนจะมีสิทธิที่จะเลือกผู้ปกครองของตนเอง เพื่อเป็นการแสดงออกถึงส่วนแห่งอำนาจของตน อันมาสู่หลักการคือ “การเลือกตั้งอย่างทั่วถึง” เพราะถือว่า การเลือกตั้งเป็นสิทธิของทุกคน มิใช่เป็นหน้าที่ จึงไม่อาจมีการจำกัดสิทธิได้ดังที่รัฐโซกล่าวไว้ว่า “สิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิที่ไม่มีอะไรที่จะมาพรากจากประชาชนได้”

2. การมอบอำนาจของประชาชนให้ผู้แทนนั้น คือเป็นการมอบอำนาจในลักษณะที่ผู้แทนต้องอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของราษฎรผู้เลือกตั้ง (Mandat Imperative) กล่าวคือ ผู้แทนเป็นตัวแทนของประชาชน ประชาชนสามารถควบคุมผู้แทนได้การที่ประชาชนมอบอำนาจให้ผู้แทนเป็นการมอบในลักษณะที่ผู้แทนต้องอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของประชาชน ผู้แทนแต่ละคนไม่ถือว่าเป็นผู้แทนของราษฎรทั้งหมดแต่อย่างใด

3. ประชาชนมีส่วนร่วมในทางกฎหมายและการเมือง เช่น มีสิทธิเสนอร่างกฎหมาย มีสิทธิออกเสียงแสดงประชามติในเรื่องสำคัญ ๆ เป็นต้น

สรุป

ทฤษฎีสัญญาประชาคมกับอำนาจอธิปไตยของประชาชนไทย จะเห็นได้ว่า ประชาชนจะมีสิทธิที่จะเลือกผู้ปกครองของตนเอง เพื่อเป็นการแสดงออกถึงอำนาจของตน ซึ่งสอดคล้องกับที่รัฐโซกล่าวไว้ว่า “สิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิที่ไม่มีอะไรที่จะมาพรากจากประชาชนได้” ซึ่งจากแนวคิดของทั้ง จอห์น ล็อก, โทมัส ฮอบส์ และฌอง ฌาคส์ รูสโซ มีสาระสำคัญของทฤษฎีสัญญาประชาคม คือ “รัฐบาลเป็นผลมาจากสัญญาของประชาชน” คือ รัฐบาลได้มอบอำนาจจากประชาชน ซึ่งอำนาจอธิปไตยของประชาชนไทย แสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 2 สรุปอำนาจอธิปไตยของประชาชน

จากภาพที่ 2 อำนาจอธิปไตยของประชาชน ได้ถูกแบ่งออกเป็น ประชาธิปไตยทางตรง ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน และประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจุดที่สอดคล้องกับทฤษฎีสัญญาประชาคม คือ ประชาชนต่างต้องทำสัญญาร่วมกันกับคนอื่น ๆ ในการอยู่ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นกับประชาชนด้วยกันเอง หรือกับรัฐบาลที่ประชาชนมอบอำนาจให้ ในบริบทอำนาจอธิปไตยของประชาชนไทย ได้ถูกกำหนดโดย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 3 บัญญัติว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม” หรือ เป็นหน้าที่ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 4 มาตรา 50 บัญญัติว่า “บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ” ดังนั้น อำนาจอธิปไตยของประชาชนไทยที่พึงปฏิบัติ คือ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งและอำนาจอธิปไตยที่มีสิทธิ เสรีภาพ เสมอภาค โดยมองว่า “ประชาธิปไตยคือการเลือกตั้ง” การปกครองในระบอบประชาธิปไตยถือเป็นการปกครองโดยประชาชน และเพื่อประชาชน ประชาชนถือเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ไสว เหว่าไว. (2544). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา* (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายมหาชน). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Fred, D'A. & Gerald, G. (2001). *Contemporary Approaches to the Social Contract*. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Stanford: Stanford University.
- Hobbes, T. (1985). *1651 a. Leviathan*. C.B Macpherson (Editor). London: Penguin Books.
- Locke, J. (2003). *Two Treatises of Government and A Letter Concerning Toleration*. New Haven: Yale University Press.
- Rousseau, J. (1987). *The Basic Political Writings* (Trans. Donald A. Cress) Indianapolis: Hackett Publishing Company.

การสร้างสติเพื่อรักษาความสัมพันธ์ของบุคลากรภายในองค์กร *

CREATING MINDFULNESS TO MAINTAIN PERSONNEL RELATIONSHIPS
WITHIN THE ORGANIZATION

พระครูสุทิวรญาณ (ภักดี เขมธโร), พระมหาวิเศษ กนฺตธมฺโม, นรา บรรลิตกุล

Phrakhru sudhivorayan (Pakdee Khemmatharo), Phramaha Wiset Kantadhammo,

Nara Bunlikitkul

วิทยาลัยสงฆ์จันทบุรี

Chanthaburi Buddhist College

Corresponding Author E-mail: Nkitoo0011@gmail.com

๘๐-----๘๓

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กรโดยนำหลักธรรมคือ สติ ในทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ พระพุทธเจ้าทรงสอนให้สาวกมีสติทุกอิริยาบถในการกระทำ ทั้งการพูด การทำงานและการดำเนินชีวิต จึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารงานในองค์กรได้ จากความท้งเหินในการทำงานช่วงภาวะวิกฤตของโรคระบาดโควิด 19 ด้วยการลดระยะห่างและการสนทนาแบบพบหน้า ความสัมพันธ์ที่ท้งเหิน บางคนคิดว่าตนทำงานหนักแต่เพียงผู้เดียว มีความรู้สึกไม่สนิทสนมเหมือนเดิมประกอบกับ การเจริญเติบโตทางธุรกิจที่พื้นตัว ทำให้รู้สึกงานไม่ก้าวหน้า รวมถึงการไม่เห็นความเปลี่ยนแปลงในองค์กรของตนเอง การใช้หลักสติ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ของบุคลากรในองค์กร ให้มีประสิทธิภาพกลับมาเหมือนเดิม เริ่มจาก 1. การใช้สติในการสนทนา โดยมองจากความคิด ความรู้สึกของตนเอง 2. รู้จักระวังความคิด ความรู้สึกของเพื่อนร่วมงาน 3. การใช้สติเพื่อการสื่อสารอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา 4. การฝึกให้รู้จักการทำงานร่วมกันด้วยความสามัคคี 5. การสร้างความเชื่อมั่น ด้วยการใช้สติในการแสดงออก เพื่อบ่งบอกถึงภาวะความเป็นผู้นำ ทั้ง 5 ข้อนี้เป็นแนวทางพื้นฐานเพื่อนำไปใช้ปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีแก่บุคลากรให้เกิดความสามัคคี เคารพให้เกียรติกัน ยอมรับฟังคำแนะนำ ดิชมด้วยความคิดเชิงบวก อันจะนำมาซึ่งองค์กรที่มีประสิทธิภาพและภาพลักษณ์ที่ดีต่อไป

คำสำคัญ: สติ; ความสัมพันธ์; บุคลากรภายในองค์กร

* Received October 25, 2023; Revised November 15, 2023; Accepted December 7, 2023

Abstract

This article presents building good relationships in organizations by applying the principles of mindfulness in Buddhism. The Buddha taught his disciples to be mindful of every posture in their actions, including speech, work, and lifestyle. Therefore, it can be applied to management in the organization. From the distance of work during the crisis of the COVID-19 epidemic. By reducing distance and having face – to – face conversations. A distant relationship makes you think that you are the only one who works hard. There is a feeling of not being as close as before, combined with the business growth that is recovering it feels like work is not progressing. Including not seeing changes in the organization itself. Using the principle of mindfulness to maintain the relationship of personnel in the organization to return to its original efficiency starts with 1. Using mindfulness in conversation by looking at thought own feelings. 2. Know how to be careful of your co-workers' thoughts and feelings. 3. Using mindfulness for open and honest communication. 4. Training to know how to work together in harmony. 5. Building confidence by using mindfulness in your expressions to indicate your leadership status. These 5 points are basic guidelines to be followed in building good relationships with personnel. Respect each other accept advice and criticize with positive thoughts. This will lead to an efficient organization and a good image in the future.

Keywords: Mindfulness; Relationship; Personnel

บทนำ

จากภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 ที่เพิ่งผ่านพ้นกันมา เมื่อพนักงานบุคลากรในองค์กรเริ่มกลับมาทำงาน พนักงานหลายคนเกิดความเครียด สะสม เพราะความรู้สึกการทำงานที่ผ่านระบบออนไลน์ ไม่ได้สร้างสัมพันธ์สมาชิกในองค์กร ให้เกิดความใกล้ชิดเหมือนเดิม เพราะการสื่อสารที่ไม่สามารถเห็นได้ถึงอริยาบถของผู้สนทนา ก็ทำให้การตีความทางภาษาแตกต่างกันไป บางครั้งผู้ร่วมงานที่มีอคติต่อกันย่อมก่อให้เกิดความคิดในแง่ลบเพิ่มมากขึ้น บทความนี้จึงขอนำหลักคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่

กล่าวถึงการเจริญสติว่าเป็นการปฏิบัติที่มีคุณค่าประการหนึ่งตามแนวทางพระพุทธศาสนา ให้นำสู่หลักธรรมขั้นสูงสุดคือพระนิพพาน ได้แก่ หลักสติปัฏฐานสี่ คือ มีสติระลึกรู้ทั้งกาย เวทนา จิต ธรรม หรือแม้แต่การดำเนินชีวิตตามปกติของฆราวาสก็มีคำสอนต่าง ๆ ที่กล่าวถึงสติสัมปชัญญะ ความระลึกรู้ อยู่ในทุกอิริยาบถของการดำเนินชีวิต สติเป็นสิ่งที่ต้องฝึกหัดปฏิบัติ สติถึงแม้จะมีอยู่ในทุกคน แต่ผู้ที่ไม่เคยฝึกหัดเจริญสติมาก่อน ย่อมไม่เข้าถึงในสภาวะการดำรงอยู่ของสติ เราสามารถนำสติมาปรับแก้ไขความคิด ปัญญา พฤติกรรมของตนได้ เราใช้ในการตระหนักรู้ ใช้ในการตั้งใจกระทำ จึงเป็นแนวทางปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพต่อการนำมาใช้เพื่อรักษาความสัมพันธ์ภายในองค์กรที่กำลังกล่าวถึงในบทความนี้ จากการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสติในการนำมาใช้ในงานต่าง ๆ ศึกษาค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่ เรื่อง การสร้าง “สติ” ในการเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมนักโทษในต่างประเทศ (ธานี วรภัทร์, 2563) การเจริญสติในวิถีพุทธจิตวิทยา (สุวัฒน์ ธนกรนุวัฒน์ และคณะ, 2562) การสร้างสุขด้วยสติในองค์กร (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์, 2560) การประยุกต์ใช้การเจริญสติ เพื่อป้องกันผู้ที่มีภาวะซึมเศร้า (มาริสสา อุทยาพงษ์, 2560) ผลของการฝึกสติต่อพฤติกรรมสุขภาพและคุณภาพชีวิตในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง (พานทิพย์ แสงประเสริฐ, 2561) พบว่า

การทำสมาธิ เป็นการปฏิบัติให้เกิดสติ เพื่อให้ผ่านความทุกข์ ทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ การค้นพบความสุขจากภายในจิตใจ มีความคิดเชิงบวก สามารถบรรเทาลดความเครียดได้ การควบคุมจิตใจให้อยู่กับปัจจุบันจะช่วยเพิ่มการรับรู้สภาพแวดล้อมของจิตใจ ผู้ที่ฝึกสติจะยอมรับทัศนคติของผู้อื่น มีสติในการสื่อสาร รู้จักการยอมรับด้วยจิตใจที่เปิดกว้าง ยอมรับเป็นผู้ที่รับฟังมากกว่าเสนอความคิดขัดแย้ง เริ่มสังเกตการใส่ใจผู้อื่น ยอมรับฟังสิ่งที่ตรงกันข้าม แล้วนำเสนอแนวทางในเชิงสร้างสรรค์มีทัศนคติต่อผู้อื่นในเชิงบวก การรับรู้ถึงคุณค่าของตนเอง เป็นผู้สร้างบรรยากาศในที่ทำงานอย่างเป็นกัลยาณมิตร ในแง่คุณธรรม สมาธิทำให้เกิดความยับยั้งชั่งใจ สำนึกในความรู้สึกรับผิดชอบ ชั่วดี มีพรหมวิหารธรรมที่ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา แก่ผู้รอบข้าง

ขั้นตอนการฝึกสติ

เมื่อเราเข้าใจคุณประโยชน์ของการฝึกสมาธิแล้ว ประการต่อมาเราต้องฝึกหัดสติ ความระลึกรู้ ให้เกิดขึ้น เพราะสติไม่ใช่สิ่งที่สามารถทำให้สมบูรณ์ได้ทุกขณะจิต การเจริญสติให้ได้ผล คือการทำบ่อย ๆ เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง โดยอาจจะเริ่มจากวันละ 10-30 นาที ทุกวัน ให้ทำด้วยความตั้งใจ ทำบ่อย ๆ จึงจะเกิดความรู้เท่าทันความคิดได้เร็วขึ้น คุณภาพ

ของสติก็จะพัฒนาขึ้นตามลำดับ การฝึกสติยังช่วยให้ควบคุมตนเองมากขึ้น ลดความกังวล รู้จักรับมือกับภาวะตึงเครียด ความกดดันภายในจิตใจของตน ที่ส่งผลต่อภายในร่างกาย ให้เกิดโรคร้ายต่าง ๆ ตามมา จากการศึกษาเรื่อง การสร้างสุขด้วยสติในองค์กร (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์, 2560) “สมองหน้าพาเติบโตใหญ่” ด้วย “หมั่นฝึกสติเป็นนิสัย” (สุรเกียรติ์ อาชานานุภาพ, 2561) หลักสูตรและแผนการสอน เรื่อง การพัฒนาสติเพื่อสุขภาพ (อินทิรา ปัทมินทร, 2557) ฝึกสติให้จิตตั้งมั่น ฝึกสติให้เกิดปัญญา (สุรวัฒน์ เสรีวิวัฒนา, 2555) Mindfulness: พลังแห่งความระลึกรู้ (สุพริศร์ สุวรรณิก, 2566) พบว่า แนวทางของ พระพุทธศาสนาฝึกให้ศาสนิกผู้จักการปฏิบัติสติจากหลักสติปัฏฐาน 4 ประกอบด้วย กายานุปัสสนา การพิจารณากาย ประกอบด้วย การดูอาการของลมหายใจ เข้า-ออก การกำหนดรู้ทุกการกระทำของร่างกาย ทั้งการยืน เดิน นั่ง นอน กิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เวทนานุปัสสนา การพิจารณาเวทนา ที่เกิดขึ้นภายในจิตตลอดทั้งวันตั้งแต่ตื่นนอน ว่าเป็นความสุข ความทุกข์ ความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ การรับรู้เสพอารมณ์จากตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ซึ่งเป็นกระบวนการทางธรรมชาติ ทั้งจากภายนอก และภายใน จิตตานุปัสสนา การมีสติรู้เท่าทันความคิดของตนเอง การรับรู้ถึงสภาวะของราคะ โทสะ โมหะ รักชอบ โกรธเกลียด อิจฉา อารมณ์ในเชิงบวก หรือลบ ธรรมนุปัสสนา การรู้ชัดในธรรมทั้งหลาย เช่น นิพพาน 5 ประกอบด้วย ความพึงพอใจในกามมรรณทั้งหลาย ความลุ่มหลง มัวเมา พยาบาท ความเคืองแค้น อาฆาต ความคิดเชิงลบ ถีนมิทธะ ความรู้สึกถึงความหดหู่ เชื่องซึม ล่องลอย ง่วงนอน อุทัจจะจะถูกจะ ความกังวลใจ ฟุ้งซ่าน ความคิดที่ไม่จบสิ้น ครุ่นคิดแต่เรื่องที่ชวนข้องหมองใจ วิจิกิจฉา ความลังเลสงสัยในสิ่งที่ตนกระทำ ความไม่มั่นใจ ไม่แน่ใจทั้งตนเอง ผู้อื่น ทำให้ตัดสินใจไม่ได้

ผู้เฝปฏิบัติสติเพื่อให้เกิดสมาธิ ควรเริ่มจาก ขั้นตอนดังนี้

1. การรับรู้ถึงความมีอยู่ของกาย กับใจ เพื่อให้เกิดความตั้งมั่น เริ่มจากการฝึกหัดจากกิริยาทางกาย วาจา โดยใช้ศีล 5 เป็นแนวทางการดำเนิน อาจเริ่มจากตั้งสัจจะอธิษฐานสมาทานศีล 5 อันประกอบด้วย 1. การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ตัดชีวิต 2. การละเว้นจากการลักขโมย การนำสินทรัพย์ที่ไม่ใช่ของผู้อื่นมาสู่ตนเอง 3. การประพฤติผิดในกาม ให้เรารู้จักละความหลงใหลในรูปลักษณ์ อันนำหลงใหลจนนำไปสู่การประพฤติผิดในกามศีลธรรม จรรยาต่าง ๆ 4. การรู้จักลดการสนทนาที่ประกอบด้วยคำพูดที่เป็นเท็จ พูดคำหยาบ พูดส่อเสียด พูดเพ้อเจ้อ การพูดที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ 5. การละเว้นจากเครื่องมีเมา อันนำมาซึ่งทำให้เกิดความขาดสติ

การฝึกสติจากศีล 5 เป็นการทำให้ตัวเรารู้เท่าทัน อาการกิริยาทางกายที่มาจากจิตใจ เป็นใหญ่ หากสภาพจิตใจของผู้ฝึกมีสภาพจิตใจที่ดียอมส่งผ่านมาสู่การกระทำที่ดีตามไปด้วย การฝึกให้รู้จักสามารถควบคุมอารมณ์ของตน ไม่ทำสิ่งอันเป็นโทษทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เมื่อตนไม่ทำสิ่งที่ล่วงละเมิดก่อให้เกิดความกังวล จะเกิดความสบายใจ ไม่ระลึถึงสิ่งที่ผิดพลาดที่ผ่านไป ไม่รำพึงรำพันเสียใจ จนทำให้กังวลต่ออนาคตที่จะมาถึง การทำงานก็จะมีประสิทธิภาพ เกิดความคิดสร้างสรรค์ ต่อไป

2. เมื่อเรารู้จักฝึกหัดควบคุมกายแล้ว ข้อปฏิบัติที่ต้องทำควบคู่กัน คือการปฏิบัติฝึกหัดทางใจ ถ้าเราพิจารณาแนวทางการปฏิบัติตามหลักสติปัฏฐาน 4 จะพบว่า การฝึกหัดทางกายมีเพียง กายานุปัสสนา ที่ฝึกหัดทางกาย ส่วนการฝึกหัดทางใจ กลับพบถึง 3 ประการ โดยในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า “มโนปุพพังคมา ธัมมา มโนเสฐฐา มโนยา” แปลว่า ใจเป็นใหญ่ ใจเป็นประธาน ใจสำคัญที่สุด ทุกสิ่งสำเร็จได้ด้วยใจ (ขุ.ธ./11.1/1) ความทุกข์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นแก่มนุษย์บนโลกล้วนเกิดจากจิตใจ ที่ยึดมั่นถือมั่น ความทุกข์ที่ต้องทรมานกันของมนุษย์ก็มาจากใจ เวทนาที่เกิดจากร่างกาย สำหรับผู้ที่ฝึกสมาธิขั้นสูง ๆ แล้ว สามารถแยกกายกับจิตออกจากกัน กายสักแต่ว่ากาย เวทนาสักแต่ว่าเวทนา ถึงร่างกายจะเจ็บป่วย มีเวทนาแรงกล้า แต่ไม่สามารถทำให้จิตใจที่มีภูมิธรรมขั้นสูงหวั่นไหวได้ และสำหรับผู้ที่ยังบรรลุธรรมขั้นสูงสุดคือนิพพาน ท่านกล่าวว่า พร้อมทั้งร่างกายอันเน่าเปื่อยนี้ได้ทันทีโดยไม่อาลัยอาวรณ์อีกต่อไป เรามาดูแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับจิตนี้ ต่อไป

สรุป การฝึกสติปัฏฐาน 4 ให้ฝึกจากการสังเกตกาย เวทนา จิต ธรรม คือ มีสติระลึกรู้ทุกการกระทำของกาย มองในปัจจุบันขณะ มีความระลึถึงอิริยาบถที่เกิดขึ้น ทั้งการเดิน ยืน นั่ง นอน ทานอาหาร ยกคำข้าว เคี้ยวคำข้าว เข้าห้องน้ำ เหยียดมือ ทุกอิริยาบถทั้งสิ้น ถ้าขณะใดไม่รู้สึกละเลยในอิริยาบถนั้น ๆ แสดงว่าเราขาดสติปล่อยลืมน ขาดสติในการจดจ่อกับอิริยาบถ ในการฝึกนี้ท่านให้เริ่มฝึกหัดจากระยะเวลานั้น ๆ แล้วค่อย ๆ เพิ่มขึ้นไป เช่น เริ่มจากตั้งใจจะฝึกจาก 10-30 นาทีทุกวัน ช่วงเวลาใดก็ได้ที่ตนสะดวก หลักในการฝึก มีสิ่งที่ต้องเฝ้าสังเกตคือ ต้องฝึกในขณะที่รู้สึกผ่อนคลาย ไม่่วนวาย ไม่เคร่งเครียดอยากฝึกอยากเห็นผล เราต้องไม่กดดัน กดข่มจิตจนเกิดความอึดอัด เมื่อรู้สึกว่ายตนปล่อยลืมนตัว ก็ให้เริ่มตั้งสติกลับมาระลึกรู้ เพื่อเริ่มต้นใหม่ ไม่ต้องกังวลกับความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจนกลายเป็นความฟุ้งซ่าน เกิดอารมณ์ปฏิกัมขะ บางรายมีความรู้สึกว่าตนเสียสัจจะ เสียความตั้งใจ จึงทำให้เกิดความฟุ้งซ่าน อุทธัจจะกุกกจะ ความกังวลใจ เข้าครอบงำ ไปเสีย ในขั้นนี้

จะขอล่าแต่เพียงเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางประกอบจะไม่ขอลงรายละเอียดลึกมากเกินไป ซึ่งผู้ที่อ่านแล้วสนใจสามารถค้นคว้าหาเพิ่มเติมได้ในหลายช่องทาง ในปัจจุบัน

การสร้างความสัมพันธ์

ความสัมพันธ์คืออะไร ทำไมต้องสร้าง จากภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด-19 ส่งผลให้การทำงานในที่ทำงานเกิดการหยุดชะงัก หลังจากผ่านไปได้หลายปี หลายองค์กรมีการปรับการทำงานแบบผสมผสาน (Hybrid Working) คือให้พนักงานทำตามจำนวนชั่วโมงที่กำหนด โดยผ่านสื่อตามช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ซึ่งเหมาะสมกับสภาพการณ์และสังคมที่ทันสมัยมากขึ้น (Laura, 2020) แนวทางการทำงานด้วยวิธีนี้ไม่ต้องเสียเวลาเดินทาง ลดปัญหาการจราจรติดขัด ถ้ามองในแง่ความสะดวกสบายย่อมส่งผลดี (Jeanne Meister, 2023) แต่ในทางตรงกันข้าม การสร้างความสัมพันธ์ภายในระหว่างองค์กรกลับลดน้อยลง พนักงานที่อยู่ประจำเกิดความเครียดสะสม พนักงานบางท่านรู้สึกขาดเวลาส่วนตัวเพราะสามารถติดต่อกับงานได้ตลอดเวลา ภาระงานที่เพิ่มขึ้นจากพนักงานที่ไม่ได้เข้าออฟฟิศ ความรู้สึกโดดเดี่ยวนี้ส่งผลต่อประสิทธิภาพของงาน มีความรู้สึกว่าตนไร้คุณค่า ไร้เป้าหมาย จนอาจส่งผลให้เกิดการตัดสินใจลาออกจากงาน เพราะความไม่สบายใจ งานไม่ก้าวหน้า รวมถึงไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ก้าวหน้าขององค์กร จากสภาพเศรษฐกิจชะลอตัวหลังผ่านพ้นภาวะวิกฤต

จากการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานใน บริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มแห่งหนึ่งในพื้นที่จังหวัด นครปฐม (วิภาวรรณ เสงี่ยม, 2561) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสร้างความผูกพัน ระดับความผูกพัน และผลงานของพนักงาน : กรณีศึกษา บริษัท NMO จำกัด (เรือนขวัญ อยู่สบาย, 2561) ผลกระทบของสัมพันธภาพในที่ทำงานและความไม่มั่นคงในงาน ต่อความตั้งใจลาออกจากงาน ผ่านความสุขในการทำงาน (นันทพร ทองลิ้ม, 2563) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรที่ผ่านโครงการอบรม วิศวกรใหม่ กรณีศึกษา : บริษัทเอกชนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร (เทียนศรี บางม่วงงาม, 2562) 4 วิธีช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้คนในองค์กร (รวีศ หาญอุตสาหะ, 2566) พบว่าการทำงานจะส่งผลดีเกิดจากการความคิดที่ดี ๆ ที่มาให้กับ การสนับสนุนจากพนักงานทุกคนร่วมมือกันทำงาน มิตรภาพในที่ทำงานก่อให้เกิดความสบายใจ ความมีตัวตน ความปลอดภัย โดยผ่านกิจกรรมที่สามารถพบได้เป็นประจำ และบรรยายภาค สภาพแวดล้อมการทำงาน เช่น กลุ่มคนที่ชอบเล่นกีฬาด้วยกัน ย่อมสนทนาพูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องกีฬา

กลุ่มนี้ยินยอมแชร์เรื่องราวที่ตนพบ ไม่ว่าจะเป็นความประทับใจ อุปสรรค เพื่อแบ่งปันความคิด รวบรวมหาแนวทางแก้ไข ทั้งเรื่องส่วนตัวและหน้าที่การงาน การมีสัมพันธภาพต่อเพื่อนร่วมงานทำให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรลดความตั้งใจลาออกจากงานด้วยเหตุผลบางประการได้ พนักงานเกิดความรู้สึกมั่นคงในองค์กร การทำงานจึงมีประสิทธิภาพทั้งในด้านต้นทุน ด้านเวลา ด้านการทำงาน พฤติกรรมของบุคลากรเกิดความคิดเชิงบวก มีความสามัคคีร่วมคิด ร่วมทำ ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คิดถึงห่วงใยระยะของผู้อื่นก่อน ไม่ทอดทิ้งภาระ ฐานะต่าง ๆ เห็นองค์กรเปรียบเสมือนบ้านของตนเอง พนักงานทุกคนคือพี่น้องกัน ความสุขในองค์กรจึงเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์

การสร้างความสัมพันธ์ให้บุคลากรภายในองค์กร จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการส่งเสริมสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี ให้มีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ดังนี้

1. การพูดคุยสนทนาพบปะกัน ในแง่มุมที่สนทนาอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ แง่คิดที่ดี ๆ เพื่อให้เกิดความรู้สึกละสบายใจ สามารถเข้าถึง เปิดใจยอมรับฟัง เป็นผู้ที่ฟังที่ใส่ใจกับข้อคิดที่ฝ่ายตรงข้ามเสนอ รับฟังแนวคิด คำติชม แสดงความยอมรับในคำแนะนำ ความสำคัญของเนื้อหาที่ถ่ายทอดออกมาจากมุมมองของเขา

2. ความเห็นอกเห็นใจ เป็นการส่งเสริมให้ผู้รับฟังเกิดสภาพจิตใจที่ดี การพยายามสร้างความเข้าใจในมุมมองของคนอื่นสามารถช่วยสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานได้ถึงในระดับส่วนตัว สร้างความไว้วางใจ เพราะเขาจะรู้สึกถึงความไว้วางใจ เชื่อใจได้ ลดความรู้สึกที่ปิดกั้น เปิดใจรับฟังความคิดในเชิงบวกและลบ คลายข้อกังวลที่มี จนสามารถพัฒนาความสัมพันธ์ให้ก้าวหน้าขึ้นได้

3. การให้ความเคารพ ปฏิบัติต่อกันด้วยความให้เกียรติ จะช่วยลดความรู้สึกด้อยค่าของตนและผู้อื่น การรู้จักแสดงความชื่นชม ขอบคุณ หลีกเลี่ยงการดูถูกหรือพฤติกรรมที่ไม่แสดงความเคารพให้เกียรติกัน รวมถึงการจัดแสดงความยินดี ชื่นชมแบบเป็นทางการ เพื่อให้เกิดการพบปะสังสรรค์ สิ่งนี้สามารถช่วยกระชับความสัมพันธ์ภายในองค์กรและเป็นการกำลังใจให้กับบุคลากรทุกท่าน เกิดมีความมุ่งมั่นที่จะทำให้ประสบความสำเร็จตาม

4. ส่งเสริมการทำงานร่วมกันแบบเป็นทีม ยอมรับฟังความคิดเห็นที่ดีและไม่ดี ไม่รีบปฏิเสธความคิดที่รู้สึกฟังไม่มีเหตุผล ไม่ด่วนตัดสินความคิดคนอื่น เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมความคิดที่ทุกคนกล้าแสดงออก อันจะนำมาซึ่งความคิดที่สร้างสรรค์ต่อไป

ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถทำการฝึกหัดแก่บุคลากรในองค์กรได้ จนในท้ายที่สุดองค์กรนั้นอาจสร้างทีมที่มีความร่วมมือ ร่วมระดมความคิดที่มีประสิทธิภาพในอนาคตได้

5. การให้คำปรึกษา แก่ไขข้อขัดแย้ง เป็นสิ่งที่ทำได้เร็วจะยิ่งดี เพราะรอยร้าวของความขัดแย้งเล็ก ๆ น้อย ๆ มักนำมาซึ่งความสัมพันธ์ที่แตกร้าวม่อ การให้คำแนะนำ คำปรึกษาควรเป็นไปด้วยความประนีประนอม ลดความขัดแย้งทั้งสองฝ่าย จึงควรมีการจัดสรรหาคนกลางที่สามารถไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้ง คอยให้คำปรึกษา สามารถเป็นผู้ที่เชื่อมสัมพันธ์ที่ไม่ดีของทั้งสองฝ่ายให้กลับมารวมมือกันผลักดันองค์กรให้ดำเนินงานต่อไปอย่างราบรื่นได้ สิ่งนี้คือผู้ที่มีภาวะผู้นำ ผู้ที่มีอิทธิพล ที่ส่งผลต่อทั้งสองฝ่ายให้สามารถเกิดการยอมรับซึ่งกันและกันได้

การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นภายในองค์กรต้องใช้เวลาความพยายาม แต่เป็นการลงทุนที่คุ้มค่า การลดระยะห่างระหว่างบุคลากรทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายต่าง ๆ ให้เกิดความรักใคร่กลมเกลียวกัน มีความสัมพันธ์เชิงบวก ย่อมก่อให้เกิดแรงบันดาลใจ ย่อมเสียสละตนเพื่อองค์กร ใส่ใจบุคคลรอบข้าง ถือได้ว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า เพราะผลที่ได้รับคือความสำเร็จสำหรับองค์กรโดยรวม ส่งเสริมภาพลักษณ์ ประสิทธิภาพต่อองค์กรในอนาคต

การสร้างสติเพื่อรักษาความสัมพันธ์ของบุคลากรภายในองค์กร

การทำงานในองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดใหญ่หรือเล็ก การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรภายในองค์กรเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากจะส่งผลต่อการทำงานและบริการที่องค์กรนั้นให้กับลูกค้า การใช้หลักการเจริญสติในทางพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องมือช่วยในการบริหารบุคลากรภายในองค์กรให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดความเข้าใจและเห็นภาพในแง่ดีของบุคคลอื่น ๆ ภายในองค์กร เป็นการส่งเสริมความเข้าใจ ความเคารพแก่กัน แก่ไขข้อขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม สนับสนุนการเติบโตในหน้าที่การงานของบุคลากร องค์กรสามารถปลูกฝังสภาพแวดล้อมการทำงานในเชิงบวก เพื่อนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นภายในองค์กร เมื่อเราทราบจุดมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์แล้ว การนำหลักการเจริญสติมาประยุกต์ใช้กับการสร้างความสัมพันธ์ ที่นำมาศึกษานี้พบว่าทั้งสองสิ่งนี้สามารถนำมาใช้ร่วมกันอย่างกลมกลืน และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานได้อย่างเหมาะสม จึงพอสรุปการสร้างสติเพื่อรักษาความสัมพันธ์ของบุคลากรภายในองค์กร ได้ดังนี้

1. การใช้สติในการพูดคุย โดยเริ่มจากความคิดและความรู้สึกของตัวเอง ขั้นตอนแรก คือ การตระหนักถึงความคิดและความรู้สึกของตนเอง คุณคิดและรู้สึกอย่างไรกับเพื่อนร่วมงานของคุณ การเป็นปัจจุบันในขณะสนทนาโต้ตอบ ควรหลีกเลี่ยงการใช้โทรศัพท์ ในขณะที่สนทนาควรให้ความสนใจต่อผู้พูด ว่าสนทนาอะไรอยู่ สังเกตดูว่าคุณรู้สึกโกรธ ผิดหวัง หรือไม่พอใจหรือไม่ เมื่อคุณทราบความคิดและความรู้สึกของตัวเองแล้ว คุณสามารถเริ่มเข้าใจว่าสิ่งเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อปฏิสัมพันธ์ของคุณกับผู้อื่นอย่างไร การสนทนาที่รู้จักแบ่งปันเรื่องราวทั้งในแง่คิดที่ดี เพื่อให้เกิดความสบายใจ หรือเล่าเรื่องที่ตนประสบพบมาในสิ่งที่ไม่ดี สามารถสร้างความผ่อนคลายกับคู่สนทนาให้รู้สึกว่าเขาไม่ได้เป็นผู้ที่ประสบปัญหาแต่ผู้อื่นก็เป็นเช่นกัน

2. การรู้จักระงับความคิด ความรู้สึกของเพื่อนร่วมงานของคุณ สิ่งสำคัญคือต้องตระหนักถึงความคิดและความรู้สึกของเพื่อนร่วมงานของคุณ พวกเขาจะรู้สึกอย่างไรกับคุณ พวกเขาจะรู้สึกเครียด หนักใจ หรือได้รับการสนับสนุนหรือไม่ การตระหนักถึงความคิดและความรู้สึกของเพื่อนร่วมงาน คุณจะสามารเริ่มสร้างความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจในความสัมพันธ์ของคุณได้มากขึ้น การแสดงความเห็นอกเห็นใจในมุมมองของคนอื่น ทำให้เกิดความเข้าใจ ลดความรู้สึกปิดกั้นทั้งความคิดตนเองและผู้อื่น เปิดใจเรียนรู้จากคู่สนทนา ส่งเสริมความคิดเชิงบวก ช่วยลดทัศนคติในแง่ลบ อันเป็นบ่อเกิดแห่งอคติ หรือปลูกฝังความเกลียดชังต่อกัน

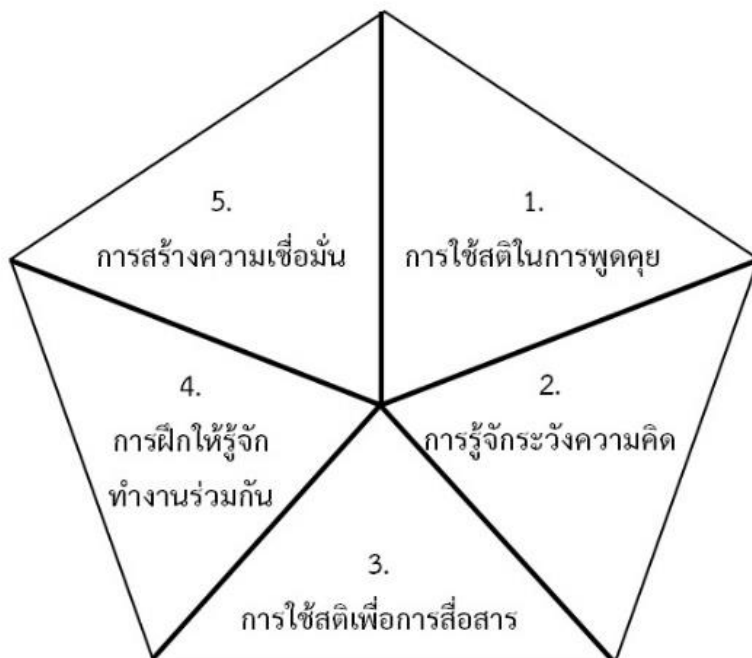
3. การใช้สติเพื่อการสื่อสารอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา การสื่อสารเป็นกุญแจสำคัญในการรักษาความสัมพันธ์ที่ดี ควรใช้สติ ไตร่ตรองตรวจสอบให้แน่ใจว่าคุณกำลังสื่อสารอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมากับเพื่อนร่วมงานของคุณ แบ่งปันความคิดและความรู้สึกของคุณและรับฟังพวกเขา เติมใจที่จะให้และรับคำติชม การสนทนาด้วยความเคารพให้เกียรติต่อกัน ฟังอย่างตั้งใจไม่ขัดจังหวะการสนทนา การรู้จักถามคำถามและเปิดรับแนวคิดใหม่ ๆ รู้จักขอบคุณ หลีกเลี่ยงการต่อว่า ตูณก กล่าวคำชื่นชมตามกาลโอกาส ให้กำลังใจทั้งการกระทำ คำพูด ทั้งแบบเป็นพิธีการ และไม่เป็นพิธีการ ให้ความช่วยเหลือเมื่อพวกเขาต้องการ เคารพในความล้มเหลวของพวกเขาและให้ข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์เมื่อพวกเขาต้องการ

4. การฝึกให้รู้จักการทำงานร่วมกัน ด้วยความสามัคคี เริ่มจากการให้อภัย ทุกคนทำผิดพลาดได้เราจึงควรพร้อมที่จะให้อภัยเพื่อนร่วมงานของคุณ เมื่อพวกเขาทำผิดพลาดไม่ได้หมายความว่า คุณต้องยอมรับพฤติกรรมที่ไม่ดีของพวกเขาด้วย แต่หมายความว่า คุณควรปล่อยความโกรธหรือความไม่พอใจที่คุณรู้สึกออกไป ยินยอมรับความผิดพลาดเพื่อที่จะ

ทำงานร่วมกันด้วยความเข้าใจ การเคารพการตัดสินใจ ไม่ตอกย้ำความล้มเหลวที่ผ่านมา รู้จักข่มใจใช้สติทำงานร่วมกัน การยอมรับหรือเปิดใจอาจต้องใช้เวลาไม่ใช่สิ่งที่กระทำได้ทันที เพียงแค่เรารู้จักเริ่มต้นความคิดที่ดี การรู้จักประณีประนอม สิ่งเหล่านี้สามารถหมั่นฝึกหัดปฏิบัติได้

5. การสร้างความเชื่อมั่น สิ่งนี้เกิดจากการใช้สติในการรับฟัง พุด คิด การกระทำ เพื่อบ่งบอกถึงภาวะความเป็นผู้นำ ความน่าเชื่อถือความไว้วางใจให้แก่ผู้อื่นได้ การให้คำแนะนำในความคิดเชิงบวก การยอมรับฟังคำปรึกษา รู้จักเสนอแนะแนวทาง รู้จักแก้ไข ปัญหาที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งในอนาคต รอยร้าวความขัดแย้งล้วนมาจากปัญหา ข้อขัดข้องเล็ก ๆ การลดความขัดแย้งให้แก่ทั้งสองฝ่ายย่อมเกิดจากคนกลางที่ทุกคนให้ความเคารพเชื่อมั่น ไว้วางใจว่าสิ่งที่คนกลางได้สนทนาเจรจากันไว้จะเป็นไปตามสัญญาที่กำหนด สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ทุกคนได้

ภาพที่ 1 การสร้างสติเพื่อรักษาความสัมพันธ์ของบุคลากรในองค์กร

การใช้สติในการดูแลความสัมพันธ์ของบุคลากรในองค์กร การสนทนาหรือสั่งงานโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน สื่อสารโดยขาดสติ อาจทำให้สารถนั้นถูกแปลความหมายหรือสื่อความหมายในทางที่ผิดพลาดได้ การเป็นผู้นำควรรู้จักให้อภัย ส่งเสริมความสามัคคี ยกย่องผู้ใต้บังคับบัญชาตามโอกาส ไม่ตอกย้ำความล้มเหลว สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้อื่น ย่อมสร้างความสัมพันธ์ ความรัก ความผูกพัน ต่อองค์กรของตน เกิดประสิทธิภาพทั้งงาน และภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร

สรุป

ความสัมพันธ์ในองค์กรเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการ ผู้นำ พนักงาน บุคลากร ควรรู้จักการรักษาความสัมพันธ์ ผูกมิตรไมตรี สามัคคีกัน จากบทความนี้เราจึงแสดงให้เห็นการใช้สติเพื่อ 1. การพูดคุยสนทนาพบปะกัน การพูดคุยสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ เปรียบเสมือนการแบ่งปันประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิดต่อกัน ใช้สติในการพูด เพื่อให้มีความเมตตากรุณาต่อกัน 2. การรู้จักระงับความคิด ความรู้สึกของเพื่อนร่วมงาน ควรระลึกเสมอว่าเราเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน ควรหยิบบั่นเมตตาไมตรีความคิดเชิงบวก ช่วยปรับทัศนคติในแง่ลบ 3. ใช้สติเพื่อการสื่อสารอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา เป็นการแสดงออกถึงความจริงใจของผู้พูด เป็นกุญแจสำคัญในการรักษาความสัมพันธ์ การสนทนาอย่างเป็นทางการ จึงควรระมัดระวังคำพูด รู้จักขึ้นชมตามกาลโอกาส 4. การฝึกให้รู้จักการทำงานร่วมกัน ด้วยความสามัคคี โดยเริ่มจากตนเองคือการให้อภัย ในความผิดพลาดของผู้อื่น รู้จักเคารพการตัดสินใจ ไม่ตอกย้ำความล้มเหลว และ 5. สร้างความเชื่อมั่นให้แก่เพื่อนร่วมงาน ใช้สติในการรับฟัง พูด คิด การกระทำ

การคำนึงถึงความรู้สึกทั้งของตนเองและผู้อื่น ความเห็นอกเห็นใจ ความปรารถนาดีที่จะส่งมอบให้ผู้อื่น คือสิ่งที่สามารถสร้างสังคมแห่งความสุขอย่าง queทุกคนใฝ่ฝัน คนรอบข้างจะสามารถรับรู้ ถึงสิ่งดี ๆ ที่มอบให้ได้ เราก็จะได้รับผลตอบแทนคือความสุขที่ทุกคนต้องการ

เอกสารอ้างอิง

เทียนศรี บางม่วงงาม. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรที่ผ่านโครงการอบรม วิศวกรใหม่ กรณีศึกษา: บริษัทเอกชนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการองค์การ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.

- ธานี วรภัทร์. (2563). การสร้าง “สติ” ในการเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมนักโทษในต่างประเทศ. *วารสารนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์*, 1(3), 115-148.
- นันทพร ทองลิ้ม. (2563). ผลกระทบของสัมพันธภาพในที่ทำงานและความไม่มั่นคงในงานต่อความตั้งใจลาออกจากงาน ผ่านความสุขในการทำงาน (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พานทิพย์ แสงประเสริฐ. (2561). ผลของการฝึกสติต่อพฤติกรรมสุขภาพและคุณภาพชีวิตในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเวชศาสตร์ชุมชนและเวชศาสตร์ครอบครัว). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มาริสา อุทยาพงษ์. (2560). การประยุกต์ใช้การเจริญสติ เพื่อป้องกันผู้ที่มีภาวะซึมเศร้า. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 13(2), 109-122.
- ยงยุทธ์ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. (2560). สร้างสุขด้วยสติในองค์กร (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี: ปิยอนด์ พับลิชชิง.
- รวีศ หาญอุตสาหะ. (2566). 4 วิธีช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้คนในองค์กร. สืบค้น 28 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.krungsri.com/th/plearn-plearn/4-way-building-relationship-work>
- เรือนขวัญ อยู่สบาย. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสร้างความผูกพัน ระดับความผูกพัน และผลงานของพนักงาน : กรณีศึกษา บริษัท NMO จำกัด. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 10(1), 121-133.
- วิภาวรรณ เส็งสาย. (2561). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานใน บริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มแห่งหนึ่งในพื้นที่จังหวัดนครปฐม (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุพริศร์ สุวรรณิก. (2566, 17 มิถุนายน). *Mindfulness: พลังแห่งความระลึก*. ไทยรัฐ. น. 6.
- สุรเกียรติ์ อาชานานุภาพ. (2561). “สมองหน้าพาเติบโตใหญ่” ด้วย “หมั่นฝึกสติเป็นนิสัย” *วารสารหมอชาวบ้าน*, 40(470), 6-8.

สุรวุฒน์ เสรีวิวัฒนา. (2555). *ฝีกสดีให้จิตตั้งมั่น ฝีกสดีให้เกิดปัญญา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
สุภา.

สุวัฒน์ ชนกรนุวัฒน์ และคณะ. (2562). การเจริญสติในวิถีพุทธจิตวิทยา. *วารสาร มจร
มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(2), 185-197.

อินทิรา ปัทมินทร. (2557). *หลักสูตรและแผนการสอน เรื่อง การพัฒนาสติเพื่อสุขภาพ*.
กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต.

Jeanne Meister. (2023). *Four Principles for Successful Hybrid Working*. สืบค้น
28 สิงหาคม 2566 จาก [https://www.forbes.com/sites/jeannemeister/
/2023/06/30/four-principles-for-successful-hybrid-
working/?sh=3fda81155f13](https://www.forbes.com/sites/jeannemeister/2023/06/30/four-principles-for-successful-hybrid-working/?sh=3fda81155f13)

Laura, S. (2020). 11 ways to make a success of hybrid work. สืบค้น 28 สิงหาคม
2566 , จ า ก [https://minthr.com/blog/hybrid-work/#:~:text=
Establish%20a%20culture%20of%20trust,when%20they%20need
%20that%20support.](https://minthr.com/blog/hybrid-work/#:~:text=Establish%20a%20culture%20of%20trust,when%20they%20need%20that%20support.)

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

รูปแบบเอกสารอ้างอิงวารสารวิชาการ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือสามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บเปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่น

1.1 ...สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา แซ่หลี่ (2562) ผลการวิจัยพบว่า...

1.2 กฤษฎา แซ่หลี่ (2562) กล่าวว่า...

1.3 ... consistent with the research of Krisada Saelee (2019) the research results found...

1.4 Krisada Saelee (2019) explains to...

2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

2.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

2.1.1 พระไตรปิฎกและอรรถกถา พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อ คัมภีร์/เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่างเช่น “คูกริกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่นมนุษย์และเทวดาผู้ประกอบเป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพบลูยในโกะะทั้งหลายต่อกาลไม่นานนัก ” (อง.จตุกก. 21/31/37) เป็นต้น

2.1.2 ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, 2560)

2.1.3 ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุนันท์ สุนนโท และเกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, 2560)

2.1.4 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (จิตวิญญ์ หนัมนีและคณะ, 2560)

2.1.5 กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกันหรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปีปัจจุบันมากที่สุด

2.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

2.2.1 ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keown, 2010)

2.2.2 ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Hersey & Blanchard, 2010)

2.2.3 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Kaiser et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา ทุกเล่มให้อ้างอิงท้ายเล่มด้วยรูปแบบเดียวกันดังนี้
ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระมหาสุทนต์ อากาศโร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่

2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex: Wiley.

(3) บทความในหนังสือ

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง.// (เลขหน้า ที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระสุกิจ สุกจินโธ. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย. ใน ปวีตร ว่องวีระ, ทัศนีย์และวิวิทย์ของการวิจัยวัฒนธรรม. (น. 112). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

(4) บทความในวารสาร

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่ (ฉบับที่).// เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ธิดา ภูมิ หนึ่งมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม.// (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).

วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-16).

(6) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์, วันที่/เดือน).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์.// เลขหน้า.

สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น. 13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// (ระดับวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา).// สถานที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์.

พระครูพิศิษฐ์ประจนาถ. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// (รายงานผลการวิจัย).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

พระมหาภานุ กิตติโสภณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของพระธรรมวิทยากร (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(9) สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).// ตำแหน่ง.// [บทสัมภาษณ์].

พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].

(10) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// สืบค้น วัน เดือน ปี.// จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>

Buddhism Meditation Tiratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>

(11) ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อเรื่อง.// (พ.ศ., วันที่ เดือนที่ประกาศ).// ราชกิจจานุเบกษา.// เล่ม ตอน.// หน้า.

ข้อกำหนดกรมตำรวจ เรื่อง กำหนดชื่อและประเภทของวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและประเภทของรถที่ใช้เจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจสอบผู้ขับขี่. (2537, 13 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 111 ตอนพิเศษ 30 ง. หน้า 31.

(12) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์, วัน เดือน).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์.// น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า.

ไทยรัฐ. (2548, 19 เมษายน). เขียร์พระสอนศีลธรรม. ไทยรัฐ. น. 3.

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 350 คำ)

(16 pt) บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ.....
ประเภทของการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การ
วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ผลการวิจัยพบว่า.....
.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management;
Innovation

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า และเขียนให้ครอบคลุมทุกประเด็น)

(16 pt) กล่าวถึงความเป็นมาของเรื่องที่ทำกรวิจัยครั้งนี้ ว่ามีความเป็นมาอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งอ้างอิงที่มาของข้อมูลนั้นอย่างถูกต้อง

(16 pt) กล่าวถึงปัญหาที่นำมาสู่การวิจัย ให้ตรงประเด็นกับเรื่องที่วิจัยและเชื่อมโยงกับพื้นที่วิจัย ปัญหานั้นเป็นปัญหาที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและต้องการได้รับการแก้ไข นำเสนอผลงานวิจัยที่ผู้อื่นได้เคยศึกษาไว้แล้ว พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

(16 pt) ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้และหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

(16 pt) สรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่คำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย (18 pt)

1. (16 pt)

2. (16 pt)

3. (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) เขียนให้ครอบคลุม 5 หัวข้อ ได้แก่ 1. รูปแบบของการวิจัย, 2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ, 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ), 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ), 5. การวิเคราะห์ข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย (18 pt) (เขียนให้ครบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้)

(16 pt) ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

..... คำอธิบายตาราง

.....

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

(16.pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ (ค้นพบอะไร สะท้อนให้เห็นถึงอะไร สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของใคร พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ความรู้จากการวิจัย (18 pt)

(16.pt) ระบุนองค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัยหรือสังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดล และโมเดลมีที่มาจากฐานคิดของแนวคิดหรือทฤษฎีใดอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (16 pt)

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ (16 pt)

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป (16 pt)

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์) (ถ้ามี)

(16 pt) ขอบขอบคุณแหล่งทุน และควรระบุเลขที่สัญญาทุนวิจัย ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณ ทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2563 และข้อมูลจาก โครงการวิจัยย่อย เรื่องการพัฒนาศูนย์ประสานงานเครือข่ายความเข้มแข็งทางจิตปัญญาของผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้อง ตรงกัน

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>.

ธิดาวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

พระครูพิศิษฐ์ประทานภ. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุชนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหากษัตริย์ กิตติโสภโณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่น
ไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของ
พระธรรมวิทยากร (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุทนต์ อากาศโร. (2548). เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.
- พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย (เล่ม 1, อักษร
ก, น. 12-16).
- สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น. 13.
- Buddhism Meditation Tiratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*.
Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.
- James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex: Wiley.

Sample of Original Research Article Preparation

NAME OF RESEARCH ARTICLE (ENGLISH) (18 pt)

Name of Research Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (14 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (14 pt)

Corresponding Author E-mail:..

Abstract (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) Objectives of this research were: 1.
2. and 3. Populations and sample, research tools, Data collection,
Data analysis, Statistics used for data analysis.

Findings were as follows: (present only the most interesting research
findings)

.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism; Buddhist Management; Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract

.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: (Thai)

Introduction (18 pt) (should not be more than 4 paragraphs)

(16 pt) mention background of the research topic with brief history as how the topic develops with correct references.

(16 pt) mention problems leading to research directly to the point of the research and relate the matter to locations in which research is conducted on the common problems generally accepted and want them to be solved.

(16 pt) Review related at least 2 concepts and theories to be used as guideline for the research and/or theories related to the research topic with correct references of data sources

(16 pt) Conclude to connect the matters to research questions and objectives of the research

Research Objectives (18 pt)

1. (16 pt)

2. (16 pt)

3. (16 pt)

(1.6 pt) Write to cover 5 sub-headlines: Research design, Populations and Samples and Key Informants, Research Instrument (quantitative and qualitative), Data Collection, (quantitative and qualitative) Data analysis (quantitative and qualitative), Statistics used to analyzed the data.

(16 pt) results of the research answer all objectives

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions.....

.....

.....

.....

.....

.....

Table 1 (Name of table (if any))

Table explanation.....

.....

.....

.....

.....

Discussion (18 pt)

(16 pt) Discuss the research findings according to the research objectives (what is discovered? what is reflected? Is it related to at least two topics of the reviewed research works in chapter 2. Discuss them all with references of data sources

Body of knowledge (18 pt)

(16 pt) Point out the body of knowledge or achievement from the research work. Synthesize the knowledge in form of a model/ Model structure that is concise and easy to understand

Recommendations (18 pt)

Policy Recommendations (16 pt)

Operational Recommendations (16 pt)

Recommendations for Next Research (16 pt)

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 350 คำ)

(16 pt)

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management; Innovation

บทนำ (18 pt)

(16 pt.) เขียนบทพรรณานวคิดและทฤษฎีที่นำมาเป็นฐานคิดในวิพากษ์ประเด็นต่างๆใน
การเขียนบทความวิชาการ.....

เนื้อหา (18 pt)

(16 pt)

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

คำอธิบายตาราง

ឥរុប (18 pt)

_____ (16 pt).

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน

Sample of Original Academic Article Preparation

NAME OF ACADEMIC ARTICLE (ENGLISH) (18 pt)

Name of Academic Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (14 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

Abstract (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt)

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism, Buddhist Management, Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract

Keywords: (Thai)

Introduction (18 pt)

_____. (16 pt).

Content (18 pt)

(16 pt)

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions

Table 1 (Name of table) (if any)

Table explanation

Conclusion (18 pt)

_____. (16 pt).

References (18 pt)

(1.6 pt) Format of reference is name-year as of American Psychological Associate (APA) References in contents and at the end must be consistent.